

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 15 februari 2024

Notulen van de raadsvergadering van 15 februari 2024 (ochtendzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 3.

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb

Tegenwoordig zijn 38 leden, namelijk mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, de heer T.S.J. Coşkun, de heer A.R. Oostdijk, de heer M. Verhoef, de heer J.M.D. de Waard, mevrouw C. Aafjes-van Aalst, de heer R.G.C. Segers-Hoogendoorn, mevrouw M.M. Vlasblom, de heer B. van Drunen, de heer T. Roskam, mevrouw V.A. Bruin, mevrouw I. Coenradie, mevrouw M.S. Abrahamse, de heer T.J. Vonk, de heer D.J. van Dommelen, de heer S.M. Bonte, de heer D.P.A. Tak, mevrouw S. Reitema, de heer S. Ceulemans, de heer G.J. Engberts, de heer B. van Schaik, mevrouw E. Rehim Zadeh, mevrouw I. Elfilali, de heer S. Soytekin, mevrouw I. van Wifferen, de heer M.H. Biljoen, de heer T. de Haan, mevrouw A.J.A. Maassen, de heer F. Elbay, de heer T. Kind, mevrouw J.M. Nunnely, mevrouw S. van de Peppel, de heer R.T.J. van der Velden, mevrouw A. Kockelkoren, mevrouw M.Y. Morkoç, mevrouw D.A. van Groningen, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer en de heer S.J.C. Becker

Afwezig zijn: de heer N. Akhatab, mevrouw J. Bokhove, de heer R.N. Dahoe, mevrouw M.S.S. de Jong, de heer E.P.J. Verweij, mevrouw L.S. Vlieger en mevrouw D. Yildirim,

Namens het college zijn tegenwoordig: de heer F. Achbar, de heer R. Buijt, mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein en de heer M.J.W. Struijvenberg

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders, met dien verstande dat zij van 12.20 uur tot 12.25 uur is waargenomen door de heer W. de Bel

1. Opening

De **VOORZITTER**. Goedemorgen, mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? Ik open deze vergadering, heet u allen van harte welkom. Welkom aan degenen die van een afstand de raadsvergadering volgen, de vertegenwoordigers van de media en onze medewerkers. Ik heb een behoorlijke lijst van afmeldingen voor hedenochtend. Mevrouw Bokhove en de heer Verweij zijn afwezig wegens ziekte. Mevrouw De Jong is nog steeds afwezig. De heer Becker komt iets later, rond 11.00 uur. Mevrouw Yildirim is ook ziek. Wethouder Zeegers en de heer Versnel hebben voorziene afspraken met kabinetsleden in de loop van vandaag. Mevrouw Zeegers tussen 12.00 en 14.00 uur en wethouder Versnel tussen 14.00 en 16.30 uur. Wethouder Kasmi is een uurtje afwezig tussen 15.15 uur en 16.15 uur en in verband met het jarige Maritiem Museum ben ik zelf rond 18.00 uur weg. Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Ja voorzitter, dikwijls gaat het over de afwezigen. Als er afwezigen zijn vanuit de raad omdat mensen ziek zijn, dan kan dat natuurlijk, en dat geldt ook voor de wethouders. Maar ik heb er echt en onze partij heeft er echt heel veel moeite mee op het moment dat wethouders afwezig zijn vanwege andere afspraken. We weten gewoon bij voorbaat al dat er een raadsvergadering is en ik vind dat iedereen er moet zijn. En nu wordt er al gekeken naar het verschuiven van afspraken bij bepaalde wethouders, want dat komt dan even niet uit. Ja, ik vind dat gewoon niet kunnen. Van ons wordt ook verwacht dat we er gewoon zijn en ook vanavond, of Feyenoord nu speelt of niet. Wij zijn er gewoon en ik vind dat zeker ook de wethouders hier gewoon beschikbaar moeten zijn en dan maar de afspraak af moeten zeggen. Dus ik weet niet hoe we dat voor elkaar kunnen krijgen. Misschien moet ik de oproep aan u doen voorzitter, maar laat ik het dan in ieder geval hier in de raadzaal wel uitgesproken hebben.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELN** (50+). Voorzitter, Leefbaar Rotterdam was me voor, maar ik ondersteun het volledig. Ik wil overigens daarbij wel de wethouders van uitgerekend Leefbaar Rotterdam de complimenten maken, want keer op keer, bij elke vergadering zie ik ook dat er daar steeds mensen van zijn. Het begint een beetje een gênante vertoning te zijn dat wij een raadsvergadering hebben en we werkelijk echt zelfs vandaag waarschijnlijk weer meerdere malen moeten wachten totdat een wethouder vliegend binnen komt stormen om nog even zijn of haar ding te doen. Ik vind het onacceptabel, en op deze manier is het inderdaad zo, het staat een jaar van tevoren vast, dus plan het. Ik vind dat het niet kan dat we zo vergaderen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja, ik ben het daar wel mee eens, dus ik ondersteun wel de oproep van mevrouw Coenradie. Persoonlijk vind ik het ook altijd als we hier een hele dag zitten, we zitten soms twaalf uur, veertien uur. Dan gaat er gestemd worden en dan zitten eigenlijk alleen de wethouders van Leefbaar Rotterdam er, en de rest van de wethouders weet niet hoe snel ze weg moeten komen. Ik vind dat een beetje denigrerend naar de raad, dat je niet eens de stemming afwacht, dat je daar niet bij aanwezig wilt zijn maar eigenlijk liever bij moeder de vrouw wil zitten dan hier gewoon je werk te doen. Ik vind dat echt jammer.

De **VOORZITTER**. Ik neem het ter harte. Ik neem het ook mee richting het college. Wel een verzachtende omstandigheid, als u daar kennis van wilt nemen. Dat is dat soms het kabinet een overleg organiseert met meerdere wethouders of met meerdere burgemeesters uit het land, en dan heb je daarin geen keus. Dus de opmerking van mevrouw Verkoelen, plan het, dat is niet altijd mogelijk. Als het kabinet uitnodigt, zeg de twintig wethouders die betrokken zijn bij de twintig ingewikkelde wijken van Nederland op een bepaald tijdstip, dan is dat leidend. Daar kun je moeilijk in onderhandelen. Dat kun je ook moeilijk plannen. En er niet naartoe gaan zou ook zomaar kunnen betekenen dat het je gewoon geld kost en dat je standpunt niet gehoord wordt. Dat is echt de basale werkelijkheid. Ik doe veel van die overleggen. Dus veel begrip voor het oordeel van de raad, maar ik doe wel een beetje een beroep op u om te begrijpen dat het soms echt noodzakelijk is om er te zijn als het kabinet veel wethouders van een bepaalde discipline, wethouders Financiën van de grote steden, uitnodigt voor een gesprek, dat je er weinig keuze in hebt om het naar je eigen inzicht te kunnen plannen. Maar in zijn algemeenheid is het oordeel zoals net uitgesproken door de drie raadsleden helemaal juist. Dus ik doe alleen een beroep op u om ook te begrijpen dat er ook af en toe een enkele nuance aan de orde is en dat het niet altijd vrij is om het naar eigen inzicht te plannen. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELN** (50+). Ja voorzitter, ik ben dat met u eens. Wat ik wel jammer vind is dat u het nu inbrengt, want daarmee doet het weer af aan de algemeenheid. Wij snappen best dat er af en toe wel eens iets is. Maar het is structureel, en daar zit ons probleem. En dat moet echt aan de orde komen.

De **VOORZITTER**. De Amerikanen zouden zeggen: point taken. Ik neem het mee terug naar het college. Ik was erg Spaans de afgelopen weken, maar ik neem dit punt mee. Dank u, het punt is gemaakt.

1.1 Beëdiging van mevrouw C.A. (Stans) Goudsmit als plaatsvervangend gemeentelijke (kinder)ombudsman (2^e termijn)

De **VOORZITTER**. Mag ik uw aandacht vragen voor de beëdiging van mevrouw C.A. (Stans) Goudsmit als plaatsvervangend gemeentelijke (kinder)ombudsman voor haar tweede termijn. Ik verzoek de griffier mevrouw Stans Goudsmit naar voren te geleiden en mag ik u vragen te gaan staan bij de beëdiging.

Goedemorgen. Alvorens uw functie te kunnen uitoefenen dient u overeenkomstig artikel 81S van de Gemeentewet in de vergadering in handen van de voorzitter de eed of verklaring en belofte af te leggen. Na voorlezing door mij van het wettelijk voorgeschreven formulier, verzoek ik u mij na te spreken de woorden 'Dat verklaar en belof ik!', want die keuze heeft u gemaakt.

'Ik verklaar dat ik, om tot plaatsvervangend (kinder)ombudsman benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als plaatsvervangend (kinder)ombudsman naar eer en geweten zal vervullen.'

Dat verklaar en beloof ik!

Mevrouw **GOUDSMIT**. Dat verklaar en beloof ik!

De **VOORZITTER**. Van harte gefeliciteerd.

(Applaus.)

De **VOORZITTER**. Ik schors de vergadering voor enige ogenblikken. Dan kunt u mevrouw Goudsmid feliciteren.

Schorsing

Heropening

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken te gaan zitten?

1.2 Mededelingen

De **VOORZITTER**. Als iedereen gezeten is dan wil ik u melden dat de heer Kind mij verzocht heeft een initiatiefvoorstel te mogen indienen vandaag. Mijnheer Kind, ik geef u daartoe graag de gelegenheid. Wilt u het daarvandaan doen?

De heer **KIND** (volt). Dank u wel voorzitter. Ik doe het vanaf hier. Een debuutje voor Volt Rotterdam, een initiatiefnota. Dat hebben we nog niet eerder gedaan. We willen ook een compliment overbrengen aan het college. Een belangrijk collegetarget, de wijkhubs, het is al gerealiseerd. 39, het zijn er zelfs 41 geworden. Wij vinden dit een van de belangrijkste maatregelen die het college deze periode neemt. Een terugtrekkende overheid en in plaats daarvan laagdrempelige voorzieningen, loketten, waar bewoners al hun vragen kunnen stellen in de wijken. Wij vonden dit zo interessant dat we hebben besloten te gaan kijken hoe dat nu in de praktijk werkt, lukt dat nu ook om in die wijk die toegankelijkheid en die laagdrempeligheid te kunnen bewerkstelligen? Wij hebben 15 van de 41 wijkhubs bezocht, met talloze wijknetwerkers, beheerders, wijkmanagers en externe en interne partners gesproken. En na een aantal van die gesprekken kwamen we er achter: wat gebeurt hier nu eigenlijk? Het is aan de ene kant hartstikke positief, er gebeuren heel veel creatieve dingen in de wijkhubs. Maar waar is dan die plek dat de vragen beantwoord kunnen worden? Wij waren er achter gekomen dat de wijkhubs zijn ondergebracht bij wijkmanagers en wijknetwerkers. Dat zijn heel belangrijke medewerkers van de gemeente Rotterdam, die op wijkniveau heel veel verschillende wijknetwerkverbanden, projecten, soms zelfs programma's in goede banen leiden. Ook rondom bijvoorbeeld de wijkraden, het wijk-mt, soms is er zelfs een programma Veerkrachtig BoTu, dat ook door wijkmanagers wordt gemanaged, een belangrijke schakel in een overheid die heel vaak in wijkgerichte aanpakken hun heil vindt. En wat hebben wij gezien? Die wijkhubs leiden tot een spanningsveld of ook wel een rolconflict. Aan de ene kant zijn de wijkmanagers en wijknetwerkers nog steeds heel veel in de wijk te vinden, maar tegelijkertijd hebben zij er een hele baan bij gekregen als wijkhubcoördinator. En dan gaat het echt over dingen als toiletrollen regelen, soms even stofzuigen, zorgen dat de koffie er is, maar ook ervoor zorgen dat alle partners aanwezig kunnen zijn in de wijkhubs. Dat spanningsveld of dat rolconflict leidt tot een aantal keuzes en een aantal mechanismen, die vooral te maken hebben met het beheersbaar houden van die dubbele rol. Wij hebben een aantal mechanismen gevonden en die hebben we ook beschreven in de initiatiefnota, zoals bijvoorbeeld het beperken van de openingstijden. Gemiddeld zijn de wijkhubs op dit moment veertien uur per week open, met uitschieters naar beneden. Er zijn best een aantal wijkhubs die slechts twee of drie uur per week open zijn. Maar we zien ook dat wijkmanagers zich bijvoorbeeld even afschermen in hun kantoor of achter hun computer, of bewoners doorverwijzen naar dan wel 14010, de Vraagwijzer of een ander gemeentelijk loket. Dat leidt ertoe dat het voor bewoners niet altijd even duidelijk is wat er nu te vinden is in een wijkhub, wat er te vinden is bij een vraagwijzer, wat er te vinden is bij 14010 of bijvoorbeeld bij een welzijnsorganisatie of lokaal initiatief. Wij denken dat de wijkhubs structureel

verbeterd kunnen worden, want we zijn positief over het initiatief, maar dat er structurele verbeteringen mogelijk zijn als we een aantal randvoorwaarden verbeteren. Wij hebben tien adviezen opgesteld en die willen we graag met het college delen. Dan moet er gedacht worden aan het ontlasten van wijkmanagers, betere afstemming met partners in de wijken, het normeren van openingstijden. Ik denk dat het heel moeilijk uit te leggen is dat sommige wijkhubs een klein deel van de week open zijn. En ook wat kleinere dingen als: geef die wijkmanagers een wijkhubbudgetje om het een beetje huiselijk te kunnen inrichten, et cetera. Het zijn tien adviezen en met veel plezier delen we deze met het college. Dank u wel voorzitter.

(Applaus.)

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Het initiatiefvoorstel zal ik doorgeleiden naar het college. De portefeuillehouder heeft meegeluisterd en dan wordt het gesprek daarover in de commissie verder gefaciliteerd. Hartelijk dank.

2. Vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 15 februari 2024

De **VOORZITTER**. Ik ga met u mee naar agendapunt 2, het vaststellen van de agenda voor de raadsvergadering van heden, 15 februari. Ik zal eerst de agenda met u doornemen en aan het einde zal ik u de gelegenheid geven eventuele aanvullende opmerkingen te maken over de agenda. Opmerkingen over de agendapunten die ik noem, kunt u dan maken. Om te beginnen agendapunt 6. Er is een verzoek ontvangen van de Partij voor de Dieren voor een regulier debat, 'Gemeente moet zich houden aan wettelijke taak opvang zwerfdieren'. Er is een negatief behandeladvies omdat het onderwerp binnenkort besproken gaat worden bij de nota Dierenwelzijn op 6 maart a.s. in de commissie. Ik ben benieuwd of u het advies accepteert of dat u toch nog een andere opvatting heeft. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, ik heb toch nog een andere opvatting. Zoals u weet komen wij op voor alle inwoners van de stad, mens en dier. Alle mensen zijn voor ons gelijkwaardig, dus ook de dieren. Gezien dat de actua ver weg is, dat er ook reces is, vinden wij dit onderwerp dermate belangrijk dat wij het vandaag toch zouden willen behandelen, want je kan eigenlijk geen dag wachten om voor dieren te zorgen, dus dat is onze motivatie.

De **VOORZITTER**. Prima. Dan leg ik dit ter stemming voor aan de raad. Als u ja stemt, dan stemt u voor het behandelen van het agendapunt. Stemt u nee, dan stemt u tegen het behandelen van het voorstel vandaag. Ja is dus behandelen, nee is dus niet behandelen. U kunt stemmen. Ja, we sluiten de stemming, iedereen heeft gestemd? De meerderheid van de raad zegt: wel behandelen, dus we gaan het voorstel vandaag behandelen. Dan gaan we naar agendapunt 9. Er is een verzoek ontvangen voor een motie vreemd aan de orde van de dag. Mag ik stilte in de raad vragen? Mijnheer Van Schaik. Er is een verzoek ontvangen voor een motie vreemd aan de orde van de dag, 'Zonder geld geen gemeenten', van de SP. Ik stel u voor om dit agendapunt als 9.1 vandaag te behandelen. Akkoord? Dan heb ik ook nog het verzoek aan u om in verband met de afwezigheid van wethouder Zeegers een tweetal onderwerpen om te draaien. Dat betekent dat wij 6.2 en 6.3 behandelen na 6.5. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). O ja, dat was inderdaad ook mijn verzoek. Of nee, ik wilde eigenlijk 6.4 na 6.1 behandelen. Maar ik weet dan niet wat de volgorde wordt.

De **VOORZITTER**. Dat is precies hetzelfde. Dus we doen straks eerst 6.1, 6.4, 6.5, 6.2, 6.3. Dat wordt de volgorde. Dat is volgens mij exact hetzelfde als wat u zegt mevrouw Maassen. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) O, oké. Mevrouw Verkoelen, de volgorde gaat worden 6.1, 6.4, 6.5, 6.2, 6.3. Heel goed. Dan had ik nog ergens ruis ontvangen dat iemand nog een opmerking wilde maken over 7.4. Dat bent u mijnheer Biljoen? Fijn dat u voor de ruis zorgt. Zegt u het maar.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja uiteraard voorzitter. Voorzitter, in het kader van efficiëntie doe ik gelijk drie punten bij agendapunt 2. Allereerst wil ik het tweeminutendebat 7.4, het voorstel tot vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027 upgraden naar een regulier debat. Ik heb een aantal vragen voor de wethouder, die ik reeds op de hoogte heb gesteld van mijn verzoek, en een tweeminutendebat is hiervoor niet het juiste raadsinstrument. Het volgende punt is het tweeminutendebat 7.6, het voorstel tot herziening van de interne regelgeving

rechtmatigheidsverantwoording per 2023. Gistermiddag hebben we van wethouder Struijvenberg een verzoek ontvangen om de behandeling van het voorstel te verplaatsen naar de raad van 14 maart a.s. De fractie van GroenLinks vindt het belangrijk dat er geen onduidelijkheid is over de voorgestelde wijzigingen en we willen ook voorkomen dat het college plotseling weer terug moet komen naar de raad. We zullen het verzoek dan ook positief beantwoorden en stellen dus ook voor om dit voorstel door te schuiven. Tegelijkertijd wil ik wel even opmerken dat het uiteraard niet de bedoeling is dat we het heel lang gaan uitstellen. Het lijkt me ook heel goed dat als we het toch gaan uitstellen, dat er een voortgangsbericht komt met eventuele scenario's waar we dan aan kunnen denken.

De **VOORZITTER**. Het uitstel is tot 14 maart, dus niet zo heel lang. Maar wilt u desondanks toch een voortgangsbrief?

De heer **BILJOEN** (gl). Mocht 14 maart niet gehaald worden, dus mocht uit regelgeving blijken dat het toch ingewikkeld wordt, dan lijkt het me goed dat in een voortgangsbericht dat de wethouder sowieso heeft aangegeven, hij daar dan ook een aantal scenario's aan ons voorlegt waar we dan aan moeten denken.

De **VOORZITTER**. Dat is voor het geval dat 14 maart niet 14 maart wordt? Wethouder.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Voorzitter, dank u wel. Er zijn twee mogelijkheden. De externe regelgeving is op tijd klaar en dan behandelen wij het in maart. Of wij verwachten daar begin maart duidelijkheid over. Blijkt dat die niet op tijd klaar is, dan schuift het geheel een jaar door. In het tweede geval, dus het schuift een jaar door, zal ik een brief sturen met de gevolgen, maar het agendapunt zelf zal dan natuurlijk niet meer ter goedkeuring aan u worden voorgelegd.

De **VOORZITTER**. Helder. En dan gebeurt wat u vraagt. Oké.

De heer **BILJOEN** (gl). Helder. En dan ten slotte voorzitter, de spreektijd.

De **VOORZITTER**. Op de spreektijd kom ik zo.

De heer **BILJOEN** (gl). Oké.

De **VOORZITTER**. Ik leg toch nog even het verzoek van GroenLinks voor om 7.4, het Integraal Onderwijsplan, een regulier agendapunt te maken. Mijnheer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Kan ik daar iets over zeggen? Ik zie geen enkele reden om van het IHP een regulier debat te maken. Het is er heel uitgebreid over gegaan in de commissie. Er zijn toen alle mogelijkheden geweest om vragen te stellen aan de wethouder, ook vragen met een technisch karakter. Dat is ook gebeurd, dus ik zie eigenlijk geen enkele reden om dat nu naar een regulier debat te gaan upgraden, te meer daar als u technische vragen heeft, die op alle andere manieren nog gesteld kunnen worden dan hier vandaag.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, dank. Normaliter zou ik een regulier debat niet willen blokkeren. Ik denk wel dat het goed is voor ons om te begrijpen waarom u precies een regulier debat wilt aanvragen, want ik ben het met de heer Ceulemans eens dat alles is gewisseld. We hebben zelfs een technische sessie gehad. Dus als u wat meer duiding kunt geven, weet ik ook waar ik wel of niet voor stem.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely. Ik maak even een rondje raad.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel voorzitter. We hebben een uitgebreid commissiedebat gehad, maar ik begrijp dat er ook nog wel wat vragen zijn, dus ik wil een regulier debat hierbij niet blokkeren.

De **VOORZITTER**. Oké. Er was een vraag aan u gesteld mijnheer Biljoen. Waarom vindt u dat er een regulier debat moet komen?

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, ik zal het heel kort toelichten. Ik heb de technische sessie teruggekeken, ik heb alle commissies ook teruggekeken. De vragen die wij als fractie hebben zijn niet gesteld. Aan de PA van de wethouder heb ik ook wat vragen gesteld, ook aan de ambtelijke ondersteuning, en de wethouder kan die vragen zo meteen beantwoorden, maar wanneer de wethouder de vragen beantwoordt, kan ik daar in een tweeminutendebat niet een reactie op voorzien. En om de heer Ceulemans tegemoet te komen, ik ben niet van plan om hier twee uur te praten over het IHP, het kan ook gewoon heel kort.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Als het heel kort kan, kan het ook in twee minuten lijkt me. Maar u zegt, ik heb de technische sessie teruggekeken, ik heb de commissievergadering teruggekeken. De vragen die ik heb zijn niet gesteld. Ja, daar is nu net een commissie voor en daar is nu net een technische sessie voor, dus ik vind het wel echt een heel slechte zaak als we hier als raadsleden alles wat we hebben laten liggen in een commissievergadering dan op het laatste moment hier alsnog willen gaan doen, en daardoor allemaal debatten gaan upgraden.

De **VOORZITTER**. Nee, we gaan een stemming organiseren. Het ordevoorstel is '7.4 als regulier debat behandelen'. Als u ja stemt, dan wordt het een regulier debat. Stemming sluiten. De meerderheid van de raad is voor behandelen als gewoon agendapunt. Dan wordt het het laatste agendapunt van vandaag, voor de motie vreemd aan de orde van de dag. Dank u zeer. Dan over agendapunt 14 zijn we eruit. Dan gaan we naar (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Wat zegt u? Dat zei ik toch net. Voor de motie vreemd aan de orde van de dag. Een motie is altijd als laatste onderwerp. Dit wordt nu een regulier agendapunt, te behandelen aan het einde van de raadsagenda. Wat zegt u? (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Dit wordt een regulier agendapunt, te behandelen als laatste agendapunt voor vandaag. Ja, dat zijn onze spelregels. Ja, mijnheer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter, dan even om helder te krijgen. Volgens mij als regulier debat sluiten we het achter aan bij de regulier debatten, voordat we beginnen met de tweeminutendebatten. Maar als dat niet zo is, dan volg ik uw lijn.

De **VOORZITTER**. Dan heeft u bij nader inzien wel gelijk. Ik dacht namelijk in mijn hoofd dat het het laatste agendapunt was voor vandaag, maar dat is niet zo. Dan heeft u gelijk, excuses. Ik ga dan naar de spreektijd, en daar wilde u ook iets over zeggen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja, dank voorzitter, ik zie de spreektijd graag ook opgeplust. We hebben heel positieve ervaringen opgedaan in de commissie, waar iets meer ruimte was voor inhoudelijke discussie door het opplussen van de spreektijd, en dat zou ik ook graag vandaag weer willen zien, dus ik zou graag de spreektijd willen opplussen.

De **VOORZITTER**. Wat is uw voorstel?

De heer **BILJOEN** (gl). Een half uur alstublieft.

De **VOORZITTER**. Opplussen met een half uur. Dan leggen we dat voor aan de raad. Als u voor stemt, dan plussen wij op met een half uur. Mijnheer Kind is van de schrik of blijdschap, ik weet niet wat het is. Even voorleggen graag. Is er iemand die bezwaar heeft tegen opplussen met een half uur? Dan doe ik het wel zo. Geen bezwaar tegen opplussen met een half uur? Nee, dan plussen we op met een half uur. Dan heb ik nog agendapunt 7, Publiek kader RET. Het college heeft hedenochtend een brief gestuurd met een aanpassing in het publiek kader RET, dat ter vaststelling voorligt. Ik heb begrepen dat het om een kleine wijziging gaat. Gezien het late tijdstip kan ik me voorstellen dat u daar misschien problemen mee heeft, maar ik leg het u toch maar even voor om het vandaag toch te behandelen. Het betreft een kleine wijziging en iedereen heeft daarvan kennis kunnen nemen. Geen bezwaar? Dan doen we het zo, dan behandelen we het vandaag. Het stemvenster is zoals te doen gebruikelijk aan het einde van de raad. Er is omstreeks 12.45 uur een lunch voorzien en rond 18.30 uur een diner, tenzij u besluit vandaag

vaart te maken achter de vergadering, maar dan kunt u alsnog gebruikmaken van het diner, maar dan is er geen avondraad. Zo niet, dan vergaderen we na het diner verder.

3. *Vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van 25 januari 2024*

De **VOORZITTER**. Vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van 25 januari jl. Kunt u zich vinden in de notulen die er zijn? Dat is het geval.

4. *Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2024 week 4 t/m 6*

De **VOORZITTER**. Dan mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst van het jaar 2024 week 4 tot en met 6. Kunt u zich vinden in de voorgestelde wijze van afdoening? Mijnheer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, de lijst ingekomen stukken week 5, wethoudersbrief over afschaling bus februari 2024. Dat is 24bb000689. In deze brief geeft de wethouder aan dat er een extern onderzoeksbureau is ingeschakeld door de MRDH om een scherp beeld te krijgen van de problematiek op de OV-arbeidsmarkt. GroenLinks ontvangt graag indien mogelijk voorafgaand aan de bespreking in de commissie MHEK, dat is eind februari, de onderzoeksopzet. En tevens willen we graag weten of er een mogelijkheid is om deze opzet aan te scherpen, mocht dat nodig zijn. En dan voorzitter, ingekomen stukken week 6, afschrift brief Sportclub Feyenoord over realisatie eigen parkeerplaatsen bij Sportpark Varkenoord 24bb000845.

De **VOORZITTER**. U mag iets langzamer praten, want anders houd ik u echt niet bij.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja, ik zie mijnheer Ceulemans die heel graag op tijd naar huis wil, dus ik maak wat voort voor hem. 24bb000845. Afschrift brief Sportclub Feyenoord over realisatie eigen parkeerplaats bij Sportpark Varkenoord. Sportclub Feyenoord heeft namens meerdere organisaties gesproken in de commissie MHEK en daar hebben ze verwezen naar de samenwerkingsovereenkomst tussen de Feyenoord-organisatie en de gemeente Rotterdam en dat de verdere invulling niet zo lekker loopt, zeg ik maar zo. Dit ziet de fractie van GroenLinks ook weer terug in de laatste brief, en ik zou dan heel graag zien dat het college een afschrift stuurt naar de raad bij de beantwoording van deze brief. Het lijkt ons ook heel goed dat het college hier ons op termijn kort over bijpraat, want dit speelt eigenlijk al sinds 13 april 2016.

De **VOORZITTER**. Helder. Het verzoek geleid ik door richting het college en dan zullen we verder voor de logistiek handelen zoals u vraagt.

5. **HAMERSTUKKEN**

De **VOORZITTER**. Ik ben toe aan de hamerstukken, agendapunt 5. Wilt u meekijken alstublieft ter vermijding van ongelukken? Aan u wordt voorgesteld een aantal stukken te hameren vandaag.

5.1 *Het voorstel tot het afwijzen van de verzoeken inzake voorbereidingsbesluit en bestemmingsplanwijziging betreffende het perceel Westerkade 20-21/Rivierstraat 181*

De **VOORZITTER**. Om te beginnen 5.1, het voorstel tot het afwijzen van de verzoeken inzake voorbereidingsbesluit en bestemmingsplanwijziging betreffende het perceel Westerkade 20-21/Rivierstraat 181. U kunt zich daarin vinden? Akkoord? Gehamerd.

5.2 *Het voorstel om het college van burgemeester en wethouders toestemming te verlenen tot het treffen van de Lichte Gemeenschappelijke Regeling Archeologie Voorne aan Zee-Rotterdam*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar agendapunt 5.2, het voorstel om het college van burgemeester en wethouders toestemming te verlenen tot het treffen van de Lichte Gemeenschappelijke Regeling Archeologie Voorne aan Zee-Rotterdam. Geen bezwaar? Dan hameren we dit punt.

5.3 *Het voorstel tot aanwijzen van 'de verhuur van ruimtes in de Upcycle Mall aan circulaire ondernemers en bedrijven en (educatieve) organisaties met circulaire ambities' als economische activiteit in het algemeen belang*

De **VOORZITTER**. 5.3, het voorstel tot aanwijzen van 'de verhuur van ruimtes in de Upcycle Mall aan circulaire ondernemers en bedrijven en (educatieve) organisaties met circulaire ambities' als economische activiteit in het algemeen belang. Eenmaal andermaal, gehamerd.

5.4 *Het voorstel tot wijziging van de Straatnamenverordening 2014*

De **VOORZITTER**. Het voorstel tot wijziging van de Straatnamenverordening 2014. Kunt u zich daarin vinden? Akkoord.

5.5 *Het voorstel tot herziening van het vastgestelde bestemmingsplan 'Kavel de Machinist'*

De **VOORZITTER**. Het voorstel tot herziening van het vastgestelde bestemmingsplan 'Kavel de Machinist'. Eenmaal andermaal, akkoord.

5.6 *Het voorstel tot herziening van het vastgestelde bestemmingsplan 'Parkhaven'*

De **VOORZITTER**. Het voorstel tot herziening van het vastgestelde bestemmingsplan 'Parkhaven'. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Tegen voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Tegen.

De heer **COŞKUN** (sp). De SP is ook tegen.

De **VOORZITTER**. Met de stemmen van de SP, Partij voor de Dieren en 50PLUS tegen is het voorstel onder 5.6 aangenomen.

5.7 *Het voorstel tot vaststelling van de BBV-aspecten met betrekking tot de grondexploitatieportefeuille Jaarrekening 2023*

De **VOORZITTER**. 5.7, het voorstel tot vaststelling van de BBV-aspecten met betrekking tot de grondexploitatieportefeuille Jaarrekening 2023. Eenmaal andermaal, gehamerd.

5.8 *Het voorstel tot vaststellen van een krediet ten behoeve van de Integrale aanpak Slinge*

De **VOORZITTER**. Dan het voorstel tot vaststellen van een krediet ten behoeve van de Integrale aanpak Slinge. Akkoord.

6. REGULIERE DEBATTEN

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar de reguliere debatten.

6.01 Traject burgemeestersbenoeming Rotterdam

De **VOORZITTER**. Als eerste op de agenda staat Traject burgemeestersbenoeming Rotterdam. De agenda voorziet in een kort woordje voor de nestor, de heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, mij is gevraagd om als nestor een korte en blijmoedige aftrap te geven bij het traject burgemeestersbenoeming Rotterdam. Ik zal het kort houden, want de uitgebreide notitie is voor iedereen te lezen bij de stukken voor deze raadsvergadering. Niet elke raad krijgt de eervolle taak om een burgemeester te selecteren. De vorige drie gemeenteraden deden hooguit een herbenoeming, maar dat is toch wezenlijk een heel ander proces. In 2008 hadden we als

gemeenteraad ook de verantwoordelijkheid om een burgemeester te selecteren en toevallig mocht ik daar toen als een van de toenmalige acht leden van de vertrouwenscommissie ook een rol in spelen. Uit ervaring weet ik dus dat het gaat om een zeer bijzonder proces dat vraagt om een bijzonder zorgvuldige werkwijze van de gemeenteraad. Hoe we dat moeten doen en willen doen staat in de notitie. De commissaris van de Koning heeft de wettelijke taak om toe te zien op de zorgvuldigheid van het proces en wij als gemeenteraad doen de selectie om uiteindelijk te komen tot de voordracht van één kandidaat die volgens ons geschikt en gewenst is. 'Alleen de allerbeste is goed genoeg', was de titel van de startnotitie in 2008 en natuurlijk willen wij voor de stad en de Rotterdammers weer de allerbeste die beschikbaar is. Maar dan moeten we allereerst ervoor zorgen dat de allerbesten straks ook durven solliciteren. We beginnen met het opstellen van een profielschets nadat we aan alle Rotterdammers hebben gevraagd: wat voor burgemeester verdient Rotterdam? Wat voor burgemeester past bij Rotterdam? Op allerlei verschillende manieren gaan we de komende weken het antwoord op die vraag ophalen bij onze inwoners, bij de wijkraden, bij de mensen van de Veiligheidsregio, bij Rotterdamse organisaties en bedrijven. Alle raadsleden, en daarom kijk ik u allemaal aan, wordt gevraagd om met de stad in gesprek te gaan over wat voor soort burgemeester Rotterdam nodig heeft. Liever niet wie, dus geen namen, want iedereen die genoemd wordt maken we daarmee bij voorbaat extra kwetsbaar in de media en schrikken we mogelijk af om straks een sollicitatiebrief te schrijven. Alle namen van de mensen die durven te solliciteren blijven uiteindelijk ook geheim. Behalve de naam van hem, haar, die, die wij uiteindelijk gaan voordragen als de door ons gewenste kandidaat. De komende twee maanden willen we dat gesprek met de stad gaan voeren. Er is een voorbereidingsgroep uit het presidium ingesteld, die dat samen met de griffier, de wettelijk secretaris van de vertrouwenscommissie gaat vormgeven. Half april willen we de resultaten van de gesprekken en de concept-profielschets bespreken in de commissie BOFV, en op 25 april a.s. beslist u als gehele gemeenteraad dan over de definitieve tekst voor de profielschets, wordt er uit uw midden een vertrouwenscommissie gekozen en de daarbij behorende verordeningen vastgesteld. De commissaris van de Koning is daar dan bij aanwezig en neemt de profielschets mee en daarna pas komt de vacature er. Die komt in de Staatscourant en dan kunnen kandidaten gaan solliciteren. Daar hebben ze dan drie weken de tijd voor. Als alles goed gaat, dan kan de voordracht nog voor de zomer door deze gemeenteraad worden gedaan en de definitieve benoeming en de installatie dan na de zomer. Aan ons de schone taak om in het najaar met een gerust hart afscheid te kunnen nemen van onze huidige voorzitter en burgemeester omdat we dan weten dat we een goede en Rotterdam waardige opvolger hebben weten te vinden. Want zoals wijlen CDA-premier Dries van Agt in 1977 over zijn eerste regeringsploeg zei: het moet geen kabinet worden van luiards, ijdeltuiten of non-valeurs. Dat soort lieden willen wij ook niet als burgemeester. Alleen de allerbeste is goed genoeg.

De **VOORZITTER**. Ik ga ervan uit dat bij dit agendapunt dit voldoende is, maar ik moet toch aan u voorleggen of er nog iemand iets wil zeggen. Mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, één vraag of misschien een toevoeging. De nestor zei: alle raadsleden, en hij keek ons allemaal aan. En ik zou zelf eigenlijk willen toevoegen: en ook alle burgerraadsliden, die tenslotte ook geïnstalleerd zijn enzovoorts en ook onderdeel uitmaken van onze club. En we hebben alle mensen nodig.

De **VOORZITTER**. Waarvan akte mijnheer Segers-Hoogendoorn. Het punt is gemaakt. Ik wens u veel succes en ook veel plezier bij het proces.

6.1 Programmaplan Digitale Inclusie

De **VOORZITTER**. Dan gaan we nu zoals net aangegeven naar 6.1, het programmaplan Digitale Inclusie. Ik heb een aantal sprekers op mijn lijstje. Mevrouw Reitema als eerste.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Dank voorzitter. Een op de vijf Rotterdammers kan nu niet meedoen door digitale uitsluiting. Ik heb in de commissie een uitgebreide bijdrage gedaan en die ga ik vandaag niet herhalen. Ik ga wel kort vijf moties toelichten. De eerste gaat erover dat online zijn een basisbehoefte is, want zonder online zijn kun je niet meer leren, niet meer werken. Er is veel rumoer. Zonder online te zijn, kun je niet meer leren, werken, zorg krijgen, sociaal zijn of overheidsdienstverlening krijgen. Het is daarom dus wel een basisbehoefte te noemen en daarmee een overheidstaak. Ook met een kleine portemonnee heb je het recht om online te kunnen zijn thuis. Daarom hebben we een motie om het college op te roepen om een digitaal akkoord af te sluiten met providers voor minima. Dus een

minimaregeling voor gratis of goedkoper wifi. Onze tweede motie gaat over de buitenruimte. We hebben gehoord dat er al aan public roam gewerkt wordt en die willen wij graag zo ver mogelijk verspreiden. Daarom de motie om op te roepen om het te lanceren door heel de stad. Ja voorzitter, digitale inclusie en digitale toegankelijkheid zijn twee kanten van dezelfde medaille. En waar dit programmaplan vooral gaat over de digitale vaardigheden van de ander heeft het geen zin om iedereen digitaal vaardig te maken als je eigen digitale toegankelijkheid niet op orde is. Daarom roepen we met deze volgende motie op om alsnog de digitale toegankelijkheid van de gemeente Rotterdam, van alle websites en apps, op orde te brengen. Dan de vierde motie. Die gaat over het VN-verdrag Handicap, want dat speelt een belangrijke rol in het thema en daaruit vloeien ook direct verplichtingen voor de gemeente voort. Een van die verplichtingen gaat erover dat de gemeente een actieplan moet hebben om de digitale toegankelijkheid te vergroten. Met deze motie roepen wij op om dit actieplan ook met de gemeenteraad te delen. Tot slot de vijfde motie. Die gaat over de concretisering die we missen in het programmaplan. Dus we zien helemaal geen doelstellingen en het is dus niet duidelijk hoeveel van de mensen die nu niet digitaal vaardig zijn we gaan bereiken. Er zijn nul concrete doelstellingen. Het is niet controleerbaar. En wij willen graag dat dit alsnog met een plan concreet wordt gemaakt, zoals bijvoorbeeld een uitvoeringsplan en niet middels een toezeggingsbrief. En daarvoor nog een motie. Voorzitter, nog een slotopmerking. Wij staan helemaal achter het idee van het Civic AI-Lab. Dat is een plek waar Rotterdammers kunnen meepraten over alle ontwikkelingen, waar het college mee bezig is. Maar wel één ding, ik hoop dat dit een werktitel is en hoop ook een toezegging krijgen van de wethouder dat we wel een toegankelijker naam gaan verzinnen voordat we dit verspreiden de stad in.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Thuis online kunnen zijn met een digitaal akkoord

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het 'programmaplan Digitale Inclusie';

constaterende dat:

- Rotterdam geen minimaregeling kent voor gratis of goedkoper wifi;

overwegende dat:

- we zonder online zijn niet meer kunnen leren, werken, zorg krijgen, sociaal zijn of overheidsdienstverlening kunnen krijgen;
- online kunnen zijn bij de basisbehoeften hoort en een overheidstaak is geworden;

verzoekt het college:

- zich in te spannen voor een digitaal akkoord met providers voor een minimaregeling voor gratis of goedkoper wifi thuis;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Reitema, M.H. Biljoen, T.S.J. Coşkun en A.J.A. Maassen

Motie 2. Buiten online kunnen zijn met een 'public roam'

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het 'programmaplan Digitale Inclusie';

constaterende dat:

- het college streeft naar het realiseren van ten minste 15 wifipunten in 2024 en 25 wifipunten in 2025;

overwegende dat:

- we zonder online zijn niet meer kunnen leren, werken, zorg krijgen, sociaal zijn of overheidsdienstverlening kunnen krijgen;
- online kunnen zijn bij de basisbehoeften hoort en een overheidstaak is geworden;

- het niet duidelijk is of met de voorgenomen 'public roam' van in totaal 40 wifipunten alle openbare ruimten in onze stad gedekt zijn;

verzoekt het college:

- de Rotterdamse public roam voor heel de stad (zo mogelijk openbare ruimtes) te lanceren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Reitema

Motie 3. Geen digitale inclusie zonder digitale toegankelijkheid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het 'programmaplan Digitale Inclusie';

constaterende dat:

- het college stelt dat 'de website op zichzelf volledig toegankelijk is voor mensen met een beperking';
- uit het rapport 'Audit digitale toegankelijkheid website Gemeente Rotterdam' van 5 januari 2023 blijkt dat op 27 van de 50 criteria een onvoldoende is gescoord;¹
- volgens het actuele dashboard DigiToegankelijk de gemeente Rotterdam verantwoordelijk is 132 websites en apps waarvan slechts 33 voldoen aan de wettelijke verplichting;²

overwegende dat:

- iedereen moet kunnen meedoen in onze gedigitaliseerde samenleving;
- de toegankelijkheid van websites en apps essentieel is voor alle mensen;
- minimaal 1 op de 5 Rotterdammers nu niet mee kan doen door digitale ongelijkheid;
- het VNG aanjaagteam gemeenten helpt de juiste stappen te zetten om hun sites en bijbehorende apps aan de toegankelijkheidseisen te laten voldoen;
- het VNG aanjaagteam het tot op heden niet gelukt is een bestuurlijk gesprek te voeren met de verantwoordelijke wethouder(s) van de gemeente Rotterdam;

verzoekt het college:

- de digitale toegankelijkheid van de gemeente Rotterdam op orde te brengen;
- hierover op korte termijn in gesprek te gaan met het VNG aanjaagteam;
- over dit gesprek te rapporteren aan de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Reitema, M.H. Biljoen en R.G.C. Segers-Hoogendoorn

¹ <https://www.toegankelijkheidscertificaat.nl/rotterdam.nl/audit/>

² <https://dashboard.digitoegeankelijk.nl/organisaties/289>

Motie 4. Rotterdamse doelstellingen digitale toegankelijkheid volgens het VN-verdrag

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het 'programmaplan Digitale Inclusie';

constaterende dat:

- gemeenten een belangrijke rol hebben bij de uitvoering van het VN-verdrag Handicap;
- daar ook bij hoort dat de gemeente passende maatregelen neemt zodat mensen met een beperking zelfstandig hun zaken kunnen regelen door gebruik te maken van de digitale voorzieningen die de gemeente biedt;
- een van de verplichtingen die voortvloeit uit het ondertekenen van het VN-verdrag Handicap is dat gemeenten een actieplan opstellen waarin ze aangeven hoe zij werken aan een grotere toegankelijkheid, zowel fysiek, sociaal als digitaal;
- steeds meer gemeenten hun doelstellingen voor digitale toegankelijkheid opnemen in hun lokale inclusie agenda;

overwegende dat:

- alleen door mensen met een beperking te betrekken bij de start, ontwikkeling en uitvoering van plannen, je kan werken aan een inclusieve gemeente;
- de onlangs gelanceerde nationale strategie voor de implementatie van het VN-verdrag Handicap van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport alleen maar succesvol kan worden uitgevoerd als gemeentelijke en provinciale overheden de verantwoordelijkheid nemen om hun verplichtingen na te komen die voortvloeien uit het VN-verdrag en de wet;
- digitale toegankelijkheid is belegd bij een andere wethouder dan de wethouder Digitale Inclusie;
- het 'programmaplan' Digitale Inclusie geen doelstellingen bevat voor digitale toegankelijkheid;
- het college onvoldoende heeft beantwoord waar de doelstellingen digitale toegankelijkheid te vinden zijn;

verzoekt het college:

- in het licht van het VN-verdrag Handicap een actieplan met doelstellingen voor een grotere digitale toegankelijkheid te delen met de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Reitema

Motie 5. Voeg daad bij woord en stel Rotterdamse doelstellingen programmaplan Digitale Inclusie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het 'programmaplan Digitale Inclusie';

constaterende dat:

- het programmaplan Digitale Inclusie geen doelstellingen bevat;
- dit programmaplan gepaard gaat met het uitgeven van vijf miljoen euro gemeenschapsgeld;

overwegende dat:

- monitoring en verantwoording op het gebied van digitale inclusie een relatief nieuw onderwerp is voor veel gemeenten;
- desondanks dit programmaplan controleerbaar dient te zijn en dat nu niet is;
- het onduidelijk is welke resultaten het college beoogd met welke concrete maatregelen;
- het bijvoorbeeld onduidelijk is hoeveel Rotterdammers het college wil bereiken, per wanneer, en of we de digitale ongelijkheid naar een bepaald percentage willen terugbrengen;
- het college in de brief d.d. 30 januari 2024 laat weten dat het de gemeenteraad eind maart 2024 'nader informeert' over doelen en mijlpalen;
- een uitvoeringsplan schijnbaar niet in de pijplijn zit;

verzoekt het college:

- doelstellingen voor Digitale Inclusie op te nemen in het programmaplan Digitale Inclusie of in een voor de zomer te delen uitvoeringsplan;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Reitema

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja voorzitter, ik ga het ook kort houden. We hebben in de commissie veel gewisseld met elkaar en ik zie dit ook als een eerste aanzet om digitale inclusie verder vorm te geven als gemeente en de mensen te betrekken. Daarom heb ik ook geen moties. Ik heb wel een aantal opmerkingen. Ik heb tijdens de commissiebehandeling ook aangegeven dat ik me afvraag hoe we er nu voor zorgen dat we de burgers gaan betrekken bij dat Civic AI-Lab, omdat ik ook zag dat het vrij ingewikkeld en technisch is. Maar dat is dan blijkbaar aan de voorkant, dus aan het begin van het proces. Tegelijkertijd heb ik ook gevraagd of het open source zou kunnen worden gemaakt. En dan

wordt er gezegd: ja, maar algoritmes kunnen ook wantrouwen wekken bij de mensen, dus we moeten dan gaan kijken of we dat echt gaan doen. Ik vind dat een beetje tegenstrijdig met elkaar. Op het moment dat je aan het begin van zo'n proces mensen laat meepraten over zo'n algoritme, dan vind ik het een beetje gek om te zeggen: we gaan het niet openbaar maken want dat kan wantrouwen wekken. Dus ik zou daar graag nog een reflectie op willen van de wethouder. En toch ook inderdaad een toezegging, het staat ook min of meer in de brief dat we alles wat we openbaar kunnen maken, ook echt open source zullen gaan maken. Daarnaast is er ook kort ingegaan op de digitale weerbaarheid van mensen, en dat daar dus inderdaad in samenwerking met Veilig nog naar wordt gekeken hoe dat verder ontwikkeld kan worden. Ik vind dat echt wel een onderdeel van digitale inclusie, want je ziet gewoon dat er echt veel malafide types op het internet rondlopen die misbruik maken van mensen die niet zo digitaal vaardig zijn. Maar zoals gezegd, we zien dit als een eerste stap om dit programma verder te ontwikkelen, dus ik heb vertrouwen dat daar ook in het vervolg aandacht aan zal worden besteed. Tot slot vinden we het inderdaad heel erg belangrijk om ook onderwijsinstellingen te betrekken bij de ontwikkeling van de slimme oplossingen die hopelijk worden gevonden bij het Civic AI-Lab.

De **VOORZITTER**. Wie mag ik het woord geven? Ja. Mijnheer Oostdijk.

De heer **OOSTDIJK** (fvd). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, naast de gewone wereld is er sinds enkele decennia een nieuwe wereld ontstaan. Ik heb het uiteraard over de digitale wereld, een wereld met veel kansen en mogelijkheden, maar ook een wereld waarin net als in de gewone wereld gevaren op de loer liggen die niet onderschat dienen te worden. Wij mensen van vlees en bloed zijn in een relatief korte periode zeer afhankelijk geworden van deze wereld, want het internet en digitalisering in het algemeen biedt veel voordelen. Ook arbeid is enorm gedigitaliseerd. Er is bijna geen beroep meer te bedenken waarbij je niet in meer of mindere mate internet of digitale middelen nodig hebt. We zijn daarom ook verheugd dat er in het programmaplan Digitale Inclusie aan voorgaand opgesomde zaken ruimschoots aandacht wordt gegeven. Voorzitter, zoals eerder aangegeven biedt de digitale wereld ons veel moois, maar er is ook een keerzijde. Oplichting, fraude, doxing, hackers, ransomware, phishing et cetera. Noem maar op. Allemaal gevaren die voor de jongere generaties misschien redelijk goed te herkennen vallen, maar een uitdaging kunnen vormen voor de minder digitaal onderlegden onder onze inwoners. Daarom ondersteunen wij van harte de meeste initiatieven in het programmaplan Digitale Inclusie. Het document is een mooi startpunt. Voorzitter, naast de groep die goed meegenomen kan worden in het programma en daardoor op meerdere fronten digitaal sterker wordt, is er ook een groep die niet mee wil of kan komen. Laten we deze inwoners die digitaal minder goed onderlegd zijn altijd de keuze bieden of zij hun burgerzaken digitaal willen regelen of gewoon in persoon. Voorzitter, het klinkt misschien vreemd uit de mond van een IT'er, maar FVD Rotterdam vindt dat onze Rotterdamse inwoners te allen tijde de keuze moeten hebben om hun burgerzaken digitaal te regelen of zonder kosten bij een gemeenteloket. Daarom pleiten wij ervoor dat deze mogelijkheden parallel moeten blijven bestaan zolang de vraag er is. Graag een reflectie van de wethouder op dit vraagstuk, maar nog liever een toezegging dat deze mogelijkheden al naargelang de vraag in stand gehouden worden. Tot zover, dank u wel.

De **VOORZITTER**. Wie mag ik het woord geven? Ja, mijnheer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja, dank u wel voorzitter. Een ongelooflijk belangrijk onderwerp en heel fijn dat dit op de agenda van het college staat en dat we hier hard mee aan de slag gaan voor de Rotterdammers voor wie het in deze digitale wereld steeds een grotere uitdaging wordt om mee te kunnen. Daarom is het belangrijk dat er een programma ligt en wij denken daar dan ook graag over mee. Als we kijken naar de dienstverlening van de gemeente gaat dat op dit moment vaak via websites en alle informatie die daar te vinden is. Er is vanuit de rijksoverheid een dashboard waarin een overzicht wordt gepresenteerd van alle websites van rijksoverheden maar ook van lokale overheden. Daar is een classificatie, dus eigenlijk een aantal typen websites die een bepaalde toegankelijkheid wel of niet hebben. Dat is bijvoorbeeld B, C, A en D, waarbij A het allerbeste is en D eigenlijk het allerslechtst. Die hebben dus ook de meer dan honderd Rotterdamse websites gemonitord. En ze zijn er toch achter gekomen dat een aanzienlijk aantal van de websites die de gemeente Rotterdam beheert niet altijd even toegankelijk zijn. Vaak heeft ieder project wel weer zijn eigen website. En wij zouden graag zien dat een groot deel van die websites naar categorie A gaat, of categorie B. Maar laten we in ieder geval gaan voor zo'n toegankelijkheidsverklaring, want dat wordt ook vanuit de

rijksoverheid geadviseerd. Daarom dienen wij een motie in om dit te kunnen bewerkstelligen in Rotterdam.

De **VOORZITTER**. De heer Kind heeft de volgende motie ingediend.

Motie 6. Digitaal toegankelijke websites

"De gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het agendapunt 6.1 'programmaplan Digitale Inclusie';

constaterende dat:

- het programmaplan Digitale Inclusie wordt besproken en dit bij uitstek het moment is om het over de toegankelijkheid van de gemeentelijke websites te hebben;
- de gemeente Rotterdam verantwoordelijk is voor minimaal 100 websites¹;
- uit het dashboard van rijksoverheid² blijkt dat een groot aantal van deze websites niet volledig digitaal toegankelijk is (Status B, C), niet voldoet aan de wettelijke verplichting (Status D) of een toegankelijkheidsverklaring mist;
- digitale toegankelijkheid onmisbaar is voor het bieden van gelijke kansen en het bevorderen van zelfstandigheid onder mensen met een beperking;

overwegende dat:

- Rotterdam een gemeente wil zijn waarin iedereen mee kan doen;
- digitalisering een steeds grotere rol speelt in ons leven;
- het toegankelijker maken van de samenleving niet alleen het wegnemen van fysieke, maar ook digitale obstakels betreft;
- het investeren in digitale toegankelijkheid niet alleen ten goede komt aan mensen met een beperking, maar het ook de algemene gebruiksvriendelijkheid van de websites verhoogt voor alle gebruikers;

verzoekt het college:

- inzichtelijk te maken wat er gedaan moet en kan worden om alle gemeentelijke websites, die de gemeente Rotterdam duurzaam in de lucht wil houden, een toegankelijkheidsverklaring te geven;
- om voor al deze gemeentelijke websites die dit nog niet hebben, zo snel mogelijk een toegankelijkheidsverklaring op te stellen;
- om al deze gemeentelijke websites d.m.v. een toegankelijkheidsverklaring digitaal toegankelijk te maken of deze aantoonbaar aan de wettelijke verplichtingen van het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid te laten voldoen (Status C)³;
- hierbij te streven naar zoveel mogelijk websites met een Status A (volledig digitaal toegankelijk);

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind

¹ <https://www.rotterdam.nl/toegankelijkheidsverklaringen>

² Zo digitoegankelijk is Gemeente Rotterdam I Dashboard Digitoegankelijk (<https://dashboard.digitoegankelijk.nl/organisaties/289>)

³ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0040936/2018-07-01>

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter en dank ook voor het plan dat er ligt, waarbij wordt ingezet op het dichten van de digitale kloof en dat is hard nodig, want we leven in een tijd, niet alleen van digitalisering eigenlijk, maar nu inmiddels ook van artificial intelligence. En door al die vliegensvlugge veranderingen is het soms moeilijk om bij te benen als Rotterdammer. Goed dat er wordt ingezet op het digitaal vaardig maken, het empoweren en het bieden van digitale dus ook uiteindelijk gelijke kansen aan de Rotterdammers. Want hiermee gaan we ervoor zorgen dat Rotterdammers uiteindelijk hun rekeningen makkelijker kunnen betalen, dat ze makkelijker een huurtoeslag kunnen aanvragen en dat ze ook vrij snel weten waar ze recht op hebben. En in een lockdown hebben we ook inmiddels

kunnen zien dat dit enorm van belang is. Voorzitter, dan wil ik gaan naar de vraag over het bereik van digitale inclusieve inclusie-initiatieven, zo moet ik het zeggen. Goed dat dat erin opgenomen staat, want uiteindelijk moeten mensen wel weten hoe ze digitaal vaardig kunnen worden. Ik ga ervan uit dat dit voornamelijk ook zal plaatsvinden door middel van offline initiatieven, dat we offline middelen inzetten om die mensen te bereiken. Ik ben wel benieuwd hoe de wethouder dat voor zich ziet en of hij daar misschien iets over kan vertellen. We zien ook dat de toegang tot digitale middelen nog kan worden verbreed, in bibliotheken bijvoorbeeld. Moet je lid zijn of een dagpas hebben om echt toegang te krijgen? En om die toegankelijkheid te verbreden dienen wij dan ook een motie in om dit plan ook verder te versterken. Het sluit wat ons betreft ook aan bij de doelstelling om te zorgen voor veilig werkende apparaten en internettoegang. Voorzitter, wat we wel enigszins missen in het plan zijn de gevaren van de digitale wereld en daarom vraag ik de wethouder of hij erop kan reflecteren in hoeverre hier aandacht voor gaat komen. Want digitale inclusie is niet alleen: hoe werkt een computer, maar wat is er mogelijk en wat zijn de valkuilen? En ook voor het Civic AI-Lab mag er aandacht zijn voor de gevaren zoals fake news en deepfake. Dit met de bedoeling om Rotterdammers bewuster te maken van de gevaren die er schuilen in de digitale wereld. Tot slot misschien een suggestie richting mevrouw Reitema, die het namelijk had over een nieuwe naam voor Civic AI-Lab. Misschien is het wel leuk om de vraag te stellen aan AI zelf wat een nieuwe toegankelijke naam zou kunnen worden, maar dat is een suggestie. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin heeft de volgende motie ingediend.

Motie 7. Makkelijk internettoegang, is van groot belang

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van programmaplan Digitale Inclusie;

constaterende dat:

- de bibliotheek momenteel ondersteuning biedt voor digitale vraagstukken;
- internettoegang beschikbaar is in de bibliotheek voor alleen leden en dagpasgebruikers;

overwegende dat:

- digitale vaardigheden cruciaal zijn geworden in het dagelijks leven;
- het onaanvaardbaar is dat Rotterdammers zonder toegang tot een computer en/of internet worden uitgesloten van maatschappelijke participatie;

verzoekt het college:

- de beschikbaarheid van openbare computertoegangspunten te vergroten, met name in bibliotheken, gemeenschapscentra en overheidsgebouwen;
- mensen zonder thuisinternet toegang te bieden tot online bronnen en diensten, met een focus op efficiënte- en kosteneffectieve oplossingen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Soytekin

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Wie mag ik verder het woord geven? Mijnheer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja, dank voorzitter. Laat me om te beginnen aangeven dat GroenLinks zich grotendeels kan vinden in de bijdrage van de PvdA en daar dan ook gelijk bij aansluit. GroenLinks vindt het ontzettend belangrijk dat iedere Rotterdammer mee kan doen, ook online. En het college deelt deze ambitie en daar zijn we dus ook heel erg blij mee. Tegelijkertijd zien we bij dit plan voorzitter dat er niet echt heel concrete of nieuwe acties in staan. Het valt een beetje op dat het staand beleid is met een nieuwe opmaak. Daar hebben we toch wel vragen over voorzitter, maar alvorens ik daarop ga inzoomen wil ik wel even stilstaan bij het afdoeningsvoorstel dat aan dit agendapunt is toegevoegd. Het college sluit de brief af dat er geen financiële of juridische consequenties zijn en ik wil dat toch wel heel even verifiëren bij de wethouder. Dat begint dan even met het punt over het uitbreiden van de openbare wifipunten. Vijftien jaar geleden was er gratis internet hier in Rotterdam.

Als je in het centrum woonde of in het centrum kwam, dan kon je inloggen op de openbare wifipunten. Daar zijn ze op een gegeven moment mee gestopt. En ik weet niet of u toentertijd ook al aanwezig was, maar dat kwam omdat het massaal werd gebruikt om torrents mee te downloaden. Het was gewoon veel te traag. Het was supermakkelijk te hacken en wellicht het allerbelangrijkste, het was veel te duur. En daardoor heeft Rotterdam het netwerk ook in de verkoop gedaan. Dus ik vraag me wel af voorzitter, wat dan de lessons learned zijn waarom we dit dan nu weer willen toepassen en uitbreiden, want ik zie dat u het eerst in de bibliotheken wilt gaan inzetten, maar vervolgens ook misschien wel stadsbreed. Dan voorzitter, inhoudelijk nog heel even over het plan zelf. Het plan heeft drie doelstellingen. Vergroten van het bereik van de initiatieven. Zorgen voor veilig werkende apparaten en internettoegang en Civic AI-Lab. En bij het eerste doel lees ik concreet dat de wethouder mensen wil helpen om te ontdekken wat bij hen past en wat ze nodig hebben. Maar dan denk ik voorzitter: daar hebben we toch de Vraagwijzer voor opgericht? Of we willen een gemeenschappelijk platform maken. Dan denk ik: daar hebben we toch MijnRotterdam voor opgericht? Of lesmateriaal ontwikkelen dat leidt tot een flexibel curriculum voor basisvaardigheden. Volgens mij hebben we daar het beleidskader Basisvaardigheden voor. En zo kan ik nog wel even doorgaan. Maar dat leidt eigenlijk tot de volgende vraag: hoe kan ik nu controleren wat hier allemaal staat? Het is geen collegetarget, maar dit plan kost wel € 5 miljoen. Ik zie nergens meetbare doelen en als we het bijvoorbeeld hebben over het vergroten van het bereik, zijn we dan tevreden met tien mensen of op jaarbasis met twintig mensen? Nou ja, hoe meet u dat mensen cyberbewust zijn geworden en hoe rapporteert u dat terug aan de raad? En hoe controleer ik eigenlijk als raadslid dat u het geld ook doelmatig heeft uitgegeven en of de voorstellen überhaupt zijn getoetst op doelmatigheid? Wellicht kan de wethouder hier nog wat helderheid over geven. Ten slotte voorzitter over algoritmen. Daar worden wij samen met een aantal fracties altijd heel erg enthousiast over. Wij hebben dan ook nog twee moties die wij daarover willen indienen. Dat is de motie 'Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes', waarin we vragen dat wanneer een impactassessment mensenrechten en algoritmes wordt uitgevoerd deze ook te delen met de raad en jaarlijks ook opnieuw te doen. En 'AI Assessment', waarbij we vragen aan het college als het kunstmatige intelligentie inzet en zelflerende algoritmes naast een impactassessment mensen en algoritmes en een ethische toets daar dan ook een AI-assessment uitvoert. Tot zover.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 8. AI Assessment

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt 6.1 programmaplan Digitale Inclusie;

constaterende dat:

- bij algoritmes die in de categorie hoog risico vallen, er altijd een Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes (IAMA) en een ethische toets uitgevoerd wordt;
- kunstmatige intelligentie en zelflerende algoritmes altijd in de categorie hoog risico vallen;

overwegende dat:

- ondanks de IAMA en de ethische toets, bewezen is dat zelflerende algoritmes en kunstmatige intelligentie het risico hebben om onwenselijke verbanden te leggen die onevenredig negatief kunnen uitpakken voor gemarginaliseerde groepen;
- het daardoor enorm belangrijk is om de risico's op negatieve gevolgen van kunstmatige intelligentie en zelflerende algoritmes zo klein mogelijk te maken;
- een AI Impact Assessment kan helpen bij het maken van afwegingen over het inzetten van kunstmatige intelligentie en zelflerende algoritmes;
- een AI Impact Assessment daarnaast bijdraagt aan het vergroten van de verantwoording over kunstmatige intelligentie en de zelflerende algoritmes en de kwaliteit hiervan;

verzoekt het college:

- bij het inzetten van kunstmatige intelligentie en zelflerende algoritmes naast een Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes en ethische toets te doen, ook een AI Assessment uit te voeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen en S. Reitema

Motie 9. Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt 6.1 programmaplan Digitale Inclusie;

constaterende dat:

- bij algoritmes die in de categorie hoog risico vallen, er altijd een Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes (IAMA) uitgevoerd wordt;
- in de inleiding van het Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes staat dat het IAMA gebruikt kan worden als instrument voor reflectie wanneer een algoritme in gebruik genomen is;

overwegende dat:

- bij het gebruik van algoritmes het risico op mensenrechtenschendingen aanwezig is, doordat de algoritmes bijvoorbeeld gebruik maken van bevooroordeelde informatie;
- we ervoor moeten zorgen dat de kans op mensenrechtenschendingen door algoritmes te allen tijde zo klein mogelijk is;
- het evalueren van algoritmes door gedurende het gebruik van het algoritme de IAMA uit te voeren ervoor zorgt dat de kans dat algoritmes mensenrechten schenden kleiner wordt;
- het daarnaast van belang is dat de gemeenteraad op de hoogte gehouden wordt van de risico's van de algoritmes die de gemeente gebruikt;

verzoekt het college:

- wanneer een Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes uitgevoerd wordt, deze te delen met de gemeenteraad;
- jaarlijks voor de gebruikte algoritmes opnieuw de Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes uit te voeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen en S. Reitema

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja dank voorzitter. Korthedshalve kan ik me eigenlijk volledig aansluiten bij het verhaal van de heer Oostdijk, van A tot Z mee eens. Met name ook als het gaat om het niet beperken van digitale inclusie tot het digitaal vaardiger maken van mensen die dat op dit moment niet zijn. Maar juist ook alternatieven die niet digitaal zijn blijven aanbieden als gemeente. Daarom zijn wij groot voorstander van alle wijkhubs en eigenlijk alles wat door de overheid op wijkniveau of op straatniveau kan worden aangeboden, ook als het gaat om het leveren van overheidsdiensten aan mensen die dat niet online hoeven te regelen maar gewoon aan een loket. Dus een goede zaak. Dan kan ik eigenlijk heel veel overslaan. Nou ja, we hebben het in de commissie met de wethouder gehad over ouderen die niet specifiek als doelgroep worden genoemd in dit stuk, omdat de wethouder zegt: het is eigenlijk een gedateerd beeld dat alleen ouderen digitaal niet vaardig zijn. Nou, dat begrijp ik, ik denk wel dat het een groep is waarbij het risico het grootst is dat ze minder mee kunnen komen, omdat het wel de groep is die het minst makkelijk nog bijleert op dat terrein. Dus prima dat het er zo staat, maar in de voortgang zou ik wel graag van de wethouder ook specifiek horen hoe dit programma uitwerkt op ouderen en of het het bereik heeft dat het moet hebben op die doelgroep specifiek. Dan tot slot, het Civic AI-Lab. Ik ben het eigenlijk wel eens met mevrouw Reitema. Kan dat niet gewoon een Nederlandse naam krijgen ook? Dat lijkt me ook een goed idee. En ik heb een beetje mijn twijfels over burgerparticipatie als het gaat om algoritme. Dat hebben we in de commissie ook al even gewisseld. Als er nu één ingewikkeld onderwerp is dat zich denk ik moeilijk leent voor burgerparticipatie is het algoritme. Een leek, dat ben ik ook, ik begrijp er al weinig van. Laat staan dat gewoon een Rotterdammer daar actief zich voor gaat melden om erover mee te praten. Maar goed, we gaan zien hoe het uitpakt. Ik wil wel graag de toezegging dat die burgerparticipatie of wat deze wethouder ook gaat doen met algoritme, niet een verdere inperking van de mogelijkheden van algoritme teweeg gaat

brengen die bijvoorbeeld wethouder Versnel op zijn bordje kan krijgen. Hij ervaart natuurlijk continu hoe moeilijk het is om binnen de heel strakke kaders die er momenteel zijn algoritmes in het kader van fraudebestrijding te hanteren. Laten we er in ieder geval voor zorgen dat dit het niet nog verder inperkt. En helemaal tot slot, graag een bevestiging van de wethouder dat dit programma op geen enkele manier afbreuk doet aan de afspraak dat we als gemeente in het Nederlands communiceren en dat we daar alleen van afwijken op het moment dat de volksgezondheid of de openbare orde in het geding is.

De **VOORZITTER**. Iemand nog het woord? Wethouder Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja, dank voorzitter. Het plan Digitale Inclusie hebben we besproken in de commissie. Dat klopt. Met een aantal doelstellingen waarbij twee belangrijke componenten toch even genoemd moeten worden, waarbij het allerbelangrijkste is, en dat staat ook in het rapport, dat we uitgaan van een aantal onderzoeken, dat ruim een derde van de Rotterdammers achterblijft en niet makkelijk meekomt in die digitale wereld. En dat is toch nogal een grote groep, waarbij dus de doelstelling ook is hoe we nu die kloof tussen mens en systeem kunnen dichten door een aantal interventies in de stad te organiseren. Dat is component 1. Component 2 is het hebben van een Civic AI-Lab. Ik vond het zelf een sexy naam, maar ik hoor dat daar kritiek op komt vanuit de raad, dus ik zal hem meenemen om na te denken wat nu nog een betere naam kan zijn voor het Civic AI-Lab. Het is op dit moment een werktitel, ook omdat dat in Amsterdam ook zo genoemd wordt, dus wij kijken ook hoe het in andere gemeenten gaat om niet het wiel helemaal zelf uit te vinden. Het bijzondere ten opzichte van Amsterdam is dat wij wel gaan inzetten op het oplossen van maatschappelijke vraagstukken door wel aan die burgerparticipatie te doen, vooral in het Nederlands zal de inzet zijn om juist niet een beperking te creëren maar eerder juist een oplossing te vinden voor die maatschappelijke vraagstukken. Daarbij zien we ook collegebreed dat dat juist een versterking zou moeten zijn in plaats van een beperking. Digitale inclusie als zodanig is een nieuwe portefeuille. Er is inderdaad ook € 5 miljoen voor gereserveerd voor de komende twee jaar. Daarbij zijn we ook nog lerende in alles wat we doen. Ik heb in de commissie toegezegd: eind maart zal ik komen met concrete doelstellingen, want ook ik hecht daar enorm veel waarde aan, om te zeggen: oké, we gaan nu wel die stappen zetten, maar wat levert het nu voor die een derde Rotterdammers concreet op? En draagt het ook echt bij aan het dichten van die kloof? Dus die toezegging heb ik gedaan in de commissie en zoals beloofd hoop ik dat eind maart u te doen toekomen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, ik hoor wat de wethouder zegt. Toch vind ik het een beetje een omgedraaide volgorde. Het lijkt me logisch dat je eerst zegt: dit zijn de doelstellingen, dat is het beleidskader en zo gaan we dat concreet doen met een uitvoeringsplan. Dus ik vind het een beetje gek om het nu over een heel hoogover beleidskader te hebben en daarna doelstellingen te formuleren. Ook begrijp ik dat er dus geen uitvoeringsplan komt, dus ik vraag hierbij alsnog, het is € 5 miljoen gemeenschapsgeld, het is geen speeltuin, wilt u alstublieft met een uitvoeringsplan komen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Voorzitter, ik heb gezegd dat dit een nieuw plan is, met nieuwe ideeën, waarvan we ook een aantal voorbeelden vanuit andere gemeenten meenemen, waarbij de doelstellingen wel geformuleerd staan. Moge dat helder zijn, de doelstellingen staan geformuleerd, waarbij twee componenten net genoemd zijn. Hoe we daarmee aan de slag willen gaan, staat in het beleidsstuk en ik heb u toegezegd in de commissie: de concretisering daarvan in de vorm van doelstellingen doe ik u eind maart toekomen. En dat betekent niet dat we nu alleen een beleidsplan hebben. We zijn echt wel keihard aan het werk, want ik moet ook die deadline halen eind maart. Dus ik realiseer me terdege dat dit geen speeltuin is. Dus u mag er ook op vertrouwen dat we hier de goede dingen met elkaar aan het doen zijn. Zeker als ik de opmerking maak: ook ik vind het belangrijk om met concrete doelstellingen te werken, omdat ik ook wil weten wat voor effect en impact dit nu maakt. Want uiteindelijk sta ik hier voor die Rotterdammers en niet om een leuk € 5 miljoen uit te geven in een speeltuin.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Nee, ik heb er vertrouwen in dat de wethouder het doet, maar ik vraag ook om iets te presenteren dat de gemeenteraad dan ook daadwerkelijk kan controleren. En nogmaals, hierbij dan een aanvullend verzoek, of dan in die doelstellingen die in maart komen ook gewoon een percentage komt, van: zoveel Rotterdammers gaan wij digitaal vaardig maken in de rest van deze collegeperiode. Zit die doelstelling daar dan in?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, ik heb ook vaker gezegd, ik vind het fijn dat u uw controlerende taak uitvoert. Dat waardeer ik ook. Dat is ook hoe we het met elkaar hebben afgesproken. Maar ga niet op detailniveau, of ja, dat is ook de keuze aan u. Kijk, of het nu percentages of aantallen zijn, geef die ruimte tot maart en dan krijgt u het toegestuurd en kunnen we het er daarna over hebben. Van nou ja, dit is in aantallen uitgedrukt en ik zou het graag in percentages willen hebben, dan zal ik u bedienen. Maar op voorhand aangeven: ik wil het in percentages hebben vind ik eigenlijk net weer de omgekeerde wereld.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, dit vind ik een beetje een semantische discussie worden. Het lijkt me gewoon logisch dat als je een plan digitale inclusie hebt, dat je gewoon concreet wil hebben: hoeveel Rotterdammers gaan we nu digitaal vaardig maken? Of het nu in aantallen of in percentages is, ik hoop dat in ieder geval eind maart terug te zien.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Om uit de semantische discussie te komen voorzitter, dan zeggen we hetzelfde. Want ik zeg dat ik zoals toegezegd eind maart kom met concrete doelstellingen. Voorzitter, dan ga ik naar de moties van de PvdA. Om te beginnen met motie 1, 'Thuis online kunnen zijn met een digitaal akkoord'. U vraagt mij om me in te spannen voor een digitaal akkoord met providers. Die kan ik omarmen, dat lijkt me alleen maar goed. Het draagt bij aan de doelstellingen. 'Buiten online kunnen zijn met een public roam' voor heel de stad. Dat is niet de doelstelling van het plan, dus die ga ik ontraden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, ik hoor graag wel even wat meer toelichting waarom die ontraden wordt en onder welke wethouder dit dan valt, want u geeft wel in een eigen toezegging aan dat er wel aan de slag wordt gegaan met een deel van een public roam.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja, een deel van een public roam. Kijk, wij willen juist die kloof dichtten tussen mens en systeem voor die een derde. Maar als u hem zo formuleert, lijkt het alsof we het in heel Rotterdam moeten gaan invoeren, en dat is niet het doel van het plan. De focus is wel op de mensen die nu niet makkelijk meekomen in die digitale wereld, en daar zal dus ook die focus op zijn.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Graag in technische tijd, want ik vroeg onder welke wethouder dit dan valt. U noemt zelf in uw toezegging-uitleg dat er veertig wifipunten bij komen. Dan hoor ik graag, oké, waarom dan niet door heel de stad en wie gaat daar dan mee aan de slag als u dat dan blijkbaar niet bent.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja, volgens mij begrijpen we elkaar verkeerd. Op het moment dat we zeggen veertig, dan zal dat een focusgebied zijn of gericht op die een derde Rotterdammers. Maar zoals u hem vraagt, zegt u: doe heel de stad. Nou, heel de stad is niet het doel van dit programma. Dan kost het sowieso veel meer en dan vraagt het ook een andere target. En zeker als u vraagt: wat is nu uw concrete doelstelling? Als dan de doelstelling is: heel de stad gaan voorzien van public roam, dan wordt het voor mij too much.

De **VOORZITTER**. Het wordt wel erg veel Engels. Mijnheer Ceulemans, u luistert, maar het is én public roam en too much. Het is wel erg veel Engels. Ja, ik zeg het toch maar. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, heel kort, ik begrijp dus dat de wethouder Digitale Inclusie hierover gaat. Mooi. Ik hoor wel graag wat dan de motivering is voor het plaatsen van deze veertig en waarom dan dat een derde van de stad. Als de wethouder dat kan toezeggen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Voorzitter, het doel van digitale inclusie is niet een nieuwe service voor alle Rotterdammers te realiseren. Het doel is voor Rotterdammers die in een digitale kloof zitten de mogelijkheid te bieden om online te gaan. Dat is het doel van digitale inclusie.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, ik was even gaan staan omdat dit precies naar aanleiding van de conceptmotie van mevrouw Reitema ook een discussie was in onze fractie. En eigenlijk aansluitend op wat de heer Biljoen vroeg, misschien komt u er dadelijk nog op terug, maar omdat u nu alleen op deze motie adviseert, ik zou wel graag iets meer willen weten over oké, je gaat dus nu wat meer aan de slag met dat public roam. Wat zijn de lessons learned van die afgelopen jaren, maar ook: wat zou het dan kosten als je het verder zou willen uitbreiden? Stel uw plan is straks succesvol en je zegt: we willen dat toch op meer plekken hebben. En dat was precies de discussie die wij in onze fractie hadden. Dus als u daar nog wel wat meer op in wilt gaan, wat kost het nu en wat zijn de voor- en nadelen ervan. Want het lijkt mij wel dat gratis wifi in de stad aanbieden op allerlei plekken natuurlijk wel een digitale kloof kan dichten.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja kijk, dat is er echt eentje die we kunnen evalueren op het moment dat we die stappen hebben gemaakt. Laten we dan nu beginnen met die veertig, kijken wat voor effect dat heeft. Dat is meteen het antwoord op de vraag van de heer Biljoen. Vijftien jaar geleden ging het helemaal mis en was het niet zo succesvol. Ik ben blij dat we na vijftien jaar ook wel wat betere technologische stappen hebben kunnen zetten, ook als het gaat om de veiligheid daaromtrent. Dus we hebben daar ook enorm van geleerd om het anders te doen. Dus wat dat betreft zal het anders zijn dan vijftien jaar geleden. Maar ik vind het wel een interessante vraag. Maar laten we nu beginnen met die veertig om dan te kijken wat voor impact dat heeft, aan de hand van die concrete doelstellingen, om dan te kijken: moeten we minder of juist meer gaan doen? Maar om nu op voorhand te zeggen: doe heel die stad, dat vind ik te gortig.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Dan heb ik een motie, ook van de PvdA, die doet collega Struijvenberg. Over de doelstellingen heb ik het gehad. Dat is motie 5, ook van de PvdA. Die ga ik ontraden, omdat ik de toezegging al heb gedaan voor eind maart. Dan heb ik een motie van DENK. Omarmen. Ja, goed, dat is zeker de vraag die er ligt, veilig werkende apparaten en toegang creëren. Dat past bij de doelstelling van digitale inclusie. Volgens mij ben ik er qua moties voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar wethouder Struijvenberg.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Dank, een motie en ik had geloof ik nog één vraag van de heer Oostdijk. Die zegt: het is ook belangrijk in deze wereld, mooi al dat digitale, dat ben ik ook met hem eens. Het dient ons, het dient onze inwoners. Maar het is wel belangrijk om ook offline dienstverlening te blijven aanbieden als ik het zo mag zeggen, en dat ben ik van harte met hem eens. Het is ook belangrijk dat we ons blijven realiseren dat alles wat er digitaal wordt aangeboden, dat je natuurlijk ook nog steeds offline bij de gemeente terecht kan, bijvoorbeeld via 14010 telefoon, maar bijvoorbeeld ook in de stadswinkels of natuurlijk in de wijkhubs die dit college over de wijken verspreidt. Dus ik ben het van harte met die oproep eens voorzitter. Dan heb ik twee moties, motie 3 en motie 6. Motie 3, 'Geen digitale inclusie zonder digitale toegankelijkheid'. Die heeft het over: goh, moet je niet een VNG-aanjaagteam erbij betrekken om ervoor te zorgen dat dit een boost krijgt? Nu is het zo

dat we inderdaad waar mevrouw Reitema ook in de motie aan refereert, het tweede bolletje van de constateringen, dat onvoldoende werd gescoord. We zaten op 3% toegankelijkheid. Dat is begin 2023. Maar dat is op dit moment 25% en ik verwacht dit jaar te gaan naar 50%. Dat geef ik haar wel mee. En als ik dan combineer met motie 6 van Volt, 'Digitaal toegankelijke websites'. Die zegt: maak nu in ieder geval inzichtelijk wat er moet gebeuren om dat allemaal nog te doen. Die vraagt meer het programmalistje als het ware. Wat ga je nu doen, hoe gaat het ongeveer eruitzien, wat kunnen we daarvan verwachten? Natuurlijk voor de websites die we duurzaam in de lucht willen houden, dank ook dat dat er staat. Want er zijn nu eenmaal websites die we niet in de lucht willen houden omdat we ze onder rotterdam.nl willen brengen en dan is een investering daarin niet zo verstandig. Dus voorzitter, motie 6 zou ik daarmee willen omarmen. En bij motie 3 vraag ik me af of die daar dan nog echt iets op toevoegt, omdat ik me ook afvraag of ik een aanjaagteam nodig heb als ik van 3% naar 25% naar 50% ga.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, technisch, motie 6 is dus dat actieplan delen.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Motie 6 geeft een oproep: breng het op orde en zoveel mogelijk als dat kan naar status A en afdoening van die motie zal moeten beschrijven hoe we daar in zitten en eigenlijk inzichtelijk maken wat we daarvoor moeten doen, dus een soort actieplan, of in ieder geval een to-dolijst of hoe je dat wilt zien. En motie 3 zegt: ga in gesprek met het VNG-aanjaagteam, maar ik meen eerlijk gezegd dat... ik vermoed dat ik ze niet nodig heb. Ik ga al van 3% naar 25% naar 50%. Maak dat concreet richting de raad. Dat lijkt me uitstekend. Dat is motie 6, en dan kunnen we het daar natuurlijk ook verder over hebben.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, even, de wethouder bedoelt met motie 6 dus 'Rotterdamse doelstellingen digitale toegankelijkheid volgens het VN-verdrag'.

De **VOORZITTER**. Nog een keer Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Motie 6 zegt: in het licht van het VN-verdrag Handicap een actieplan voor een grotere digitale toegankelijkheid te delen met de gemeenteraad. Dus ik ga ervan uit dat die er is en dat we die kunnen delen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Hebben wij een andere versie van de motie of ik lees nu ergens overheen voorzitter?

De **VOORZITTER**. Wilt u misschien het dictum even kort voorlezen?

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Het is een lang dictum maar ik ga mijn best doen. Verzoekt het college inzichtelijk te maken wat er gedaan moet en kan worden om alle gemeentelijke websites die de gemeente duurzaam in de lucht wil houden een toegankelijkheidsverklaring te geven. Om bij al deze websites die dit nog niet hebben dit zo snel mogelijk dat te doen. Om al deze websites door middel van een toegankelijkheidsverklaring digitaal toegankelijk te maken of deze aantoonbaar aan de wettelijke verplichting van tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid te laten voldoen, dat is status C. En dat is de laatste, maar streeft naar zoveel mogelijk websites met status A.

De **VOORZITTER**. En uw advies daaromtrent is.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Die beveel ik de raad aan, die omarm ik.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja sorry, ik ben gewoon in de war. Want volgens mij is er al een toegankelijkheidsverklaring, waarnaar wij ook verwijzen en er komt een nieuwe per 1 april a.s. Maar goed. Ik begrijp dus dat de moties van de PvdA worden ontraden?

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Ja. Er zijn externe gemeentelijke – we hebben rotterdam.nl, maar er zijn ook andere websites. We hebben op dit moment in totaal nog 88 websites van de gemeente. Het doel is om zoveel mogelijk daarvan onder rotterdam.nl onder te brengen, en dan zit het daar natuurlijk in. Dat moet je op de goede manier doen. Dan ligt het niet voor de hand om de websites waarvan je zegt: die gaan we onder rotterdam.nl brengen, om daar separaat, eerst nog even zo'n toegankelijkheidsverklaring en alles wat erbij hoort te doen, want die komen onder rotterdam.nl. Maar er zullen websites zijn die we niet onder rotterdam.nl gaan brengen. Ja, dan wel. Dat is waar deze motie rekening mee houdt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, heel kort. Kijk, het is gewoon duidelijk, je ziet het aan het actuele dashboard, aan de laatste auditverklaring, dat de digitale toegankelijkheid nog niet op orde is. Dus wij roepen daartoe op en we doen daarvoor een suggestie. Dus ik zou het toch wel waarderen als een van onze moties toch wel omarmd wordt.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Ja voorzitter, maar dan moet ik er ook achter kunnen staan. En omarmen, ja, de raad moet uiteindelijk besluiten. Die gaan stemmen. Er staat: ga in gesprek met het VNG-aanjaagteam. Volgens mij is dat niet nodig. Rapporteer aan de raad. Ja, in het kader van motie 6 ga ik daarover al rapporteren. En dan heb ik het idee als ik de motie lees, dat inhoudelijk dat redelijk overeenkomt met wat de PvdA, GroenLinks en het CDA beogen met deze motie, behalve het gesprek met het VNG-aanjaagteam.

De **VOORZITTER**. Is er behoefte aan een tweede termijn? Sorry, wethouder Achbar had nog een punt laten liggen. Excuus.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja, want ik ben net iets te snel overgegaan op de moties voorzitter, maar ik had inderdaad nog wel wat vragen. Sowieso over open source, kan AI open source zijn? Kijk, waar mogelijk zullen we dat doen. Dat kan ik gewoon toezeggen. Als dat past binnen de kaders en de vertrouwelijkheid, dan is dat wat mij betreft ook goed, juist ook om het open te gooien en van elkaar te kunnen leren. En dan had ik ook nog een vraag van de heer Ceulemans hoe je ervoor zorgt dat de voortgang op ouderen ook goed in beeld blijft. Die neem ik ook mee, want dat is zeker wel een doelgroep waarvan we verwachten en zien dat de kloof veel groter is tussen mens en systeem. Dan heb ik denk ik alles voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). De bijdrage van de heer Ceulemans heeft mij geïnspireerd voor een vraag. Er is best wel veel onduidelijk over wat nu precies dat Civic AI-Lab wordt. Zouden wij op het moment dat er meer duidelijkheid is misschien een brief kunnen krijgen waarin wij worden meegenomen in de aanpak van dit nog nader naam te geven AI-lab?

De **VOORZITTER**. Anderen nog? De heer Biljoen. Ik begrijp dat de wethouder nog twee andere moties had. Ik check nog even voordat u doorgaat of er nog vragen zijn blijven liggen. Ja, mijnheer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, over dat openbare wifipunt had ik aan wethouder Achbar gevraagd hoeveel dat ongeveer gaat kosten, in het kader van de lessons learned.

De **VOORZITTER**. Nog één keer duidelijk.

De heer **BILJOEN** (gl). In het kader van de lessons learned, we hebben dat openbare wifinetwerk dat hier in het centrum was vijftien jaar geleden in de verkoop gedaan, omdat het ook gewoon veel te duur was. U heeft aangegeven dat u een aantal lessons learned nu ook weer meeneemt. Ik heb ook

gevraagd wat de kosten zijn. Daarnaast wil ik dan ook even gelijk aan u meegeven dat om public roam in te loggen op een iPad-device je een certificaat moet installeren. Dus dat is niet heel gebruiksvriendelijk. Dus of u dat dan ook wilt meenemen.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Voorzitter, dank. Het kan zijn dat ik niet opgelet heb, maar er waren ook twee vragen die ik gesteld heb over taal. O, en dat was een bevestigend antwoord op wat ik zei? (Er wordt buiten de microfoon gesproken.)

De **VOORZITTER**. Buiten de microfoon, de wethouder herhaalt zijn antwoord zo meteen nog even.

De heer **CEULEMANS** (lr). Dank daarvoor. En het tweede was eigenlijk, mevrouw Maassen maait een beetje het gras voor mijn voeten vandaan, het ging over de samenhang van het Civic AI-Lab en wat daar over algoritmes besproken wordt met het andere geldende algoritmebeleid van de gemeente. Als u daar nog even één kort helder antwoord op kunt geven.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Eén vraag die volgens mij nog is blijven liggen of ik heb hem gemist. Om mensen digitaal vaardiger te maken moet je ze dus niet digitaal bereiken maar vooral offline, en mijn vraag was hoe de wethouder dat voor zich ziet en welke middelen hij daarvoor gaat inzetten.

De **VOORZITTER**. Dan gaan we eerst naar de vergeten moties door wethouder Struijvenberg.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Ja, excuus aan de heer Biljoen en mevrouw Reitema. Ze zijn allebei van hen samen. Voorzitter, ik kan daar wel wat inhoudelijks over zeggen, maar ik moet zeggen: we hebben het governancebeleid rond algoritmen hier vastgesteld. Dat gaan we evalueren. Er loopt ook een Rekenkameronderzoek, een vervolgonderzoek naar. En dat zit al in de ambtelijke adviesronde, oftewel in de eindfase eigenlijk van dat Rekenkameronderzoek. Dus het lijkt me eerlijk gezegd handiger om moties 8 en 9 aan te houden en te betrekken, indien gewenst natuurlijk, bij het gesprek over de evaluatie van het algoritmebeleid van de gemeente.

De **VOORZITTER**. Helder. Wethouder Achbar nog de resterende vragen en misschien het herhalen van de antwoorden aan de heer Ceulemans.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja, ik had het misschien in wat bijzinnen uiteindelijk wel gezegd, maar ik zal ze even specifiek beantwoorden. Want u stelde de vraag: is de inzet van Civic AI-Lab straks geen beperking voor bijvoorbeeld collega Versnel met zijn systemen? Daarvan heb ik gezegd: ik denk niet dat het een beperking is maar juist een oplossing kan bieden voor de maatschappelijke vraagstukken die er zijn, doordat je dat op voorhand zodanig inricht. Dus we zien dat eerder als een oplossing dan dat dat een beperking zou moeten opleveren, althans dat is wel het idee van Civic AI-Lab. En u stelde ook de vraag in welke taal dat zal gebeuren. Onze voertaal in Rotterdam is gewoon Nederlands en dat zal gewoon wat ons betreft de taal blijven, ook al is de werknaam Engels. Dan de vraag van de heer Soytekin, hoe je nu mensen bereikt die niet digitaal vaardig zijn. Ja, dat gebeurt hè, er vinden nu al activiteiten plaats waarvan we zien dat ouderen echt op een andere manier bereikt moeten worden dan bijvoorbeeld jongeren en dat wordt op die manier ook ingezet. Dus het is niet alleen digitaal of online, maar zeker ook offline. En die voorbeelden staan ook in het programma genoemd. Maar we blijven er ook wel scherp op dat als we iets willen doen aan het terugdringen van die kloof binnen die een derde Rotterdammers, dan moeten we toch echt kijken naar zowel online als offline. Dan de vraag van mevrouw Maassen. De contouren zijn er van Civic AI-Lab. Kunnen wij, als dit straks verder is uitgewerkt, daar het een en ander van zien? Ja, wat mij betreft zeker. Ik weet niet op welk moment, of het nu tegelijk met de evaluatie komt, maar dat kan ik u zeker doen toekomen. Dan de vraag van de heer Biljoen. Voorzitter, dat staat gewoon in het plan, wat wij reserveren voor die public roam en welk bedrag we daarvoor hebben gereserveerd. Ik kan het wel benoemen, maar het staat gewoon uitgebreid beschreven in het plan hoeveel we daarvoor reserveren. Dan heb ik ze denk ik allemaal gehad voorzitter.

De **VOORZITTER**. Als we alle vragen beantwoord hebben en de moties voorzien zijn van advies dan stel ik u voor de beraadslagingen op dit punt te beëindigen. Dat is het geval.

6.4 Het voorstel tot vaststelling van de Verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar 6.4, het voorstel tot vaststelling van de Verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024. Mevrouw Mohamed-Hoesein is gearriveerd. Ik heb als eerste spreker op mijn lijst mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja voorzitter, ook hier hebben we uitgebreid over gesproken in de commissie. Het is goed dat we geld uittrekken om vervoersarmoede aan te pakken. Maar we weten ook dat de charme van het AOW- en Jeugdtegoed erin zit dat het zo is ingericht dat mensen zelf maatwerk kunnen toepassen op hoe ze de tegoeden kunnen uitgeven. Dat is waar voor D66 toch ook enige reserveringen bij zaten om dat, zoals het nu voorligt in de verordening, het tegoed dat wordt gereserveerd eigenlijk maar zeer beperkt kan worden uitgegeven door de jongeren, terwijl daar ook toch een diversiteit aan behoeften kan liggen. En om die reden heb ik een amendement, samen met GroenLinks en de VVD, om het hekje dat op dit moment om dat extra geld in de verordening staat, weg te halen en ervoor te zorgen dat jongeren meer vrijheid krijgen in het besteden van dat tegoed. Het kan ofwel zoals het nu in de verordening staat, worden uitgegeven aan OV, maar met dit amendement kan bijvoorbeeld een jongere er ook voor kiezen om er een fiets voor aan te schaffen. En op die manier proberen wij het geld dat we nu vrijmaken nog effectiever besteedbaar te maken. En verder begrijp ik ook de bijdrage van de ChristenUnie tijdens de commissiebehandeling en kijk ik naar de wethouder en ben ik heel erg nieuwsgierig naar de evaluatie die is aangekondigd ook over dat indexeren en dat wachten wij graag af. Wellicht dat de wethouder nog iets meer indicatie kan geven over wanneer dat naar ons toekomt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Jeugdtegoed omhoog, met meer bestedingspunten op het oog

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt 6.4 Het voorstel tot vaststelling van de Verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024;

besluit de Verordening AOW- en Jeugdtegoed Rotterdam 2024 als volgt te wijzigen:

'Artikel 6 'Hoogte tegoed' komt als volgt te luiden:

1. Het AOW-tegoed bedraagt € 450,00 per huishouden;
2. Het jeugdtegoed bedraagt:
  - a. € 275,00 per kind;
  - b. € 850,00 per jongere;"

w.g. J.A. Maassen, M.Y. Morkoç en S.J.C. Becker

Toelichting

De verhoging van het Jeugdtegoed heeft als doel vervoersarmoede tegen te gaan. Vervoersarmoede betreft echter niet alleen beperkte toegang tot het openbaar vervoer, maar ook tot andere modaliteiten, zoals de fiets. Het aanbod van bestedingspunten van het Jeugdtegoed omvat ook fietsenwinkels, waar jongeren die te maken hebben met vervoersarmoede ook makkelijker financiële toegang tot zouden moeten krijgen middels het opgehoogde Jeugdtegoed. Dit amendement beoogt een breder aanbod aan modaliteiten voor jongeren die vervoersarmoede ervaren. Aanvullend daarop kan worden geconstateerd dat niet elke jongere die recht heeft op het Jeugdtegoed, te maken heeft met vervoersarmoede. Voor hen is de besteding van de extra € 350,00 bij een vervoersaanbieder mogelijkwerwijs niet nodig, maar kan beter bij een ander bestedingspunt worden uitgegeven dat past bij hun persoonlijke behoeften en situatie. Dit amendement beoogt daarom een meer diverse invulling van het opgehoogde jeugdtegoed, om te zorgen dat het tegoed kan worden besteed waar dat voor die persoon nodig is.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, gezinnen en ouderen met een laag inkomen moeten kunnen rekenen op inkomensondersteuning vanuit de gemeente. Essentiële producten en diensten zoals laptops en sportkleding, menstruatieproducten en reistegoeden kunnen hierbij helpen. GroenLinks vindt het daarom ook belangrijk dat het AOW- en Jeugdtegoed er is en dat het bestaan van deze tegoeden bij eenieder bekend is. Ondanks het feit dat wij inkomensondersteuning aanmoedigen, zijn wij niet enthousiast over de voorliggende wijzigingen in de verordening. Een budget van € 350,00 voor jongeren, dat ze alleen kunnen uitgeven bij de RET, is niet de manier om gezinnen met geldzorgen de ondersteuning te bieden die zij wel hard nodig hebben. Uit onderzoeken die de wethouder zelf aanhaalt blijkt namelijk dat kinderen en gezinnen vooral behoefte hebben aan keuzevrijheid in het besteden van het jeugdtegoed. Zij weten zelf namelijk het beste of zij behoefte hebben aan een metrokaart, een fiets, of juist aan een jas of een laptop. Daarom dienen wij samen met D66 een amendement in om het hek rondom het extra tegoed weg te halen en de keuzevrijheid voor de besteding hiervan ook vergroten. Daarnaast geeft dit RET-budget, gebaseerd op de kosten van een tweesterrenabonnement een ander probleem. Naast de € 350,00 moet daar nog € 280,00 voor worden bijgelegd. Het ligt voor de hand dat dit gebeurt vanuit het tussen aanhalingstekens vrij te besteden jeugdtegoed, waardoor dit budget ook lager wordt. Hoe reflecteert de wethouder hierop? Momenteel is de inkomensgrens die bepaalt of er gebruik kan worden gemaakt van het AOW- en Jeugdtegoed niet gelijk. Gezinnen met oudere kinderen kunnen met een hoger inkomen in aanmerking komen voor het tegoed dan gezinnen met jonge kinderen of ouderen. Dit terwijl deze gezinnen moeite hebben om rond te komen. Ook maakt dit verschil de regeling onnodig verwarrend. We zouden dan ook graag zien dat de inkomensgrens voor het jeugdtegoed en het AOW-tegoed worden gelijkgetrokken naar 130% van het wettelijk sociaal minimum. Daarom dienen wij hiervoor een amendement in. Tot slot wil GroenLinks nog zorgen uiten over de dekking. Komend jaar komt het benodigde budget nog volledig uit de rijksmiddelen, maar in 2025 is € 1,5 miljoen betaald vanuit het Kinderarmoedefonds. Het jaar erop wordt het bedrag mogelijk nog hoger. Mogelijk zelfs € 4,7 miljoen. In dit fonds is € 20 miljoen reeds verdeeld onder tien doelen van armoede en schuld te bereiken. Wij vragen ons af of het verstandig is om bijna een kwart van het budget aan openbaar vervoer voor jongeren te besteden. Ook horen wij graag van de wethouder ten koste van welke acties van het Kinderarmoedefonds dit gaat. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Een vraag van mevrouw Maassen? Nee, toch niet. Mevrouw Maassen gaat zitten.

Mevrouw Morkoç heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement B. Duidelijke inkomensgrens: 130%

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt 6.4 Het voorstel tot vaststelling van de Verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024;

besluit de Verordening AOW- en Jeugdtegoed als volgt te wijzigen:

artikel 5, lid 1 komt als volgt te luiden:

'Artikel 5. Verstrekken van het tegoed

1. Onder laag inkomen wordt bij ouders van kinderen, ouders van jongeren en AOW-gerechtigden verstaan een inkomen ten hoogste van 130% van het wettelijk sociaal minimum, dat is ontvangen in een van de laatste drie maanden voorafgaand aan de aanvraag waarbij onder wettelijk sociaal minimum wordt verstaan:
  - a. 100% van de bijstandsnorm voor gehuwden, bij gehuwden;
  - b. 70% van de bijstandsnorm voor gehuwden, bij een alleenstaande;
  - c. 70% van de bijstandsnorm voor gehuwden met inbegrip van de alo-kop, bij een alleenstaande ouder."

w.g. M.Y. Morkoç

Toelichting

Binnen de voorliggende Verordening wordt een onderscheid gemaakt in inkomensgrenzen om in aanmerking te komen voor het Jeugdtegoed op basis van de leeftijd van kinderen. Dit is onwenselijk omdat ook Rotterdammers met jongere kinderen, en AOW-gerechtigden, tot 130% WSM baat hebben bij deze vorm van ondersteuning. Daarnaast zorgt het niet hanteren van een uniforme inkomensgrens voor onduidelijkheid bij Rotterdammers.

In navolging van het rapport 'Onder de loep: gemeentelijke regelingen voor kinderen in armoede' van de kinderombudsman is het verstandig om gehoor te geven aan het advies de toegankelijkheid van regelingen te verbeteren en financiële voorwaarden te verduidelijken. De uniformiteit die deze wijziging met zich meebrengt is een stap in deze richting.

Om dit voorstel te bekostigen kan het college, indien nodig, bij de Voorjaarsnota 2024 met een aanvullend dekkingsvoorstel komen. Wegens het feit dat de beoogde dekking van het voorliggende voorstel deels uit de meicirculaire 2023 komt en het nog onduidelijk is in hoeverre het extra jeugdtegoed gebruikt zal worden is het op dit moment niet mogelijk hier met een concreet voorstel voor te komen.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter. Kunnen meedoen in de samenleving. Kleding kunnen kopen, bijdragen in de keukenspullen, om te kunnen eten, schoolspullen om te kunnen leren. Het lijkt zo gewoon, maar als je weinig geld hebt is het zeker niet vanzelfsprekend. En juist als je weinig geld hebt is deelname aan die samenleving zo van ongelofelijk groot belang. En om die impasse te doorbreken is er een AOW- en Jeugdtegoed. We zijn blij met de verhoging van het budget voor jongeren, hoewel het wel specifiek inderdaad alleen is voor OV. Daar is al het nodige over gezegd. Maar voor de rest blijven die tegoeden op hetzelfde niveau en daar zijn wij niet blij mee. In 2023 spraken we over hetzelfde onderwerp. Toen was compensatie voor de hoge inflatie een onderwerp van politiek debat. In het raadsvoorstel werd echter voorgesteld om de bedragen toen gelijk te houden, niet te verhogen, omdat er in het voorjaar van 2023 een onderzoek zou komen waarin een aantal zaken onderzocht zouden worden zoals de hoogte van de bedragen. En dus hebben wij toen voor het voorstel gestemd. Maar voorzitter, we zijn een jaar verder. De resultaten van het onderzoek zijn voor zover wij weten nog steeds niet bekend, maar de wethouder heeft al wel laten weten dat indexatie geen onderwerp is van het onderzoek. Zijn wij dan toen voor de gek gehouden? Lonen stijgen vanwege de inflatie, iedere cao rekent inflatie door, subsidies worden geïndexeerd, doorberekende kosten worden verhoogd, allemaal vanwege die inflatie. Zouden we dan voor Rotterdamse minima de andere kant op kijken? Bedragen voor maatschappelijke participatie hetzelfde houden betekent de facto dat je minder kunt doen. Het is dus voor de Rotterdamse minima een bezuiniging op maatschappelijke participatie en dat is wat ons betreft onacceptabel. Het leven wordt duurder, de prijzen stijgen en de steun voor de minima dus ook. Dit college kreeg vanuit de voltallige raad meer budget om armoede te bestrijden. We rekenen dan ook op de voltallige raad om deze tegoeden mee te laten groeien. We dienen een motie in, die ik zo dadelijk zal pakken, die vraagt met een voorstel te komen hoe een koppeling te leggen tussen inflatie en deze tegoeden, in algemene zin. En een amendement om dat voor 2024 te gaan regelen. Want na het gelijk blijven van de tegoeden voor het jaar is het nu echt de hoogste tijd. Ik pak de motie en het amendement en dan zal ik ze zoals dat hoort via het schaalteje indienen.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft de volgende motie en het volgende amendement ingediend.

Motie 1. Als de prijs stijgt, stijgt de steun

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op donderdag 15 februari 2024 ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024;

constaterende dat:

- het gemiddelde prijsniveau in Nederland de afgelopen jaren enorm is gestegen;
- om die reden overall indexatie wordt toegepast, zoals lonen, subsidies, doorberekende kosten, tarieven etc.;
- de deelname aan de samenleving in de vorm van activiteiten en middelen die de participatie ondersteunen significant duurder zijn geworden;

- er in 2023 geen wijziging in de hoogte van AOW- en Jeugdtegoed is doorgevoerd, o.a. met verwijzing naar een onderzoek dat in het voorjaar 2023 zou plaatsvinden waarin de hoogte van de tegoeden onderwerp van onderzoek zou zijn;

overwegende dat:

- gelijkblijvend AOW- en Jeugdtegoed bij stijgende prijzen de facto een bezuiniging betekent op de ondersteuning bij maatschappelijke participatie voor de Rotterdamse minima;
- het onderzoek uit voorjaar 2023 nog steeds niet gepubliceerd is;
- de behoefte aan steun om mee te kunnen blijven doen in onze stad eerder is toegenomen dan afgenomen;
- dit college extra middelen ter beschikking heeft gekregen ten opzichte van de vorige periode om mensen in armoede te steunen;

verzoekt het college:

- de raad een voorstel te doen hoe in komende jaren er een koppeling wordt gemaakt tussen inflatie en hoogte van het AOW- en Jeugdtegoed;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, S. Reitema en T.S.J. Coşkun

Amendement C. Als de prijs stijgt, stijgt de steun

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op donderdag 15 februari 2024 ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024;

besluit Artikel 6 van de Verordening AOW- en Jeugdtegoed Rotterdam 2024:

'Artikel 6 Hoogte tegoed

1. Het AOW-tegoed bedraagt € 450,00 per huishouden.
2. Het jeugdtegoed bedraagt:
  - a. € 275,00 per kind;
  - b. € 500,00 per jongere.
3. Het jeugdtegoed voor een jongere wordt opgehoogd met € 350,00 ter besteding bij de RET.'

te wijzigen in:

'Artikel 6 Hoogte tegoed

1. Het AOW-tegoed bedraagt € 495,00 per huishouden.
2. Het jeugdtegoed bedraagt:
  - a. € 302,50 per kind;
  - b. € 550,00 per jongere.
3. Het jeugdtegoed voor een jongere wordt opgehoogd met € 350,00 ter besteding bij de RET.'"

w.g. T.J. Vonk, S. Reitema en T.S.J. Coşkun

Toelichting

Het prijsniveau in Nederland is de afgelopen jaren enorm gestegen, waardoor bijna overal indexatie plaatsvindt. De hoogte van het AOW- en Jeugdtegoed is echter al jaren hetzelfde bedrag, wat de facto een bezuiniging betekent op de ondersteuning bij maatschappelijke participatie voor de Rotterdamse minima. Met dit amendement wordt het AOW- en Jeugdtegoed met 10% verhoogd, wat betaald kan worden met de extra middelen die dit college ter beschikking heeft gekregen ten opzichte van de vorige periode om mensen in armoede te steunen.

De motie en het amendement zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Voorzitter, de PvdA versterkt Rotterdammers het liefst direct in de portemonnee, en daarover hebben we ook al vaker voorstellen gedaan. Vandaag tekenen we uiteraard

mee met de motie van de ChristenUnie over een inflatiecorrectie voor 2024 en in 2023 hebben wij ook gezamenlijk met andere partijen hetzelfde voorstel gedaan, waarover de ChristenUnie net een uitleg heeft gegeven. En voorzitter, enkele maanden geleden, op 10 november 2023, hadden wij ook een voorstel. Een voorstel om het AOW- en Jeugdtegoed op te hogen en een OV-tegoed toe te voegen. En wij dachten: mooi twee vliegen in één klap. Je helpt de RET en jongeren krijgen extra OV-tegoed. Ons voorstel is helaas weg gestemd drie maanden geleden. En natuurlijk staan wij achter de inhoudelijke verandering van vandaag, extra OV-tegoed voor jongeren. Wat een goed idee. En ik denk dat DENK en de PvdA daarbij de handen ineen kunnen slaan. Dus laat ik niet langer stilstaan bij het proces, een proces met deze voorgeschiedenis, ook niet het proces dat het een onderzoeksmotie was, want ik ben wel blij dat het uiteindelijk gebeurt. Wel verwachten we dat de wethouder met dezelfde creativiteit ook de inflatiecorrectie van het hele AOW- en Jeugdtegoed gaat realiseren, een terechte verhoging die dus ook voor de AOW-ouderen gaat gelden. Dank.

De **VOORZITTER**. Dank. Ik kijk nog even de zaal in. Ja, mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, de fractie van de Partij voor de Dieren werd dinsdag, tijdens de fractievergadering ook nog toevallig, verrast met een boodschap van een dierenvriend, die ons erop wees dat in het AOW- en Jeugdtegoed op de site staat dat men met het Jeugdtegoed kleine levende huisdieren kan aanschaffen. Nou, de eerste vijf minuten hebben we even stilgestaan, want we waren echt in shock. Hoe kan dit? Hoe kunnen dieren aangeboden worden als producten? Daar waren wij echt even van ontdaan. En meteen in de actie natuurlijk. Hier zijn wij op tegen, dat begrijpt u wel. Een, omdat het natuurlijk aangeboden wordt als producten. Dat kan niet. En twee, de kosten die het met zich meebrengt om voor de huisdieren te zorgen, rijzen de pan uit. Sterker nog, 6 februari jl. is er zelfs een motie aangenomen om een prijsplafond voor de dierenartskosten te gaan realiseren. Het is dus echt ontzettend belangrijk, echt ontzettend belangrijk dat we dit eruit gaan halen. En daarom dien ik deze motie in.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van de Peppel heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. AOW- en Jeugdtegoed niet voor aanschaf van kleine dieren

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024;

constaterende dat:

- met het AOW- en Jeugdtegoed onder meer kleine dieren kunnen worden aangeschaft, te weten "Kleine huisdieren (cavia's, hamsters, vissen, vogels, enzovoort)";

overwegende dat:

- het ongewenst is dat de gemeente Rotterdam met publieke middelen huisdierbezit stimuleert;
- goede verzorging van huisdieren veel geld kost, een kostenpost die niet bevorderlijk is voor de financiële positie van huishoudens of personen die in aanmerking komen voor het AOW- en Jeugdtegoed;

voorts overwegende dat:

- de gemeente diverse producten heeft aangewezen waar het AOW- en Jeugdtegoed heeft aangewezen omdat het niet bijdraagt aan het beoogde doel van deze regeling, zoals alcohol, tabak, sieraden, horloges en ook diervoeding;

verzoekt het college:

- levende dieren aan te wijzen als besteding waar geen AOW- en Jeugdtegoed aan kan worden besteed;
- deze aanwijzing zo snel mogelijk te verankeren in de uitvoering van de Verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. van de Peppel

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ja, wij hebben dit in de commissie uitgebreid besproken. Ook nog bedankt aan de wethouder en de ambtenaren voor de brief die is gevolgd aan de hand van alle vragen die tijdens de commissiebehandeling gesteld zijn. Het gaat hier om AOW- en Jeugdtegoed. Deze keer hebben we natuurlijk een groot budget dat heel specifiek wordt ingezet op jongeren met vervoersarmoede. Zoals in de commissie gezegd vinden wij dat wel een vrij specifieke manier waarop het geld wordt besteed. Anderzijds is daar wel echt behoefte aan. Zoals net al door mevrouw Maassen en mevrouw Morkoç gezegd, wij tekenen ook mee op het amendement van D66 om het hekje eraf te halen, zodat het breder inzetbaar is. Want het is wel heel specifiek, en niet elke jongere met vervoersarmoede wil misschien gebruikmaken van het OV. Fietsen is ook een heel mooie manier om je in de stad te verplaatsen. Dus met dat amendement zullen wij ook voor dit voorstel stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja voorzitter, dank u wel. Een iets andere lijn van mijn kant. Wij vinden dit, om met de deur in huis te vallen, geen goede verordening. Zowel de totstandkoming als de inhoud van de verordening. Aan de totstandkoming heeft mevrouw Reitema al enigszins gerefereerd. Er ligt een onderzoeksmotie. Die wordt aangenomen met een tegenstem van Leefbaar Rotterdam. Vervolgens horen we maandenlang niets en ineens wordt er € 6,4 miljoen aan een Verordening AOW- en Jeugdtegoed toegevoegd. Wij keken daar heel erg van op en wij kijken daar nog steeds van op. Wij zijn er ook zeer ongelukkig mee. Dit neemt een heel grote hap uit beschikbaar gestelde rijksmiddelen in het kader van armoede die op alle mogelijke manieren besteed hadden kunnen worden, ook aan zaken die wij veel relevanter hadden gevonden, bijvoorbeeld als het gaat om ouderen of het tegengaan van energiearmoede of noem maar op. Deze besteding is wat ons betreft ook nog eens erg arbitrair en de onderbouwing die er achteraf aan gegeven is in de brief is wat ons betreft wankel. We vinden het inhoudelijk dus ook geen goed plan. Dat is ook de reden dat wij tegen die onderzoeksmotie hebben gestemd en dat ook deze verordening niet op onze steun kan rekenen.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Voorzitter, dank. Uiteraard zijn wij wel blij dat onze motie uitvoering krijgt in deze verordening en dat we die ook terugzien. Goed nieuws voor al die jongeren die het Jeugdtegoed moesten opmaken voor het OV, dat daar nu iets meer ruimte is. Het is belangrijk voor die jongeren dat ze kunnen reizen, naar school, sport, naar hun bijbaan, evenementen et cetera. Ik ga niet alle redeneringen waarom het van belang is nog een keer herhalen. Dat heb ik eerder vaak gedaan. Dus ik sla een stuk over. Ik heb het amendement van de D66, GroenLinks en de VVD gezien, ik snap het argument. Dat zou ook kunnen betekenen dat jongeren meer middelen hebben om ook echt een tweesterrenabonnement te kopen, dus wat dat betreft kunnen wij het amendement ook steunen. Een slotopmerking. Er komt inderdaad nog een onderzoek. Naar aanleiding van dat onderzoek of de resultaten daarvan zouden de voorwaarden van een aantal regelingen eventueel herzien kunnen worden. Uiteraard zijn wij benieuwd naar de onderzoeksresultaten. Volgens mij komt die in maart als ik me niet vergis, maar anders moet de wethouder mij corrigeren, dus die wachten wij met belangstelling af. Tot zover, dank.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Wethouder Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, dank u wel voor het woord. De Verordening AOW- en Jeugdtegoed, daar hebt u ook in de commissie uitgebreid met mij over gesproken. En terecht wordt opgemerkt, veel jongeren die niet kunnen sporten of niet kunnen deelnemen aan activiteiten waar hun leeftijdgenootjes wel kunnen deelnemen, of niet kunnen kiezen voor de school die zij willen bezoeken omdat vervoer een rol speelt. Voorzitter, met het raadsvoorstel helpen wij die jongeren om wel deel te kunnen nemen om het sociaal isolement te doorbreken. Maar we hebben uitvoerig met elkaar gesproken tijdens de commissie en naar aanleiding van de commissiebehandeling maar ook naar aanleiding van gesprekken daarna met verschillende raadsleden heb ik een en ander goed tot me genomen. Ik heb daar ook gewoon echt goed op

gereflecteerd. En een van de verzoeken die tijdens de commissie naar voren kwam was ook de vraag om de besluitvorming over deze verordening te verschuiven en daar meer tijd en ruimte voor te hebben. Nou, ik ben blij dat het in de praktijk mogelijk was om die verschuiving plaats te laten vinden. Dat die uitvoering dan als die plaatsvindt tijdig kan gebeuren voor 1 maart a.s. Daar ben ik dus in elk geval wel blij mee dat we dat nu op dit moment kunnen doen. Maar behalve naar het veranderen van het tijdstip heb ik ook gekeken naar de inhoud en naar de verschillende aspecten van vervoersarmoede, maar ook het kunnen besteden van de tegoeden. Dat heb ik allemaal tegen het licht gehouden. U hebt mij zonet een aantal moties en amendementen voorgelegd binnen de mogelijkheden die er nu zijn, de financiële mogelijkheden die er nu zijn, maar vooral met die brede blik naar aanleiding van de commissiebehandeling, zal ik daar ook naar kijken. Maar u hebt mij, voordat ik naar de moties en naar de amendementen kan gaan, ook een aantal vragen gesteld. De vraag die via een aantal partijen terugkwam, was de vraag over het onderzoek dat plaatsvindt naar aanleiding van een motie die was ingediend. Ik kan u meegeven en dat heb ik inderdaad ook met referte naar de brief die ik had toegestuurd, aangereikt gekregen dat dit onderzoek dat plaatsvindt niet een onderzoek is dat zich richt op indexatie. Het richt zich op het herijken van een aantal verschillende regelingen. Daar vindt een integrale beoordeling plaats. Dus die integrale beoordeling zit op verschillende niveaus. Er wordt gekeken wat kan worden geschrapt, wat kan worden overgenomen en tegelijkertijd hoe die in elkaar kunnen worden gevlochten, maar waar de belangen voor zijn. Dus voorzitter, de resultaten van dat onderzoek komen inderdaad eind Q1, begin Q2 en die komen, en dan kijk ik even naar de voortgangsrapportage armoede en schulden, die komen daar dan uitgebreid aan bod. Ik heb de oproep gehoord om indexatie. Van belang is daarbij ook op te merken dat indexatie wel gedekt moet worden uit structurele middelen. En de middelen die hiervoor zouden worden ingezet betreffen nu middelen die een incidenteel karakter hebben, dus die voor de duur van twee jaar nu kunnen worden ingezet. Daar hebben wij nu de dekking voor.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, over die indexatie komen we nog te spreken, maar eerst even over dat onderzoek. In 2023 ging het debat over indexatie. In het raadsvoorstel stond toen letterlijk: er komt een onderzoek in het voorjaar. Dat is net te laat om nu al, dat was februari 2023, iets mee te nemen en daarom stellen wij voor de bedragen gelijk te houden. Hoe kijkt u daar nu zelf op terug? Ten eerste, als je dan een onderzoek in het voorjaar gaat doen, dat dan nu de resultaten er nog niet zijn. Is dat dan volledig vertraagd, is dat niet onder controle geweest? Hoe kan dat nu dat we een jaar later nog steeds die uitslagen niet hebben, dat verbaast me, dus deelt u die verbazing? En het tweede is, vindt u ook niet dat op het moment dat je als raadslid in een politiek debat over indexatie leest: er komt een onderzoek waar ook – dat staat er expliciet – gekeken wordt naar de hoogte van de bedragen, dat je dan op een bepaald been wordt gezet, namelijk er gaat ook gekeken worden naar die indexatie. Bent u dat met mij eens?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Voorzitter, ik begrijp de vragen van de ChristenUnie zonder meer. Op het moment dat u dit bij mij onder de aandacht bracht ben ik daarmee aan de slag gegaan. Ik kan u alleen maar toezeggen dat het onderzoek nu loopt en in de versnelling, nou ja versnelling, in het tijdsverloop dat we nu hebben komt hij op zijn vroegst naar u toe in de voortgangsrapportage. Ik deel dat u inderdaad zegt: dat stukje, kunnen we daar sneller op acteren? Daar zal ik zeker ook alert op zijn op het moment dat ik daar inderdaad bij betrokken ben, en dat is vanaf nu, vanaf dat ik wethouder ben.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Nou ja, dan kan ik alleen maar zeggen: ik betreur het wel echt buitengewoon hoe dat proces dan gelopen is, dat wij in februari 2023 deze informatie krijgen, dan een besluit nemen op grond van die informatie van toen, en dan blijkt nu dat het eigenlijk gewoon anders zit. Ik betreur dat ten zeerste en ik hoop u ook met mij.

De **VOORZITTER**. Wethouder, u kunt verdergaan.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, daarnaast waren er ook andere vragen die gesteld waren. GroenLinks over het budget van de RET, het tweesterrenabonnement. De vraag hoe ik reflecteer dat het gebruik vrij te besteden is. Nou ja, op dit moment, ik moet nog toekomen aan de beantwoording of het advies op de amendementen en de moties, maar ik snap uw punt en daarin zal worden tegemoetkomen aan de vraag die u daarin stelt zodat die ruimte inderdaad wat vrij kan worden besteed en niet zozeer enkel en alleen voor vervoersarmoede. Voorzitter, ik kreeg ook nog de vraag of en hoe deze budgetten kunnen worden verdeeld en of er wordt geschrapt in de punten die uit het Kinderarmoedefonds worden voldaan, of daar op dat beleidsplan. Nee, ik ben zeker niet van plan om onderdelen te schrappen. Het zal zeker wel binnen de kaders die wij hebben gesteld met elkaar worden aangepast en daar zal gezocht worden naar mogelijkheden. Voorzitter, ik ga door naar de moties en de amendementen. Het amendement van D66 met meerdere ondertekenaars, meerdere indieners. Ik heb net al aangegeven, gelet op mijn eigen reflectie naar aanleiding van wat in de commissie is gebeurd, zal ik die ook omarmen. Daar kan ik in meegaan. Dat betekent wel dat het Jeugdtegoed tijdelijk verhoogd wordt. Even die kanttekening, even dat stukje nog benadrukken, dat het tijdelijk verhoogd wordt, omdat het incidentele middelen betreft. De vraag van GroenLinks in het amendement om te komen tot een ophoging naar 130% voor alle partijen die daarbij betrokken zijn, de AOW-gerechtigden en die jonge kinderen. Op dit moment zou dat leiden tot een stijging van kosten die niet te dekken zijn uit middelen die wij hebben verkregen. Dus bestaande budgetten maken dat niet mogelijk.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, een heel korte vraag. Ik zat nog even na te denken. De wethouder gaf net aan dat het dan een tijdelijke verhoging is. Zou de wethouder daar nog even iets kunnen uitleggen wat die tijdelijkheid dan inhoudt van die tijdelijke verhoging van het jeugdtegoed?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, er zijn incidentele middelen beschikbaar gekomen. Die incidentele middelen worden ingezet om die verhoging te realiseren. Dat is het tijdelijke karakter van incidentele middelen, zodat die verhoging ook tijdelijk van aard is.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema. Het gaat over. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, mijn amendement leidt er niet toe dat dit één keer tijdelijk is. Alleen gaat het van een tijdelijk OV-budget naar een tijdelijke verhoging, dus het is per definitie tijdelijk.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Nou voorzitter, dank u wel. Het amendement van ChristenUnie waarbij wordt gevraagd om de middelen te indexeren, ook daarvan is hetzelfde punt. Wij kunnen tijdelijke middelen niet gebruiken om te indexeren, omdat we uiteraard niet willen dat er op een gegeven moment na de uitputting van de incidentele middelen een indexatie terugvalt. De indexatie moet natuurlijk wel kunnen doorlopen voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, nog even over die incidentele middelen. We hebben ooit gekozen om ook het AOW- en Jeugdtegoed te verhogen. Dat hebben we volgens mij in de vorige periode gewoon besloten. Dat kunnen we nu dus ook weer besluiten. Het is toch gewoon een politiek besluit om dat te doen en dan vind je daar wel de middelen bij, dus ik begrijp niet helemaal waarom u steeds terugvalt op dat krampachtige van: het moet vanuit tijdelijke middelen. Het is gewoon een politiek besluit.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Voorzitter, er is gezocht naar een dekking voor inderdaad het ophogen van de middelen. Daar is ruimte gevonden in die incidentele middelen. Dat maakt dat wanneer ik die verordening zoals ik hem nu onderbouwd heb, financieel onderbouwd heb en financieel verantwoord heb, dat dat komt uit die incidentele middelen. En inderdaad is daar een

afweging in geweest. Ja, de afweging was inderdaad die incidentele middelen kunnen worden ingezet voor deze onderdelen.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, maar ik blijf bij mijn punt dat het gewoon een politiek besluit is wat je met die tegoeden doet. Je kan gewoon zeggen: we gaan het wat verhogen en daar vinden wij dan wel een dekking voor. Maar het is ook politiek trouwens vanuit het college om te zeggen dat dat alleen maar vanuit bepaalde incidentele middelen kan worden gedaan. Dat is toch ook gewoon aan de raad. Wij kunnen toch gewoon zeggen: dit vinden wij een passend budget?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Voorzitter, uiteraard. En dan is het ook aan de raad om op dat moment de middelen te vinden in de budgetten en om het amendement daarbij dan financieel te onderbouwen. Tegelijkertijd, zoals wij nu de verordening hebben onderbouwd met de financiële middelen is dit de manier waarop.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Dus ik kan als er een toevoeging komt zeg maar dat het college dan ook wordt gevraagd om de dekking daarvoor te vinden en de raad daarover te rapporteren, dan zou u daarmee aan de slag kunnen lijkt mij. Dat is de eerste vraag.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Voorzitter, de begroting en de budgetten zoals die zijn ingericht daarvoor, die staan vast. Daarvoor hebben wij al de begrotingsbehandelingen gehad. Op het moment dat u zegt: u ziet in de begroting ruimte, dan vraag ik u wel om daar die ruimte nadrukkelijk aan te geven. Dus in een amendement ook daadwerkelijk in de begroting aan te geven waar die dekking zit.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, hier hebben wij het vaker over gehad, maar het is natuurlijk vanuit de raad ondoenlijk om dan vanuit de begroting daar een technisch verhaal bij te gaan houden. Daarmee slaat u alle initiatief vanuit de raad echt dicht. Dat kan echt niet de bedoeling zijn. Het is dan gewoon aan u om daar een goed dekkingsvoorstel voor te doen. En met de bedragen waarover we het hebben en de ruimte die er ook geboden is vanuit de raad om meer aan armoede te doen, moet dat echt niet het probleem zijn. Sterker nog, dan heeft u ook een verhaal naar al die AOW'ers en naar al die kinderen die nu al jarenlang op eenzelfde niveau het geld krijgen terwijl alle kosten zijn gestegen. Dan hebt u wel een verhaal. Dat heeft u nu niet.

De **VOORZITTER**. Een korte reactie nog. Volgens mij herhaalt u zichzelf allemaal.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Voorzitter, ik zou in herhaling vallen.

De **VOORZITTER**. Dan ga ik naar mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, dank u wel. Vergelijkbaar met het punt dat hiervoor werd gemaakt, vinden wij het wel belangrijk om aan te stippen dat met het huidige voorstel er ook geen volledige dekking is vanuit eigen middelen. Er wordt ook gebruikgemaakt van rijksmiddelen. Dat betekent dat een antwoord geven dat alleen maar gebaseerd is op dekkingen soms niet voldoende is. Het is belangrijk om van de wethouder te horen: ja, ik vind die 130% eigenlijk wel een heel goed idee. Ik ga op zoek naar andere middelen om die hiervoor in te kunnen zetten. Is dat dan iets waar de wethouder open voor zou staan om te zeggen: 130%, goed idee. Ik ga kijken hoe ik dat kan realiseren.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Voorzitter, ik ben continu op zoek naar meer middelen om te zorgen dat daar waar de indexering kan plaatsvinden, ik dat mogelijk kan maken. Ook continu op zoek naar mogelijkheden om de percentages niet alleen voor kinderen maar ook voor jongeren en ook voor de AOW-gerechtigden op te kunnen hogen. Daar ben ik continu naar op zoek, dus die opdracht heb ik gehoord en die neem ik ook serieus. Voorzitter, mevrouw Van de Peppel had terecht de schrik van haar leven toen ze zag dat er dieren kunnen worden aangeschaft met het tegoed op de Rotterdampas. Dat is absoluut niet de bedoeling. We hebben naar aanleiding van het signaal dat u ons hebt gegeven ook daarop gehandeld en als het goed is wordt daar ook op geacteerd en kan dat in de praktijk niet meer plaatsvinden. Om die reden kan ik dan ook zeggen dat ik uw motie kan omarmen. Voorzitter, dan ben ik meen ik door de moties heen die ingediend zijn. Dank u.

De **VOORZITTER**. De tweede termijn of zijn er nog vragen blijven liggen? De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Niet blijven liggen, maar wel een vraag een beetje in het verlengde van mevrouw Morkoç en de heer Vonk. Kan dat nu? Dat gaat over de besteding. Want mevrouw Morkoç zegt terecht dat een heel groot deel van de dekking hiervan komt uit ter beschikking gestelde rijksmiddelen eenmalig. We hebben in de brief kunnen zien hoeveel u daaruit haalt en hoeveel u uit het Armoedefonds haalt. We zien dus concrete bedragen, maar niet welk deel van die rijksmiddelen nu hieraan besteed wordt. Hoeveel procent van die ter beschikking gestelde rijksmiddelen wordt nu aan deze regeling besteed? Aan welke orde van grootte moet ik denken?

De **VOORZITTER**. Anderen? Ja, resterende vragen of een tweede termijn?

De heer **VONK** (cu). Voor de tweede termijn zou ik toch een laatste oproep willen doen. Ik heb echt de pleit dat alle kosten stijgen, dat in alle onderhandelingen van lonen enzovoorts die worden doorberekend. Ik kan mij dan werkelijk niet voorstellen dat wij als raad, waar we zonder last uiteraard ook stemmen, niet voor een verhoging van die tegoeden zouden stemmen. Dus mijn oproep is meer aan de raad gericht, want ik merk totaal geen medewerking bij de wethouder. Ik zit nog wel even te broeden over die financiële dekking. Daar wil ik zeker in tegemoet komen maar dat gaat me nu even niet lukken. Maar daar ga ik wel bij u op terugkomen met allerlei vragen om dat voor mij uit te zoeken.

De **VOORZITTER**. Dan is uw vraag daarmee gericht aan de raad. Anderen? Wethouder.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, ik heb die informatie specifiek als het gaat om het percentage niet paraat. Ik kan hem wel, ja, ik vind het lastig, opsturen is natuurlijk niet aan de orde in dit debat. Ik kan hem wel zo snel mogelijk doen toekomen. Ik zit alleen met de vraag hoe ik dat dan aan de hele raad doe toekomen.

De **VOORZITTER**. Dat is altijd zo. Als u antwoord geeft op één raadslid is de hele raad geïnformeerd. Mijnheer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ik vraag om een orde van grootte. Volgens mij moet het vrij makkelijk te vinden zijn. Er is geld ter beschikking gesteld uit de meicirculaire in het kader van armoede. Dat kan aan alles besteed worden met betrekking tot armoede. U kiest ervoor om dat hieraan te besteden. Een heel simpele vraag, hoeveel van dat geld is er nog over? Dat is eigenlijk het enige en volgens mij is dat iets dat makkelijk vandaag uitgezocht moet kunnen worden en met ons gedeeld moet kunnen worden.

De **VOORZITTER**. Misschien een praktisch voorstel. De stemmingen zijn toch pas aan het eind van deze vergadering, dat u nog in de loop van vandaag een poging waagt?

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Precies. Nu op dit moment kan ik hem niet beantwoorden, maar als dit onderwerp wordt gesloten, dan zit ik even. Dan ga ik later daarop terugkomen.

De **VOORZITTER**. Prima. Ik kijk nog één keer de raadzaal in. Als er verder geen vragen zijn blijven liggen bij dit onderwerp dan sluit ik de beraadslagingen, met de toezegging van de wethouder in de loop van vandaag nog iets op te sturen. Mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja sorry, in technische tijd alstublieft. Ik heb nog mede-indieners voor de motie van daarnet.

De **VOORZITTER**. Een mede-indiener van de motie wijzigt de motie inhoudelijk niet, maar we nemen er kennis van dat de motie is gewijzigd doordat er een extra handtekening op staat. Mevrouw Van de Peppel heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. AOW- en Jeugdtegoed niet voor aanschaf van kleine dieren

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het voorstel tot vaststelling van de Verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024;

constaterende dat:

- met het AOW- en Jeugdtegoed onder meer kleine dieren kunnen worden aangeschaft, te weten "Kleine huisdieren (cavia's, hamsters, vissen, vogels, enzovoort)";

overwegende dat:

- het ongewenst is dat de gemeente Rotterdam met publieke middelen huisdierbezit stimuleert;
- goede verzorging van huisdieren veel geld kost, een kostenpost die niet bevorderlijk is voor de financiële positie van huishoudens of personen die in aanmerking komen voor het AOW- en Jeugdtegoed;

voorts overwegende dat:

- de gemeente diverse producten heeft aangewezen waar het AOW- en Jeugdtegoed heeft aangewezen omdat het niet bijdraagt aan het beoogde doel van deze regeling, zoals alcohol, tabak, sieraden, horloges en ook diervoeding;

verzoekt het college:

- levende dieren aan te wijzen als besteding waar geen AOW- en Jeugdtegoed aan kan worden besteed;
- deze aanwijzing zo snel mogelijk te verankeren in de uitvoering van de Verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. van de Peppel, S. Ceulemans en T.S.J. Coşkun en S.J.C. Becker

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik sluit de beraadslagingen op dit punt af.

6.5 Actieagenda Goud voor Oud

De **VOORZITTER**. We hebben nog tijd voor een volgend agendaonderwerp. Ik zoek wethouder Buijt. Kunt u misschien wethouder Buijt informeren? Wethouder Buijt treedt binnen. Aan de orde agendapunt 6.5, Actieagenda Goud voor Oud. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, iedere Rotterdammer verdient het om oud te worden in de eigen vertrouwde omgeving. In je eigen huis, je eigen wijk en tussen mensen die naar je omkijken. Daarom is het goed om te kijken hoe Rotterdammers voor lange tijd fijn thuis kunnen blijven wonen. Een van de ambities is dat meer ouderen hun talenten blijven benutten en inzetten voor de Rotterdamse samenleving. Wij vinden dat goed, maar wij hebben daar ook nog wat aanvullende ideeën over. Wij spreken namelijk veel ouderen in de stad en die zeggen: ja weet je, wij willen ook zelf wel ons inzetten voor andere ouderen. En daar willen wij wat meer handen en voeten aan geven met een motie 'Talentontwikkeling voor ouderen met plusclubs'. En die vraagt erom om oudere Rotterdammers die zich willen inzetten voor oudere Rotterdammers die een ondersteuningsvraag hebben aan elkaar te koppelen in zogenaamde plusclubs. Wij verzoeken met een motie de wethouder om dit te faciliteren en verder te ontwikkelen. Daarnaast willen wij nog een ander

punt maken. Veel ouderen wordt natuurlijk gevraagd om langer thuis te blijven wonen. Dat is ook erg belangrijk, maar soms lukt dat niet altijd omdat de woning te groot is. Bovendien zijn wij ook aan het praten over een woonvisie waarin we graag woningen en woonruimte slim willen benutten. Sommige ouderen wonen alleen, hebben nog een groot woonoppervlak, maar hebben eigenlijk langzamerhand andere behoeften, namelijk een drempelloze woning, kleiner, makkelijker te onderhouden. Daarvoor is een doorstroommakelaar aanwezig in de gemeente Rotterdam. Dat vinden wij goed, maar wij zien wel dat daar verbeterlagen te maken zijn, omdat het vaak zo is dat ouderen een lage huur hebben en als ze gaan doorstromen een hogere huur krijgen, maar ook dat als ze willen doorverhuizen er zaken in de weg staan, zoals dat hun eigen vermogen wordt meegerekend in de financiële draagkracht van de huurders. Wij willen de wethouder eigenlijk vragen in een motie om in samenspraak met de doelgroep, woningcorporaties en seniorenmakelaar te kijken of deze hiccups weggenomen kunnen worden, zodat dat doorstromen van ouderen vergemakkelijkt wordt, wat zowel heel fijn is voor ouderen, maar ook ten goede komt aan het beschikbaar komen van woningen voor andere doelgroepen in de stad. Dus dat zijn de twee kanttekeningen of goede suggesties die wij de wethouder willen meegeven bij dit plan voor ouderen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Talentontwikkeling voor ouderen met plusclubs

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt 6.5 Actieagenda Goud voor Oud;

constaterende dat:

- binnen de Actieagenda Goud voor Oud wordt er ingezet op talentontwikkeling. Dit gebeurt door middel van talentenscans en het realiseren van met name creatieve activiteiten waar ouderen op een laagdrempelige manier kennis kunnen maken met hun talenten;

overwegende dat:

- een grote groep oudere Rotterdammers zich graag inzet voor maatschappelijke doeleinden en deze Rotterdammers vele verschillende talenten hebben;
- binnen een wijk een oudere Rotterdammer met een bepaald talent, zoals digitale zaken, gekoppeld kan worden aan een oudere Rotterdammer die hier ondersteuning bij kan gebruiken;
- het faciliteren van deze 'plusclubs' waarbij oudere Rotterdammers maatschappelijk vrijwilligerswerk doen een goede manier is om ouderen kennis te laten maken met hun talenten en daarnaast voor meer aanspraak kan zorgen;
- deze clubs, naast dat ze prettig zijn voor de vrijwilligers, ook een onderdeel kunnen zijn van de oplossing voor het tekort aan vrijwilligers in verschillende maatschappelijke sectoren;

verzoekt het college:

- in het kader van talentontwikkeling van oudere Rotterdammers ook in te zetten op het realiseren van 'plusclubs' in de wijk. In deze 'plusclubs' worden ouderen met een bepaald talent en een bijbehorende ondersteuningsvraag aan elkaar gekoppeld;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren

Motie 2. Verbeterslag seniorenmakelaar

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt 6.5 Actieagenda Goud voor Oud;

constaterende dat:

- in de Actieagenda Goud voor Oud is opgenomen dat de aanpak van seniorenmakelaars wordt gecontinueerd en wordt uitgebreid met de inzet van doorstroommakelaars;

overwegende dat:

- doorstroom naar een passende woning voor ouderen een goed streven is met positieve effecten voor de ouderen zelf en alle andere woningzoekenden;
- resultaten die geboekt worden door de seniorenmakelaar te wensen overlaten;
- het verschil in huur/directe maandlasten tussen de oude en nieuwe woning voor veel ouderen een reden is om niet te verhuizen;
- er binnen de dienstverlening van de seniorenmakelaar belemmerende factoren een rol spelen die een goede match tussen bewoners en woningen in de weg staan, zoals het niet meerekenen van vermogen in de financiële draagkracht van huurders;

verzoekt het college:

- in samenspraak met de doelgroep, woningcorporaties en de seniorenmakelaar te komen tot concrete oplossingen in de (financiële) dienstverlening van de senioren- en doorstroommakelaar;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren en G.J. Engberts

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank u wel voorzitter. Wij zijn blij dat het college het belang van ouderen en een goede ouderdagvoorziening en wonen in de wijk zo belangrijk vindt. Wij zien in het actieplan Goud voor Oud eigenlijk veel woorden staan die voor de fractie van de PvdA uit ons hart zijn gegrepen. Wij zijn ook blij met de toezegging van de wethouder dat negen van de tien woon-zorgcomplexen in het sociale segment gaan worden gerealiseerd. Dat geeft ons ook geruststelling dat ook voor ouderen met een kleine beurs een mooie plek in onze stad te vinden is op hun oude dag. Als laatste hadden we nog één toezegging die we graag van de wethouder zouden willen vragen. Het gaat om het opnemen van een alinea over de huisartsen in onze stad. We hebben het er in de commissie ook even kort samen over gehad. Dat ontbreekt nu eigenlijk in het stuk. Als ouderen langer thuis wonen zal er ook meer een beroep worden gedaan op de huisartsen van onze stad. Wij zouden daar graag nog een kleine toevoeging over willen zien in het stuk. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mevrouw Van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Voorzitter, ook ik ga het kort houden, want we hebben inderdaad in de commissie al genoeg over de Goud voor Oud-agenda gesproken. Maar ik wil wel mijn complimenten aan de wethouder maken voor deze actieagenda. Want ik kijk uit naar meer openingen van de zorgrestaurants, waardoor ouderen weer voor een schappelijke prijs gezellig een hapje kunnen eten, samen met de buurtbewoners. Een win-win, om ook de eenzaamheid te verminderen. Daarnaast de aanstelling van de voorheen wegbezuinigde sociale huismeesters, die een aanspreekpunt voor de ouderen kunnen worden in de seniorenflats. Hopelijk dat zij ook een bijdrage kunnen leveren in het herstellen van het veiligheidsgevoel in deze flats. Verder is het goed dat dit plan zich niet alleen richt op degenen die oud zijn, maar juist ook op degenen die oud moeten worden en hoe dit op een zorgeloze manier kan. Blij zijn we ook met het feit dat Thuisplusflats uitgerold gaan worden, die het grote gemis van de bejaardenhuizen moeten opvangen. Over de prestatieafspraken die gemaakt worden rondom de aanbesteding van deze flats had ik nog wel vraag aan de wethouder. Bevinden zich in alle Thuisplusflats een AED en is dit ook opgenomen in de prestatieafspraken? Afsluitend voorzitter wil ik nog een motie indienen. We zijn namelijk blij dat er meer activiteiten voor ouderen georganiseerd gaan worden. Echter horen we nog wel vaak dat het aanbod hierin in de zomer wat mager is. Juist in de zomer waar veel familie, bekenden en vrijwilligers op vakantie zijn. Daarom de motie 'Ik heb de zomer in mijn bol', waarin we vragen om voldoende activiteiten voor ouderen, juist in de zomer. Tot zover. Sorry, nog een aanvulling, de motie is mede ingediend door CDA en PvdA.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Aafjes-van Aalst heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Ik heb de zomer in m'n bol!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van Actieagenda Goud voor Oud;

constaterende dat:

- in de zomermaanden, waarin veel reguliere activiteiten stilliggen, voor veel ouderen eenzaamheid en vereenzaming op de loer liggen;

overwegende dat:

- het aantal ouderen in Rotterdam groot is en toeneemt;
- in Rotterdam de komende jaren meer sprake zal zijn van vergrijzing;
- in de zomermaanden voor de jeugd juist wel extra activiteiten worden georganiseerd;
- de zomermaanden de periode is dat veel familie, bekenden en mantelzorgers van ouderen op vakantie zijn;
- de zomermaanden ook de maanden zijn dat veel personeel en vrijwilligers van (welzijns)aanbieders op vakantie gaan;
- activiteiten, zeker buitenactiviteiten, naast sociale contacten, ook bijdragen aan lichaamsbeweging en de noodzakelijke vitamine D;

verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met de (welzijns)organisaties die activiteiten voor ouderen organiseren om hen te vragen deze activiteiten ook in de zomer te laten plaatsvinden;
- de aanbieders te vragen deze activiteiten te communiceren op hun website en via lokale media;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. C. Aafjes-van Aalst, R.G.C. Segers-Hoogendoorn en D.P.A. Tak

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Verkoelen. Ik ben wel benieuwd wat u in uw hoofd heeft.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, wij ouderen zijn er in groten getale. Nu al zo'n 100.000 en in 2040 zelfs met meer dan 130.000. Dus aan eenieder die niet zoveel op heeft met ouderen, wen er maar aan, want wij ouderen blijven nog wel even. Voorzitter, de oudere is een volwaardig lid van onze samenleving. Ouderen zijn namelijk volwassen mensen. Benader ons ouderen dus ook zo. Stop met die leeftijdsdiscriminatie die vanaf 40 jaar al plaatsvindt. En behandel ons ouderen niet als zielige mensen. Voorzitter, dat vooraf aan het voorliggende programma Goud voor Oud. De opvolger van de samenwerkingsagenda Ouder en Wijzer, de agenda waar de Rekenkamer drie jaar geleden geen spaan heel van liet. Voorzitter, ons probleem is dat Goud voor Oud geen programma is voor ouder worden, maar Goud voor Oud is een programma voor ouder zijn. In de commissie zei ik het al, als je geschoolde mensen wilt hebben als ze 30 jaar zijn, ga je niet vanaf 29 jaar ze naar school sturen, want dan ben je te laat. Dat geldt ook zo voor ouderen. Ouder worden start al vanaf de dag dat de mens geboren wordt. Dus voorzitter, investeer in het programma Goud voor Oud juist in mensen die pas in 2040 oud zullen zijn. Want bij jongere ouderen is de winst te halen als het gaat om het voorkomen van chronische ziektes, want door gezond te leven worden mensen gezonder oud en hebben we minder zorg nodig later. Als het gaat om lichaamsbeweging, want door jong te leren bewegen vermindert de kans op dementie als men ouder wordt. Als het gaat om het voorkomen van eenzaamheid, want een sociaal netwerk moet je van jongs af aan opbouwen en onderhouden. Als het gaat om ouderen langer te laten werken, want jongere ouderen die deelnemen aan de samenleving blijven langer actief. Als het gaat om geschikte, betaalbare ouderenhuisvesting, want om jonge ouderen langer thuis te laten wonen moet het gebrek aan ouderenhuisvesting, de zogenaamde bejaardenhuizen 2.0, tussen de grote gezinswoningen en het verpleegtehuis opgelost worden. En daar zien we geen enkele inzet voor terug in het programma. De echte ambitie staat wel beschreven in het programma, maar dat er keihard in de woonvisie, die nu op de rol staat bij het college, ook prioriteit aan betaalbare, geschikte ouderenhuisvesting gegeven moet worden, omdat het grootste gedeelte van de toekomstige 130.000 ouderen in 2040 geen woning op maat hebben, die ambitie zien wij weer niet terug in het programma. Voorzitter, mijn fractie vindt de Thuisplusflats een zeer goede stap in de richting, ook al moeten het natuurlijk thuispluswijken worden, want er zijn heel veel wijken zonder flats en daar wonen toch ouderen met dezelfde zorgvragen als in die vele Thuisplusflats. En het moeten er natuurlijk veel meer

worden. Het zijn er nu veel te weinig. Voorzitter, in deze agenda van Goud voor Oud wordt net als in Ouder en Wijzer de problematiek van de 130.000 ouderen in 2040 wel gesignaleerd, maar de oplossingen worden nog niet structureel aangepakt. Het is windowdressing, symptoombestrijding wat Goud voor Oud ook doet. Er wordt ingezet op de ouderen die al de genoemde problematiek of klachten hebben en dat is wat we jammer vinden. Voorzitter, mijn fractie opteert voor gezonde ouderen, dus start veel eerder bij de jongere ouderen met programma's om ze goed oud te laten worden. De titel van dit programma moet wat ons betreft dus ook niet zijn Goud voor Oud, maar Een gouden toekomst voor jong en oud. Voorzitter, afrondend heeft mijn fractie niet zoals bij het programma Ouder en Wijzer indertijd 81 moties. Dat was echt een punt dat we wilden maken, maar ter ondersteuning hebben we er in ieder geval drie. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Aalst heeft een vraag aan u. Mevrouw Van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Ja, het was een stortvloed van woorden van u. Met betrekking tot de thuispluswijken, hoe ziet u dat inderdaad voor u? Wilt u gewoon in elke wijk een Thuisplusflat of wilt u nog meer opgetuigd zien? Want zelf zijn wij ook altijd inderdaad ervoor om zoveel mogelijk ouderen in hun eigen wijk oud te zien worden, dus vandaar mijn vraag.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, zoals gezegd, Thuisplusflats is echt een goed initiatief. We zijn er zeer enthousiast over en we zouden het veel breder uitgerold willen zien. Want het is niet alleen in flats. Probeer in die wijken met huizen, met kleinere hofjes, eengezinswoninkjes, op alle mogelijke manieren, zorg dat die zorg en wonen bij elkaar gekoppeld worden en dat ook mensen elkaar kunnen gaan vinden. De Thuisplusflats, prima, maar probeer dat ook te vertalen naar wijken.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 4. Verbind oud en jong

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het agendapunt Goud voor Oud;

constaterende dat:

- eenzaamheid onder ouderen een fors probleem is;
- volgens opgave 56% van de oudere Rotterdammers matig tot zeer ernstig eenzaam is;
- de eenzaamheid onder ouderen met een migratie achtergrond hoger is dan bij ouderen die geen migratieachtergrond hebben;
- het voor vrijwel iedereen naar mate hij of zij ouder wordt steeds moeilijker wordt om het netwerk te onderhouden;
- naarmate je ouder wordt er steeds meer en steeds vaker mensen uit je netwerk overlijden en/of uitvallen;
- investeren in een dynamisch netwerk met generatiegenoten én jongeren (40-plus) het netwerk versterkt;

overwegende dat:

- eenzaamheid een sociaal probleem is maar ook zeer slecht voor de psychische en fysieke gezondheid;
- veel ouderen moeite hebben het netwerk te onderhouden en zeker om het uit te breiden;
- jongeren (40-plus) veel van ouderen kunnen leren en ouderen veel van jongeren;
- er behoefte is aan hulp bij het opbouwen van relaties zowel bij jongeren als bij ouderen;

draagt het college op:

- te onderzoeken hoe de netwerken van jongeren en ouderen elkaar kunnen versterken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

Motie 5. Thuis in de wijk

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het agendapunt Goud voor Oud;

constaterende dat:

- dit college de ambitie heeft om 10 Thuisplusflats te bouwen;
- met de Thuisplusflats de bewoners van de flat waar de voorziening is gerealiseerd worden geholpen;
- de Thuisplusflat een goede toevoeging is aan het zorgpalet;
- er naast de bewoners van de Thuisplusflats nog veel andere ouderen zijn die zorg en ondersteuning nodig hebben;

overwegende dat:

- de Thuisplusflats een zeker volume moeten hebben;
- bewoners van eengezinswoningen of portiekflats niet in aanmerking kunnen komen voor een Thuisplusflat;
- de behoefte aan laagdrempelige zorg en ondersteuning bij deze oudere Rotterdammers minstens zo groot is als bij bewoners van Thuisplusflats;

draagt het college op:

- te werken aan Thuispluswijken, een voorziening voor de ouderen in wijken waar een Thuisplusflat niet mogelijk is;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

Motie 6. Bouw voor oud

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het agendapunt Goud voor Oud;

constaterende dat:

- het aantal ouderen in Rotterdam de komende jaren flink zal toenemen, naar verwachting zal in 2040 18,2% van alle Rotterdammers 65 jaar of ouder zijn, aantallen ongeveer 30.000;
- veel ouderen in niet geschikte woningen wonen, zoals woningen met een trap om de woning te bereiken of een trap in de woning, te kleine badkamers en toiletten, keukens die met beperkingen niet goed te gebruiken zijn, ongeschikte stallings- en/of oplaadmogelijkheden voor scootmobielen of rollators;
- de meeste ouderen tot op hoge leeftijd - in redelijke gezondheid - zelfstandig kunnen blijven wonen;
- er voor de nieuwe groepen ouderen én met name voor de 75-plussers geen of onvoldoende geschikte woonruimte beschikbaar is;
- in de Woonvisie 2040 met geen woord gerept wordt over bouwen voor ouderen;

overwegende dat:

- een voor ouder worden geschikte woning het beroep op ondersteuning en zorg vermindert;
- een kwart van de ouder Rotterdammers langdurig een laag inkomen heeft;
- de Rotterdammers met de laagste inkomens vaak ook de slechtste gezondheid hebben;
- juist de goedkoopste woningen de meeste beperkingen kennen;
- Rotterdam de ambitie heeft om jaarlijks 3.500 woningen te bouwen;

draagt het college op:

- van de 3.500 jaarlijks te bouwen woningen er tenminste 1.000 toe te wijzen aan de oudere Rotterdammers die van een laag inkomen moeten leven;
- alle woningen levensloop bestendig te bouwen zodat we woningvoorraad bouwen die geschikt is om ouder in te worden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ik ga even heel subtiel terug in mijn oude portefeuille Zorg, ter vervanging van mijn collega Erik Verweij, die helaas ziek thuis ligt. Wij wensen hem natuurlijk vanuit hier beterschap. Voorzitter, het was volgens hem een prima bespreking in de commissie. Wij verbazen ons dan ook dat het een volwaardig debat is geworden, maar goed, dat is aan de raadsleden om dat aan te vragen en gehonoreerd te krijgen. Wij zijn enthousiast over het plan. Een aantal zaken willen we eruit lichten, vooral de duidelijkheid en de concreetheid van de maatregelen die erin zitten en die zijn geformuleerd. Daar zijn we erg blij mee. Het actieplan gaat uit van eigen verantwoordelijkheid en zelf- of samenredzaamheid. Daar zijn wij ook voorstander van. Het actieplan is eerlijk over de beperkingen en de uitdagingen van de dubbele vergrijzing en er wordt voortgebouwd op concepten die gebleken effectief zijn of op akkoorden die al lang en breed gesloten zijn. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Ja, dank voorzitter. We hebben het vandaag over de parels van onze stad, de ouderen, en om het te erkennen, iedere levensfase vraagt ook natuurlijk een andere voorbereiding en ieder individu heeft zijn eigen wensen. Wat voor de een luxe is, is voor de ander vanzelfsprekend. Het is juist ook daarom vooral belangrijk om je stil te houden bij dit soort doelgroepen. Voorzitter, het is van cruciaal belang dat we genomen maatregelen als gemeente, als gemeenteraad ook ervoor kunnen zorgen dat deze maatregelen onze ouderen bereiken. En we moeten ook vooral oog houden voor verschillende soorten ouderen. Denk maar aan laaggeletterde ouderen, ouderen met een sociaal-economische positie, maar ook vooral voor ouderen met een niet-westerse achtergrond. Want zij ervaren ook de meeste eenzaamheid, wat we ook terugzien in de stukken. Het is dus ook heel goed dat het college met een actieagenda komt gericht op de ouderen. We zien ook dat we goed op weg zijn, vooral als we lezen over de uitbreiding van Thuisplusflats, komst sociale huismeesters, aandacht voor talentontwikkeling voor ouderen, want je bent natuurlijk nooit uitgeleerd. En het is dus ook belangrijk dat we daaraan aandacht proberen te geven, maar ook de komst van de zorg- en wijkrestaurants is natuurlijk een heel belangrijke. Voorzitter, ik wil toch een aantal zaken gaan uitlichten. Denk maar aan culturele diversiteit. Dat wordt goed beschreven in het plan. Maar als we kijken naar roze ouderen, daarover is helaas niets in het plan opgenomen. Kan de wethouder daar een reflectie op geven, want ik vind de actiepunten die zijn beschreven onvoldoende. Een dialoogbijeenkomst wordt opgenomen, maar gaat het college ook datgene uit die dialoogsessies halen dat we ook echt op het oog hebben? Voorzitter, ik heb ook een vraag over de wijkrestaurants. Daar is € 2 miljoen voor gereserveerd. Hoeveel wijkrestaurants of zorgrestaurants wil het college eigenlijk gaan uithalen van die € 2 miljoen die is gereserveerd? Hoeveel hebben we al uitgegeven voor deze zorgrestaurants en heeft de wethouder ook een reflectie daarop als het gaat om de werking en de inzet van deze wijkrestaurants? Een laatste punt voorzitter dat ik heel graag wil uitzetten. We hebben natuurlijk nieuwe bouwplannen. We zijn volop aan het bouwen. Ik zou graag willen weten hoe dit zich verhoudt ten opzichte van de rest van de stad. De rest van de doelgroepen, jongeren, starters. Kan de wethouder ons daarin een inzage geven met betrekking tot de woningbouw die gericht is op onze ouderen? Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Andere sprekers? Mijnheer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Voorzitter, de vaart zit er lekker in, dus ik zal ook meegaan in dat tempo. De diversiteit onder ouderen neemt toe en die groei is ook te zien in die leeftijdscategorie 53-64, die inmiddels uit volgens mij 46% ouderen met een migratieachtergrond bestaat. En over de aandacht in het plan rondom diversiteit zijn wij ook zeer tevreden. Wel een paar kleine puntjes die we willen meegeven aan de wethouder over bijvoorbeeld de zorg- en wijkrestaurants. We willen in gebieden waar veel ouderen wonen ook meer zorg- en wijkrestaurants aanbieden en om ook de ouderen met diverse achtergronden en ook diverse eetgewoonten te bedienen, wil ik de wethouder vragen om ook het gesprek aan te gaan met die aanbieders om ervoor te zorgen dat zorg- en wijkrestaurants het belang inzien en ook aan kunnen bieden van verschillende soorten voedsel, maar ook koosjer, vegetarisch, halal, vegan et cetera. Daarvoor dien ik een motie in en die zal ik zo meteen meegeven

denk ik. Voorzitter, daarnaast wil de gemeente huismeesters inzetten als community builders en de huismeesters moeten de ouderen zich veiliger laten voelen, overlast signaleren en terugdringen. Een goed punt. Ook hierbij zou ik de wethouder willen vragen om te kijken naar het diversiteitsaspect, want uit onderzoek blijkt dat de eenzaamheid onder ouderen van voornamelijk Turkse en Marokkaanse Rotterdammers hoger is en daarom belangrijk om in te blijven zetten op die cultuursensitieve zorg. Dus mijn vraag is of er wordt gekeken in hoeverre die huismeesters affiniteit hebben met verschillende culturen of eventueel daar kennis van kunnen krijgen? Tot slot voorzitter ga ik naar digitaal analfabetisme, een beetje in het verlengde van de discussie vanochtend over digitale inclusie. Om dit te ondervangen heeft bijvoorbeeld een dagopvang in Almelo een kleine groep migrantenouderen iPads en trainingen aangeboden. En ook in de VS wordt er op sommige plekken digitaal gewerkt. Niet alleen bieden zij hun meest kwetsbare patiënten daar bijvoorbeeld iPads aan. Zij hebben ook een eigen app ontwikkeld. En de conclusie daarvan is dat verpleegkundigen eigenlijk vaker contact hebben met hun patiënten, waaronder dus ook ouderen en dus ook beter een vinger aan de pols kunnen krijgen. Mijn vraag aan de wethouder is ook of hij op dit moment kijkt of aan het kijken is of wil kijken wat op dat gebied haalbaar is, want er zijn ook diensten die natuurlijk worden aangeboden, via het UWV volgens mij ook, vrijwilligers, huizen van de wijk et cetera. Daar zouden we misschien ook nog kunnen kijken om dat wellicht breder in te zetten. Dat zou in ieder geval een begin zijn, want niet iedereen is volgens mij op de hoogte van deze mogelijkheden die er zijn. Ik houd het hier even bij voorzitter. Dank, en ik zal de motie meegeven.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin heeft de volgende motie ingediend.

Motie 7. Smaakvolle diversiteit voor ouderen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen 15 februari 2024, ter bespreking van 6.5 'Actieagenda 2023 - 2026 Goud voor Oud';

constaterende dat:

- er meer zorg- en wijkrestaurants komen in de buurt van ouderen in Rotterdam;
- er veel diversiteit in groepen is in Rotterdam;
- in de groep 55-64 jaar op dit moment het aandeel Rotterdammers met een migratieachtergrond 46,8% is;

van mening dat:

- een (grote) groep ouderen behoefte heeft aan een divers aanbod van voedsel zoals halal, koosjer, vegetarisch en/of vegan eten;
- diverser aanbod drempelverlagend kan werken, waardoor meer ouderen (uit verschillende groepen) een bezoek brengen aan de zorg- en wijkrestaurants;
- (meer) ouderen elkaar hier kunnen ontmoeten, waardoor eenzaamheid onder ouderen wordt tegengegaan;

verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met de zorg- en wijkrestaurants, die al bestaan en die nog komen, die de gemeente via subsidieregeling ondersteunt, om hun aanbod uit te breiden met onder andere halal, koosjer, vegetarisch en vegan eten voor ouderen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Soytekin

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, dank. Zoals velen voor mij al gezegd hebben, zowel coalitie als oppositie, ligt hier volgens ons een goed plan voor en we willen focussen op één thema, een niet onbelangrijk thema, namelijk zorg voor ouderen. Helaas maak ik het nu in mijn eigen familie mee, thuiszorg is eigenlijk een ramp. We hebben het er hier in deze zaal ook al wel vaker over

gehad. Het is een ramp. De grootschaligheid, de marktwerking, de aanbesteding heeft om zich heen geslagen en je kunt niet eens meer van thuiszorg spreken in feite. Het is ook veelzeggend dat in deze actieagenda het woord maar één keer genoemd wordt, en dat in een opsomming van een aantal organisaties. En dat is een grote zorg, want veel ouderen hebben dat nodig. En laat dat nu mooi aansluiten op die samenredzaamheid, een wat lievere term dan de zelfredzaamheid die we een paar jaar geleden steeds in zwang hadden, wat eigenlijk gewoon een dekmantel voor bezuinigingen was natuurlijk. Maar die samenredzaamheid heeft altijd in de samenleving gezeten en die zit er nog steeds in. En die zit er net zo goed bij ouderen in als bij jongeren. Mensen willen iets samen regelen. Dat doen we met wonen natuurlijk steeds meer, met van die knarrenhoven enzovoorts. Laat ouderen nu ook en misschien niet alleen ouderen, maar misschien ook met jongere mensen daarbij, samenredzaam zijn als het gaat over de zorg voor elkaar. En daarvoor is het coöperatief Ondernemen een heel mooi middel. En we hebben ook heel goede voorbeelden van maatwerk en vooral menselijkheid in de zorg als het gaat over organisaties zoals Buurtzorg, die ondertussen al een hele tijd bestaan en all over the world eigenlijk als een goed voorbeeld worden gezien. Het is hier in Nederland ontstaan. Wij willen dus een duwtje in de rug geven om zorgcoöperaties voor ouderen makkelijker mogelijk te maken en daarvoor moet je dus eigenlijk, het moet uit de mensen zelf komen natuurlijk, maar die samenredzaamheid stimuleren. Dus voorzitter, afrondend hebben wij een motie die tamelijk breed ondersteund wordt, waarbij wij het college verzoeken Rotterdamse ouderen die de wens hebben om een gezamenlijke zorgcoöperatie op te zetten daarbij actief te ondersteunen en dit ook duidelijk te communiceren op de gemeentelijke uitlatingen en te faciliteren door een vast aanspreekpunt aan te wijzen. Die wil ik bij dezen graag indienen. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn heeft de volgende motie ingediend.

Motie 8. Zorgcoöperatie voor betere coördinatie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van agendapunt 6.5 "actieagenda Goud voor Oud";

constaterende dat:

- ouderen een steeds groter deel van onze samenleving gaan vormen;
- de druk op formele zorgsystemen zeer hoog is;
- eerdere succesverhalen zoals "Buurtzorg" in 2007 in de Achterhoek aan kunnen tonen hoe zorgcoöperaties kunnen bijdragen aan het verbeteren van zorg en ondersteuning voor ouderen;
- de (culturele) diversiteit binnen de categorie ouderen groot is en daardoor veel maatwerk vraagt;
- een zorgcoöperatie geschikt is voor gemeenten die laagdrempelige voorzieningen op wijkniveau of dorpskern willen vormgeven waarbij de lokaal aanwezige burgerkracht optimaal gebruikt wordt;

overwegende dat:

- ouderen vaak zelf de regie willen houden over hun zorg en ondersteuning;
- zorgcoöperaties kunnen bijdragen aan het versterken van sociale banden van ouderen in een gemeenschap door de korte banden die zij kunnen onderhouden in de coöperatie, waardoor ook eenzaamheid effectiever bestreden kan worden;
- een zorgcoöperatie de burger in zijn kracht kan zetten: leden voelen zich verantwoordelijk;

verzoekt het college:

- Rotterdamse ouderen die de wens hebben een gezamenlijke zorgcoöperatie op te zetten daarbij actief te ondersteunen;
- dit duidelijk te communiceren op de gemeentelijke uitlatingen en ouderen hierover te informeren;
- dit te faciliteren door een vast aanspreekpunt aan te wijzen;
- hierover terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.G.C. Segers-Hoogendoorn, D.P.A. Tak, T.S.J. Coşkun, T.J. Vonk, P.J.H.D. Verkoelen en A.R. Oostdijk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Zijn er nog sprekers? De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, als gouwe ouwe van de SP was ik het helemaal met jou eens, zeg ik dan tegen mevrouw Verkoelen. Veel van haar bijdrage was me uit het hart gegrepen. Overigens ook wat anderen zeiden hoor. Ouderen zijn ook niet zielig of zorgbehoevend. Er kwamen verschillende insprekers bij ons bij de commissie die dat ook benadrukten. Er zijn ontzettend veel ouderen nog zeer actief, als vrijwilliger in allerlei soorten organisaties. En waar zouden we zijn zonder die gouwe ouwen met zilvergrijze haren die tegenwoordig in alle kleuren van de regenboog beschilderd worden? Op alle niveaus zien we dus veel actieve ouderen. Toch komt voor iedereen vroeg of laat de ouderdom ook met gebreken en is er zorg nodig. Dat geldt soms ook voor jongeren, maar voor ouderen op een bepaald moment steeds meer en die gaan zichzelf ook niet meer helemaal redden. Daarom is de SP ook overal voor. Zorgbuurthuizen en zijn we op alle niveaus en in alle steden tegen die marktwerking in de zorg. Daar fulmineren we al jaren tegen. En de SP steunt dan ook overal en zeker in Rotterdam alle initiatieven die de samenredzaamheid waar de heer Segers-Hoogendoorn het over had bevorderen en de marktwerking tegengaan, zodat we inclusieve wijken hebben. Inclusiviteit betekent dat daar oud en jong in alle kleuren van de regenboog samen zorgen voor een goede toekomst, zeg ik dan tegen mevrouw Verkoelen, maar ook voor een goede ouderdom. Dat was het voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? Wethouder Buijt.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Zoals enkele raadsleden al aangaven, we hebben hier vorige week zeer uitgebreid over gesproken in de commissie en ik wil ook iedereen danken voor de complimenten die ook vandaag weer zijn uitgedeeld, omdat ik ook gewoon trots ben op het plan dat voorligt. Ik wil dan ook het debat niet over gaan doen. Dat heeft u als raad ook niet gedaan. Ik wil nog twee kanttekeningen maken, of kanttekeningen, twee dingen benadrukken. Ik heb dat ook in de commissie gezegd maar ik wil dat ook graag hier gezegd hebben, dat ik het heel belangrijk vind dat het imago van ouderen echt moet gaan veranderen van zorgbehoevend, zielig tot een ongelofelijk kansrijke potentiële groep die steeds groter wordt in Rotterdam, die steeds meer kan gaan betekenen voor deze samenleving. Het zijn de mantelzorgers, het zijn de oppassers, het zijn de vrijwilligers, het is in alle opzichten een cruciale groep in een maatschappij waar steeds minder mensen beschikbaar zijn om er voor anderen te zijn. En er komen steeds meer ouderen die dat wel zijn. We worden weliswaar ouder en er komen meer ouderen, maar we blijven ook gemiddeld langer gezond. En je zou wensen dat dat door alle groepen beter verdeeld zou zijn. Het andere wat ik nog een keer wil benadrukken is de enorme inzet op de Thuisplusflats. Door het vorige college ingezet. Daar gaan we heel erg op doorpakken. En als alles meezit, zitten we over vier, vijf jaar echt op dertig Thuisplusflats in Rotterdam. De zes die er nu zijn, de veertien die we nu met bestaande gebouwen gaan ombouwen, en de tien nieuwbouw, wat redelijk op schema ligt. En als je dan de gemiddelde bezettingsgraad neemt van 100, 150, dan heb je het zomaar eventjes over 3500 plekken voor ouderen. Dus die wil ik er echt uitlichten, dat dat een enorm belangrijke drijfveer is. Dan zijn er toch nog een paar vragen gesteld, maar het zijn natuurlijk vooral de moties die nu zijn ingediend. Ik loop even snel de partijen af. GroenLinks heeft twee moties ingediend. Daar kom ik natuurlijk zo op terug. De PvdA had een heel goed punt in de commissie: ik mis de huisartsen. Toen heb ik ook gezegd: u heeft daar eigenlijk gewoon gelijk. Ik moest eigenlijk denken aan die ene reclame: ja, daar heb je wel een punt. Ik weet niet of je die ook zo vaak langs ziet komen, met die dochter die zegt: ik ben er toch papa. Ja, daar heb je wel een punt. Dat dacht ik bij u ook, daar heb je wel een punt. Het is administratief alleen heel erg ingewikkeld om in zo'n plan dat er al ligt dat er fysiek in te krijgen. Ik heb hem hier liggen. Hij is ook in een oplage al verspreid, met alle aanbieders. Dus om dat helemaal opnieuw te gaan doen, dat niet, maar digitaal wil ik er echt een alinea in opnemen en dat wil ik u graag toezeggen. Want nogmaals, het was een terechte. Leefbaar Rotterdam had een vraag over de AED. Op dit moment hebben we zes Thuisplusflats en in vijf daarvan is een AED aanwezig en het lijkt me niet meer dan logisch dat dat ook in het vervolg zo zal zijn, maar ik zeg u toe dat ik daar in ieder geval op zal drukken, dat het natuurlijk wel de bedoeling is dat er in elk complex eentje is of in de directe omgeving. We hebben inmiddels een dekkend netwerk AED's, maar zeker op deze plekken is het belangrijk dat het in de buurt zit. Mijnheer Elbay vroeg nog naar het aantal wijkrestaurants.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Dank voorzitter. Nee, ik had een heel korte praktische vraag. U heeft natuurlijk altijd het risico dat er ergens een of ander amendement uit de hoge hoed wordt getoverd. Misschien in

het vervolg laten drukken nadat het in de raad is geweest. Maar ik ben blij met uw toezegging verder hoor.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, maar bij de lancering van Goud voor Oud met alle partijen en zo wil je natuurlijk ook wel met iets concreets komen. Dus op zich heeft u wel gelijk dat er altijd het risico is op een amendement natuurlijk. Dat is zonder meer waar. Alleen, omdat dit meer een actieprogramma is dat niet echt officieel wordt vastgesteld, u gaat er dadelijk ook niet over stemmen, is het natuurlijk wel iets anders dan wat u echt moet vaststellen. Want om daar van tevoren mee naar buiten te gaan is natuurlijk not done, dat ben ik met u eens. Maar daar was in dit geval dus geen sprake van. Maar nogmaals, digitaal ga ik hem toevoegen. Mijnheer Elbay vroeg naar de wijkrestaurants. Nou, we hebben geen target, bij de Thuisplusflats hebben we echt een target dat het er twintig moeten zijn. Bij de zorgrestaurants hebben we een subsidie beschikbaar. Daar kan op worden ingeschreven. Dat bedrag kan uitputtend zijn. In 2023 hadden we er negen. Dit jaar hebben we er vijftien. Volgend jaar is er weer een bedrag beschikbaar en kunnen mensen weer inschrijven. En zo, in die aantallen moet je denken. Maar het heeft te maken met het subsidiebedrag en uiteindelijk moeten mensen wel zelfvoorzienend worden, want we blijven niet tot in eeuwen subsidiëren. Op een gegeven moment moet het natuurlijk zelf bedruipend worden. Dus dat zijn even de aantallen waar u naar vroeg. Hoeveel woningen zijn er nu echt specifiek voor ouderen? Ik ben daar al een klein beetje op ingegaan met die berekening over de Thuisplusflats. Dus dat zijn echt gericht ouderenwoningen. En daarnaast maken zij ook van de nieuwbouw gewoon onderdeel uit. Er zijn natuurlijk ook voldoende ouderen die gewoon doorverhuizen naar een mooi appartement dat we nieuw bouwen. Het wordt niet speciaal voor ouderen gebouwd, maar die kunnen daar natuurlijk wel gewoon op inschrijven. Als jij je huis als zestiger mooi kan verkopen, dan kun je ook weer een mooi appartement kopen. Dus het zijn niet specifiek ouderenwoningen, maar wel nadrukkelijk de oudere doelgroep met ook wat meer financiële omslag die hier natuurlijk in brede mate gebruik van maakt. Mevrouw Verkoelen, nou, het is een enorm compliment dat u gezakt bent van 81 naar 3 natuurlijk. Dat zegt wel dat u deze echt 24 keer beter vindt. Nee, dat is even alle gekheid op een stokje. U zet zich in voor de oudere Rotterdammers en dat waardeer ik zeer. Ik kom zo bij de moties op u terug. Ik denk dat u dan iets minder lacht, want ik moet ze waarschijnlijk wel alle drie ontraden, maar dat doe ik niet uit (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) O, oké, sorry. Maar dat doet niets af aan het feit dat ik natuurlijk ook met veel punten die u maakt het gewoon eens ben. Dus laat daar geen misverstand over bestaan. Dat wil ik wel eventjes markeren. Bij DENK kom ik op de motie terug, wat u heeft gevraagd. U heeft ook de vraag gesteld over analfabetisme. Een moeilijk woord. Daar is het zo dat in bijna alle huizen van de wijk er een laagdrempelig aanbod is voor ouderen om ondersteuning krijgen bij digitalisering en dit gaat in de vorm van kleine klasjes, maar ook met een-op-een-ondersteuning, dus dat is wel echt nadrukkelijk heel erg scherp op het netvlies dat er veel mensen zijn die die ondersteuning nodig hebben. Dat zijn zelfs niet alleen maar mensen met een multiculturele achtergrond, maar daar zitten ook nog heel veel mensen bij die hun hele leven al in Nederland wonen en nog steeds moeite hebben met lezen. Dat is een niet te onderschatten groep trouwens. Dat zijn even de concrete vragen die ik heb genoteerd. Als er iets is blijven liggen hoor ik het zo graag voorzitter. Dan wil ik de moties langsgaan als u het goed vindt. Motie 1 van GroenLinks, 'Talentontwikkeling voor ouderen met plusclubs'. Op zich wel sympathiek, maar ik wil hem ontraden omdat we al talentenscans hebben. We koppelen ouderen aan elkaar via het platform Zorgzaam010 en we hebben organisaties als de Unie van vrijwilligers, welzijnsorganisaties, sportverenigingen, zorgorganisaties, dus het gebeurt al. En dan ook nog een plusclub, dat lijkt mij ietwat overbodig. Uw andere motie is 'Verbeterslag seniorenmakelaar'. Nou, die ambitie steun ik op zich sowieso, maar we hebben binnenkort de evaluatie van hoe gaat de seniorenmakelaar, hoe werkt het nu. We hebben afgesproken dat we daar zeer binnenkort mee komen. Dus daar wil ik sowieso even op wachten en er niet nu al vooruitlopend stappen op ondernemen. Dus wellicht is hij op een later moment wel actueel, maar op dit moment vind ik hem nog iets te voorbarig. Dan de motie van Leefbaar Rotterdam en anderen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, wanneer verwacht u die evaluatie? Want we bespreken in maart bijvoorbeeld ook de woonvisie. Ik heb erover nagedacht dat ik hem ook dan kan indienen. Maar wij vinden dit wel echt een belangrijk punt. Er is al heel lang sprake van, dus ik zou dan ook niet

willen dat het te lang op zich laat wachten, want dan verglijden de momenten waarop ik zo'n motie kan indienen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Terecht. Ja, het is Q1 2024, dus het is echt uiterlijk volgende maand dat hij er komt. Dus misschien dat u in dat kader de motie misschien wilt intrekken, maar dat is uiteraard aan uzelf.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Kijk, in de raadsvergadering van 15 maart bespreken we de woonvisie. Het zou mij enorm helpen als deze evaluatie dan voorafgaand aan de raadsbehandeling over de woonvisie is, want dit is natuurlijk een overlappend onderwerp.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ik snap dat. Ik wil in het kader van uw oproep daar extra mijn best voor doen, maar ik heb dit niet van tevoren uit kunnen zetten, dus ik wil ook geen belofte doen die ik niet kan waarmaken. Ik kan u in ieder geval toezeggen dat ik er alles aan ga doen om te zorgen dat u hem daarvoor heeft. Maar wel met de restrictie dat ik het niet honderd procent kan toezeggen. Omdat ik ook afhankelijk ben en niet weet hoever het er nu mee staat. De motie 'Ik heb de zomer in mijn bol', ook breed gesteund. Die kan ik omarmen, want ik vind het echt een terecht punt. De zomermaanden, mensen die soms al een kleine omgeving hebben, dat je daar nog eens extra alert bent. Veel familie is op vakantie et cetera, dus ik vind dit een mooi initiatief dat echt wel ondersteunend is. Dan heb ik de drie moties van mevrouw Verkoelen. Motie 4, 'Verbind oud en jong'. Ja, ik zie op dit moment geen meerwaarde in het doen van een onderzoek naar het versterken van netwerken tussen jong en oud. We hebben het hier in de commissie eigenlijk ook al een beetje over gehad, dus het zal niet echt als een verrassing komen. Ik zie daar gewoon weinig kansen toe. Je hebt nu eenmaal je netwerk. Voor sommigen bestaat dat nog uit veel jonge mensen, maar om dat echt actief vanuit ons te gaan stimuleren dat mensen hun netwerk... ja, dat zie ik niet zitten. De Thuisplusflats naar thuispluswijken, dat zou voor mij ook wel een visionaire droom zijn. Dan zouden we bij wijze van spreken heel Ommoord kunnen ombouwen tot één, maar dat is niet realistisch. Ik zie alle beperkingen die er nu zijn. Dus het idee is sympathiek, maar het is echt in de komende decennia volgens mij onuitvoerbaar. Dus op basis van die reden moet ik hem ook afwijzen. En 1000 huizen toewijzen aan ouderen. Dat vind ik echt ook inbreuk maken op de markt. We moeten voor echt alle segmenten aan de slag, ook voor ouderen, maar dan zou je echt wel een heel erg groot onderscheid gaan maken en dat is buiten moeilijk uit te voeren ook onwenselijk. De motie van DENK, om in gesprek te gaan met wijkrestaurants wat betreft hun aanbod. Dat gaat dan natuurlijk ten eerste om de mensen die een subsidierelatie met ons hebben. Ik ben daar best toe bereid en het lijkt me eigenlijk een logische. Als jouw clientèle bestaat uit mensen die daar behoefte aan hebben, dan moet je als aanbieder volgens mij automatisch zorgen dat je dan ook aanbiedt waar mensen behoefte aan hebben, want anders komen ze niet. Maar ik ben best bereid om daarvoor in gesprek te gaan. U kunt het als een motie doen. U kunt mij ook oproepen om het te doen. Ik wil het doen, ik heb de motie er niet bij voorbaat bij nodig. Dus ik laat het aan de raad. Ik heb er geen enkel probleem mee als dit aangenomen wordt, want ik vind het een punt om onder de aandacht te brengen. Geen moeite mee. Maar ik vind het ook wel iets wat ik gewoon sowieso bereid ben om te doen. Dus het is aan de raad om te zeggen: oké, die motie helpt u daarbij of we vertrouwen daarop. Maar nogmaals, ik laat het echt aan de raad. Ik heb er geen problemen mee. Dan de motie van het CDA en anderen. Ik heb hier even nog alleen de originele, dus ik weet niet welke partijen allemaal mee getekend hadden. Ik begreep heel veel van u, maar die kwam eigenlijk net te laat binnen bij mij om nog mee te hebben. Ik vind dit een sympathieke motie en ik ervaar en onderstreep ook echt de oproep naar die samenredzaamheid en dat mensen zelf initiatieven nemen. Ik wil wel één voorbehoud maken. U zegt: dit duidelijk te communiceren op de gemeentelijke uitlatingen. Nou, dat wil ik graag doen. Maar dan zegt u vervolgens: en ouderen hierover te informeren. Als u dat bedoelt als: iedereen die geregistreerd staat op een bepaalde leeftijd krijgt van de gemeente een aparte brief thuis. Dat niet, ik zie het duidelijk communiceren wel puur als hoe we dat in onze gemeentelijke uitingen doen. Dus als ik hem zo mag uitleggen, dan kan ik deze omarmen. En dan was ik er volgens mij burgemeester, of sorry voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer, beide is waar. Zijn er nog vragen blijven liggen dan wel een tweede termijn? Mijnheer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Ja, dank voorzitter. Ik had een vraag gesteld over de roze ouderen en over culturele en religieuze diversiteit, achtergronden van mensen. Daar heeft de wethouder nog geen antwoord op gegeven. Om het te herhalen: hoe wil de wethouder eigenlijk voor verandering zorgen vanuit die dialoogbijeenkomsten die hij wil organiseren?

De **VOORZITTER**. Zijn er van anderen nog vragen blijven liggen? Niet? Ja toch, mijnheer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja, heel kort voorzitter. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ja huismeesters, en met betrekking tot digitaal analfabetisme misschien een suggestie om samen met wethouder Achbar van digitale inclusie toch te kijken of de voorbeelden uit de VS of we daar nog iets mee kunnen, of de pilot in Almelo was het volgens mij, om daar ook eens naar te kijken.

De **VOORZITTER**. Helder. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Het laatste wat u zegt, in gesprek gaan met mijn collega, dat wil ik natuurlijk altijd. Dat doe ik op zeer regelmatige basis. Ik heb even niet scherp wat dan die pilot is en ik weet wel dat we financieel zeer krap zitten. Dus ik wil best praten over wat ermee bedoeld wordt, maar ik kan hier niet gaan toezeggen zonder dat ik kennis heb van wat dan ook en de financiële consequenties hoe of wat. U had ook nog een vraag gesteld over hoe het is met de diversiteit onder de huismeesters. Kijk, ik ga ervan uit en dat is ook het gemeentelijk beleid, ten eerste dat we diversiteitsbeleid hebben en als er een complex is waar veel mensen met een bepaalde achtergrond wonen, dan is het denk ik een pre voor iemand die die achtergrond kent, dat die dan ook dat aanspreekpunt kan zijn, wat wij beogen. Maar om dat echt te reguleren of af te dwingen, daar ben ik niet voor. En ik vertrouw er echt zonder meer op, en dat komt ook echt wel, ik heb al aardig wat huismeesters gesproken inmiddels ook, van diverse coöperaties, om ook van hen te horen waar zij tegenaan lopen. En ik kan u zeggen dat de diversiteit die ik onder die groep die ik gesproken heb, dat is nog niet honderd procent representatief natuurlijk, aardig goed verdeeld is. En het lijkt me ook logisch dat corporaties er ook op letten dat het ook iemand is waar bewoners zich ook toe geneegen voelen. En dat hoeft helemaal niet te maken te hebben dat je je alleen maar tot iemand met dezelfde achtergrond... maar soms kan het wel helpen om bepaalde dingen daarin te begrijpen. Maar het hoeft niet bij voorbaat een pre te zijn, dus daar wil ik echt wel een beetje voor waken. Dus ik heb uw oproep gehoord en daar is ook aandacht voor, maar ik wil daar niet een sturende rol in gaan spelen, van: u zult zoveel of dit of dat. Je moet daar gewoon sensitief mee om kunnen gaan. Ten aanzien van mijnheer Elbay, we hebben in de commissie echt lang gesproken. Ik had geloof ik bij elkaar opgeteld 61 vragen en u overvalt mij nu een beetje met wat we doen met roze ouderen. Zelfs mijnheer Van Scheijndel kwam daar ook niet mee. O nee, die was niet in de commissie. Dat was mevrouw Verkoelen, dat is waar. Dus ik kan daar op dit moment even niets over zeggen. Ik heb daar op voorhand nu niet iets van: we hebben daar speciaal beleid voor of zo. Ik kan het nu gewoon even niet bedenken, dus ik moet u het antwoord echt schuldig blijven. Dus dat eigenlijk.

De **VOORZITTER**. Goed. Mijnheer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Heel kort hoor. Ik zal de betreffende pilots even delen met de wethouder en ik snap inderdaad dat hij niet nu kan toezeggen: ik ga dat uitvoeren. Maar mijn oproep was meer: kijk er even naar, misschien zitten er gewoon interessante dingen in die dan samen met de wethouder Digitale Inclusie opgepakt kunnen worden.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Als u me dat kan toesturen dan wil ik er kennis van nemen en desgewenst op terugkomen.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Zeker.

De **VOORZITTER**. Dan zijn we aan het einde van de beraadslagingen op dit onderwerp. Ik wil gaan schorsen voor een lunchpauze. Ik gun u drie kwartier. Er zit een goede vibe in deze raad. Maar met één aantekening of kanttekening. Wethouder Zeegers verwacht ik pas rond 14.00 uur. Dus ik zie niemand van de Partij voor de Dieren. Ik had u willen voorstellen om na de lunch dan maar voorlopig even 6.6 te

doen, 'Gemeente moet zich houden aan wettelijke taak opvang zwerfdieren'. Als u daarmee akkoord gaat, vullen we dat gat van een half uur. En in de tussentijd overleg ik even met de Partij voor de Dieren of ze dat verder geen bezwaar vinden. Het lijkt mij niet, maar bij gebrek aan tegenbericht gaat u er maar van uit dat we daarmee beginnen en dan zal ik ook wethouder Karremans een seintje geven dat hij dan om 13.30 uur present is. De vergadering is geschorst. Ik wens u smakelijk eten.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 15 februari 2024

Notulen van de raadsvergadering van 15 februari 2024 (middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 3.

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 17.40 uur tot 19.25 uur is waargenomen door mevrouw A. Kockelkoren

Voor de presentielijst van deze vergadering wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering

Namens het college zijn tegenwoordig: de heer R. Buijt, de heer V.P.G. Karremans, de heer S. Kasmi, mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, de heer M.J.W. Struijvenberg en mevrouw C.M. Zeegers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders, met dien verstande dat zij van 13.41 uur tot 14.07 uur en van 17.32 uur tot 17.40 uur is waargenomen door de heer W. de Bel

Heropening

De **VOORZITTER**. Goedemiddag en wederom hartelijk welkom bij deze vergadering. Ik heropen de vergadering en verzoek u uw plaatsen in te nemen en stilte te betrachten.

6.6 *Debat 'Gemeente moet zich houden aan wettelijke taak opvang zwerfdieren', aangevraagd door het lid Van der Velden*

De **VOORZITTER**. Ik ben de fractie van de Partij voor de Dieren dankbaar dat wij kunnen verschuiven in de agenda. Hartelijk dank. Agendapunt 6.6, het debat over 'Gemeente moet zich houden aan wettelijke taak opvang zwerfdieren', aangevraagd door het lid Van der Velden van de Partij voor de Dieren. Mijnheer Van der Velden, u heeft het woord.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja voorzitter, dank. En ook dank aan de gemeenteraad dat we dit onderwerp vandaag even kunnen bespreken. Kijk, voor ons als Partij voor de Dieren zijn alle mensen gelijkwaardig en vanzelfsprekend geldt voor onze partij dat alle dieren gelijkwaardig zijn en dat je daar geen onderscheid in moet maken. Nu was er onder andere een artikel in het Rotterdams Dagblad over een haan die gevonden was in een hotel, wat natuurlijk al heel raar is. Maar dat staat eigenlijk voor meer. Zes dierenrechtenorganisaties stuurden ook een brandbrief naar de gemeente. Maar terugkomend op het artikel in het Rotterdams Dagblad. Daarin zei de voorzitter van de dierenambulance dat er eigenlijk geen enkel dierenopvangcentrum in Rotterdam openstaat voor opvang van bijvoorbeeld hanen, kippen of kuikens en ook de kinderboerderijen niet. En dat is natuurlijk toch wel een heel zorgelijke ontwikkeling, vinden wij. Zeker omdat de wettelijke taak opvang van zwerfdieren voor gemeenten is belegd in het Burgerlijk Wetboek. Dat houdt bijvoorbeeld in dat de gemeente verplicht is een gevonden dier gedurende twee weken te huisvesten en te onderhouden. En wij betalen er ook gewoon subsidie voor aan het dierenasiel c.q. de Dierenbescherming om dat te regelen. Met deze agendering willen wij vooral naar het college kijken omdat die immers afspraken heeft gemaakt met externe partijen over invulling van deze wettelijke taak. Dat brengt mij bij een aantal vragen die ik aan het college heb. Dat is: welke afspraken zijn er met de Dierenbescherming c.q. de dierenambulance? Hoe vult het college zijn wettelijke taak in? Ja, en het verbaast me, is er dan soms een lijst met dieren die niet in aanmerking zouden komen, gezien de uitspraken en ook de brandbrief? En voor de rest natuurlijk, hoe gaan we dat in de toekomst doen? Daarvoor heb ik in ieder geval al een motie gemaakt die ik graag zou willen indienen, met eigenlijk het verzoek aan het college met de uitvoerende externe partij afspraken te maken over de opvang van alle dieren die in aanmerking komen voor de wettelijke verplichte ondersteuning vanuit de gemeente. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Alle dieren zijn gelijk

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van het debat over 'Gemeente moet zich houden aan wettelijke taak opvang zwerfdieren', aangevraagd door het lid Van der Velden;

constaterende dat:

- de wettelijke taak tot opvang van zwervende dieren op straat voor gemeenten is geregeld in Artikel 8, lid 3 in Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek;
- in deze taak geen onderscheid wordt gemaakt tussen dieren: alle gehouden dieren komen in aanmerking als ze gevonden worden;

voorts constaterende dat:

- de gemeente haar wettelijke taak laat uitvoeren door een externe partij, te weten de Dierenbescherming;

overwegende dat:

- de huidige opvang goed is ingericht en ingesteld voor bepaalde diersoorten, maar niet voor alle;
- een recent incident met een in Rotterdam aangetroffen haan zonder eigenaar of verblijfplaats die nergens in de stad voor opvang terecht kon, aantoont dat de wettelijke taak nog niet altijd naar behoren ingevuld wordt;

verzoekt het college:

- met de uitvoerende externe partij afspraken te maken over de opvang van alle dieren die in aanmerking komen voor wettelijke verplichte ondersteuning vanuit de gemeente;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Ook Leefbaar Rotterdam was verbijsterd kennisgenomen te hebben dat er een haan in een hotel was en vraagt zich dan ook af hoe die haan heeft ingecheckt. Er zijn toch medereizigers bekend die die haan hebben meegenomen, dus het moet dan niet zo moeilijk zijn om die eigenaar te vinden, maar mij lukt het niet. Het lukt mij wel om een haan hier in de raad te houden, maar die kraait niet. Voorzitter, Leefbaar Rotterdam begrijpt dan ook niet waarom er een negatief behandeladvies voor dit punt was. Gelukkig is het verdraaid dat het wel doorgaat. Maar waar het om gaat is, wij vinden het ook belangrijk om het nu te bespreken voor de Dierennota. Want in de Dierennota staat een aantal dingen vermeld, maar hierover staat nog niets vermeld, dus misschien kan dat nog even voor 6 maart erbij gezet worden, zodat we eigenlijk een complete nota hebben. Want wij weten inderdaad ook dat het dus een strafbaar feit is, dat wij in Rotterdam dit soort dieren opvangen, moeten opvangen en niet zomaar weg kunnen stoppen. We kunnen ze niet naar elders brengen. Wij moeten ze gewoon zelf opvangen. Nou, deze haan heeft half Rotterdam gezien en is vervolgens in Boskoop terechtgekomen. Dan wil ik ook even de wethouder vast scherp maken. Het vervoer op pagina 14. Dat blijft moeilijk. Want u geeft aan dat er een vogelgriep zou heersen. Nou, er is helemaal geen vogelgriep in Rotterdam, dus dat snap ik al helemaal niet. En wat ik ook onbegrijpelijk vind is dat er geen mogelijkheid wordt geschapen bij onze kinderboerderijen waar we ze kunnen brengen. En als we daarnaar gaan kijken moet daar gewoon een oplossing zijn. Dus mijn vraag is ook aan de wethouder wat u gaat doen tot die duurzame oplossing er is, want u heeft het daar wel over in de Dierennota, en wat er op directe termijn kan gebeuren. Anders ben ik bang dat de volgende haan die gevangen gaat worden bij Jandino terecht gaat komen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank u wel voorzitter. Leefbaar Rotterdam constateert dat er geen sprake is van vogelgriep in Rotterdam. Zou dat kunnen worden toegelicht?

De **VOORZITTER**. De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Ja, ik heb me er net nog even op Google in verdiept, maar ik ben het in ieder geval niet tegengekomen, maar misschien dat u het aan kunt geven.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Natuurlijk voorzitter, we hebben gezien dat er gevallen waren van vogelgriep bij zowel de vogelopvang Karel Schot, maar we hebben het ook gezien bij de zwanenopvang Zuid-Holland.

De **VOORZITTER**. Wilt u daar nog iets op zeggen? Nee? Andere sprekers bij dit agendapunt? Ja.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, hanen treffen wereldwijd elk jaar weer een heel droevig lot. Miljarden wereldwijd worden vrij snel na de geboorte vergast dan wel in de hakselaar gegooid. En er lijkt dan ook weinig liefdevol met deze dieren te worden omgegaan. Daarom kan ik me ook wel voorstellen dat als er dan zo'n haan niet wordt meegenomen door de dierenambulance, dat gedacht wordt: weer een haan, weer een dier dat er toch al zo slecht op staat in onze maatschappij. Maar mijn vraag is wel: komt het eigenlijk doordat het pluimvee is, dat mensen denken: nou ja, dat is eigenlijk de moeite niet. Of komt het inderdaad door andere zaken zoals de vogelgriep dat zo'n dier niet mee kan worden genomen? Voor de rest wil ik me aansluiten bij de vragen van de heer Van der Velden van de Partij voor de Dieren, want hij heeft ze uitvoerig gesteld. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, een groter gesprek over dierenwelzijn willen wij graag voortzetten in maart in de commissie, maar GroenLinks begrijpt wel de urgentie van dit debat. De gemeente heeft namelijk de taak om zwerfdieren op te vangen. En het is niet alleen de taak, maar we zouden het moeten zien als een verplichting vanuit onze menselijkheid om te willen zorgen voor dieren, te moeten zorgen voor dieren. Wij constateren dat er te weinig mogelijkheden zijn om kippen, hanen, hennen en kuikens op te vangen. Dat kan liggen aan de reële angst voor vogelgriep, aan het feit dat meerdere hanen niet samen kunnen in een kleine ruimte en zo wel meer redenen. We horen graag welke de wethouder heeft. Dank u wel. Dit terwijl de vogelopvang in Rotterdam ontzettend goed werk levert voor de tijdelijke opvang van wilde dieren. Simpelweg mist er dus een oplossing voor de langetermijnopvang van gedomesticeerde zwerfende dieren. Er is geen sprake van niet willen, maar niet kunnen, en daar moeten we een oplossing voor bedenken. We sluiten ons aan bij de vragen die hiervoor zijn gesteld, en als constructieve oplossing stellen wij voor om een rondetafelgesprek te organiseren met diverse organisaties. Bij dit gesprek is het belangrijk om het te hebben over wat er nodig is om deze dieren te beschermen. Bijvoorbeeld te kijken naar plaatsingsmogelijkheden van pluimvee. En hoe we educatie kunnen inzetten om dit, de dumping van dieren, ook te voorkomen. Hier hebben wij een motie voor. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Rond de tafel voor dierenopvang

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt Debat 'Gemeente moet zich houden aan wettelijke taak opvang zwerfdieren', aangevraagd door het lid Van der Velden;

constaterende dat:

- er weinig mogelijkheden zijn om kippen, hanen, hennen en kuikens op te vangen in Rotterdam;
- er recent voorbeelden zijn geweest van dumping van gedomesticeerde dieren;

overwegende dat:

- de wildopvang goed werk doet voor de opvang van wilde dieren, maar niet per definitie de plek is voor de opvang van zwervende gedomesticeerde dieren;

verzoekt het college:

- een rondetafelgesprek te organiseren met organisaties die zich bezighouden met dierenopvang, waarin wordt besproken wat er nodig is om zwervende dieren te beschermen, waar nodig op te vangen en hoe educatie kan worden ingezet om dumping van dieren te voorkomen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Laat ik vooropstellen dat ook wij als VVD tegen dierenmishandeling zijn en ook als je het dan hebt over zo'n haan die je in een hotelkamer vindt, dat moet niet kunnen. En hoe die er ook is gekomen, dat is dierenmishandeling. Maar als het gaat om een haan of een kuiken of een kip vinden in Rotterdam vragen we ons toch wel af hoe groot nu dit probleem is en hoe structureel ook dit probleem is. Want we hebben nu één artikel, één haan, maar zijn we hier nu echt een heel groot probleem aan het oplossen of hebben we het over twee, drie hanen in een jaar en dan denk ik: ga even naar de rand van Rotterdam. Er zijn genoeg boerderijen. Vraag aan zo'n boerderij of je hem dan daar kan brengen. Maak die afspraak en dan hoeven we niet een hele rondetafel of heel uitgebreide stukken weer te schrijven over iets dat eigenlijk heel snel kan worden opgelost.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ik neem aan dat u toch ook de brief heeft gezien van zes dierenrechtenorganisaties die een brandbrief sturen aan de gemeenteraad? Dus het lijkt mij niet dat het één geval is. Het zou u toch ook moeten aanspreken, dat de nood toch wel erg hoog is.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Nou ja, er staat daar nergens dat het echt om tientallen dieren gaat. En ook al gaat het om vijf of zes in een jaar, volgens mij zijn er dan alsnog heel simpele oplossingen. En die brief gaat er ook met name over dat ze vervolgens als eten worden gebruikt. Maar er staat ook nergens in de wet dat dat niet mag. Dus dat is een heel ander probleem en een heel andere discussie dan: hoe gaan we nu een haan die we vinden opvangen en is dat nu echt een groot probleem?

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Ja voorzitter, ik ageer even op de opmerkingen van mevrouw Abrahamse. Kijk, natuurlijk moeten we dit agenderen. Natuurlijk. Daarom zitten wij hier. En normaal was het een actua geweest, dan was dat mooier geweest, maar nu moeten we het tijdens de raad doen, want het is actueel. Maar ik hoor u nu wat zeggen, maar u was ook de partij die een motie vreemd aan de orde van de dag over een vlag op een brug wilde indienen. Dus ik snap dat niet helemaal.

De **VOORZITTER**. Anderen? Ja, mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Nou ja, volgens mij is een motie vreemd over bijvoorbeeld er is ergens een oorlog gaande en we willen steun betuigen, precies het middel dat je hiervoor gebruikt. Maar een volledig raadsdebat, en ik heb dat eigenlijk nog niet eens ter discussie gesteld. Nou ja, ik vraag me wel af, als er één nieuwsartikel is over één dier of we daar iedere keer een heel debat over moeten houden of dat we even een appje sturen naar de wethouder: goh, kunnen we dit niet eens wat beter regelen?

De **VOORZITTER**. De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Nou, dat is dus precies de spijker op de kop wat ik bedoelde. Dat had u ook kunnen doen of uw woordvoerder die die vraag had gesteld. Die had inderdaad even gewoon een appje kunnen sturen. En dit geval wilden we gewoon bespreken, want dit is gewoon een actueel geval. En dat vinden wij gewoon belangrijk. Het gaat om dierenleed.

De **VOORZITTER**. Anderen? Wethouder Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Dierenwelzijn, we bespreken het natuurlijk eigenlijk vrij weinig in de raad en in de commissie, maar toevallig nu over twee weken. Dan zitten we in de commissie over de nieuwe Dierenwelzijnsnota. Daar staat ook wat in over dit onderwerp. Mijnheer Van Schaik vroeg, staat er wat over in de Dierenwelzijnsnota? Ja, dat is het geval. Dit is al een aandachtspunt voor ons. Maar ik ga u ook even meenemen in deze casus. Het geval is, die haan, ik weet niet of hij ingecheckt heeft, maar dat is zaak voor mijn collega die horeca doet. Het geval is dat er dumpingen van hanen plaatsvinden. Dat vindt vaker plaats, zo'n zeventig keer per jaar. Onze boswachters hebben daar ook mee te maken, ze worden ook wel eens uitgezet in het Kralingse Bos. Hanen vallen wel in de categorie, dus niet in het wild levende dieren, zoals ganzen, daar hebben we het hier ook wel eens over gehad. Maar ze vallen in de categorie zwervende dieren met een vermeende eigenaar. En wat daar de regelgeving op is, is dat wij daar inderdaad een wettelijke taak voor hebben. Dat klopt helemaal. En de vraag van de heer Van der Velden is hoe wij die invullen. Daar hebben we afspraken over met de Dierenbescherming. Wat hier gebeurd is, is dat dat hotel gewoon waarschijnlijk heeft gegoogeld 'dierenambulance Rotterdam' en is terechtgekomen bij de DAR, de Dierenambulance Rotterdam. Maar we hebben in Rotterdam zes opererende dierenambulances. Iedereen kan een dierenambulance beginnen. Dat is gewoon op vrijwillige basis. Als de heer Tak en ik morgen een dierenambulance willen beginnen, kan dat. En dan kunnen wij gewoon met een busje, de heer Tak kennende een elektrisch busje, gewoon rond gaan rijden in de stad, dieren ophalen en onszelf een dierenambulance noemen. Dat is helemaal geen beschermde naam of titel, dus je hebt heel veel verschillende dierenambulances die actief zijn in Rotterdam. De Dierenbescherming is de organisatie met wie wij afspraken hebben gemaakt. Ook in antwoord op de vragen van de heer Van der Velden. Die opereren met de Dierenambulance Zuid-Holland-Zuid. Maar het punt is: dat hotel heeft de DAR gebeld. De DAR heeft niet doorverwezen naar de Dierenambulance Zuid-Holland-Zuid of naar de Dierenbescherming. Was dat wel gebeurd, had dit waarschijnlijk niet eens het AD gehaald. Dan was het gewoon netjes opgelost, was er een oplossing gevonden voor die haan, want dat is waar wij ook de dierenambulance inderdaad voor betalen. Dan wordt die naar een dierenarts gebracht, dan wordt hij nagekeken, wordt hij veertien dagen lang opgevangen. We doen dat vaak bij Karel Schot omdat die daar mogelijkheden toe hebben. Maar mevrouw Morkoç zei dat wel terecht, ja, de vogelgriep is wel iets waar je niet lichtzinnig mee om kan gaan, want als dat inderdaad tot een contaminatie leidt, heeft dat effect op alle dieren in die opvang. Dat hebben we gezien bij de Houtsnip. Dat heeft ernstige gevolgen gehad voor die dieren daar. Dus dat willen we niet. En ik snap dat je daar wel voorzichtigheid over hebt, maar vaak wordt er een oplossing gevonden, vaak bij Karel Schot. Overigens is Karel Schot een voorbeeld voor de regio hè. Die doen het zo ontzettend goed, daar mogen we echt trots op zijn. Die vangen wilde vogels op uit de hele regio, maar de hele regio betaalt daar niet voor. Dat is een onderwerp van gesprek, maar we mogen wel echt met elkaar trots zijn op de opvang die we hebben en die helpen hier ook bij. Hetzelfde geldt voor Zwerfkatten Rijnmond. Die zijn eigenlijk bedoeld voor echte zwerfkatten, in het wild levende katten, maar vangen ook zwervende katten met een vermeende eigenaar op, omdat zij natuurlijk gewoon uit een groot dierenhart dat willen doen. We geven ze ook subsidie en we hebben er ook een goede relatie mee. Het punt is dus: was de Dierenambulance Zuid-Holland-Zuid gebeld in plaats van de Dierenambulance Rotterdam. Ik snap niet waarom de DAR niet heeft doorverwezen. Ik begrijp wel dat er enige wrevel zit tussen die organisaties. De DAR is weer een afscheiding van de Dierenambulance, zoals we dat in politiek ook wel eens kennen. Dat gebeurt wel eens, maar was dat gebeurd dan was er gewoon helemaal geen probleem geweest. Dan de vraag naar de oplossing. Want ik zei het al, zeventig hanen ongeveer per jaar. Van 69 heb ik geen krantenartikel in de krant gezien en wordt het gewoon netjes afgehandeld. De oplossing is natuurlijk het nieuwe dierenasiel, waar we gewoon mogelijkheden hebben om pluimvee, dus ook hanen, straks op te vangen voor die termijn van twee weken, om ze vervolgens ter adoptie aan te bieden. Want dat is de afspraak. Je hoort ze twee weken op te vangen. Dan kan de eigenaar zich melden. Meldt die zich niet, dan gaat hij een adoptieproces in en wordt hij aangeboden en dan kun je hem adopteren. Dat is hoe het systeem werkt.

De **VOORZITTER**. De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Ja, ik wil even met u terug wethouder, want u doet er wel erg lichtzinnig en erg makkelijk over dat het de DAR is en u plaatst ze ook nog in een kwaad daglicht dat ze het niet zouden weten. Maar beroept u zich niet op aannames, want ik geloof namelijk niet dat het zo is. Dus ik vind dat u nu erg makkelijk de DAR in een hoekje drijft en eigenlijk gewoon uw verplichting om te zorgen dat die haan ergens onderdak krijgt, nu probeert af te schuiven, van: ja, de DAR wist niet waar die naartoe moest. Praten we niet meer met elkaar? Hebben we geen participatie meer? Ja, nee, dit irriteert me echt wethouder als u zo over de DAR praat, want zij doen ook heel veel goed werk. Het is onze taak die kip en die haan onderdak te geven.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Voorzitter, wij opereren zelf niet een dierenambulance. Er is niet een gemeentelijke dierenambulance. Daar hebben we afspraken over met de Dierenbescherming. De Dierenbescherming exploiteert de Dierenambulance Zuid-Holland-Zuid. De heer Van Schaik en ik kunnen ook morgen, in plaats van de heer Tak, kan ik ook samen met de heer Van Schaik een dierenambulance oprichten en gaan rijden. Maar als die vervolgens niet doorverwijzen naar de partijen die dat kunnen regelen en die wij ervoor hebben aangesteld, daar ben ik verder ook niet bij betrokken. Dus het is voor mij niet een kwestie van verwijten of van vingertje wijzen, het is een kwestie van analyseren hoe dit tot stand is gekomen en waarom dit tot zoveel commotie heeft geleid. Want wij voldoen wel degelijk volledig aan onze wettelijke verplichting ten aanzien van de opvang van zwervend aangetroffen dieren met een vermeende eigenaar. Dus de suggestie die daarover gewekt is in de media en ook middels die brandbrief werp ik wel van me. En sterker nog, ik werk keihard aan de realisatie van dat nieuwe dierenasiel. Daar hoop ik echt snel mee van start te kunnen, want dan hebben we ook in Rotterdam weer een dierenasiel. En ik vind dat een stad als Rotterdam het aan haar stand verplicht is om gewoon een dierenasiel te hebben, want ik ben het helemaal eens met mijnheer Van der Velden en mevrouw Morkoç, het is een kwestie van menselijkheid hoe we omgaan met dieren. Dus dat moeten we gewoon goed regelen. Volgens mij heb ik alle vragen zo'n beetje wel beantwoord. Over de moties kan ik zeggen: ja, met deze uitleg hoop ik dat duidelijk is dat die moties eigenlijk overbodig zijn. Want ik heb continu gesprekken met dierenwelzijnsorganisaties. Dat doe ik met veel liefde, ook met bijvoorbeeld de dierenvoedselbank, waarbij we oplossingen proberen te vinden voor bijvoorbeeld een pand dat ze zoeken. Daar ben ik zelf mee bezig, samen met de wethouder Armoede, omdat we dat belangrijk vinden. En uiteindelijk is dat dierenasiel dat we willen openen bij Neptunus, dus bij het Roel Langerakpark, uiteindelijk de oplossing voor die opvang daar. En ook op de motie van de heer Van der Velden zou ik zeggen: die invulling van de wettelijke plicht doen we eigenlijk zo, dus ook die motie is overbodig.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Was u eerder? Hoe kan ik u over het hoofd zien? Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ik zit helemaal achterin. Maar de vraag is dus, de wethouder wil hier dus wel bevestigen dat in de toekomst hanen ook bij de nieuwe dierenopvang terecht kunnen en gaat hij ook in gesprek met die dierenambulances om zeg maar dat verdere haantjesgedrag in te dammen en gewoon door te verwijzen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dat is wel een beetje een ratjetoe. Dat ben ik met mevrouw Van Wifferen eens. Over dat laatste hè, want op die eerste vraag kan ik inderdaad bevestigend antwoorden. Daar is gewoon straks opvangmogelijkheid, ook voor pluimvee, dus ook voor hanen. En met betrekking tot het feit als dat niet duidelijk is, want daar ga ik maar even van uit, dan zie ik natuurlijk wel een taak voor me om dat te verduidelijken en dat ook tegen alle dierenambulances en alle partijen die zich daarmee bezighouden te vertellen. Tegen alle Rotterdammers inclusief de gemeenteraad zeg ik natuurlijk: bel gewoon 114, red een dier. Dat is van de Dierenbescherming. Dan word je met de juiste persoon in contact gebracht en dan wordt dat netjes afgehandeld volgens de wettelijke verplichtingen die wij hebben. 114, red een dier. Sla hem op in je telefoon en daarmee kunnen we al een heel groot deel van deze problematiek ondervangen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank u wel voorzitter. Ik begrijp de antwoorden van de wethouder. Fijn dat hij er ook zo open in zit. Toch vind ik het heel belangrijk dat er misschien zelfs periodiek om de tafel wordt gezeten met deze organisaties om te kijken: joh, waar zitten problemen, waar lopen jullie tegenaan? Ik vind dat de wethouder een verbindende factor moet zijn hierin. En daarom zou ik toch zeggen, de motie roept op tot een rondetafelgesprek. Doe het een keertje, roep ze bijeen, kijk wat de problemen zijn, trek het misschien ook breder dan alleen pluimvee en de opvang en de lozing of de dumping ervan. De wethouder kan een verbindende factor zijn tussen deze organisaties. Ik denk dat het heel belangrijk is om daarin ook te beroepen op zijn menselijkheid.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter, ik wil wel graag meedenken voor de toekomst met de wethouder over het dierenasiel. Vandaar ook de vraag die ik nu heb. Nu betreft het kippen en hanen en hennen. Ik heb eigenlijk een vraag, want u moet natuurlijk voldoen aan de positieflijst. Is het dierenasiel straks toegerust eigenlijk op alle dieren om die op te vangen? Dus stel, er loopt hier een lama los, kan die daar ook? Ja, dat is tegenwoordig ook mode. We nemen allemaal maar zo'n lama. Zou die daar dan ook terechtkunnen? Ik noem maar een voorbeeld.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Een lama weet ik niet. Een olifant weet ik ook niet. Dat zal ik even moeten nagaan. Maar ik denk dat het ook een mooie gelegenheid is om dat in de commissie met elkaar te bespreken. Ik neem die vraag dan alvast even mee richting de bespreking van de Dierenwelzijnsnota. Ik ben het overigens eens met het punt van mevrouw Morkoç dat ik een verbindende rol kan spelen als wethouder met de verantwoordelijkheid voor dierenwelzijn. Die probeer ik ook op te pakken. Ik heb geregeld contact met dierenwelzijnsorganisaties. De vraag is dan of dat samen moet. Ik wil kijken of daar animo voor is dan, bij die dierenwelzijnsorganisaties. Want ik zei er net al even iets over dat dat niet altijd per definitie makkelijk samen gaat. Dus als ik het zo kan afdoen met een toezegging dat ik even ga kijken of daar animo voor is en dat als daar nut en noodzaak toe is dat ik dat inderdaad op die manier oppak. Want ik ben er niet principieel op tegen als daar behoefte aan is om daar eens in de zoveel tijd een rondetafelgesprek over te voeren. Dat doe ik ook met de Bomenridders. Daar zit ik ook één keer per jaar minimaal. Dat doe ik met mensen die werken aan studentenoverlast in Kratingen. Dus ik praat met allerlei groepen en mensen, dat vind ik hartstikke leuk. Maar dan moet er wel nut en noodzaak en bereidheid zijn natuurlijk.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, met deze toezegging zijn wij tevreden en trekken wij onze motie terug.

De **VOORZITTER**. Motie 2 van GroenLinks bij dit onderwerp wordt ingetrokken. Goed. Is er behoefte aan een tweede termijn? Er is geen behoefte aan een tweede termijn. Mijnheer Van Schaik.

De heer **SCHAIK** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Ik had nog een onbeantwoorde vraag van de wethouder. Mijn vraag was of hij in ieder geval die toezegging die hij heeft gedaan, waar ik overigens nooit van had gehoord, op te nemen in de Dierenwelzijnsnota. En de onbeantwoorde vraag die ik had is ook de vraag om dit verhaal in de Dierenwelzijnsnota op te nemen. Dus het verhaal van de haan, waar u nu zegt dat dat dus bij het dierenasiel kan worden gebracht, om het zomaar te zeggen. Ik heb in al die jaren dat ik ermee bezig ben geweest, nooit gehoord dat daar ook pluimvee naartoe kan. Nou, prima als u dat geregeld hebt, ik zie dat als een toezegging en die wil ik dan ook graag in de Dierenwelzijnsnota terugzien. Want dan is het gelijk ook een wat completere Dierenwelzijnsnota. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Voorzitter, volgens mij staat het daar gewoon in. We hebben niet een hele lijst met die wel, die niet. Dus volgens mij hebben we het over hetzelfde. Kijk, als de raad vindt dat de Dierenwelzijnsnota aangepast moet worden op die punten dan zou ik zeggen: laten we dat bespreken bij de behandeling van de Dierenwelzijnsnota. De raad is de baas hè, dus als de raad wil dat

daar dingen worden veranderd, dan doe ik dat vanzelfsprekend trouw. Maar volgens mij staat het erin en kunnen we gewoon richting die bespreking. Het zou het wel makkelijk maken om alle wijzigingen in één keer door te voeren natuurlijk. Dus mijn voorstel zou zijn om het op die manier aan te pakken, maar volgens mij zijn we het inhoudelijk niet oneens met elkaar.

De **VOORZITTER**. Goed. Op naar de Dierenwelzijnsnota in maart. Ik sluit dit punt over dierenwelzijn af.

7.4 *Het voorstel tot vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027*

De **VOORZITTER**. Omdat wethouder Zeegers onderweg is maar er nog niet is wilde ik u voorstellen om de tijd optimaal te gebruiken en alvast het Integraal Huisvestingsplan met wethouder Kasmi te behandelen. Als dat uw goedkeuring kan dragen dan gaan we daarmee van start. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, van de orde, want ik zie wel dat de onderwijswoordvoerders nog niet in de zaal zijn, dus misschien kunnen we daar dan even een oproep voor doen.

De **VOORZITTER**. Jazeker, daarom zeg ik dat even zo, dus ik zou het fijn vinden als de onderwijswoordvoerders wel binnentreden.

Ik mis volgens mij alleen de heer Biljoen. Ik hoop dat hij zo aankomt.

Goed, dank voor de souplesse aan de kant van de raad. Agendapunt 7.4, het voorstel tot vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, was voorzien als tweeminutendebat. Op verzoek van de heer Biljoen is het nu een volwaardig debat en dus mag de heer Biljoen ook afsteken.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter, dank, ik had verwacht dat we iets later begonnen, maar goed, fijn dat we toch nog iets eerder starten. Voorzitter, als het over onderwijs gaat dan moet het niet alleen maar gaan over hoe het alsmáar hoger en beter kan. Dan moeten we vooral ook kijken hoe we aan iedereen gelijke kansen kunnen bieden en hoe we alle soorten leraren en leerlingen waarderen. En die waardering zit wat GroenLinks betreft ook in de huisvesting. Want onze kinderen, de generatie van de toekomst die op een gegeven moment ook hier waarschijnlijk in dit huis zal plaatsnemen, zit op dit moment fulltime in het primair en in het voortgezet onderwijs. En dat maakt het extra belangrijk om hierin te investeren. We zijn dan ook eigenlijk best wel tevreden met het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. De wethouder heeft zijn ervaringen die hij heeft opgedaan in het buitenland verwerkt in het document en daar ziet GroenLinks wel kansen. Maar voor we daar komen moeten we het wel eerst hebben over de hobbels. En dan begin ik met de planning. GroenLinks heeft de afgelopen dagen benut om gesprekken te voeren met scholen die op de lijst staan, op een vorige lijst stonden of het net niet hebben gehaald. En hoewel de Sectorkamer PO/VO een positief advies heeft afgegeven voor de prioritering van deze scholen vragen we ons toch af of dit middel nog wel het juiste instrument is. Want in de VIMIP 2023, dat is de voortschrijdende indicatie meerjareninvesteringsplanning, voor de mensen die thuis zitten, die overigens alweer driekwart jaar oud is, zien we dat projecten die bijvoorbeeld op de IHP-lijst van 2015 stonden, in 2024 nog steeds niet zijn opgeleverd. En dat kan met allerlei zaken te maken hebben, maar is het eigenlijk niet een vorm van planningsoptimisme en is de wethouder het daarin met ons eens? En dan voorzitter, kan de wethouder misschien ook nog eens goed uitleggen hoe die prioriteringslijst nu tot stand komt? Want in de commissie gaf de wethouder aan dat er door middel van enquêtes een beeld of een globaal overzicht wordt opgehaald waar de behoefte ligt voor sloop, nieuwbouw of renovatie. Maar hoe werkt dat? En dat licht ik dan eigenlijk toe aan de hand van een klein voorbeeldje. Want misschien moeten we wel echt gaan kijken naar een ander systeem. Want in de gebiedsuitwerking lees ik dat er incidenteel zelfs scholen zijn die een urgentie uitspreken voor renovatie, sloop of nieuwbouw. Dit komt ook naar voren in de gesprekken die wij hebben gehad met verschillende scholen in de stad. Maar vervolgens zie ik dat deze niet op het lijstje komen te staan. Dus hoe worden deze afwegingen dan gemaakt? Het antwoord van de wethouder in de commissie was dat een onderwijsinstelling het dan over vier jaar nog een keertje kan proberen. Maar dat stelt ons in ieder geval niet gerust. Dus voorzitter, wat gebeurt er eigenlijk met scholen die niet op de lijst komen of die misschien al heel lang op zo'n lijst staan en daar nog steeds geen concrete acties op worden uitgevoerd? Worden die begeleid of wat voor alternatieven worden er voor hen geboden? Maar ook voorzitter, wat nu als een kind thuiskomt en vertelt over de dag, hoe het was en zegt: het was zo heet in de klas, ik viel bijna flauw. Of: ik kon me vandaag weer niet concentreren omdat ik alles hoor van de

leerlingen die in de klas naast mij zitten? Voorzitter, dat zijn voorbeelden die allemaal te maken hebben met de staat van een gebouw. En dan zal elke ouder of verzorger een afweging maken of het wenselijk is dat een kind nog wel acht jaar op zo'n onderwijslocatie blijft. En dat zie je dus in de praktijk gebeuren. Kinderen die naar een andere school verhuizen en ook onderwijzers die aan de slag gaan in nieuwere gebouwen. En dan komt de school onder de opheffingsnorm en is de conclusie misschien dus dat er ook een overschot is aan beschikbare ruimtes. Een soort vicieuze cirkel. En wat kan de wethouder dan doen om dit patroon te onderbreken? Dan voorzitter het raadsvoorstel zelf.

De **VOORZITTER**. Ik neem dat u bedoelt het patroon te doorbreken?

De heer **BILJOEN** (gl). Te doorbreken, ja. Voorzitter, dan het raadsvoorstel zelf. In het ontwerpbesluit vraagt u om het IHP vast te stellen, inclusief de vervangingsopgave. Wij willen daar graag bij helpen, maar het is nu niet duidelijk waar we nu ja tegen zeggen. In het plan staan ambities op bijvoorbeeld duurzaamheid ten behoeve van de BENG- naar ENG-norm, maar in de commissie gaf de wethouder aan dat er geen geld is en dat hij dat graag zou willen. Wij hebben het plan zorgvuldig doorgespit en constateren eigenlijk dat alle ambities vervlochten zijn in het document. Het is ons dan ook niet duidelijk om welk bedrag het gaat waarmee u naar de voorjaarsretraite gaat. Welk bedrag heeft u dus nodig en wat nu als uw inspanningen niet genoeg zijn, wat gaat er dan gebeuren? Dan heb ik nog twee moties voorzitter. Een motie, 'Sla het GGD-advies over schone lucht niet in de wind', waarbij we vragen om de richtlijnen van het GGD-advies uit het advies 'Bescherming hooggevoelige groepen' ter harte te nemen en uitsluitend nieuwe scholen te bouwen op minstens 150 meter van bronnen van luchtverontreiniging als drukke verkeerswegen. Voorzitter, ik moet letten op de tijd dus ik ga hem niet verder inleiden. Dan heb ik nog een andere motie, 'Het huishoudboekje op orde, ook bij het IHP Onderwijs'.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Huishoudboekje op orde, ook bij het IHP Onderwijs

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt 7.4 Het voorstel tot vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027;

constaterende dat:

- binnen het IHP Onderwijs veel onduidelijk blijft over de financiële consequenties van het plan, zeker gezien het gat tussen de geschetste ambities, het beschikbare budget en de prioritering;
- alleen duidelijk is dat het totale benodigde budget voor het uitvoeren van de wettelijke taak voor de aangewezen 34 projecten € 342 miljoen is;
- de ambities die worden geschetst binnen het IHP Onderwijs, die verstrekkender zijn dan het uitvoeren van de wettelijke taak, binnen de huidige begroting niet van dekking zijn voorzien;

overwegende dat:

- deze ambities op o.a. het gebied van duurzame, energieneutrale scholen en inclusief onderwijs door heel het IHP Onderwijs zijn verweven en het plan een gezicht geven;
- de wethouder heeft toegezegd bij de Voorjaarsnota 2024 met een voorstel voor aanvullende dekking te komen, o.a. ten behoeve van de bekostiging van deze ambities;
- nu onduidelijk is wat de geschatte kosten zijn van de ambities zoals ze zijn opgenomen in het IHP Onderwijs;
- artikel 7 van de Financiële Verordening Rotterdam 2021 stelt: 'Het college mag alleen al dan niet meerjarige uitgaven of verplichtingen aangaan die passen binnen de beleidsmatige en financiële kaders van de vastgestelde programmabegroting en de daarbij behorende meerjarenraming.';
- aanbeveling 3 van het met algemene stemmen aangenomen raadsvoorstel tot overnemen aanbevelingen van de Commissie Onderzoek Rekening (COR) stelt: 'Het voorspellende vermogen en daarmee de grip op financiën moet worden vergroot. De COR adviseert hierbij om ook in concept-raadsbesluiten duidelijker aan te geven wat de financiële consequentie is en wat er hierdoor in de begroting verandert.';

verzoekt het college:

- een uitgebreide financiële uitsplitsing bij het IHP Onderwijs te voegen die in ieder geval bevat:
  - een uitsplitsing van de kosten die optellen tot het reeds begrote bedrag van € 342 miljoen;

- een uitsplitsing van de geschatte kosten voor de ambities die zijn opgenomen in het IHP Onderwijs, per ambitie;
- deze met de raad te delen voor de behandeling van de Voorjaarsnota 2024;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen

Motie 2. Sla het GGD-advies over schone lucht niet in de wind

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt 7.4 Het voorstel tot vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027;

constaterende dat:

- Nederlandse GGD's gemeenten hebben oproepen om zich aan te sluiten bij het 'Schone Lucht Akkoord' en hooggevoelige groepen extra te beschermen tegen luchtverontreiniging;
- Rotterdam dit Schone Lucht Akkoord heeft ondertekend;
- in het IHP geen garantie is opgenomen dat er geen nieuwe scholen gebouwd zullen worden dicht bij hoofdverkeersroutes zoals wegen omdat dit 'onvermijdelijk' zou zijn;

overwegende dat:

- luchtverontreiniging kan leiden tot luchtwegaandoeningen zoals astma en zelfs tot longkanker, vooral bij kinderen en ouderen;
- kinderen dus tot een risicogroep behoren als het gaat om negatieve gezondheidseffecten van luchtverontreiniging;
- een aantal bronnen van luchtverontreiniging zijn aan te wijzen zoals drukke verkeerswegen, veehouderij, havens/vaarwegen en industriegebieden;
- de gemeente de plicht heeft zich maximaal in te spannen om te voorkomen dat onze jongste inwoners negatieve gezondheidseffecten ondervinden vanwege de locatie van hun school;

verzoekt het college:

- de richtlijnen van de GGD's uit het 'Advies Bescherming Hooggevoelige Groepen' ter harte te nemen en uitsluitend nieuwe scholen te bouwen op minstens 150 meter van bronnen van luchtverontreiniging zoals drukke verkeerswegen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja voorzitter, ik kan het echt heel erg kort houden. Ik heb eigenlijk maar twee punten te melden. In de eerste plaats dat ik het altijd in die zin een ingewikkeld onderwerp vind, dat ik het heel erg uitvoering vind, en dat we eigenlijk iets wat met uitvoering te maken heeft en gewoon met vervangingsopgave, dat eigenlijk regulier beleid zou moeten zijn, politiek maken en dat we er dan vervolgens van alles van moeten vinden met elkaar. Nou ja goed, zo hebben we het kennelijk met elkaar ingekleed, maar ik denk dat we daar als raad ook op moeten reflecteren: is dit de manier waarop we willen gaan oordelen als raad over het al dan niet renoveren van schoolpanden? Dat is het eerste. En het tweede, dat heb ik ook in de commissie tegen de wethouder gezegd. Het is de tweede keer dat ik als raadslid een IHP behandel, en het is voor de tweede keer alsof ik een soort klimaat- en duurzaamheidsstuk aan het lezen ben in plaats van een stuk over onderwijshuisvesting. Het loopt erg door elkaar heen. Er staan ook teksten in als: met dit IHP-plan dragen we bij aan de klimaatdoelen die Rotterdam onderschrijft of althans die we als Rotterdam moeten onderschrijven van landelijke en internationale klimaatafspraken. Ik vind dat erg verwarrend, ook omdat ik daardoor niet goed kan inschatten in hoeverre we nu aan een pand aan het sleutelen zijn omdat we aan een klimaatdoelstelling moeten voldoen of omdat het pand gewoon behoeft om gerenoveerd te worden. Nou, de wethouder heeft me in ieder geval gegarandeerd dat er op dit moment geen noodzakelijk onderhoud blijft liggen omdat we prioriteit geven aan het verduurzamen van panden. Dat vind ik goed.

Ik wil de wethouder wel vragen dat we in een volgend IHP of in een voortgang over het huidige IHP gewoon duidelijker het onderscheid neerzetten voor de raad: wat zijn we nu aan het doen aan regulier onderhoud aan een pand en wat zijn we aan het doen in het kader van klimaatmaatregelen en duurzaamheid? Want over dat tweede zijn wij zeer sceptisch terwijl het eerste bittere noodzaak is voor het onderwijs in Rotterdam.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja voorzitter, op school hoorde ik er niet zo goed bij, en misschien is het daarom dat ik mijn hele leven mij al bezighoud met de vraag hoe mensen nu eigenlijk worden buitengesloten. Misschien is het ook daarom dat als het over onderwijs gaat, ik daar nog preciezer op let en dus ook als we het over onderwijshuisvesting hebben. Want behalve over bouwkundige kwaliteit of dat het nu goed in de verf staat, het gaat voor mij ook over wat huisvesting bijdraagt aan de onderwijskwaliteit en aan onderwijs waar geen barrières worden opgeworpen. Ik ben daarom ook ongelofelijk blij met de toezegging in de brief die we gisteren kregen, om de NEN-norm voor toegankelijk bouwen, die nu in voorbereiding is, te proberen die verplicht te stellen en om daar middelen voor te vinden bij de Voorjaarsnota. Daarmee maken we onze scholen gegarandeerd inclusief en toegankelijk en sluiten we kinderen met een beperking niet uit. Want onderwijshuisvesting doet ertoe, ook als het gaat om inclusie en verbinding. Daarom wil ik ook nogmaals, en we deden dat ook al eerder, aandacht vragen voor het samenbrengen van onderwijsniveaus in één gebouw. De jaren die jongeren doorbrengen in het voortgezet onderwijs zijn belangrijke jaren voor de persoonsvorming en socialisering. En juist in een divers samengestelde omgeving kunnen mensen leren van elkaar en leren om met elkaar om te gaan en gedeelde burgerschapsvaardigheden aan te leren. En huisvesting kan dat versterken of verminderen. Dat blijkt al jaren uit onderzoek. Wij selecteren in Nederland heel vroeg op onderwijsniveau. En een brede scholengemeenschap waar de verschillende onderwijsniveaus, concreet vmbo aan de ene kant, havo en vwo aan de andere kant, als dat in één gebouw zit, leidt dat tot meer ontmoetingen, meer contact, meer begrip en meer burgerschapsvaardigheden. Omgekeerd, waar het vmbo in een ander gebouw zit dan de havo en vwo, is die scheiding veel groter en is de kloof tussen de bubbels niet zo makkelijk te overbruggen. We hebben er al vaker voor gepleit en het is op ons verzoek ook door de wethouder besproken met de schoolbesturen, maar die hadden geen wensen hier. Dat is ons toch wat te makkelijk en te snel, de schoolbesturen hadden geen wensen. Wij vinden het wel wenselijk om ernaar te streven om de verschillende schooltypen in één gebouw te brengen en zoveel mogelijk daarmee bruggen te slaan tussen de verschillende groepen. Daarom heb ik toch nogmaals een motie om daar opnieuw aandacht voor te vragen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Brede scholengemeenschap

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van 'Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027';

constaterende dat:

- Nederland internationaal gezien vrij vroeg jongeren groepeerd naar onderwijsniveau;
- scholen in landen die vroeg selecteren sterker onderling verschillen als het om de burgerschapscompetenties van leerlingen gaat;
- kinderen van verschillende onderwijsniveaus vaak weinig contact met elkaar hebben;

overwegende dat:

- onderwijshuisvesting hier een belangrijke bijdrage aan kan leveren door in een brede scholengemeenschap de verschillende onderwijstypen ook in hetzelfde gebouw/complex te huisvesten¹;
- contact en interactie bijdragen aan emotionele en culturele toenadering van verschillende groepen leerlingen.
- brede scholen het makkelijker maakt om leerlingen met sociale verschillen kennis te maken en burgerschapscompetenties aan te leren;

verzoekt het college:

- in gesprek met schoolbesturen over onderwijshuisvesting dit bespreekbaar te maken en te kijken op welke manier hier invulling aan gegeven kan worden;
- hierover in het eerstvolgende IHP-onderwijs te rapporteren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts

¹ Samen of gescheiden naar school: De betekenis van sociale scheiding en ontmoeting in het voortgezet onderwijs I 2021 I
 Sociaal en Cultureel Planbureau
<https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2021/02/04/samen-of-gescheiden-naar-school>

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank u voorzitter. Zoals in de commissie aangegeven ziet de Rotterdamse VVD een Rotterdam voor zich waar alle kinderen in gezonde, goed geventileerde en multifunctionele schoolgebouwen onderwijs kunnen genieten. Ja voorzitter, er is werk aan de winkel, want we weten ook dat heel veel schoolpanden echt verouderd zijn, en daarom is het goed dat we vandaag snel werk gaan maken van allerlei projecten die weer worden opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en uiteraard hoop ik dat we ook snel aan de slag gaan met die uit het verleden. Voorzitter, met onze motie 'Het onderwijs van de toekomst' hebben wij als Rotterdamse VVD een belangrijke bouwsteen gelegd voor het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027. Vanaf nu komt er extra aandacht voor multifunctionele schoolgebouwen. Daar zijn we heel erg blij mee. Het enige puntje op de i dat we nu nog moeten zetten is dat deze bouwsteen ook bestendigd wordt in het raadsbesluit dat wij vandaag nemen, zodat de gemeente Rotterdam in de toekomst waar mogelijk inzet op het realiseren van die multifunctionele schoolgebouwen. Daarom dienen we vandaag dit amendement in: 'Multifunctionele schoolgebouwen geborgd', om dit te borgen in het raadsbesluit. Voorzitter, zoals gezegd weten we dat meer dan 50% van het scholenbestand ouder is dan 45 jaar en we weten ook dat we vaart moeten maken met al die gymzalen in Rotterdam. En hoe mooi zou het dan zijn dat we voor scholen die toe zijn aan een nieuw schoolgebouw en die ook nog dicht bij elkaar zitten een gezamenlijk schoolgebouw realiseren. De Rotterdamse VVD heeft in de commissie ook nadrukkelijk stilgestaan bij dit belang om efficiënter te bouwen, om kansen te bieden om in de nabije toekomst meer scholen in het IHP op te nemen. Want uiteindelijk verdient elk kind en elke leerkracht een goede schoolomgeving en een goed schoolgebouw. Ook zien we dat er nu scholen zijn die bijvoorbeeld heel erg groeien of scholen die krimpen. En daar is het schoolgebouw vaak helemaal niet voor bestemd. En door een gemeenschappelijk schoolgebouw kun je hier veel flexibeler mee omgaan. Daarom hebben we een vraag aan de wethouder of hij zou willen inventariseren of er scholen zijn die nog niet zijn opgenomen in een integraal huisvestingsplan die zich bijvoorbeeld in één gebied bevinden waar we dan een gemeenschappelijk of een gezamenlijk schoolgebouw voor kunnen bouwen. Dan kunnen we misschien twee of drie scholen in één gebied blij maken. En als we dan weten welke scholen dat zijn voorzitter, dan hoop ik ook dat u daar dan de gesprekken mee wilt voeren. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Multifunctionele schoolgebouwen geborgd

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van het Raadsvoorstel vaststellen IHP Onderwijs 2024 – 2027;

besluit:

het raadsvoorstel over de vijf lijnen voor onderwijshuisvesting onder punt 4 als volgt te wijzigen:

'De vijf lijnen voor het creëren van meerwaarde voor de stad middels onderwijshuisvesting vast te stellen, te weten:

- a. aansluiting bij het onderwijsbeleid;
- b. duurzame, toekomstbestendige en waar mogelijk multifunctionele schoolgebouwen;
- c. inpassing van gebouwen in de omgeving,

- d. koppeling van andere maatschappelijke voorzieningen aan het schoolgebouw (multifunctionaliteit);
- e. het stellen van eisen aan schoolgebouwen."

w.g. D.A. van Groningen en J.M. Nunnely

Toelichting

De motie 'Het onderwijsgebouw van de toekomst' vraagt onder andere actief in te zetten op het bouwen van de multifunctionele schoolgebouwen van de toekomst daar waar het toegevoegde waarde heeft voor de stad. In het Masterplan Onderwijs is meervoudig sociaal gebruik het uitgangspunt. Dit is het perspectief bij alle nieuwbouw- en renovatieplannen, bij alle schuif operaties en bij het samenvoegen van (kleine) scholen. Juist gezien alle ontwikkelingen rondom het onderwijs zoals schoolzorgteams, inzet op voorschoolse educatie, het wegnemen van leerachterstanden of belemmeringen door bijvoorbeeld remedial teaching of logopedie of doorlopende schooldagen vragen om meer multifunctionele ruimtes in en rond de school. Door in onze vijf lijnen voor onderwijshuisvesting deze wens nadrukkelijk op te nemen wordt de kans op het succes voor multifunctionele schoolgebouwen voor de toekomst groter.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Wie mag ik het woord geven? Mijnheer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Voorzitter, twee korte punten vanuit mijn fractie. Toen ik nog in de commissie zat hebben we het wel eens eerder gehad over het IHP en toen heeft de wethouder in zijn brief aangegeven dat hij het wenselijk vindt de afstand tussen speciaal en regulier onderwijs zoveel mogelijk te verkleinen. Daarbij gaf hij aan: huisvesting onder één dak of in elkaars nabijheid en het delen van faciliteiten et cetera. Ik heb toen ook al aangegeven dat ik mij daar heel erg zorgen om maakte, sterker nog, ik ben er eigenlijk geen voorstander van. Leerlingen op het speciaal onderwijs hebben een andere leer- en huisvestingsomstandigheid en die hebben dat ook nodig. Dus ik voorzie daar grote problemen in als we die groepen leerlingen met elkaar gaan mengen. Ik vraag de wethouder daarom om een reactie hoe hij daarover denkt en of hij die problemen ook voorziet en wat hij daaraan zou kunnen gaan doen. Dan nog een tweede punt voorzitter, en dat is volgens mij in de commissie ook wel even besproken, maar ik wil dat punt toch wel even gemaakt hebben. Ik sluit me aan bij het vurig pleidooi van mevrouw Van Groningen over multifunctionele schoolgebouwen en wat ons betreft horen daar ook stilleruimtes bij. Het enige wat wij vragen aan de wethouder is: ga in gesprek met die besturen of op het moment dat je in gesprek bent met die besturen, kaart dit aan. Geef aan: vergeet niet dat er ook leerlingen zijn die op de middelbare school zitten die behoefte hebben om zich soms even terug te trekken. Dus houd daar ook rekening mee. En ik zie dat de heer Ceulemans daarop wil reageren.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja, dat klopt. Nee, ik vraag me af wat u hier nu wilt. Ik vroeg me het al af toen uw collega het in de commissie zei en ik vraag het me nu opnieuw af. Bij dit Integraal Huisvestingsplan zijn ingrepen nodig aan scholen. Scholen komen met die behoefte. En wilt u dan dat de gemeente scholen actief gaat wijzen op het belang van een gebedsruimte, is dat wat u voorstelt?

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja kijk, op het moment dat ik hier een stilleruimte noem, maakt de heer Ceulemans daar automatisch een gebedsruimte van. Dat kan, je kunt het ook gebruiken als gebedsruimte. En het antwoord is eigenlijk ja. Ik zou het goed vinden als de wethouder in zijn gesprekken aandacht heeft voor de behoeften die er zijn om dat kenbaar te maken.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja, laten we geen spelletje spelen. Als u zegt stilleruimte bedoelt u niet een ruimte waar mensen in stilte kunnen gaan pimpampetten, u bedoelt dan gewoon een gebedsruimte in de praktijk voor islamitische leerlingen. Dat is natuurlijk waar het dan op neerkomt. En we moeten toch niet met elkaar het pad op gaan dat de gemeente, de overheid, die neutraal hoort te zijn, scholen gaat wijzen op de noodzaak voor sommige leerlingen om te kunnen bidden in een ruimte. Op het moment

dat je dat als gemeente gaat neerleggen bij schoolbesturen dan ben je toch totaal je boekje te buiten aan het gaan als gemeente.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja kijk, dit is zeg maar de wijze waarop de heer Ceulemans ernaar kijkt. En ik vind het prima, dat mag, op het moment dat je stilteruimte hoort dat je daar gebedsruimte van maakt, dus dat je daar automatisch op tegen bent. Maar een stilteruimte is per definitie multifunctioneel. Je kunt het gebruiken voor meerdere dingen, waaronder ook inderdaad het gebed, dat kan. Maar het kan ook zo zijn, en het is ook heel normaal, ook bij grote bedrijven zie je dat, dat er gewoon stilteruimtes zijn, dat mensen zich eventjes terug kunnen trekken en daar gebruik van maken, door bijvoorbeeld te mediteren.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank voorzitter, ik vraag me dan toch af waarom hier dan specifiek een stilteruimte voor nodig is. Een school heeft ook andere ruimtes. Volgens mij kun je die multi-inzetbaar inzetten, als we het dan toch over multifunctionele schoolgebouwen hebben. Dus ik begrijp echt niet de noodzaak om dit bij schoolbesturen neer te leggen.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Kijk, als er ruimtes zijn die multifunctioneel gebruikt kunnen worden, dus ook als stilteruimtes, dan is dat natuurlijk prima. Maar volgens mij is het in mijn beleving nu zo dat scholen daar iets te weinig aandacht voor hebben en dat mag best wel benoemd worden in gesprekken die de wethouder heeft.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Nou ja, ik vraag me af welk probleem we hier nu precies gaan oplossen. Volgens mij is het probleem er niet. En als scholen nieuwbouw hebben en ze willen daar wat extra ruimtes om bepaalde activiteiten te ontplooiën prima, maar het lijkt me niet nodig om hier schoolbesturen dan actief op te gaan sturen.

De **VOORZITTER**. Er zit geen vraag in. Dan ga ik naar mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel voorzitter. Volgens mij hebben wij dit in de commissie uitgebreid besproken en de wethouder heeft daar ook een heel duidelijk antwoord op gegeven, dat we het niet actief bij de schoolbesturen neerleggen, maar een inclusief schoolgebouw, dat we daar natuurlijk wel rekening mee kunnen houden. En volgens mij is dat uitgebreid aan de orde gekomen.

De **VOORZITTER**. Dat is voor de wethouder straks. Mijnheer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja, dat klopt. Het is uitgebreid aan de orde gekomen. Maar ik ben de wethouder niet, ik ben een raadslid en ik hoor een mederaadslid een plan opperen waar ik heel erg tegen ben, dus volgens mij kan ik daar dan gewoon op reageren. Want wat de heer Soytekin eigenlijk zegt, is: ik wil dat de overheid één type ruimte gaat promoten onder schoolbesturen. Want misschien zijn er wel andere leerlingen die een pingpongruimte willen hebben of zo, moet de gemeente dat dan ook actief onder de aandacht brengen? Nee, dat vraagt u niet. U vindt zelf principieel ideologisch dat er zo'n soort ruimte op een school zou moeten zijn. U wilt vervolgens in het kader van een onderwijshuisvestingsplan, dus ook nog helemaal geen samenlevingsplan of onderwijsbeleid, maar in het kader van een onderwijshuisvestingsplan wilt u dat de gemeente specifiek dat type ruimten onder de aandacht gaat brengen bij schoolbesturen, terwijl schoolbesturen zelf zoiets ook kunnen regelen als ze daar behoefte aan hebben. Dus volgens mij bent u ten eerste een probleem aan het oplossen dat er niet is, en ten tweede probeert u de rol van de overheid op te rekken tot proporties die we echt niet moeten willen, zeker niet op dit terrein.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel voorzitter. We hebben het vandaag over een integraal huisvestingsplan, waar ook inclusieve ruimtes wordt benoemd, dus laten we alstublieft niet vooruitlopen zonder dat we die schoolbesturen dan ook zelf aan de orde hebben laten komen mijnheer Ceulemans.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Ceulemans tot slot.

De heer **CEULEMANS** (lr). Toch ,afronddend van mijn kant, dat is precies wat ik zeg. Ik wil schoolbesturen niet voor de voeten lopen. Ik wil ook dus in het verlengde daarvan niet dat de overheid schoolbesturen gaat wijzen op het belang van een gebedsruimte. Dat wil ik niet. En ik ben het met u eens, het is raar dat we het bespreken in het kader van een IHP, maar ik ben er niet over begonnen. Ik reageer op een collega.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin afrondend.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja, dank voorzitter. En om af te sluiten met de wijze woorden van de heer Ceulemans, die hij soms wel gebruikt, daar worden we het niet over eens ben ik bang. Want ik vind het wel van belang, en zeker ook als ik kijk naar het amendement van mevrouw Van Groningen. Daar wordt ook een maatschappelijk belang genoemd, daar zou ik hem zelf onder scharen. Ik houd het hierbij voorzitter. Dank.

De **VOORZITTER**. Ik dacht dat u de laatste spreker was van de zijde van de raad. Toch niet. Dan gaan we naar mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel voorzitter. Ik wil er graag mee beginnen dat we tevreden zijn of dat vele scholen tevreden zijn met het IHP, dus mijn complimenten ook aan alle mensen die hieraan gewerkt hebben. Toch heerst er nog enige onduidelijkheid over het IHP en met name over de inclusieve huisvesting, hoe wij dat gaan ondersteunen en hoe we dat gaan uitdragen. Ook een ambitie binnen het nieuwe Rotterdams onderwijsbeleid, dus ook de vraag aan de wethouder hoe dat eruit gaat zien. In de praktijk ervaren scholen obstakels met betrekking tot huisvesting wanneer we spreken over deze inclusieve scholen. Deze scholen hebben meer ruimte per leerling nodig dan standaard en we kampen natuurlijk ook met financiële uitdagingen, waarbij de bekostiging vanuit het samenwerkingsverband met de scholen ook een rol speelt. Daarnaast voorzitter is het IHP mijns inziens ambitieus en met name op de omvang maar ook de duurzaamheid. Maar tegelijkertijd vinden wij als fractie dat er toch nog wel een overzicht ontbreekt aan de hand van de vertragingen ten opzichte van het IHP 2019-2023 en een stukje evaluatie van IHP 2016-2019. Wij vragen de wethouder daar toch nog meer duidelijkheid over te geven. En natuurlijk, er staat heel veel in het rapport, maar misschien kan er toch nog in een klein kort overzicht daar inzage in gegeven worden. En een essentiële vraag aan de wethouder is of wij de schoolbesturen de ruimte kunnen bieden om samen te komen en te bespreken hoe zij een divers aanbod in de groeigebieden kunnen realiseren met elkaar. Het blijft daarnaast toch wat pijnlijk ondanks de inspanningen dat veel schoolgebouwen niet voldoen aan de standaarden die we in 2024 aan alle leerlingen willen bieden en het is schrijnend dat door tekort aan menskracht in vele organisaties soms volledige zakelijke casussen opnieuw moeten worden uitgevoerd, met vertragingen en beperkingen tot gevolg daarvan. Wij vragen dan ook aan de wethouder om meer cocreatie met en onder de schoolbesturen aan te moedigen om de versnelling toch erin te houden bij de verduurzaming van alle scholen die zijn opgenomen in het IHP. Daarom het verzoek om cocreatie te bevorderen en samen met de VVD ondertekenen wij dus ook 50% van de schoolgebouwen dat ouder is dan 45 jaar om daar aandacht aan te besteden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Ik kijk nog een keer de raadzaal in. Wethouder Kasmi, bent u zover?

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Zeker. Dank u wel voorzitter en een hele goede middag aan u allen via de voorzitter. Er zijn een aantal vragen binnengekomen die ik gewoon chronologisch even afdag zoals u van mij gewend bent, beginnend bij de heer Biljoen. U had ook het verzoek gedaan om er hier een regulier debat van te maken. Uiteraard staat het college u altijd heel graag te woord. Wel moet mij echt iets van het hart hier vandaag, en dat is ook al door meerdere raadsleden gezegd. We hebben dit echt wel heel erg uitvoerig met elkaar besproken en we hebben er eigenlijk al best veel aandacht aan besteed. Desalniettemin sta ik tot uw dienst, maar ook in het kader van alle agenda's van iedereen denk ik dat het wel goed is om daar in het vervolg ook wel rekening mee te houden.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, dan wellicht even een punt van orde. Want voor ons als raadsleden is het wel degelijk van belang als wij een afweging moeten maken bij een raadsvoorstel om daar een besluit over te nemen, om dan ook een verzoek in te dienen om hier een regulier debat aan te vragen. Dus in die zin kan ik niet zoveel met de beantwoording van de wethouder op dit stuk.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Dank u, dat was nog niet een beantwoording maar een opmerking van mijn zijde die mij van het hart moest. En ik kom dan ook gelijk bij uw eerste vraag terecht. U stelt de vraag hoe prioritering tot stand komt. De prioritering komt als volgt tot stand. Uiteraard gebeurt alles in samenspraak met schoolbesturen. Uit het Rekenkamerrapport een tijdje geleden was een van de aanbevelingen om een nulmeting te doen. Dat is inmiddels gebeurd en die nulmeting gebruiken wij als basis waar we eigenlijk op voortborduren. Dat is het eerste. We halen natuurlijk heel veel informatie op ook in de gesprekken die we hebben met de schoolbesturen uiteraard. Daarna kijken we eigenlijk per gebied wat de behoefte is en op basis daarvan maken we weer een afwegingskader en een afwegingskader leidt uiteindelijk weer tot een prioritering. Dus er zitten verschillende fases die hieraan voorafgaan voordat we tot een definitieve lijst komen. En die afwegingscriteria die we maken, hebben we zo gemaakt dat die zo objectief mogelijk zijn en op basis daarvan volgt er dus een lijst van aan te pakken schoolgebouwen. De laatste keer hadden we bij dit IHP uiteindelijk 76 aanvragen voor aan te pakken schoolgebouwen en daarvan worden er in dit IHP 34 opgevoerd en die worden ook aangepakt. Dat heeft alles te maken met enerzijds capaciteit, zowel bij de schoolbesturen heel nadrukkelijk en ook aan onze zijde. Zoals u weet hebben we enorm veel opgaves in de stad, ook op het gebied van woningbouw en andere maatschappelijke voorzieningen. Dus er moet ook een afweging worden gemaakt, maar 34 schoolgebouwen staan op de lijst voor aanpakken. Dan is vervolgens uw logische vraag daarop wat er dan gebeurt met de schoolgebouwen die dan nu niet op de lijst staan. Ja, die gaan dan eigenlijk weer mee in de volgende ronde, waarbij we wederom zeg maar al die fases doorlopen en dan opnieuw komen tot een volgend IHP met dan op te voeren schoolgebouwen. Dus dan begint eigenlijk van voren af aan alles opnieuw, worden er weer afwegingen gemaakt en volgt er een lijst uit. Dat is de procedure hoe we die doorlopen met elkaar en uiteindelijk vindt daarop ook de goedkeuring plaats van de schoolbesturen zelf. Dan uw vraag over ambitie op het gebied van duurzaamheid en hoe het nu precies zit met de financiën. Zoals ook inderdaad in de commissie besproken is het zo dat, en om ook maar meteen een link te maken met de opmerking die de heer Ceulemans maakte, de middelen die wij nu hebben gereserveerd voor het IHP zijn middelen gewoon ter vervanging van de schoolgebouwen. Nieuwbouw of grote renovaties die voldoen aan de laatste bouwbesluiten. Daar zit natuurlijk al een onderdeel duurzaamheidsmaatregelen in. Dat maakt onderdeel uit van de bouwbesluiten van de normen. Vervolgens, wat u terug kunt lezen in het IHP, is mijn wens eigenlijk om daar ook een plus op te doen, want als we nu gaan bouwen, we weten dat de bouwnormen steeds verder worden aangescherpt en op duurzaamheid hebben we natuurlijk een opgave. Mijn collega van klimaat, wethouder Zeegers, is er natuurlijk ook mee bezig. Dus ik probeer daar natuurlijk ook op te anticiperen. Alleen heb ik ook gezegd: die middelen zijn er nu op dit moment nog niet. We hebben die nog niet gereserveerd. Daar gaan we met de voorjaarsretraite met elkaar over praten en dan kijken we breed naar alle maatschappelijk vastgoed, dus niet alleen maar naar onderwijshuisvesting, maar allerlei ander vastgoed, dat nu in ontwikkeling is of op de planning staat voor ontwikkeling. En daar proberen we natuurlijk zo duurzaam mogelijk te bouwen. Maar hoe duurzamer, vaak hangt er natuurlijk ook een prijskaartje aan, maar vooralsnog moet u uitgaan: voor het huidige IHP is het vooral volgens de huidige norm en het bouwbesluit dat nu geldt en daar voldoen we gewoon aan. Dan ben ik bij de heer Ceulemans. U had inderdaad de vraag gesteld hoe het nu zit met duurzaamheid versus de opgave waar wij gewoon echt voor aan de lat staan ten aanzien van vervanging en renovatie. Dat is eigenlijk een beetje in het verlengde van wat ik net zojuist heb geantwoord. We doen wat we moeten doen. We voldoen daarmee aan de laatste normen en daar zitten al heel veel duurzaamheidsmaatregelen in. Want we moeten volgens BENG bouwen. Nou, als je naar ENG toe zou willen, helemaal energieneutraal, dat is eigenlijk wel wat we als gemeente eigenlijk vragen van particulieren bijvoorbeeld, daar doen wij echt een beroep op. Nou, wij doen nu vooral volgens BENG, en als we die plus zouden willen dan moet daar meer geld bij. En dat is nu niet in de huidige begroting meegenomen, maar dat is een afweging die we kunnen maken straks bij de voorjaarsretraite. Maar dus voor u is er een duidelijke splitsing, dus wat u betreft, althans vanuit uw perspectief hoeft u zich daar dus geen zorgen over te maken. Dan de heer Engberts, brede scholen. Ja,

die discussie, dat weet u, hebben we natuurlijk vaker met elkaar gevoerd. Wij hebben op verschillende momenten daarover gesproken. Dat is ook waarom ik het heb meegenomen in mijn gesprekken in de totstandkoming van het nieuwe Rotterdams onderwijsbeleid. Daar hebben we uitvoerig over gesproken. Schoolbesturen geven daar aan dat daar waar het kan en waar het nodig is ze dat ook zeker zullen doen. Maar dat is ook echt een besluit van henzelf. We hebben dat van mijn kant gedaan, want dat is wat u eigenlijk aan mij vraagt, het onder de aandacht te brengen. Dat hebben we gedaan, nogmaals in alle gesprekken ook in de totstandkoming van het nieuw Rotterdams onderwijsbeleid. Het is uiteindelijk echt iets van de schoolbesturen zelf of ze daaraan willen meewerken of niet. Dat kunnen we niet afdwingen. Maar ze weten dat er een paar keer hier aandacht voor gevraagd is en ze nemen dat mee in hun plannen en hun overwegingen. Dan mevrouw Van Groningen, inventarisatie samenvoeging scholen, daarover had u een motie. Daar kom ik zo even op als ik de moties doe. Even kijken, de heer Soytekin. Ja, u had nog een zorg.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Het is meer een punt van orde. Ik heb geen motie ingediend, alleen een amendement. En ik had u twee vragen gesteld.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Dan bedoel ik amendement, sorry, ik zei motie maar ik bedoel dan amendement. Uw amendement gaat over het samenvoegen van scholen daar waar mogelijk is. Of was dat juist een van uw vragen? Ja oké. Nee, dan kan ik daar wel antwoord op geven. Ja, dat doen we nu eigenlijk al bij de aanpak van schoolgebouwen. Dat gebeurt al. We hebben daar veel voorbeelden van. In Rozenburg hebben we daar voorbeelden van en zo zijn er nog een aantal andere plekken waar dat nu al gebeurt, dus dat is eigenlijk al de praktijk. Dus daar waar het kan proberen we scholen, schoolbesturen ook aan te moedigen om samen in één schoolgebouw te zitten en daar hebben we ook al voorbeelden van.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank voorzitter. Mijn vraag is heel concreet: wilt u inventariseren of er scholen zijn die bijvoorbeeld nu in het IHP zitten die we al kunnen samenvoegen, hetzij scholen die in een gebied zitten die graag in het IHP opgenomen hadden willen worden, waar dit heel interessant voor zou kunnen zijn? Want dan kan misschien in 2027 als we een nieuwe ronde hebben, een aantal scholen gezamenlijk een schoolgebouw realiseren, en dan hoeven scholen niet nog langer te wachten.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, volgens mij heb ik net getracht te zeggen dat dat dus onderdeel is van onze aanpak. Dus daar waar kansen zich voordoen, ook in het nieuwe IHP, om schoolgebouwen bij elkaar te voegen of schoolbesturen die onder één dak willen zitten, is dat gewoon onderdeel van de aanpak van ons. We gaan daar gesprekken over aan met schoolbesturen en doen dat waar mogelijk. Voorwaarde is natuurlijk wel dat het alle twee scholen zijn die op een IHP staan. Dat is heel erg belangrijk, ook vanuit prioritering. Dus dat is wel de voorwaarde, maar dat gebeurt dus. Dat is onderdeel van de aanpak.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, dank. Mijn vraag is dus: wilt u inventariseren waar die scholen zitten en dat dus ook aan ons terugkoppelen, want dan hebben we een beetje het idee: oké, hier zitten dus eventueel die efficiënties.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, maar het IHP bestrijkt heel veel jaren hè, zoals u weet. We hebben zelfs nog schoolgebouwen die we vanuit vorige IHP's ook moeten aanpakken. Dus dat wat we nu weten, daarvan kunnen we u inderdaad een terugkoppeling geven. Maar er zit ook heel veel in de toekomst waar kansen zich nog gaan voordoen die je nu niet zeg maar inzichtelijk hebt, dus dat wil ik wel meegeven. Maar daar waar ze bekend zijn of van voorbeelden daarvan wil ik u best een inventarisatie doen toekomen.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, kan de wethouder dan niet beter zeggen dat het amendement gewoon overbodig is omdat het al twintig jaar staand beleid is dat we zoveel mogelijk scholen samenvoegen en dat we daar ook maatschappelijke organisaties in zitten? Ik neem het voorbeeld van de Wereld op Zuid, het voorbeeld van Villa Vonk in Hoogvliet, dat het gewoon staand beleid is wat de VVD in het amendement vraagt. Dat het niet overal tot een succes leidt is iets anders, maar het is wel staand beleid.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Maar voorzitter, even van de orde. Dit amendement gaat over iets heel anders. We hebben nu een discussie over een vraag die ik heb gesteld. Dus het gaat over multifunctionele schoolgebouwen in een amendement en mijn vraag is: wilt u inventariseren of we gebouwen kunnen samenvoegen? Niet multifunctioneel.

De **VOORZITTER**. Het was niet van de orde, het is gewoon onderdeel van een debat met een raadslid. Mijnheer Coşkun, u was klaar?

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, tenminste dat amendement is denk gewoon staand beleid, dus ik ben benieuwd wat de wethouder daarop antwoordt. En natuurlijk, daar waar nieuwbouw is, wordt ook geprobeerd, kunnen we niet scholen samenvoegen en ook bestaande gebouwen anders gebruiken. Ik snap echt niet waar de VVD naartoe wil wat dan anders is als wat we al twintig jaar in Rotterdam doen.

De **VOORZITTER**. Toch, mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, dat is heel makkelijk. Het amendement is een uitwerking van de motie die we eerder hebben ingediend. Daarvan hebben we nu gezegd: laten we dat dan ook beslissen dat als we iets bouwen dat we ook multifunctioneel bouwen. Dat bijvoorbeeld logopedie, tandartsen, noem het allemaal maar op, er ook in kunnen zitten. Dat is niet staand beleid. Dat gaan we dus nu doen en dat willen we ook in een raadsbesluit bestendigen. Mijn andere vraag is: wilt u inventariseren of er scholen zijn die in een gebied zitten waar we gezamenlijk een schoolgebouw voor kunnen bouwen, zodat ook scholen eerder in het IHP kunnen komen, of als ze al in het IHP zitten ze met elkaar een mooi schoolgebouw krijgen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). En ik sluit daar graag op aan met mijn vraag aan de wethouder en in zijn antwoord op mijn motie. Mag ik het zo begrijpen dat in die gesprekken die gevoerd worden ook dat onderwerp aan de orde is? Want dan is mijn motie volstrekt overbodig en kan ik hem gewoon intrekken.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Onder het mom van de aanhouder wint. Ja kijk, ik wil met alle plezier dan nog een keer dit ter sprake brengen, maar weet, ik hoop dat u mij ook echt serieus neemt als ik zeg dat die gesprekken natuurlijk ook eerder zijn gevoerd. Maar ik wil dit best ook ter sprake brengen, maar ik wil ik ook iets aan verwachtingsmanagement doen. Ik wil heel eerlijk zijn richting u dat het uiteindelijk echt een afweging is die bij het schoolbestuur ligt. Maar volgens mij had ik nu antwoord gegeven op de vraag van mevrouw Van Groningen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, ik trek mijn motie dan in. Ik neem u zeer serieus via de voorzitter natuurlijk, en ik weet ook dat iets waar nu al ongeveer vijftien jaar aandacht voor wordt gevraagd in allerlei onderzoeken inderdaad niet van vandaag op morgen is gerealiseerd, maar de aanhouder wint.

De **VOORZITTER**. De motie van de PvdA bij dit onderwerp wordt ingetrokken.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja voorzitter, dan ga ik snel door. Dan had de heer Soytekin nog een zorg uitgesproken, zoals ik het zelf even heb opgeschreven, over het samengaan of mengen van leerlingen uit het regulier onderwijs en het speciaal onderwijs en hoe dat dan in de praktijk zou moeten uitwerken. U verwijst daar naar de ambitie die ik heb op het gebied van inclusief onderwijs. Uiteraard is dit iets wat we heel goed meenemen natuurlijk. Inclusief onderwijs is veel meer dan alleen het mengen van het speciaal onderwijs en het regulier onderwijs. Ik heb in de commissie aangegeven dat het juist ook gaat om eigenlijk andere voorzieningen in een schoolgebouw, en daar refereerde de heer Coşkun ook al aan, bijvoorbeeld het plaatsen van een CJG, het inhuizen van een logopedist, om maar een voorbeeld te geven. Dus inclusief onderwijs is veel meer dan alleen speciaal onderwijs en regulier onderwijs. Er zal altijd een vorm van speciaal onderwijs en gespecialiseerd onderwijs moeten bestaan. Er zijn nu eenmaal leerlingen en kinderen die heel grote zorgbehoeftes hebben. Die kun je niet zomaar in het regulier onderwijs huisvesten. Dus uiteraard is dat iets wat ik natuurlijk heel erg scherp heb. Maar het ging mij om het bredere verhaal.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Zo heb ik het in ieder geval niet uit de brief geïnterpreteerd. Wat ik daaruit begrijp is dat het wenselijk is om die twee scholen gewoon met elkaar te mengen, dus dan krijg je in één gebouw leerlingen vanuit het speciaal onderwijs en vanuit het regulier onderwijs. Met dit antwoord zijn mijn zorgen niet weggenomen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Nee, maar je kijkt uiteindelijk hoe je zoiets vormgeeft. U zult begrijpen dat je in een klas, je kunt wel schoolgebouwen natuurlijk dicht bij elkaar brengen. Dat is zeker een ambitie. Of juist tegenover elkaar, want dan kun je ook kennis uitwisselen onder bijvoorbeeld docenten. Je kunt ook juist zorgen voor docenten in het speciaal onderwijs, waarbij bijvoorbeeld de leerling die net wat extra zorg nodig heeft, maar daarmee wel heel goed in het regulier onderwijs zou passen, dat je met extra begeleiding vanuit een docent, vanuit het speciaal onderwijs, kunt toevoegen tijdens de lessen in het regulier onderwijs. En daarmee kun je leerlingen met een kleine zorgbehoefte toch in het regulier onderwijs ook onderwijs bieden. Dat doen wij overigens al via de zogenaamde flexklassen, op het STC gebeurt dat al. En het idee daarachter is dat die leerlingen tijdelijk die extra zorg nodig hebben om daarna gewoon weer te kunnen doorstromen in het regulier onderwijs. Dat is goed voor het kind, goed voor de ouders en het kost ons uiteindelijk als gemeente ook veel minder. Dus dat is wel waar we naartoe moeten. Dat wil niet zeggen dat je uiteindelijk dus altijd wel leerlingen houdt die altijd naar het gespecialiseerd onderwijs of speciaal onderwijs zouden moeten, omdat die gewoon een grotere zorgbehoefte hebben. Zo moet u dat zien. Dan uw verzoek en ook dat hebben we uitgebreid met elkaar besproken in de commissie, over de stilteruimtes. Ja, ik snap uw oproep, maar ik heb hier een heel consequente lijn in die ik elke keer voer, en dat is dat ik heel erg terughoudend ben in allerlei politieke wensen terug te geven aan schoolbesturen. Dat vind ik niet aan ons. De een vindt dit belangrijk, de ander zegt: doe mij nog maar een extra inburgeringsles. Ik begin daar niet aan. Het is echt aan schoolbesturen om in het gesprek met leerlingen te kijken wat er nodig is. En ik kan u melden en ik kan u verzekeren, want dat weet ik, dat al heel veel schoolbesturen en directies dat soort gesprekken hebben en er inmiddels ook op heel veel scholen gewoon ook stilteruimtes zijn. Die zijn er. Maar het is niet aan mij om hier echt om te vragen. Dat laat ik echt aan de lokale directies om in overleg met eigen leerlingen, ouders te kijken wat nodig is. Ik wil daar als politiek ver van blijven als u het niet erg vindt. Dan mevrouw Nunnely van D66. Ja, uw eerste vraag als ik het goed genoteerd heb, is hoe inclusief onderwijs er nu precies uit ziet. Nou, dat is een beetje in navolging van wat ik net heb gezegd. Bij inclusief onderwijs moet u eigenlijk denken aan zoveel mogelijk voorzieningen te plaatsen onder één dak die te maken hebben met opgroeien, ontwikkelen, wat goed is voor het kind. Daar zitten natuurlijk grenzen aan van wat je kunt organiseren binnen schoolgebouwen. Het heeft ook allemaal een juridische kant nog, wat het soms wat moeilijker maakt. Maar dat is in ieder geval wel de ambitie van mijn kant om dat bij elkaar te doen. Ik zie dat de voorzitter een beetje zenuwachtig wordt. Ik moet sneller praten, nog sneller dan ik al doe. U vraagt een overzicht van alle projecten, om het nog iets helderder, scherper te krijgen. Ik kan u bij dezen toezeggen dat ik bij de eerstvolgende voortgangsrapportage ervoor zal zorgen dat er een helder overzicht is van alle projecten. Dan heeft u dat allemaal bij elkaar. En meer cocreatie, ook daar heb ik natuurlijk net al het een en ander over gezegd richting mevrouw Van Groningen. U sluit zich ook daarbij aan. Dus ook daar heb ik denk ik voldoende over gezegd. Voorzitter, ik heb dan alleen nog

moties en één amendement over, als ik mij niet vergis. Dan begin ik bij motie 1 van GroenLinks om een uitsplitsing van de kosten te maken, die optellen tot het reeds begrote bedrag van € 342 miljoen en dan nog een uitsplitsing op projectniveau zoals ik het begrijp. Die uitsplitsing kunnen wij niet maken en waar heeft dat mee te maken? Met de eerdere uitleg die ik heb gegeven, dat wij nu het bedrag van € 342 miljoen hebben gereserveerd om gewoon te voldoen aan die laatste normen waaraan wij moeten voldoen. De extra plus zit hier dus nog niet in. Als je dat zou willen, is dat iets wat ik bij de voorjaarsretraite op zou moeten plussen, maar dat moeten we natuurlijk in gezamenlijkheid besluiten. Wat ook goed is om te weten, als we dat doen, doen we dat natuurlijk voor het maatschappelijk vastgoed, dus niet alleen voor onderwijs. Dus dat is sowieso lastig. En het is ook goed om te weten dat er zich kansen voordoen dat ook schoolbesturen vanuit hun eigen middelen zeggen: nou, weet je wat, als jullie toch een school gaan aanpakken en jullie gaan het verder verduurzamen, wij willen daarbij aansluiten. Wij hebben een pot met geld. En dan kun je van één plus één drie maken. Maar dat is ook per schoolbestuur verschillend. Dus het is heel lastig om dat op projectniveau op die manier uit te splitsen. Dat weet je niet, dus vandaar. Dus eigenlijk geen onwil, maar eerder dat we dat gewoon niet kunnen op dit moment. Daarom raad ik hem ook af. Dan uw tweede motie over het GGD-advies over schone lucht. Ja, de ambitie is natuurlijk zoals u weet de school zoveel mogelijk in de buurt, in de wijken. Dat is onze inzet, ook om te voorkomen dat kinderen en ouders naar de andere kant van de stad zouden moeten gaan fietsen, met OV of in heel veel gevallen ook met de auto. Dat willen we ook allemaal niet. We volgen daarin het advies van de GGD, maar het is elke keer maatwerk en een afweging. Het is uiteindelijk een collegebesluit hoe we zo'n advies wel of niet overnemen, omdat het echt gaat om een bredere belangenafweging, dus ook die moet ik helaas ontraden. Dan heeft de heer Engberts zijn motie teruggetrokken, dus daar kan ik heel snel over zijn. Dat was motie 3. Dan uw amendement. Daar is net al het een en ander ook over gezegd. Ik zie dat dan maar als aanmoediging van wat we doen, dus ik kan dat amendement met een positief oordeel aan u voorleggen.

De **VOORZITTER**. Goed. Is er behoefte aan een tweede termijn of een vraag die nog was blijven liggen? De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, heel kort, ik wil even reageren op de moties. U kunt geen uitsplitsing maken van de € 342 miljoen. Dat betreur ik eigenlijk, want dan weet ik ook niet hoe ik u daarop moet controleren. Ook is het voor mij niet duidelijk waarmee u nu naar de voorjaarsretraite gaat. Wat heeft u nu nodig voor de voorjaarsretraite om het hele pakket duidelijk te maken? Ik begrijp dat u zegt: we hebben een brede portefeuille maatschappelijk vastgoed, maar wat heeft u specifiek nodig voor de duurzaamheidsambitie met betrekking tot de scholen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, dat kan ik u niet geven, omdat dat een berekening is die eventueel nog gemaakt zou moeten worden. Dus dat is nu informatie die ik niet met u kan delen, nogmaals. Die informatie is er niet. Dus het is geen onwil, zoals ik al net zei. En het is natuurlijk ook nog eens per project en per aanpak verschillend. Het ene schoolgebouw vraagt gewoon iets anders dan het andere schoolgebouw als je het gaat aanpakken. En de vraag is ook: gaat het bijvoorbeeld om een monument of niet, wat voor aanpak heb je daar dan nodig? U kunt zich voorstellen dat als je een monumentaal schoolgebouw wilt aanpakken, dat dat een veel duurdere ingreep is, als je het echt helemaal naar ENG zou willen brengen, als dat al überhaupt mogelijk is, dan een gemiddeld schoolgebouw.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter, dan heel even een puntje van orde, want ik probeer de wethouder echt te volgen, maar ik kan het helemaal niet volgen.

De **VOORZITTER**. Het is niet van de orde. U stelt gewoon een vraag. Dit is niet van de orde. Gaat uw gang. Het spijt me. Ja, af en toe zie ik toch dat ik een beetje bij de neus wordt genomen waar ik bij zit. Dat moeten we niet doen. Als u een vraag stelt dan is het gewoon een vraag. Dan sluit ik de beraadslagingen op dit punt af.

6.4 Het voorstel tot vaststelling van de Verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024 – vervolg

De **VOORZITTER**. Mevrouw Mohamed-Hoesein is teruggekomen met een resterende vraag van het debat van vanochtend over cijfers die waren gevraagd. De snoepjes gaan opzij. Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Ik had inderdaad een openstaande vraag van de heer Ceulemans, het percentage van het bedrag vervoersarmoede ten opzichte van datgene wat we hebben ontvangen vanuit de meicirculaire. Daar heb ik u de brief over gestuurd en in aanvulling daarop, bij de meicirculaire is er ongeveer € 6,8 miljoen binnengekreken. Daarvan is € 4,8 miljoen zoals gezegd in die brief naar de vervoersarmoede gegaan, 70%.

De **VOORZITTER**. Is dat antwoord genoeg voor u mijnheer Ceulemans? Ja? Goed zo. De cijfers zijn op deze manier ook gedeeld met de raad en komen ook in het verslag.

6.2 Het voorstel naar aanleiding van de Eindrapportage Feyenoord City

De **VOORZITTER**. Wethouder Zeegers is inmiddels gearriveerd, hartelijk dank. We gaan terug in de agenda naar 6.2 als ik me niet vergis. Mevrouw Zeegers, ik hoop dat u zakken vol geld heeft teruggenomen uit Den Haag, anders mag u nooit meer naar Den Haag. De raad zei vanochtend: anders mag u nooit meer naar Den Haag. We beginnen met het voorstel naar aanleiding van de Eindrapportage Feyenoord City. Mijnheer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Ook dit onderwerp is al meer dan uitgebreid besproken in de commissie BWB vorige week, dus ik zal proberen het kort te houden. Leefbaar Rotterdam is tevreden met het uitgevoerde reflectieonderzoek, waarmee uitvoering is gegeven aan de door Leefbaar Rotterdam en 50PLUS ingediende motie. Het is goed om te zien dat het college in het reflectieonderzoek de lessons learned heeft opgepakt en zegt dit in te bedden in de werkwijze en de organisatie van de gemeente. Het is daarom ook goed dat de wethouder in de commissie heeft toegezegd op korte termijn te rapporteren aan deze raad hoe deze inbedding is gebeurd, zodat dit ook geborgd is voor de toekomst. Ik herhaal hierbij wel mijn oproep die ik ook in de commissie heb gedaan dat met het vaststellen van een Position Paper in de toekomst echt een betere scheiding moet komen tussen hoofdzaken en randvoorwaarden. Want met een Position Paper met 90+ voorwaarden, zonder die duidelijke scheiding te maken, maken we het onszelf als raad wel ook buitengewoon moeilijk om tot goede besluitvorming te komen. Dat voorzitter is voor ons als raad zeker een lesson learned. Leefbaar Rotterdam ziet met belangstelling uit naar de terugkoppeling van de wethouder en wij blijven hier positief kritisch en scherp op. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, lessons learned voor Feyenoord City belangrijk, want we hebben toch echt wel een kater overgehouden aan het hele project, hoe dat is gelopen en hoe wij als gemeente in de grote projecten regelmatig ook met onze neus tegen het glas lopen en plannen sneuvelen bij de Raad van State, dus heel goed dat we daar lessons van leren. Wij hebben het in de commissievergadering gehad over een tweetal aanbevelingen die GroenLinks er even uit wilde lichten. Kaders en controle en de reflectie en adaptiviteit, en dat dat ook iets vraagt van de besluitvorming bij de start van een project. We hadden daar een positief opbouwend gesprek over met elkaar, dus dank daarvoor. En om dat te bekrachtigen hebben wij nog een motie, 'Leren van Feyenoord City'. Die vraagt om bij grote projecten bij het begin van een project in elk geval over de onderdelen scope, tijdspad en financiën de kaders vast te leggen in een raadsbesluit. Dus deze motie wil ik graag indienen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Leren van Feyenoord City

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt 6.2 Het voorstel naar aanleiding van de Eindrapportage Feyenoord City;

constaterende dat:

- met het voorliggend besluit de Position Paper Feyenoord City uit 2017 niet langer van toepassing wordt verklaard;

- reflectieonderzoek van Arcadis acht 'lessons learned' heeft opgeleverd;

overwegende dat:

- om de lessen te laten landen zoals het verder professionaliseren van het ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgeverschap bij grote en complexe projecten en de RSPW stadsontwikkeling en het stadsbestuur aan zet zijn;
- ondertussen grote projecten zoals Feyenoord City 2.0 maar ook de renovatie van museum Boijmans van Beuningen natuurlijk niet stil staan;
- in aanbeveling 2 'kaders en controle' wordt gesteld dat vooraf duidelijkheid geven over publieke kaders de samenwerking en besluitvorming helpt;
- in aanbeveling 5 'reflectie en adaptiviteit' wordt gesteld dat het organiseren van periodieke rust- en reflectiemomenten ruimte geeft in te spelen op mogelijke weeffouten, veranderingen in de omgeving, wijzigende economische omstandigheden en voortschrijdende inzichten;
- deze twee aanbevelingen voor grote projecten heldere afspraken vereisen voor de scope, tijdspad en financiën bij de start van elk project;
- het vastleggen van deze heldere afspraken geen vanzelfsprekendheid is in de werkwijze van de gemeente Rotterdam in de lopende projecten;

verzoekt het college:

- bij de start van elk groot project in elk geval het kader vast te leggen voor de 3 onderdelen: scope van het project/het plangebied, tijdspad en financiën middels een raadsbesluit;
- over de manier waarop deze nieuwe werkwijze geïmplementeerd wordt te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, T.J. Vonk en D.P.A. Tak

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Dommelen, ik zie dat u gaat staan, maar u bent niet aan de beurt. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Dat dacht ik ja, daarom, dat wilde ik even checken. Ja zeker.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Sorry, ik begreep niet helemaal... Maar ik wacht uiteraard keurig tot de voorzitter mij het woord geeft. Uiteraard, dat hoort erbij toch. Maar goed, nu zit ik mijn tijd helemaal te verdoen. Nee het is puur, voordat ik een oordeel kan vellen of wij voor of tegen deze motie gaan stemmen ben ik nieuwsgierig wat u nu precies vraagt, via de voorzitter, wat is anders dan we nu al doen. De scope van het project, het plangebied, tijdspad en financiën. Dat doen we toch al op dit moment bij grote projecten of zie ik dat nu verkeerd? Misschien kunt u daar nog even een toelichting op geven.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Nou ja, helaas ziet u dat verkeerd. Want als ik een voorbeeld mag noemen. Boijmans van Beuningen. Daar hebben we niet aan de voorkant een duidelijke afspraak gemaakt over scope, tijdspad en planning. Dat is een voorbeeld. En dat gebeurt dus vaker helaas, dat we nog een onduidelijke definitie hebben aan de voorkant van het project. We hadden toen even een discussie over Feyenoord City 2.0, waarin dan kaartjes waren met verschillende plangrenzen. Dus het vergt nauwkeurigheid om van tevoren dat af te spreken. Sommige dingen kun je ook van tevoren niet goed overzien, maar dan is het ook goed om het af te spreken, want dan kun je halverwege gewoon zeggen: oké, we blijken toch een ander afgebakend gebied nodig te hebben en dan kun je het wijzigen. En daarmee wordt de discussie transparant en helder.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Dan nog één toelichtende vraag, want over Boijmans ben ik het met u eens, maar we gaan het er ongetwijfeld nog wel eens een keer uitgebreid over hebben hoe dat project helemaal is aangevlogen. Deze motie wordt ingediend bij Feyenoord City. Vindt u dat dan ook bij Feyenoord City 1.0 verkeerd gegaan?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Nee, want we hebben daar een Position Paper en daar hadden we dus duidelijke afspraken, maar we gaan nu wel door naar Feyenoord City 2.0, en deze motie is eigenlijk gewoon bedoeld om die lessons learned meteen te helpen een stapje te implementeren. Dus zo zie ik hem.

De **VOORZITTER**. Dank. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, ik houd het ook kort. Het verhaal van Feyenoord City is tenslotte al een heel lang verhaal geworden en het boek Feyenoord City gaat nu misschien dicht en we kijken al uit naar deel 2. Maar wat ons betreft gaat het nog niet helemaal dicht. Want het reflectieonderzoek neemt het Position Paper als startpunt, en daarmee is niet alles onderzocht, namelijk: hoe zijn we bij dat Position Paper gekomen. Dat is namelijk wel cruciaal, zeker voor het verloop vanaf 2017. En dat weten we niet, want het is gewoon niet onderzocht. Met de wetenschap dat college en raad vaker gebruik willen maken van Position Papers is het cruciaal om ook deze aanloopfase alsnog in de reflectie mee te nemen, en daarom dienen wij de motie in 'Positioneer Position Papers goed'.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Positioneer Position Papers goed

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van de Eindrapportage Feyenoord City;

constaterende dat:

- de onderzoeksperiode van het Reflectie onderzoek Feyenoord City begint bij het moment dat de Position Paper is vastgesteld;
- het Reflectie onderzoek een aantal goede aanbevelingen doet over het gebruik van Position Papers in de toekomst;

overwegende dat:

- er door de gekozen onderzoeksperiode geen 'lessons learned' zijn over de totstandkoming van het Position Paper en het zo maar zou kunnen dat op dit punt cruciale lessen gemist zijn;
- tijdens de commissiebespreking animo bleek om in de toekomst vaker met Position Papers te gaan werken;
- de wethouder heeft toegezegd samen met de raad een werksessie te beleggen over hoe om te gaan met grote en unieke initiatieven die een flink ruimtebeslag nodig hebben en grote impact hebben op de omgeving;

verzoekt het college:

- ter voorbereiding op de werksessie 'grote initiatieven' alsnog een reflectie te laten uitvoeren op de periode 2013-2017 waarin de aanloop tot het Position Paper Feyenoord City zich voltrok;
- de uitkomsten te delen met de raad en te betrekken bij de te organiseren werksessie en toekomstige Position Papers;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ook hier had de heer Van Dommelen een vraag.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u voorzitter. Ja, ik had met de heer Vonk afgesproken dat ik een verdiepende vraag zou stellen, omdat hij zelf heel goed in het dossier Feyenoord City zit. Nee, ik hoor de heer Vonk zeggen: het is cruciaal omdat we die periode niet onderzocht hebben. Hij zegt: ik wil iets onderzoeken over een bepaalde periode want het is cruciaal, want we hebben die periode niet onderzocht. Dat is voor mij geen argumentatie. Ik zou graag willen weten wat hij precies boven tafel wil halen. Is het de bedoeling dat we met z'n allen constateren dat Feyenoord in het hele dossier een

onbetrouwbare partner is geweest? Als dat zo is, dan hoeven we dat denk ik niet te onderzoeken. Wat wil de heer Vonk precies boven tafel halen rondom dit onderwerp? Daar ben ik wel nieuwsgierig naar.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Nee voorzitter, over de betrouwbaarheid van Feyenoord hoeven we het inderdaad niet te hebben, dat klopt. En daar zijn we het denk ik ook wel met elkaar over eens. Nee, wat wij willen onderzoeken is, kijk, de Position Paper is nu eigenlijk een startpunt geweest. Daar is de reflectie begonnen. Maar we zijn op een bepaalde manier op dat punt gekomen van dat Position Paper. Hoe zijn wij nu gekomen op dat punt? Wat hebben we er bijvoorbeeld wel en niet in gezet? Dat is belangrijk, want wij gaan vaker Position Papers formuleren, en als er in die aanloopfase dingen niet goed zijn gegaan, dan kunnen we die lessen meenemen voor een volgende keer als wij Position Papers willen gaan doen. Dat is eigenlijk hetgeen wij beogen voor deze vraag, en die wilde ik graag inderdaad beantwoorden in de dertig seconden die ik daarvoor kreeg. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank u wel voorzitter. Vandaag staat in het teken van leren. Want het gaat over de reflectie op Feyenoord City. En ik wil het ook graag hebben over wat ik heb geleerd en wat ook wij als partij hebben geleerd van Feyenoord City. Ik denk dat er een aantal dingen goed zijn gegaan. Het Position Paper en ook het onderzoek van Deloitte hebben de gemeenteraad in staat gesteld om in ieder geval dit plan op kritische wijze te kunnen volgen. Het heeft ook de gemeenteraad in staat gesteld om op tijd de risico's die gebonden zijn aan dit project in beeld te hebben en te voorkomen dat we financiële risico's zouden nemen waardoor de kater vandaag, om met de woorden van mevrouw Kockelkoren te spreken, nog veel groter zou zijn geweest. Want in alle eerlijkheid, de financiële kater valt alles bezien eigenlijk best mee, als je kijkt naar de grootte en de omvang van het project, hoe lang het project heeft gelopen. Ik denk eigenlijk dat de kater nog wel het grootst is voor de gebiedsontwikkeling zelf. Want de gebiedsontwikkeling zelf heeft echt jaren vertraging opgelopen. Ik heb net nog even teruggezocht naar de tijd toen de heer Simons nog gewoon gemeenteraadslid was en wij samen aan een motie hebben gewerkt op dit onderwerp. Dat is alweer bijna drie jaar geleden. Het is alweer bijna drie jaar geleden dat wij hier als gemeenteraad eigenlijk op hetzelfde punt stonden als ongeveer vandaag, dat we eigenlijk al wisten dat de gebiedsontwikkeling de toekomst zou zijn van Feyenoord City. Wat mijn fractie betreft, en als ik naar mezelf kijk, is een van de belangrijkste lessen van Feyenoord City misschien niet eens zozeer de extra maatregelen of de extra controles die de COR zou kunnen doen of wij als gemeente extra vergaderingen. Het gaat ook voor een stuk over onze eigen politieke cultuur. Het gaat erover hoe wij als gemeenteraad omgaan met dit soort onderwerpen. Het ging bij Feyenoord City vaak om: ben je voor of ben je tegen? Terwijl eigenlijk wij als gemeenteraad samen met het college in een soort van cocreatie het plan beter zouden moeten kunnen maken. En ik heb het idee, op een gegeven moment waren de posities zo ingegraven op Feyenoord City dat daar eigenlijk geen ruimte meer voor was. Terwijl als het project op tijd was bijgestuurd we ons misschien wel veel kostbare tijd hadden kunnen besparen, nu met die gebiedsontwikkeling. We zijn gewoon weer drie jaar verder. Ik ben daarvan twee jaar geen gemeenteraadslid geweest, dus wat dat betreft heeft dat mij in ieder geval een heleboel tijd bespaard, maar het feit dat het dus inderdaad zo'n lange periode heeft geduurd, zegt denk ik heel veel. Ik denk dat een paar jaar geleden al duidelijk was dat we misschien iets te lang hebben vastgehouden aan deze droom.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ja, ik heb een vraag aan de heer Tak via de voorzitter. Het onderzoek van Arcadis en de TU Delft zegt: de meerwaarde van een project als het stadion als aanjager voor de gebiedsontwikkeling in een gebied als Feyenoord aangegeven. Althans dat zegt het rapport. Hoe kijkt u daar dan tegenaan? Het rapport zegt in feite: als we niet zo'n aanjager hadden gehad dan is de vraag of gebiedsontwikkeling in dat gebied, dat er in die tijd slecht voor stond, überhaupt mogelijk was geweest. Omdat er totaal geen interesse was in welke ontwikkelaar dan ook. Hoe kijkt u daar dan tegenaan?

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Daar ben ik het volledig mee eens. Dat is ook de hele reden dat de PvdA bij monde van de heer Bruijn destijds voor heeft gestemd met dit plan. En daar sta ik nog steeds voor de volle honderd procent achter. Dat ben ik volledig met u eens. Alleen sommige beloftes uit die tijd, en dat weet u waarschijnlijk ook, het halve Rotterdamse bedrijfsleven zou gaan investeren, iedereen met een beetje geld op de bank zou investeren in het project. Dat soort beloftes zijn toen ook wel gedaan aan deze gemeenteraad en daar is natuurlijk heel weinig van terechtgekomen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dat is helder. Wat dat betreft zijn we het helemaal eens. Maar dan is voor mij de vraag, dan komt er natuurlijk altijd een moment dat je op een gegeven moment zegt; oké, het is stadion is niet meer haalbaar. Die stekker is er door Feyenoord uitgetrokken, niet door de gemeente. Wat had u dan anders willen zien? Had u dan willen zien dat de gemeente de stekker uit het stadion had getrokken, uit het project, of had u willen zien dat het eerder losgetrokken was, en dan kom je weer in conflict met die uitspraak van Arcadis, dat juist die koppeling zo waardevol was voor de gebiedsontwikkeling. Dus ik zoek een beetje naar wat dan die lesson learned is die u hier uit wilt halen.

De heer **TAK** (pvda). Ik denk dat we Feyenoord eerder uit de Rolls-Royce-dealer hadden moeten halen. Ze stonden in de Rolls-Royce-winkel, indachtig dat ze de meest luxe auto ter wereld konden kopen, maar daar was gewoon geen geld voor. Ik denk dat we eerder het besef hadden moeten hebben dat misschien met een iets minder ambitieus plan dat nog steeds een gebiedsontwikkeling had kunnen aanjagen, het misschien wel was gelukt. Dat is mijn taxatie.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Het is al een tijd geleden natuurlijk mijnheer Tak, Feyenoord City, maar ik luister, u hield een heel betoog over de stagnatie, maar bent u het met mij eens dat uw eigen partij er debet aan was? Ik bedoel, die woningen hadden er allang kunnen staan. Dus ja, is er dan ook enige zelfreflectie bij de PvdA?

De heer **TAK** (pvda). Nou sterker nog, daar begon ik volgens mij mijn betoog mee, dat vandaag een dag van reflectie is. Ik denk dat wij allemaal dingen beter hadden kunnen doen. Wij als gemeenteraad in brede zin, zijn er dus niet in geslaagd om sneller dit uit het slop te halen. En dat had beter gekund, en daar heeft mijn partij ongetwijfeld een bijdrage aan gehad. Ik moet wel heel eerlijk bekennen dat mijn fractie juist in die periode altijd aandacht heeft gevraagd eigenlijk precies voor dit probleem. De vele schriftelijke vragen, het staat ook in het document vandaag, u kunt ze er allemaal op nalezen.

De **VOORZITTER**. U was klaar?

De heer **TAK** (pvda). Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Voorzitter, u kent mijn voorliefde voor de historie van deze prachtige stad en de verhalen die we ermee kunnen vertellen en die ons vormen. En ik dacht even: moet ik bij de behandeling van dit agendapunt terug naar 1917, het moment dat Feyenoord in een echt stadionnetje ging spelen aan de Kromme Zandweg. Of naar 1927, het moment dat ze er ook eigenaar van werd. Of misschien beter naar 1937, het moment van de verhuizing naar de Kuip, dat bijzondere stadion en evenzeer de bijzondere manier hoe dit financieel tot stand kwam. J.P. van Eesteren roemt het ook op de boarding aan de tweede ring. J.P. van Eesteren bouwde dit stadion in 1937. Maar zonder dollen voorzitter, het is een lang traject geweest waar al veel, heel veel over is gesproken. Niet in de laatste plaats door onze voorgangers hier in deze raad. En ik kan me misschien ook wel voorstellen dat er een zekere opluchting zal zijn. Ongetwijfeld vanuit verschillende perspectieven en insteken, dat we hier vandaag een streep onder zetten. Feyenoord City 1.0 is klaar. Er ligt een heldere eindrapportage, er ligt een duidelijke reflectie met goede lessen, dank ook aan al die partijen die daar een bijdrage aan hebben geleverd. Feyenoord City 1.0 is klaar. Leve Feyenoord City 2.0, zou je bijna zeggen. Want de stad en het gebied moeten ook door en die gaan ook door. En er liggen ook tal van plannen en uitwerkingen voor klaar of zitten in de planning. En wat D66 betreft doen we dat ook. Je kan er ongetwijfeld van alles van vinden, maar het werk aan 1.0 draagt wel degelijk bij aan waar we nu staan

in 2.0. Laten we ook niet vergeten, er is ook veel bereikt. Een stuk gebiedsontwikkeling, een stadionpark, de mobiliteitsaanpak, het sociaal-economische programma. Maar dan toch, een heel kleine voorzichtige blik in de toekomst. Een van de zaken waar bij de aanvraag natuurlijk op werd gemikt is het vliegwiel, de aanjager. En na de uitspraak van de Raad van State, de insteek van de BVO, werd duidelijk dat het stadion dat niet zou gaan zijn. En toch herbergt dat gebied nog steeds ruimte voor zo'n vliegwiel. Wat D66 betreft zou dat zomaar eens de nieuwe universiteit kunnen zijn. De Technische Universiteit Delft, waarvan we recent hoorden dat een deel naar Rotterdam komt. En als ik het college van bestuur hoor of lees, dan mikken ze op een nieuwe generatie studenten van Zuid. De kansen voor Zuid, en als ik zo door mijn ooghalen naar de kaart kijk, de EUR, nog net niet op een steenworp op de Noordoever. Hoe mooi zou het zijn die Technische Universiteit Delft zo ongeveer gespiegeld op de Zuidoever te zien binnen dat Feyenoord 2.0 gebied. Dat voorzitter is een kans, een vliegwiel, een aanjager die ik het gebied zou gunnen en waartoe ik zou oproepen om daar serieus naar te kijken. Dat doe ik dan ook met een motie, samen met de VVD. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer De Haan heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Technische Uni in Feyenoord City

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van agendapunt 6.2 Het voorstel naar aanleiding van de eindrapportage Feyenoord City;

constaterende dat:

- Feyenoord City 1.0 wordt afgesloten en gestart wordt met Feyenoord City 2.0;
- in het Feyenoord City gebied ruimte en plek is voor een aanjager die kan werken als extra vliegwiel voor het gebied;

overwegende dat:

- met het wegvallen van het nieuwe Feyenoord stadion een economische motor is weggevallen;
- gebiedsontwikkeling zonder economie zorgt voor woningen, maar niet voor banen;
- banen ervoor zorgen dat gebieden aantrekkelijk zijn om te wonen;
- de Technische Universiteit Delft (TUD) om te kunnen groeien voornemens is voor een deel te verplaatsen naar Rotterdam;
- het college van bestuur van de TUD aangeeft hierbij o.a. te willen mikken op de eerste generatie studenten van Zuid;
- het college van bestuur van de TUD aangeeft Zuid een interessante locatie te vinden;
- de vestiging van een deel van de TUD op Zuid een enorm vliegwiel kan zijn en kansen zal genereren voor duurzame innovatie en werkgelegenheid;

verzoekt het college:

- Feyenoord City als een van de mogelijke locaties te onderzoeken voor de komst van de TU Delft campus;
- hierover eind 2024 terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. de Haan en D.J. van Dommelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen dan toch.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ik ben positief over de evaluatie. Het Position Paper heeft gewerkt en dat is denk ik erg belangrijk en iets wat we in de toekomst vaker zouden moeten doen. Het financieel risico voor de gemeente is beheersbaar gebleken en ik denk dat dat voor zo'n groot project best wel een compliment waard is. Wat mij betreft kijken we ook vooruit. Overigens was het onderzoek ook een terugblik maar ook een vooruitblik naar Feyenoord City 2.0. De plannen die we al gezien hebben in al dan niet conceptfase zien er goed uit. Toch hoop ik dat de wethouder haar ambities op een hoog niveau blijft vasthouden. Ik denk dat het gebied het waard is. Ik denk dat er heel veel kansen liggen in het gebied. We moeten met hoge ambities daar een kwalitatief heel goed gebied van gaan maken. Ik ben erg benieuwd naar het masterplan en ik ben met name benieuwd naar de

uitwerking van de plannen van FXL. U weet dat ik groot voorstander ben van de overkluizing. U weet ook dat het belangrijk is dat het station daar een heel goede plek krijgt en ik hoop dat de plannen daar ook aan tegemoetkomen. Maar dat is voor een volgend debat, bij het masterplan. Dan is er ook nog een puntje van ergernis, dat ik graag kwijt wil. Ook dit stuk heeft het weer over het sociaal-economisch programma. We hebben debatten in de commissie gehad. Het sociaal-economisch programma daar wordt aan vastgehouden, er wordt geen MKBA meer aan gekoppeld. Dus dan is mijn vraag: hoe gaan we dat dan toetsen? Maar als ik daarover verder vraag, en dat is iets wat ik me iedere keer weer blijkt als we het hebben over economische programma's bij onder andere gebiedsontwikkelingen, dan blijft de concrete uitwerking hoe we het echt gaan doen altijd een beetje achterwege. En ik weet, de wethouder Bouwen gaat daar niet over. Daar gaat de wethouder Economie over, maar wij spreken wat dat betreft toch het college aan. Als ik kijk naar Zuid, en zeker Feyenoord, dan is het ongelooflijk belangrijk dat er echt werkgelegenheid is voor de mensen die daar wonen. En als wij als gemeente niet nadenken hoe we dat gaan vormgeven, vind ik dat echt een tekort. Het stadion was de banenmotor. Het stadion is weggefallen, dus we zoeken een nieuwe banenmotor. Als de TU Delft het gaat worden, zoals de heer De Haan in zijn motie vraagt, dan zou dat een groot goed zijn. En dan ben ik ervan overtuigd dat we daar iets hebben, een magneet voor banen. Maar als dat niet zo is, als er om moverende redenen wordt gekozen voor een andere plek in de stad, dan maak ik me grote zorgen. Grote zorgen dat we daar straks heel veel huizen hebben en geen banen. En zeker op Zuid is dat ongelooflijk belangrijk. Dus ik heb geen concrete vraag nu, ik geef nu alvast aan dat ik ervan uitga dat, mocht het niet doorgaan met de TU Delft, we echt een serieus gesprek aangaan met u, wethouder en met de wethouder Economie, over hoe we concreet vorm gaan geven aan de economie op Rotterdam-Zuid. Dat was het, dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, iedereen juicht een beetje vandaag, terwijl we eigenlijk de naweeën hebben van een relatief debacle dat we de afgelopen tien jaar over onszelf hebben afgeroepen. Wat de SP betreft was het nooit nodig geweest voor die gebiedsontwikkeling om een stadion daar neer te zetten. Dat was een idee, sommige mensen kwamen hier en zeiden: kijk, Barcelona heeft de Olympische Spelen gehad, en dat is heel goed geweest voor de stad Barcelona. Maar dat is een beetje kip-en-ei-discussie. Volgens ons moet je dat soort megalomane plannen zo niet maken. En dat zeg ik ook tegen de heer Van Dommelen. De TU Delft moet, als ze hier al moeten komen, moeten ze op een plek komen die goed is voor de TU Delft. En de mensen op Zuid, dat er überhaupt huizen staan op Zuid is omdat er een gigantische banenmotor is en was, de Rotterdamse haven, het hele haven industrieel complex. Daarvoor is heel Zuid überhaupt ooit verder ontwikkeld, die boerendorpen die er waren. Dat soort megalomane ideeën heb je niet nodig. Volgens ons moet die stad een veel organischer gebiedsontwikkeling hebben. En dat doe je samen met de mensen die daar wonen, samen met de mensen die er werken, samen met de mensen uit Noord, samen met de mensen uit Barendrecht of wie dan ook. Dat zoeken naar een vliegwieltje is volgens ons vragen om financiële problemen, vragen om dit, we zetten er gelukkig een streep onder. Dat hele megalomane project, waar ontzettend veel uren in zijn gaan zitten ligt nu in de prullenbak. Nou, zand erover. Laten we gewoon de huizen gaan bouwen, wat ons betreft veel meer sociale woningen waar behoefte aan is, maar laten we niet weer in de val trappen met een nieuw papieren luchtkasteel, dat we dat weer met mooie fantastische artist's impressions komen waar allerlei mensen rijk van worden behalve de bewoners op Zuid.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen eerst even.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ja, ik ben toch wel verbaasd mijnheer Coşkun via de voorzitter. U weet dat Unilever zijn productielocatie heeft gesloten op Zuid. U weet dat Hunter Douglas zijn productielocatie op Zuid heeft gesloten. U weet dat Codrico en Provimi op de nominatie staan om te verdwijnen op Zuid. Productie verdwijnt op Zuid. U weet ook hoeveel Rotterdammers op Zuid een mbo-achtergrond hebben. U weet ook de ongewisse toekomst van de industrie in de Rotterdamse haven. En toch zegt u: laten we niet nadenken over de werkgelegenheid van de toekomst. Dat is niet relevant. Dat doen we samen met de bewoners, daar komen we wel uit. Is dat uw visie op de toekomst van Rotterdam-Zuid en de toekomst van de economie op Rotterdam-Zuid?

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, kijk, de Calvé pindakaasfabrieken hebben nooit op Noord gestaan. De luxaflexfabrieken hebben ook nooit op Noord gestaan. Al die bedrijven die u opnoemt hebben nooit op Noord gestaan en toch is er heel weinig werkloosheid op Noord, dus dat heeft zich ook ontwikkeld. Waarom denkt u dat Unilever nu daar woningen gaat bouwen? Waarom denkt u, Hunter Douglas is trouwens nog niet gesloten, ik ga ernaast wonen. Maar er zijn allerlei soorten, er zijn ook moderne arbeidsplaatsen, maar we hebben geen gekunsteld vliegwiel nodig om daar de mensen aan het werk te helpen. Dat is echt, ik snap ook niet dat u zo denkt.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Laatste opmerking voorzitter, dank u wel. Oké, dus ik concludeer dat u gewoon zegt van: we zien wel. We nemen de gok, we zien wel hoe het zich daar ontwikkelt.

De heer **COŞKUN** (sp). Nee, absoluut niet.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). En of de mensen een baan krijgen

De heer **COŞKUN** (sp). Absoluut niet, wij willen samen met de mensen...

De **VOORZITTER**. Niet door elkaar mijnheer Coşkun. Graag even geduld tot de heer Van Dommelen is uitgesproken.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, maar ik wist ongeveer wat hij zou gaan zeggen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dan herhaal ik even mijn laatste zin, want die heeft hij niet meer gehoord. Dat weet ik zeker. Dus u zegt gewoon: we nemen de gok, we zien wel of er nog werkgelegenheid komt daar en als het niet komt, komt het niet. Dan zien we dat wel, een zorg voor later.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, daar was ik dus bang voor en daarom interrompeerde ik hem, omdat hij mij allerlei dingen in de mond gaat leggen die ik absoluut niet heb gezegd. Er zijn allerlei mensen die werken tegenwoordig in allerlei trendy koffiehuisen, zitten ze achter laptopjes te werken. Snap je. Er zijn allerlei soorten moderne werkgelegenheid. Dus waarom u daar weer Unilevers naartoe wilt halen of stoffige meelfabrieken. De hele Tarwewijk is gebouwd voor de Meneba, voor de meelfabriek van de Nederlandse bakkerijen. Maar de mensen in de Tarwewijk werken allang niet meer bij de Meneba. Die werken heel ergens anders. En waar u woont staat ook geen grote productielocatie. Dus hoezo? Natuurlijk gaat de werkgelegenheid ons ook ter harte. Maar dat doe je samen, met de bewoners op Zuid maak je daar een mooi Zuid van. En daar heb je geen megalomaan vliegwiel voor nodig. Laat dat de les zijn van dit mislukte project Feyenoord City, van een stadion dat letterlijk in het water moest vallen, dat we dat niet meer opnieuw gaan doen.

De **VOORZITTER**. De heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Ja voorzitter, toen de uitspraak van de Raad van State was, hebben we hier een actualiteitendebat gehad in de raad en daar vlogen de prachtige ideeën over tafel, onder andere ook een prachtig idee, misschien in de woorden van de heer Coşkun megalomaan, een paleis voor volkshuisvesting. Maar begrijp ik dat hij dat plan daarmee nu in de ijskast legt?

De heer **COŞKUN** (sp). Nee, want dat is een volkshuisvestingsplan. Ik zeg: gun die mensen uit de sociale woningbouw ook een kijkje op de rivier. Dus waar dat stadion kan, kun je ook een mooi nieuw paleis voor de volkshuisvesting bouwen, een nieuw icoon voor Zuid. Er zijn wat bouwvakkers uit Brabant die daar dan werkgelegenheid aan hebben en misschien nog wat bouwvakkers uit Polen, weet ik veel waar ze vandaan komen, die komen echt niet op Zuid wonen. Maar dat gaat over woningen. We kunnen daar fantastische sociale woningen bouwen, maar we hebben geen vliegwiel of weet ik veel wat voor nieuw megalomaan project nodig om mensen aan het werk te helpen. Dat zeg ik tegen de heer Van Dommelen en dat zeg ik ook tegen de fractie van D66.

De **VOORZITTER**. De heer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Ja voorzitter, er is werkgelegenheid en werkgelegenheid. We hebben het altijd over werkgelegenheid op Zuid voor Zuid. Ik hoor mijnheer Van Dommelen alleen over werkgelegenheid spreken en een heel epistel houden over bedrijven die weggaan van Zuid, maar hoeveel van die mensen die daar dan werken, denkt u dat op de TU Delft te werk gesteld gaan worden?

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Nou, ik hoop veel en ik hoop ook dat er veel mensen van Zuid gaan studeren op de TU Delft. Maar ik ben ervan overtuigd dat het heel veel banen op gaat roepen. Want er zijn allerlei faciliteiten die georganiseerd moeten worden rondom zo'n TU. Als het om beveiliging gaat, of het gaat om catering, of het gaat om docenten, of het gaat om allerlei zaken die daar geregeld moeten worden en daar kunnen heel veel banen uit voortkomen. Bovendien heeft een universiteit vaak ook een aanjagende werking op jonge bedrijven en zeker een technische universiteit. Dus ik heb er veel vertrouwen in dat een universiteit een heel aanjagende werking kan hebben, zoals het stadion dat ook kon.

De **VOORZITTER**. De heer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, het doet me terugdenken aan de komst van het azc naar de Beverwaard. Dat zou heel veel werkgelegenheid opleveren in IJsselmonde. Welgeteld mijnheer Van Dommelen, één iemand is daar uiteindelijk in de beveiliging te werk gesteld uit de Beverwaard. Voor de rest kwamen al die mensen van buiten.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, wil de heer Van Dommelen dus eigenlijk zeggen dat die hele brug naar Kralingen niet nodig is omdat die mensen van Zuid daar moesten gaan werken, die moesten daar gaan studeren. Maar nu krijgen ze hun eigen universiteit, dus die hele brug kan nu van tafel. Wilt u dat zeggen mijnheer Van Dommelen?

De **VOORZITTER**. Nou, voordat we de hele stad gaan verbouwen, laten we even bij het onderwerp van vandaag blijven.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ik vind het wel een heel creatieve, moet ik wel toegeven. Dus complimenten voor de heer Coşkun. Hij is al een tijdje aan het woord, maar voor de eerste keer hoor ik hem iets zinnigs zeggen. Nee mijnheer Coşkun, ik vind het een heel goede grap, maar u weet drommels goed wat er gebeurt. Er is dringende behoefte aan werk en u zegt: we regelen dat onderling allemaal met elkaar. Ik ben daar niet zo van. Ik denk dat je wel degelijk sturend kunt zijn in het type economie en ik denk dat Zuid dat heel goed kan gebruiken, juist omdat er economie verdwijnt. U zegt: ik wil weer een tweede Unilever. Nee, dat wil ik helemaal niet. Maar het verdwijnt daar wel. Dus ik zoek echt voor de mensen op Zuid gewoon goede banen, want wonen alleen is niet voldoende. Dat is de portee van mijn verhaal.

De **VOORZITTER**. Gehoord deze inspiratie ben ik benieuwd naar de bijdrage van mevrouw Verkoelen. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ik dacht heel even dat u met pensioen was, maar dat is nog niet zo.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, ik heb het heel even overwogen, heel even heb ik gedacht, laat lopen die eindrapportage Feyenoord City. Mijn fractie heeft tenslotte bereikt wat we ons wensten, geen nieuw voetbalstadion. Maar voorzitter, dat doet geen recht aan al die betrokkenheid, aan al die inzet, en vooral aan al die gigantische frustraties die meer dan zeven jaar achter elkaar het leven van veel Feyenoordsupporters heeft gedomineerd. Dus voorzitter, deze 86 pagina's tellende eindrapportage schrijft er lovend over dat de gemeente geen averij heeft opgelopen. Ook al heeft het de gemeente bakken met geld gekost. Over dat niet alle gemeentelijke doelstellingen zijn behaald. Over dat de gemeente alleen maar het proces van de ontwikkeling van een nieuw stadion toetste en over dat de gemeente niet primair eindverantwoordelijk was voor het participatieproces rond een nieuw stadion. Maar voorzitter, dat staat allemaal in schril contrast met de werkelijkheid van de vele jaren onheil die over de voetbalsupporters door de gemeente zijn uitgestort. Want voorzitter, we zijn

geheersenspoeld door meerdere wethouders en een burgemeester dat een Feyenoord City-gebiedsontwikkeling onmogelijk kon zonder een nieuw stadion. Een nieuw stadion moest en zou de drager worden van Rotterdam-Zuid. Wat zeg ik voorzitter? Het moest het icoon worden van onze wereldstad. Een megalomaan vliegwieleffect. In de kamer van de burgemeester, weet u wel, die kamer zonder oren en ogen, daar werden de notabelen van de stad en Feyenoord meegenomen in de natte droom van meerdere colleges. Daar werd een nieuwe voetbaltempel ontworpen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen wil u een vraag stellen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ja, dat u geen vertrouwen had in de wethouders die zich ermee bezighielden of zelfs in de burgemeester, dat heb ik u vaker horen zeggen. Maar u hebt dus ook geen vertrouwen in een Arcadis die een onderzoek heeft gedaan naar het hele proces, en die heeft gezegd: als er niet een aanjager à la het stadion was geweest, was die woningbouw op Zuid ook niet van de grond gekomen. Wat vindt u daar dan van?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Met uw welbevinden, daar kom ik op. Ik heb het in mijn verhaal meegenomen. Daar werd een nieuwe voetbaltempel ontworpen, een tempel die overigens binnen afzienbare tijd een Ikea-bouwpakket werd omdat er geen investeerders voor te vinden waren. Desalniettemin raakten de bobo's van Feyenoord BVO er ook van overtuigd dat Feyenoord echt niets meer zou presteren als er geen nieuw stadion zou komen. Alleen al daarom voorzitter ben ik euforisch dat Heren 1 van Feyenoord dat beeld keihard afstraft en al twee jaar op rij laat zien dat de Kuip het stadion is waar het gebeurt. En het motto: geen geld in stenen maar in benen, volledig waarmaakt. Voorzitter, ik ben opgeleid, daar komt hij mijnheer Van Dommelen, door Riek Bakker, een hoogleraar van faam, die veel voor de planologie van Nederland en Rotterdam in het bijzonder heeft betekend. Rotterdam-Zuid heeft door haar visuele ingrepen een enorme boost gekregen. Maar voorzitter, als amateurs aan de haal gaan met dergelijke planologische kennis belooft dat over het algemeen niet veel goeds. Ook zo met het Feyenoord City-project. Een privaat stadion als kiemvorming, als aanjaagrol gebruiken voor een gebiedsontwikkeling is geen vlaggenschip ontwerpen, maar een modderschuit inzetten. Want voorzitter, een publieke gebiedsontwikkeling aanjagen met een private ontwikkeling is vragen om problemen. En dat is ook wat Riek Bakker mij onderwezen heeft. En voorzitter, als het college dan toch zo'n heilig vertrouwen had in het Feyenoord BVO had het college toch ook diezelfde heilige plicht om te luisteren naar de supporters. Supporters die met diverse en grote expertises zoveel hadden kunnen bijdragen in de ontwikkeling van deze gebiedsontwikkeling. Maar niets van dat alles voorzitter. De participatie was een aanfluiting, de supporters werden gecriminaliseerd en geschoffeerd en moesten via de rechter hun gelijk halen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ik hoorde mevrouw Verkoelen spreken over Riek Bakker, haar grote voorbeeld, die overigens voor de brug is tussen Feyenoord en Kralingen. Maar dat terzijde. Maar ik hoor haar niet een antwoord geven op mijn vraag. Hoe zit dat nu? Hebt u ook geen vertrouwen in een onderzoeksbureau als Arcadis die nota bene samen met TU Delft tot de conclusie komt dat dat stadion als aanjager voor zo'n gebiedsontwikkeling een enorme betekenis heeft gehad, omdat je anders die woningbouw überhaupt niet voor elkaar had gekregen daar. Wat kunt u daar nog van zeggen?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, daar wil ik van zeggen dat ik het daar niet mee eens ben. Je hebt een aanjager nodig, maar dat zal echt publiek publiek moeten zijn. Als je op een markt moet gaan wachten totdat je die aanjaagfunctie krijgt, krijg je dit soort problemen. Een stadion heeft totaal geen aanjaagfunctie. Die staat gewoon de hele week stil. We hebben het er jaren over gehad. In het weekend is het hartstikke druk, en 's maandags kun je er een kanon afschieten. En dat was wat er gebeurde met het stadion en dat maakte dat er geen investeerder op afkwam.

De **VOORZITTER**. De heer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb mijnheer Van Dommelen het nu een paar keer horen zeggen, maar ik wil hem er nogmaals op wijzen dat het gebied daar IJsselmonde heet.

De **VOORZITTER**. Bent u klaar mevrouw Verkoelen?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ik ben praktisch klaar. Ik heb het dus overwogen. Ik heb heel even gedacht: laat lopen die eindrapportage Feyenoord City. Maar dit verhaal stond er onvoldoende in vastgelegd. Vandaar dat ik het niet heb laten lopen en het hier nogmaals heb aangehaald. Maar voorzitter, van nu af is het klaar. Er komt geen nieuw stadion en de gemeente heeft helaas heel veel belastinggeld weggegooid. En we gaan verder met in plaats van Feyenoord City 1.0 naar een Feyenoord City 2.0. En wat dat betreft vindt mijn fractie dat nog steeds een risicovol project, en daarvoor hebben we dan ook een motie in te dienen. Tot zover.

De **VOORZITTER**. U krijgt een vraag van de heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Ja, dank u voorzitter. Ik kan me voorstellen dat er misschien straks risicovolle zaken in zitten, in de ontwikkelingen die we nog niet weten. Maar voor zover ik het nu zie aan de plannen die er zijn, zijn dat in principe reguliere bouwplannen. Wat vindt u daar zeg maar risicovol aan in vergelijking met hoe we dat normaal aanpakken?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Kijk, en daar komt voor mij mijnheer Vonk met zijn motie, want ik ben het ermee eens dat we dat zouden moeten onderzoeken. Ik vraag me af wat er in 2016/2017 gebeurd is om te komen tot deze discussie dat we een Position Paper moesten maken en er een risicovol project van moesten maken. Ik heb dat ook niet meegemaakt. Ik was dolgelukkig, 2018, ik heb het continu gezegd, om toen die leidraad te hebben. En voordat we tot een masterplan komen van dat hele gebied, landaanwinning, Feyenoord XL, voor mij de tunnel maar voor anderen een brug, dan is het best goed dat we daar opnieuw een risicovol project over maken.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter. Ja, ik hecht er wel aan om mevrouw Verkoelen te vragen of zij mogelijkerwijs een deel van haar verhaal wil nuanceren, want het lijkt, u heeft dat een aantal keren genoemd in uw verhaal, alsof u ook spreekt namens de supporters, u zegt steeds de supporters. En we weten allemaal dat dat een deel van de supporters was. Een heel mondig deel van de supporters en ook een deel van de supporters dat we best wel goed konden begrijpen want er zat heel veel emotie bij, terechte emotie, vanwege het stadion. Maar ik denk wel dat het goed is om dat als nuance aan te brengen in het verhaal, want er was namelijk een heel groot deel van de supporters stil, of ze wisten niet zo goed wat ze ervan moesten vinden, en er was ook een deel van de supporters die waren eigenlijk wel voor zo'n stap vooruit, mogelijkerwijs risicovol. Maar ik denk dat het wel goed is voor uw verhaal en voor de geschiedschrijving dat we dat nuanceren. Dat u niet spreekt namens alle supporters.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Nee, namens u als supporter deed ik dat niet, dat klopt. Nee, daar heeft u gelijk in, maar er waren bij de supporters, ik heb het over die Feyenoordsupporters, en dat was een hele bak vol, met gigantische expertise, die waren slimmer dan menig ambtenaar en wethouder hier over de gang van zaken en over dingen die er speelden. Daar is nooit naar gekeken. Het hele participatieproces is overboord gezet. Dat wil ik met die supporters benoemen. Niet alleen zij, maar heel veel. Het participatieproces is slecht geweest.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dan afrondend. Dank voor uw reactie. Dat is denk ik een goede nuancering en ik ben het volstrekt met u eens voor wat betreft de kennis die die mensen in de weegschaal hebben gelegd.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank u wel. Ja, en ik weet ook dat die supporters echt oneindig veel raadsvergaderingen terug hebben zitten kijken. Dat heb ik zelf dus ook gedaan over de periode voordat die Position Paper was vastgesteld. Dus volgens mij hoeven we dat helemaal niet uit te

vragen. Dat zit gewoon in de verslaglegging van uw gemeenteraad. Maar daar kunt u heel duidelijk zien wat toen de afwegingen zijn geweest dat partijen voor of tegen dat Position Paper hebben gestemd.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Dat vind ik een mooie aanvulling. Dat weet ik niet. Het enige dat ik weet, ik heb het gezien van de motie van Leo Bruijn. Dat weet ik. Ik weet dat er een aantal zaken geweest zijn. Het enige wat de heer Vonk vraagt met zijn motie die ik graag ondersteun: laat nu eens eventjes door de ambtenaren goed op een rijtje zetten hoe we nu tot die afweging kwamen. En die zou ik wel heel graag willen zien, moet ik u eerlijk zeggen. En als ik niet krijg moet ik het zelf gaan doen, maar dat vind ik wel een hoop gezocht. Dat is een grote klus om die twee jaar helemaal na te gaan. En dat is het verzoek dat we hebben.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN**. Ja, dank voorzitter, ik heb een vraag aan de heer De Haan van D66. Want hij had een interruptie op mevrouw Verkoelen en dat ging over Feyenoord City 2.0, dat dat eigenlijk niet zo risicovol zou zijn. Maar mag ik dan aan de heer De Haan vragen: vindt u landaanwinning niet risicovol? Vindt u dat niet uiterst risicovol? Dat kan de gemeente niet eens. Ik denk juist dat we daar vreselijk nat kunnen gaan, om het zo maar eens te zeggen. Dus het lijkt me heel verstandig om dat wel degelijk bij een risicovol project te doen.

De **VOORZITTER**. De heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Volgens mij ligt dat plan als zodanig nu nog niet voor. Ik wacht even af tot dat voorligt en dan wil ik die afweging best wel maken. Maar ik vind het nu wat prematuur om nu al staande deze vergadering... En we doen alsof Feyenoord 2.0 één project is, maar het zijn een aantal deelbestemmingsplannen. Ik wacht het graag even af tot het plan er ligt en dan kan ik het op zijn merites beoordelen, maar ik vind het nu echt wat prematuur om gelijk al te zeggen: laten we dat hele Feyenoord City 2.0 een risicovol project maken.

De **VOORZITTER**. Helder. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, ik wilde er ook nog wel op antwoorden. Ik snap wat de heer De Haan zegt. Mijn zorg zit er gewoon in dat we niet helemaal weten waar we naartoe gaan. Dat we een Feyenoord XL krijgen, dat we een landaanwinning krijgen, dat we een nieuw stuk infrastructuur krijgen en voordat dat masterplan er is moeten wij eigenlijk onze randvoorwaarden toch al meegegeven hebben, moeten we toch eigenlijk al kijken hoe risicovol die zaken zijn. En dat is de vraag die voorligt en die ik in de motie heb. En ik zou het echt zonde vinden als u die kans laat liggen. Want het gaat er mij nog niet eens om, we kunnen het over het moment hebben, maar dat we dan in ieder geval met elkaar vaststellen: we gaan er een risicovol project van maken. Laten we onszelf niet in de voet schieten door de fout te maken dat we dadelijk echt erin vastlopen, dat we niet weten hoe we het moeten gaan toetsen.

De **VOORZITTER**. U bent met de toegekende extra dertig, dertig, dertig seconden nu helemaal op nul uitgekomen. Dat is wel heel bijzonder.

Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Project Feyenoord City 2.0 is een risicovol project

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van het voorstel naar aanleiding van de Eindrapportage Feyenoord City;

constaterende dat:

- er een Regeling Risicovolle projecten bestaat die tot doel heeft de raad in staat te stellen om zijn controlerende taak uit te oefenen waar het gaat om sturing en beheersing vooraf en tijdens een project, op de aspecten tijd, geld, kwaliteit en resultaat;

- door het niet doorgaan van een nieuw stadion het in 2017 opgestelde Position Paper voor het risicovolle project Feyenoord City niet meer van kracht is en is beëindigd;
- daarmee het rapporteren in het kader van de Regeling Risicovolle projecten voor Feyenoord City zonder stadion eindigt;
- er een risicovol project Feyenoord City 2.0 is die dezelfde gebiedsontwikkeling Feyenoord City maar dan zonder nieuw stadion wil realiseren;
- aan een onderdeel van dit risicovolle project Feyenoord City 2.0 ook een nieuwe landaanwinning en een Feyenoord XL ontwikkeling gekoppeld wordt;

overwegende dat:

- ook het risicovolle project Feyenoord City 2.0 ook door de gemeente Rotterdam qua sturing en qua voortgang goed gemonitord dient te worden;
- tevens de gemeenteraad gedurende die tijd goed geïnformeerd dient te worden;

verzoekt het college:

- het project Feyenoord City 2.0 aan te wijzen als risicovol project, conform artikel 3 van de Regeling Risicovolle projecten, en vraagt de griffie om alle noodzakelijke voorbereidende maatregelen in gang te zetten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik moet er wel even bij zeggen, mevrouw Verkoelen. Er stond ondertekening 50PLUS Zuid-Holland, dat heb ik weggestreept. Ik dacht dat dat waarschijnlijk briefpapier is van de Provincie Zuid-Holland. Ja, betreft. Zijn er andere sprekers? Ja, de heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja, inmiddels zijn we acht jaar verder sinds de eerste plannen van Feyenoord City hier in de raad werden besproken. Acht jaar verder, een hoop grijze haren verder, een hoop energie die we verspilld hebben zijn we verder en een hoop verspilling van tijd zijn we verder. Dat hele Feyenoord City-dossier kenmerkte zich door een enorme tunnelvisie, het wensdenken en ook vooral compleet doof zijn voor opbouwende en gefundeerde kritiek. Maar ja, het college had maar één doel en dat was de gemeenteraad verder die fuik indrijven, de fuik waarin we eigenlijk bijna geen nee meer konden zeggen. En dat werd met name gedaan door de opmerking: geen stadion, dan is er geen gebiedsontwikkeling mogelijk. Nou ja, dat is natuurlijk al volkomen gelogenstraft, en de Partij voor de Dieren vond het eigenlijk vanaf het begin al een idiote stelling. En als we die stelling gewoon al vanaf het begin hadden losgelaten, dan stonden daar nu al gewoon de woningen. En dan ja, de voetbalclub Feyenoord hè, als ze dat niet in dat stadion zouden spelen, dat zou een drama worden voor die club. We zouden nooit meer landskampioen worden. We zouden nooit meer om een beker kunnen strijden. En ja, we zouden afdalen naar het niveau vierde klasse amateurs. We zouden nog minder gaan presteren dan de IJsselmeervogels of de Kozakkenboys. Mijn hemel, wat hebben we hier een ontzettende onzinverhalen moeten horen, ook van de directie van Feyenoord en ook van de directie van het stadion Feyenoord. En eigenlijk, als ik daarop terugkijk, wat een gekte was het toch allemaal dat we daar maar in meegingen. Niet allemaal, er waren een paar raadsleden die daar toen al kanttekeningen bij plaatsten. Voorzitter, en dan ook de financiering en het rendement, dat werd steeds maar opgerekt. Dat werd steeds rooskleuriger voorgespiegeld. En daar was op een gegeven moment de partijpolitiek belangrijker dan gewoon gezond je verstand gebruiken met maar één vraag: waarom? Waarom? Als je iets niet snapt als raadslid, stel dan gewoon de vraag: waarom? Waarom doen we dit toch eigenlijk allemaal? En ja, er werd eigenlijk helemaal niet gekeken: wat is nu belangrijk voor de stad, wat is goed voor de voetbalclub, wat is goed voor de Rotterdammers? Ik heb hier voorbij horen komen dat het verdienmodel... er waren rondleidingen in de Kuip. Dat zou nog drie keer zoveel bezoekers trekken als Barcelona, als Bayern München, als Manchester United. Ja, echt lachwekkend, de horeca-inkomsten zouden drie keer zo groot worden. Alle supporters zouden blijven in het stadion om er maar lekker te drinken en te eten. En dan geen kroketje, maar vaak werd het ook nog voorgespiegeld alsof ze daar gingen dineren. Hoe slecht ken je je eigen stad? Hoe slecht ken je de voetbalsupporters? En over die voetbalsupporters, die hebben gewoon jaren, ook met kennis van zaken, want je kan ze niet afdoen als een stel nou ja, mensen die maar wat roepen, met kennis van

zaken kwamen ze constant met nieuwe ideeën, met vraagtekens te zetten bij de plannen. Maar er werd gewoon niet naar geluisterd. Het werd in de wind geslagen. En ja, als je nu kijkt, het stadion is inmiddels van Goldman Sachs. Dat is ook al uitgeleverd. Daar hebben wij natuurlijk verder niets mee te maken. Maar dat zegt wel iets over het niveau van de bestuurders die er toen zaten bij stadion Feyenoord maar ook bij de voetbalclub. En ik ben dolblij dat ze eindelijk zijn opgestapt. Dat is beter voor de club en beter voor Rotterdam. Voorzitter, maar de Partij voor de Dieren denkt natuurlijk ook aan de toekomst en het is natuurlijk heel erg goed om in de toekomst de risico's, de baten en de lasten in kaart te brengen. En wij bieden onze hand aan aan het college, maar zeker aan de stad en aan de ambtelijke organisatie: creëer nu gewoon, zoals bij elk groot project en bij elke gezonde organisatie een gezonde tegenkracht. Zodat je niet die modderschuit aan de Maas krijgt, maar misschien echt eens een goed plan. En daarvoor hadden wij een motie bedacht, dat er een raad voor tegenspraak moet komen. Het is een heel goede motie en ik ben blij dat de wethouder dat idee goed heeft ontvangen. Hij staat er welwillend tegenover. Hij heeft alleen gezegd: ja, het vergt iets meer tijd, iets meer onderzoek, en eventueel met de Rekenkamerrapportage kunnen we er dan ook naar kijken. Nou, wij zijn als Partij voor de Dieren blij met die toezegging. Wij houden de wethouder daar ook aan. Vandaar dat ik de motie nog even op zak houd en het resultaat afwacht. Ik dank u.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Volgens mij hebben we nu alle geluiden uit de raad binnen. Dan beginnen we met de beantwoording van de zijde van het college. Wethouder Struijvenberg als eerste.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Dank voorzitter. Inderdaad hebben we hierover een uitvoerig debat in de commissie gehad. Dat is ook niet zo gek bij zo'n langdurig en complex project met de bijzondere uitkomst die we natuurlijk ook allemaal kennen. Ik herken daarin ook wel weer delen van de bijdragen van de verschillende manieren hoe je erop terug kan kijken vanuit uw gemeenteraad. Ik zal dat niet allemaal van commentaar voorzien voorzitter, maar we gaan natuurlijk wel ons voordeel doen met het rapport dat er ligt en de eindrapportage zoals die is opgeleverd. Daarvan hebben we ook begrepen dat wat daar in staat op zich de duidelijkheid biedt waar eenieder dan weer zijn eigen mening over kan vormen. Al met al heb ik voor nu één motie die ik met u moet behandelen, de motie van GroenLinks 'Leren van Feyenoord City'. Ook dat is eigenlijk een logisch vervolg op waar we het in de commissie over hadden, van scope, tijd, financiën, moet dat nu heel duidelijk zijn aan het begin van zo'n traject. Ik heb toen ja gezegd en we hebben ook met elkaar gedeeld: ja, soms, of eigenlijk altijd, per definitie heb je helemaal aan het begin relatief weinig informatie, grote besluiten te nemen. En kom je verder in een project dan komt er natuurlijk steeds meer informatie, maar gaandeweg neem je ook afslagen omdat je steeds verder gaat. En we hebben ook met elkaar gedeeld, en dat werd geloof ik net in de eerste termijn ook nog gememoreerd. Als je een kader hebt en je legt dat op een goede, heldere manier vast, dan kan het ook zijn dat dat gewijzigd wordt, maar dan weet je ook wat je wijzigt onderweg, omdat je meer informatie hebt gehad. En voorzitter, ik zie deze motie als een oproep om dat dus met elkaar op een goede manier af te stemmen hoe we dat nu precies willen invullen. En soms zal het misschien ook gaan over de mate van hoe strak je het dan vastlegt en hoe strak kan je het ook vastleggen aan het begin. Ik vind het in ieder geval interessant om die oefening te gaan doen en daarover het gesprek met uw gemeenteraad aan te gaan en ook over het inzicht als er zaken worden gewijzigd, hoeft dat niet per definitie te betekenen: o jee, er is van alles aan de hand, dat is allemaal niet goed. Dat kan, dat hoeft niet, maar kan ook soms een logisch onderdeel zijn van het proces waar je met elkaar het debat over voert. Ik zou motie 1 willen omarmen voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel. Het is natuurlijk goed om terug te kijken en ik merk ook dat de lessen die we in het verleden hiervan hebben kunnen trekken ook gelijk doorgezet worden naar de toekomst. Dat doen we op allerlei manieren en ik denk dat dat ook heel goed is. Het is een goed rapport. Tegelijkertijd heeft u natuurlijk ook het een en ander gezegd over de nieuwe plannen die er zijn. We zijn natuurlijk heel snel aan de slag gegaan toen het bestemmingsplan werd vernietigd. We zijn gelijk doorgegaan met de nieuwe plannen voor delen van het gebied en dat is goed, dus daar is ook een hele procesplaat voor gemaakt, om al die samenhang onderling goed inzichtelijk te maken en ook aan te geven: wanneer nemen we welke besluiten waarover? Dus Feyenoord City 2.0 is echt alive and kicking, zou ik willen zeggen. Een aantal moties die daarover ook zijn ingediend en opmerkingen die zijn gemaakt. Allereerst van D66 over de Technische Universiteit en Feyenoord City. Dat wil ik ook even koppelen in mijn beantwoording aan de bijdragen van de heer Van Dommelen en de heer De Haan. Ook wij denken dat het goed is om economische vitaliteit in dat gebied te realiseren.

Dat heb ik al eerder gezegd. Het is aan een ruimtelijk-orderingsinstrumentarium waar ik nu aan werk, om daar vierkante meters voor te reserveren. Dus dat is wat wij ruimtelijk kunnen doen. Dan is het natuurlijk altijd nog afhankelijk van wie zich daarin wil vestigen. De heer Van Dommelen roept mij op om daar in ieder geval proactief in te zijn. Voor zover ik dat kan doen zal ik dat doen. Maar het is met name ook een economisch vraagstuk, dus dat zal ik afstemmen met mijn collega. Tegelijkertijd zou de Technische Universiteit een optie zijn. Er zijn verschillende locaties die nu onderzocht worden waar die Technische Universiteit zich kan vestigen. Daar kan dit onderdeel van uitmaken, dus ik kan deze motie oordeel raad geven. Maar weet wel dat we echt nog in het proces zitten en dat ook de Technische Universiteit zo zijn wensen heeft over bereikbaarheid en locatie, dus dat doen we met elkaar. Maar deze kan daarin mee betrokken worden. Dan twee moties, eentje van de ChristenUnie die zegt: die Position Paper positioneer die goed, en ook nog weer terug te kijken naar wat er eigenlijk voor die periode in 2016/2017 is gebeurd. 2013-2017 vraagt u naar, om daar een reflectie te doen. Ik begrijp ook als historica de behoefte om diep in het verleden te graven. Maar ik wil toch ook met klem verzoeken om naar de toekomst te kijken. Dit rapport van Arcadis geeft ons veel in handen. Ik heb ook met de commissie besproken, we hebben nu een besluitvormingsmodel over hoe we gestructureerd besluiten willen nemen over gebiedsontwikkeling, van heel abstract structuurontwerp naar concreet bouwvergunning en wat er allemaal tussen zit en wanneer we wat door de raad laten vaststellen. Daarmee wil ik echt tegemoetkomen en denk ik ook dat wij middelen hebben om met elkaar het goede gesprek te voeren over de totstandkoming van projecten in de stad. Daar wil ik mij aan vasthouden. Dat is hoe we het gaan doen. En er is weer uitvoeringskracht nodig om zo'n heel reflectieonderzoek te doen en wij zitten echt behoorlijk krap in onze bemensing. En dan kijk ik liever vooruit voor de bouwplannen die moeten komen dan dat we nog een historisch onderzoek gaan doen, dus deze motie ontraad ik. Gewoon om uitvoeringskracht. Het is overigens goed dat er werd gezegd dat er heel veel documentatie beschikbaar is rond de besluitvorming destijds en dat is iets waar u natuurlijk ook altijd nog naar kunt kijken. Dan de motie 'Risicovol project'. Ook hiervoor wil ik aangeven: de beheersing van hoe wij nu met allerlei verschillende gebiedsontwikkelingen omgaan, daar hebben we echt nu een nieuw besluitvormingsmodel voor ingericht. Daarin geloof ik echt dat we op de juiste momenten de juiste gesprekken voeren. U geeft nu aan nu al een risicovol project voor Feyenoord City 2.0. Naar mijn beleving gaat u daarover, maar ik zou het heel mooi vinden als wij dan dat gesprek kunnen voeren daarover op de momenten dat we ook inhoudelijk weten wat dit project ook behelst. We zijn nu bezig met masterplannen, met verkenningen daarin. Die komen nog allemaal uw kant op. Dan kunt u ook aangeven: dat zien wij als een risico. Is dan een risicovol project maken het geijkte instrumentarium, of wellicht zegt u: ik wil wat meer risicoanalyses hierover hebben en bespreken. Het zou mij een groot ding waard zijn als we echt op basis van de inhoud goed kunnen bepalen wanneer we en wat we dan precies een risicovol element vinden van bepaalde ontwikkelingen. Dus ook al ga ik er niet over, een hartenkreet van mijn kant. Dat waren de moties.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Zijn er nog vragen blijven liggen of is er behoefte aan een korte tweede termijn? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nou, ik heb nog een vraag aan wethouder Struijvenberg, of hij toch nog even kan reageren op ons idee voor de raad voor tegenspraak, wat hij daarvan vindt.

De **VOORZITTER**. Andere vragen nog? Niet? Wethouder Struijvenberg.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Voorzitter, dank voor het aanhouden van de motie, want zo zal ik het denk ik maar noemen, maar de heer Van der Velden heeft het zelf eigenlijk heel juist toegelicht. Maar dank dat dat op die manier mogelijk is en we houden het idee in gedachten en we komen daar nog met elkaar over te spreken.

De **VOORZITTER**. Welke motie is dat?

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Niet ingediend.

De **VOORZITTER**. De niet-ingediende motie Tegenspraak. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) De conceptueel in het hoofd van de heer Van der Velden aanwezige motie wordt niet ingediend. Goed. Volgens mij zijn we nu aan het einde gekomen van het behandelen van dit onderwerp. Dat klopt? Dan gun ik u een korte pauze van een minuut of tien. Dan gaan we zo dadelijk verder met de rest van de agenda. Mag ik u terugverwachten om 16.05 uur? De vergadering is kort geschorst.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken te gaan zitten? Ik heropen de vergadering. Ik zoek de heer Verhoef.

De heer **ROSKAM** (lr). Als het Grondbeleid is dan pak ik hem.

6.3 Het voorstel tot vaststelling van de beleidsnota 'Rotterdams Grondbeleid'

De **VOORZITTER**. Dan heropen ik de vergadering. Aan de orde is agendapunt 6.3, Het voorstel tot vaststelling van de beleidsnota 'Rotterdams Grondbeleid'. De heer Verhoef staat erop, maar u doet het woord? Heel goed. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Een aangepaste motie, inhoudelijk aangepast? Als het alleen om de ondertekenaars gaat dan kunt u hem bij de griffie inleveren.

6.1 Programmaplan Digitale Inclusie - vervolg

De **VOORZITTER**. De heer Kind heeft de volgende motie ingediend.

Motie 6. Digitaal toegankelijke websites

"De Gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het agendapunt 6.1 'programmaplan Digitale Inclusie';

constaterende dat:

- het programmaplan Digitale Inclusie wordt besproken en dit bij uitstek het moment is om het over de toegankelijkheid van de gemeentelijke websites te hebben;
- de gemeente Rotterdam verantwoordelijk is voor minimaal 100 websites¹;
- uit het dashboard van rijksoverheid² blijkt dat een groot aantal van deze websites niet volledig digitaal toegankelijk is (Status B, C), niet voldoet aan de wettelijke verplichting (Status D) of een toegankelijkheidsverklaring mist;
- digitale toegankelijkheid onmisbaar is voor het bieden van gelijke kansen en het bevorderen van zelfstandigheid onder mensen met een beperking;

overwegende dat:

- Rotterdam een gemeente wil zijn waarin iedereen mee kan doen;
- digitalisering een steeds grotere rol speelt in ons leven;
- het toegankelijker maken van de samenleving niet alleen het wegnemen van fysieke, maar ook digitale obstakels betreft;
- het investeren in digitale toegankelijkheid niet alleen ten goede komt aan mensen met een beperking, maar het ook de algemene gebruiksvriendelijkheid van de websites verhoogt voor alle gebruikers;

verzoekt het college:

- inzichtelijk te maken wat er gedaan moet en kan worden om alle gemeentelijke websites, die de gemeente Rotterdam duurzaam in de lucht wil houden, een toegankelijkheidsverklaring te geven;
- om voor al deze gemeentelijke websites die dit nog niet hebben, zo snel mogelijk een toegankelijkheidsverklaring op te stellen;
- om al deze gemeentelijke websites d.m.v. een toegankelijkheidsverklaring digitaal toegankelijk te maken of deze aantoonbaar aan de wettelijke verplichtingen van het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid te laten voldoen (Status C)³;
- hierbij te streven naar zoveel mogelijk websites met een Status A (volledig digitaal toegankelijk);

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind en S. Reitema

¹ <https://www.rotterdam.nl/toegankelijkheidsverklaringen>

² Zó digitoegankelijk is Gemeente Rotterdam I Dashboard Digitoegankelijk (<https://dashboard.digitoegankelijk.nl/organisaties/289>)
³ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0040936/2018-07-01>

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

6.3 Het voorstel tot vaststelling van de beleidsnota 'Rotterdams Grondbeleid' - vervolg

De **VOORZITTER**. Goed zo, gaat uw gang.

De heer **ROSKAM** (lr). Goed, het Grondbeleid. Een jaar geleden stond ik hier ook en toen stoorde ik me eraan hoe we met de langlopende grexen omgingen vanwege de impact op de financiën. Ik stoorde me aan het feit dat we met IVA's konden tekenen bij het kruisje, anders hadden we een onrechtmatigheid op de jaarstukken. Als je consistentie in besluitvorming wilde ontdekken, kwam je in een myriade van stukken terecht en kon je niet via een rechte lijn, maar wel via wat curves bij ieder besluit een stukje beleid vinden, maar consistent was het niet. Destijds diende ik de motie Roskam en Rozema in, een van de moties die met dit beleid wordt afgedaan. Het is Grondbeleid, dus we bespreken het Grondbeleid en het is de gereedschapskist hoe we onze Woonvisie kunnen gaan realiseren en hoe we de besluitvorming erover doen in de tijd. Om dan net zoals met de sociale grondprijs toch weer even de vergelijking met de auto te maken. De woonvisie is onze bestemming, het Grondbeleid is de auto waarmee we er komen en instrumenten zoals grondprijzen, het doorbouwfonds, de Enecomiddelen en erfpacht zijn de benzine om die bestemming te bereiken. Dus eigenlijk heb ik zoiets van, beste BWB'ers kom tot een visie voor de stad en kijk bij de gebiedsontwikkeling welke instrumenten die dit beleid u biedt u het effectiefst kunt inzetten en welke financiële scenario's u wilt zien. Mocht u onverhoopt iets missen, voeg het toe. Kortom, neem dit beleid, gaat voort en bouw aan de stad van onze toekomst. Ik wil nog wel even mijn dank uitspreken aan de ambtelijke ondersteuning op dit stuk, evenals de collega's Van Dommelen, De Haan, Kockelkoren en Rozema voor het meedenken over het besluitvormingsmodel dat in het Grondbeleid zit, de juiste versie op pagina 8 sinds 14 februari jl., en de wijze waarop we de grondexploitatiemonitor gaan vormgeven. Met deze wijzigingen zijn de drie punten uit de motie geadresseerd, de raad krijgt consistent beleid, ons budgetrecht is beter geborgd en de raad kan zijn controlerende en kaderstellende taak beter uitvoeren. Derhalve adviseer ik mijn fractie dan ook om straks voor dit Grondbeleid te stemmen. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mevrouw Kockelkoren. Gaat over. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, zonder grond kun je niet bouwen en zonder gebouwen kun je niet wonen. Het bezit van grond is dus eigenlijk een vorm van macht en geeft mogelijkheden om te sturen op wat wel en wat niet op de grond wordt gebouwd. Voor ons nu drie punten. Eén: we hebben de komende jaren veel nieuwe woningen nodig en een mooie manier om woningen in de bestaande stad toe te voegen is een of twee extra lagen op bestaande woningen te bouwen oftewel optoppen. In de praktijk gebeurt dat nog weinig en met de motie 'Straatjes erbij' die ik straks ga indienen vragen we te onderzoeken hoe optoppen financieel aantrekkelijker kan worden gemaakt, een onderzoeksmotie. Twee: al jarenlang horen de leden van de commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte geklaag over de ontheffingsvergoeding, niet dat die te hoog zou zijn, maar te lang onzeker. Corporaties en ontwikkelaars klagen hierover en soms stranden bouwprojecten in een laat stadium omdat er ineens een extra rekening van de gemeente op tafel komt. Daarom een motie om dit proces transparanter en duidelijker te maken en onaangename verrassingen te voorkomen. Ten slotte. Innovatie gaat niet vanzelf. We zien het bij initiatieven van wooncorporaties, maar ook bij ouderen die samen een bouwproject willen optuigen, het gaat vaak moeizaam en de prijs van grond is niet zelden een struikelblok.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen wil u een vraag stellen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ook weer een toelichtende vraag op die tweede motie. Wat ik niet helemaal uit uw verhaal hoor is waar in het proces u dan zou willen dat die transparantie wordt geleverd? Wanneer moet er duidelijkheid worden gegeven aan de ontwikkelaar. Op zichzelf ben ik het ermee eens om aan de voorkant zo veel mogelijk duidelijkheid te scheppen, maar waar in het proces zou dat precies moeten plaatsvinden?

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu) Ja, de verleiding is natuurlijk groot om mijn geweldige kennis op dit gebied hier te etaleren, maar ik heb slechts dertig seconden en er is mij verteld dat nu in ieder geval de ontwikkelaars op een gegeven moment horen 'we zijn al lang bezig met het uitwerken van onze plannen, maar we weten nog steeds niet wat dit gaat kosten' en vervolgens sneuvelt het te laat, dus als die plannen er lang zijn. Wij willen dat er aan de voorkant, op het moment dat er getekend en gerekend gaat worden, al duidelijkheid over die kosten is. Is dat zo voldoende helder?

De **VOORZITTER**. Heel goed, u kunt verdergaan.

De heer **VONK** (cu). Dank voorzitter. Dan terug naar het laatste over de innovatie. Wat zou het toch mooi zijn als dankzij erfpacht wooninitiatieven zonder winsttoogmerk gemakkelijker van de grond komen door een uitzonderingsregel te maken zoals die er nu ook is voor ondernemers. Ondernemers hoeven namelijk de grond niet te kopen, maar kunnen die in erfpacht krijgen, zo houden de ondernemers meer geld over om in hun bedrijf te investeren, dat staat op dit moment al in het verhaal. Hoe mooi zou het zijn als dat ook zou kunnen voor nieuwe wooninitiatieven zonder winsttoogmerk. Daarom een motie die oproept om twee pijlers te doen om de bestaande uitzonderingen voor bedrijven breder toe te passen. Dat is de motie 'Benut Grondbeleid voor langdurig betaalbaar wonen'. Dat waren mijn moties en mijn bijdrage, dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Straatjes erbij, ook in Rotterdam

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het Rotterdams Grondbeleid;

constaterende dat:

- optoppen van gebouwen onderdeel uitmaakt van het 'beter benutten', zoals dat in de concept Rotterdamse Woonvisie wordt omschreven;
- bij het optoppen van gebouwen in veel gevallen een ontheffingsvergoeding verschuldigd zal zijn;

overwegende dat:

- landelijk gezien flinke discussie gaande is over nut, noodzaak en uitvoering van 'straatjes erbij';
- Rotterdam potentie heeft voor vele 'straatjes erbij' in de vorm van optoppen;
- deze potentie nu nog niet of nauwelijks benut wordt, enkele uitzonderingen daargelaten;
- optoppen in combinatie met verduurzamen nog meer voordelen heeft;

verzoekt het college:

- te onderzoeken hoe 'straatjes erbij' in de vorm van optoppen aantrekkelijker gemaakt kan worden, bijvoorbeeld door af te zien van een ontheffingsvergoeding bij optoppen van een of twee woonlagen;
- op basis van de resultaten aan de raad voorstellen te doen over hoe dit in de praktijk kan worden toegepast;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, A. Kockelkoren, T. Kind en G.J. Engberts

Motie 2. Laat ontheffingsvergoeding bouwprojecten niet frustreren

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het Rotterdams Grondbeleid;

constaterende dat:

- wijziging van gebruik of bebouwing op door de gemeente uitgegeven grond kan betekenen dat de initiatiefnemer een ontheffingsvergoeding aan de gemeente verschuldigd is;

overwegende dat:

- uit gesprekken met corporaties en ontwikkelaars blijkt dat soms lang onduidelijk is wat de hoogte van de ontheffingsvergoeding wordt en hoe deze tot stand komt;
- projecten soms vertraging ondervinden of zelfs stuklopen omdat de ontheffingsvergoeding in een laat stadium veel hoger blijkt dan aanvankelijk was ingeschat;

verzoekt het college:

- de systematiek van ontheffingsvergoedingen zodanig in te richten dat initiatiefnemers snel duidelijkheid hebben over de hoogte van de vergoeding in relatie tot het beoogde bouwprogramma;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, A. Kockelkoren, P.J.H.D. Verkoelen, D.J. van Dommelen, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, T. Kind en G.J. Engberts

Motie 3. Benut Grondbeleid voor langdurig betaalbaar wonen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het Rotterdams Grondbeleid;

constaterende dat:

- in het Rotterdams Grondbeleid over erfpacht wordt gesteld: 'Voor bedrijventerreinen kan ook worden gekozen voor een periodieke canonbetaling zodat de ondernemer financiële ruimte heeft om investeringen te doen in de onderneming in plaats van in de grond';
- bouwen van woningen in het sociale en middensegment ernstig onder druk staat vanwege de hoge kosten;

overwegende dat:

- momenteel steeds meer projecten in de ijskast verdwijnen en zich een bouwcrisis lijkt aan te dienen;
- Rotterdam zowel nu als in de toekomst grote behoefte heeft aan woningen in het sociale en middensegment;
- ondernemers op bedrijventerreinen via erfpacht wel worden geholpen om financiële ruimte te creëren en organisaties die zonder winstoogmerk langdurig betaalbare woningen willen realiseren niet;

verzoekt het college:

- twee pilots te doen waarbij stichtingen of verenigingen die zonder winstoogmerk collectieve woongebouwen op gemeentelijke grond willen realiseren deze grond onder voorwaarden in erfpacht kunnen krijgen;¹
- hierover voor april 2025 terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, A. Kockelkoren, T.S.J. Coşkun, P.J.H.D. Verkoelen, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, T. Kind en G.J. Engberts

¹ Bijvoorbeeld: Het betreft huurwoningen in verschillende segmenten die eeuwigdurend in hun segment dienen te blijven. De woningen kunnen niet worden verkocht en zijn daarmee blijvend beschikbaar in het sociale en/of middensegment. Vrijkomende woningen zijn alleen beschikbaar voor specifieke inkomensgroepen.

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Wie mag ik het woord geven? De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja dank u wel voorzitter. De belangrijkste opgave op dit moment is volgens ons meer betaalbare woningen en er is eigenlijk bijna elke dag wel in het nieuws hoe die bouwproductie stakt en stopt. Daarom bekijken we natuurlijk op welke manier dit Grondbeleid bijdraagt aan het bouwen van zo veel mogelijk betaalbare woningen. Er is net een aantal zeer terechte

moties ingediend waar we van harte op meetekenen, optoppen beter mogelijk maken, versnelling in besluitvorming over plannen, het instrument erfpacht actief en breder inzetten, alles wat we kunnen doen om betaalbare woningen gebouwd te krijgen. Daarbij is de grondprijs natuurlijk ook een belangrijk element en we blijven de keuze om de grondprijs voor sociale woningen fors te verhogen onbegrijpelijk en onverstandig vinden. Het plan is ook om het vaststellen van de grondprijzen als bevoegdheid bij de raad weg te halen en het college beslist dan, wij vinden dat heel erg raar. Het is een van de sturingsinstrumenten van de gemeente en de kaderstellende rol van de raad moeten we daarbij niet weggeven. Wat de grondprijs achter de komma is dat zal, maar de trend van verhogen of verlagen is voor ons iets wat de raad hoort te beslissen en daarom deze motie samen met GroenLinks en de Partij voor de Dieren.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Grondprijzen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de beleidsnota Rotterdams Grondbeleid;

constaterende dat:

- met het nieuwe Grondbeleid de grondprijzen en parameters jaarlijks door het college worden geactualiseerd;

overwegende dat:

- de gemeenteraad een kaderstellende rol heeft;
- het verhogen of verlagen van de (sociale) grondprijzen een sturingsinstrument is die we als gemeente ter beschikking hebben;
- de trend van de ontwikkeling van de grondprijzen een kader daarvoor biedt;

spreekt uit dat:

- de bevoegdheid bij het college om de grondprijzen vast te stellen, de kaderstellende rol van de gemeenteraad onverlet moet laten;

draagt het college op om:

- voorgenomen fundamentele wijzigingen in de ontwikkeling van de grondprijzen vooraf aan de raad voor te leggen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts, A. Kockelkoren, R.T.J. van der Velden en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Toch een vraag hierover. Er staat in de Gemeentewet dat dit over het algemeen een collegebevoegdheid is, staat ook in de handreiking van de VNG 'laat dat bij het college', hoe kijkt u ernaar dat eigenlijk bij het merendeel van de gemeenten in Nederland dat Grondprijnsbeleid een bevoegdheid van het college is?

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Wij vinden dat de kaderstellende rol van de raad hier kan worden gerespecteerd. Dat kan ook door van het vaststellen van de grondprijzen een collegebevoegd te maken, maar het vaststellen van de trend, de ontwikkeling, waar ga je heen, de koers, als kaderstellend deel bij de raad te laten en dat ook ter besluitvorming aan de raad voor te leggen.

De **VOORZITTER**. U bent klaar? Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Dank u wel voorzitter. Het is alweer enige tijd geleden dat we in de commissie BWB het Rotterdams Grondbeleid hebben besproken, voorafgegaan door een gedegen technische sessie in oktober 2023 waar we als raadsleden goed in dit nieuwe beleid zijn meegenomen want na ruim tien jaar en een Grondbeleid waarin wellicht ook nog wat errors klinken uit de periode waarin we als stad forse financiële problemen hadden, is het goed dat we nu beleid hebben waarmee we denk ik de mogelijkheden, de middelen en de tools hebben om de uitdagingen anno nu aan te kunnen. Wat dat betreft ook dank voor het stuk met daarin een heldere uiteenzetting over de beleidsmogelijkheden. De heer Roskam complimenteerde net een aantal collega-raadsleden inclusief mezelf, ook dank aan de heer Roskam van Leefbaar Rotterdam en diens alertheid om het nu te agenderen en vanuit D66 Rotterdam steun hiervoor. Tot slot voorzitter. Ook complimenten voor de opmaak van het stuk met het Grondbeleid en de verschillende beleidslijnen die vaak fraai zijn geïllustreerd met foto's van Rotterdam, mooi om altijd even te puzzelen waar je naar kijkt, welke gebouwen en naar welk perspectief, maar op pagina 19 van het stuk over het Grondbeleid staat in de passage over het verwerven een bijzonder pand in erbarmelijke staat op de foto, het Veerhuis aan Schiemond. Dat is inmiddels een gemeentelijk monument en vol in transformatie naar een nieuwe bestemming, het Schrijvershuis, maar in plaats van verwerven is dit juist uit de gemeentelijke portefeuille verdwenen. Een tikje ironisch hoe een gemeentelijk pand jarenlang stond te verkrotten en nu niet is verworven maar juist is afgestoten. Gelukkig wordt het gerenoveerd, krijgt het een mooie nieuwe functie en blijft het behouden voor de publieke zaak. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Andere sprekers bij dit punt? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvvd). Dank voorzitter, ik wil van de gelegenheid gebruikmaken om twee moties in te dienen en gezien de tijd zal ik het verzoek aan het college voorlezen. De eerste motie is 'Erfpacht voor middenhuur' waarin wij het college verzoeken voor nieuwbouw van huurwoningen in het middensegment op grond in eigendom van de gemeente tevens uitgifte in erfpacht toe te passen. De tweede motie is 'Converteren naar eeuwigdurende erfpacht' en in principe te kiezen voor conversie naar eeuwigdurende erfpacht als eigenaren van woningen zich met een verzoek tot het afkopen van een tijdelijk erfpachtcontract tot de gemeente wenden, deze is medeondertekend door andere partijen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende moties ingediend.

Motie 5. Converteren naar eeuwigdurende erfpacht

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de beleidsnota Rotterdams Grondbeleid;

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam erfpachters van woningen met een tijdelijk erfpachtcontract de mogelijkheid biedt hun recht te converteren naar eeuwigdurende erfpacht of vol eigendom;

overwegende dat:

- de gemeente met erfpacht beter kan sturen op ruimtelijke ontwikkelingen en instandhouding van gewenste functies dan bij vervreemding van het eigendom;
- erfpacht tevens een belangrijk instrument is om oneigenlijk gebruik van de woning of ondermijning tegen te gaan, als aanvulling op het strafrecht;

verzoekt het college:

- in principe te kiezen voor conversie naar eeuwigdurende erfpacht als eigenaren van woningen zich wenden tot de gemeente met een verzoek tot het afkopen van een tijdelijk erfpachtcontract;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, A. Kockelkoren, P.J.H.D. Verkoelen en G.J. Engberts

Motie 6. Erfpacht voor middenhuur

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de beleidsnota Rotterdams Grondbeleid;

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam sinds 2003 hoofdzakelijk gronden uitgeeft in vol eigendom met privaatrechtelijke voorwaarden en een kettingbeding in plaats van erfpacht;
- erfpacht wel van toepassing is op nieuwbouw van sociale huurwoningen, vanwege extra mogelijkheden voor instandhouding van de gewenste functie voor de beoogde doelgroep;

overwegende dat:

- het college stevig inzet op genoeg middensegment in de stad en er dus een belang bij heeft dat dit prijssegment voor de stad behouden blijft;
- transformatie van middenhuur naar duurdere woningen ongewenst is en dezelfde ratio als voor sociale huurwoningen (instandhouding van de gewenste functie voor de beoogde doelgroep) van toepassing is;

voorts overwegende dat:

- het thans onzeker is of de wet betaalbare huur zal worden ingevoerd hetgeen betekent dat regulering van middenhuur uitblijft en de gemeente naar privaatrechtelijke wegen moet zoeken om dit prijssegment voor de stad te behouden;
- erfpacht kennelijk een krachtiger privaatrechtelijk instrument is dan andere privaatrechtelijke voorwaarden;

verzoekt het college:

- voor nieuwbouw van huurwoningen in het middensegment op grond in eigendom van de gemeente tevens uitgifte in erfpacht toe te passen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, T.J. Vonk, P.J.H.D. Verkoelen, T.S.J. Coşkun, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, G.J. Engberts en A. Kockelkoren

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank. Mijnheer Van Dommelen, u hebt een vraag aan de heer Van der Velden?

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ik gun de heer Van der Velden wat extra tijd, dus ik ga hem een vraag over de tweede motie stellen. Daarin zegt u eigenlijk 'we willen eigenlijk geen erfpacht meer converteren in eigendom. Welk probleem lost u hier nu precies mee op, kunt u dat misschien even toelichten?

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u, dat zal ik dan toelichten. Erfpacht helpt bij het sturen op ruimtelijke ontwikkelingen en het tegengaan van oneigenlijk gebruik van woningen en ondermijning. Daarom zou de preferente optie moeten zijn om erfpachters met een tijdelijk contract een conversie naar eeuwigdurende erfpacht in plaats van vol eigendom moeten zijn. Daarvoor hebben wij deze motie ingediend.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Nou ben ik een zzp'er, ik heb geen eigen pensioen, ik probeer mijn inkomen een beetje bij elkaar te krijgen en ik denk 'hè, nadat ik met pensioen ben, moet ik ook kunnen leven', hoe doe ik dat en hoe doen Nederlanders dat al vijftig jaar? Dat doen ze met het opbouwen van vermogen in de waarde van hun woning. U zegt eigenlijk 'dat interesseert me helemaal niet en dat gun ik u ook helemaal niet. De waarde van die woning, die waardestijging van die grond, is niet aan u besteed, die gun ik u niet', dat zegt u eigenlijk door te zeggen dat we niet mogen kiezen voor omzetting in eigendom. Wat vindt u daar dan van?

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik vind het heel dom om met je woning te speculeren op vermogen. Dat vind ik heel dom, wonen zou moeten zijn om gewoon te wonen. Dat de VVD woningen als vermogen ziet, dat is niet iets wat de Partij voor de Dieren voorstaat. Dus ja, daar verschillen wij van mening.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. U vindt dus dat iemand niet het recht heeft om zijn eigen pensioen op te bouwen, u vindt dat een zzp'er die niet in dienst is, niet het recht heeft om zijn eigen pensioen op te bouwen, is dat wat u zegt?

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nee, dat zeg ik niet.

De **VOORZITTER**. U bent klaar mijnheer van Dommelen? Gaat uw gang.

De heer **COŞKUN** (sp). Ik heb een vraag aan de heer Van Dommelen.

De **VOORZITTER**. Gaat uw gang

De heer **COŞKUN** (sp). Je hebt niet het recht om te speculeren met de waardeinstijging van de grond die niet door jou is gerealiseerd. De SP vindt überhaupt dat grond eigenlijk in gemeentelijk eigendom zou moeten zijn want mensen speculeren: er komt een locatie en daar komt straks een treinstation, als ik daar nu een stukje grond koop dan is dat over dertig jaar ineens veel meer waard. Niet door jouw eigen toedoen, door je eigen arbeid, maar gewoon omdat de gemeente dat in ontwikkeling heeft gebracht. De SP is in ieder geval voor het herinvoeren van de erfpacht en het niet meer verder verkopen van gemeentelijke grond.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Het was een vraag aan mij, tenminste zo heb ik het een beetje geïnterpreteerd. Wij gunnen mensen wel dat ze gewoon vermogen kunnen opbouwen. Dat weet u en u hebt het over speculeren. Ik denk als iemand gewoon in zijn eigen huis, daar hebben we het over, zijn eigen huis, geen belegger, gewoon zijn eigen huis, een waardevermeerdering zou willen realiseren, zodat hij daar ook zijn pensioen uit kan betalen dan zie ik het probleem niet. Ik vind het best apart dat u dat speculeren vindt, wij gunnen bewoners een stukje eigendom en een stukje vermogensopbouw, dat klopt.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ik heb daar geen bezwaar tegen als het je eigen huis is, maar die grond wordt niet beter, slechter of wat dan ook, die grond stijgt in waarde vanwege de locatie die is verbeterd, bijvoorbeeld omdat er dichtbij toevallig een metrostation is gekomen. Natuurlijk is pensioenopbouw via je huis op zich prima, maar niet via de grond, daar heb je de grond niet voor nodig.

De **VOORZITTER**. Helder. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, toch even naar aanleiding van de interruptie van de heer Van Dommelen. Dit is precies de discussie die we ook steeds in de commissie BWB hebben, voornamelijk met uw collega Verweij. Dit is de economie waar we vanaf moeten en het is de economie die u nu bepleit. U hebt het alleen maar over 'als de waarde stijgt' en de VVD is er niet voor die mensen als de waarde daalt want dat doet precies diezelfde vrije markt. Wat de heer Van der Velden voorstelt, is een instrument waarbij je zegt 'we trekken het meer naar de overheid toe want we vinden het een publieke taak dat mensen kunnen wonen' en hij vergroot het een beetje, hij zegt 'doe dat nou niet alleen voor sociaal, maar doe dat ook voor midden'. We weten dat we in deze stad behoefte aan een midden hebben, dat zegt uw partij ook steeds en nu komt er hier een knop om aan te draaien en dan zegt u 'ik gun het mensen dat ze hun pensioen kunnen opbouwen', maar dat moeten ze niet doen met waardeinstijging van grond waarvan ze toevallige eigenaar zijn geweest, dat moeten ze

op een andere manier doen. laten we dat op een eerlijke manier doen en als gemeente onze verantwoordelijkheid pakken en precies aan dit soort knoppen gaan draaien.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja dank u wel. Ik hoorde de heer Segers-Hoogendoorn ook een ander verhaal houden, namelijk dat erfpacht een knop is aan waaraan je kunt draaien om betaalbare koop mogelijk te maken, maar u weet net zo goed als ik dat als je een pand met erfpacht koopt, de erfpacht ongeveer een-op-een op de financiering in mindering wordt gebracht. Dus het leidt niet tot vergroting van de mogelijkheden om betaalbaar te kopen, dat is echt een drogreden. Dan kom ik nog even terug want zowel de heer Coskun als u zeggen eigenlijk wel waarover de motie van de heer Van der Velden gaat. Wat de heer Van der Velden wil doen, hij wil eigenlijk gewoon erfpacht in het gemeentelijk woonbeleid herinvoeren en dat doet hij met een motie, een beetje verhuld, en dan komt hij er zo een beetje dwars doorheen. We hebben er geen fatsoenlijke discussie over, we moeten even op de achterkant van een A4'tje worden meegenomen in het Grondbeleid. Daar zijn wij helemaal geen voorstander van.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, we moeten van een oude economie die veel mensen de dupe maakte en een heel klein aantal mensen liet profiteren naar een nieuwe economie die ver weg moet blijven van het wonen want wonen is een publieke taak, dat heb ik net uitgelegd. Dit is inderdaad een knop om aan te draaien, dat doet uw eigen college ook want het erfpachtmiddel wordt gewoon ingezet. Hier gaat het erover voor welke doelgroepen je dat doet. We weten dat na sociaal ook de middenhuur en middenkoop een kwetsbaar deel van de markt is want het kan zomaar eens daar uitgroeien en dan zetten we dit middel in, dan trekken we weer meer die publieke taak naar ons toe. Die past ons ook en die verantwoordelijkheid moeten we nemen. Dat is het enige wat ik zeg en het zou u ook sieren om daarop te reageren want ik probeer uw argumentatie eigenlijk een beetje aan te vallen, dan is het misschien goed als u daar ook op reageert want het is wel de oude economie en die moeten we kwijt, maar de VVD houdt daar, en ja ik tel steeds in deze raad, volgens mij als enige partij nog aan vast.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja dank u wel. Even een paar reacties, allereerst sociaal. Volgens mij converteren woningcorporaties op dit moment gewoon erfpacht om in de eigendom en ook op sociaal vlak zie je dat de erfpacht er uiteindelijk uit wordt gesloopt. Ik zie overigens niet het verschil in het gemeentelijk beleid rondom sociaal en midden. Ik blijf het herhalen, we hebben helemaal geen discussie over speculeren, maar we hebben hier een discussie over de eigen woning, eigen grondbezit, van eigenaar-bewoners in de stad. Daar hebben we het over en daar gunnen wij de bewoner een stukje vermogensaanwas. U hebt gelijk dat huizenprijzen ook kunnen dalen, maar over de tijd is dat natuurlijk niet zo. Het is altijd volatiel, maar over de tijd zie je woning- en grondprijzen stijgen.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja gelukkig maakte de heer Van Dommelen nog die laatste opmerking. In een perfecte vrije markt, in de markt die u bepleit, zou dat dalen eigenlijk vaker moeten voorkomen, net zo vaak als het stijgen. Dat is ook wat ik inderdaad in mijn interruptie zei, dan is de VVD er niet voor de mensen. Het gaat alleen over stijging en daarmee klopt het woord wel volledig, dan is het speculeren en daarmee houdt u mensen eigenlijk een worst voor die er mogelijkerwijs helemaal niet is. Sterker nog, mensen komen in de problemen en dan is de VVD er niet. Dat is uw liberale denken, dat is het ook altijd geweest, maar als ik de kans krijg, daag ik u en uw collega gewoon iedere keer bij ieder debat uit om daar toch eens een beetje over uw eigen schaduw heen te stappen en dit soort knoppen om aan te draaien eens te pakken. We hebben even tijd nodig om van die oude VVD-economie, die toch vooral mensen het slachtoffer maakte, naar een nieuwe economie te gaan die gewoon veel eerlijker is.

De **VOORZITTER**. Tot slot de heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). We kunnen nog uren doorgaan voorzitter, het is een buitengewoon boeiend onderwerp en we zijn hier overigens al twee jaar over bezig. Niet over erfpacht hoor, daar hebben we het lang niet over gehad en dat wordt er nu op slinkse wijze even ingegooid. Sorry ik krijg allerlei geluiden hier links van me, ik probeer me even te concentreren op mijn dingen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen is aan het woord.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ik vind het unfair dat u zegt dat wij er bij waardedaling niet zijn, dat is helemaal niet waar. U weet dat wij als VVD voor eigen verantwoordelijkheid zijn en waar het ons om gaat, is dat mensen een keuze hebben. Mensen zijn oud en wijs genoeg om die keuze te maken en we willen dat ze worden geïnformeerd, maar ze hebben een keuze. De motie van de Partij voor de Dieren zegt 'we nemen die keuze af, wij weten het beter, wij nemen de keuze af', dat wordt er gezegd.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGRERS-HOOGENDOORN** (cda). Ik wil daar toch op reageren want dit is een verkeerde voorstelling van zaken. Geeft u mij dan maar eens een paar voorbeelden waarin de VVD staat voor sociale voorzieningen voor mensen die slachtoffer worden van die vrijemarkteconomie, geeft u me maar eens een paar voorbeelden, ik ken ze niet. U zegt 'ik wil een keuze bieden en de Partij voor de Dieren pakt die keuze af', dat is een verkeerde voorstelling van zaken. Wat er met dit voorstel gebeurt is het beschermen van de waarde van de woningen voor de mensen waarvoor we die woningen nou juist nodig hebben, dat is wat er met dit middel gebeurt. Als dat het afpakken van een keuze is in die vrije wereld die u zo nastreeft, dan is dat misschien nu wel aan de orde ja want die vrije wereld is voor heel veel mensen een wereld waarvan ze slachtoffer worden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, aanvullend. U doet alsof dit een motie is op slinkse wijze en dat wil ik even rechtzetten. Hoofdstuk 8 van het Grondbeleid gaat over erfpachtcontracten en daarin wordt een bepaalde richting uitgezet. De Partij voor de Dieren en GroenLinks steunen dat, die zijn het niet met die richting eens en dat is een politiek verschil waarover je het op dit moment bij dit stuk gewoon kunt hebben, het is het juiste moment en het juiste stuk om het debat over die richtingskeuze te voeren. Ik vind het niet helemaal netjes dat u elke keer doet alsof hier op een achternamiddag even iets wordt bedisseld, dat kunt u dan net zo goed van het stuk van het college zeggen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank voorzitter. Ik wil ook nog reageren op twee opmerkingen van de heer Van Dommelen omdat hij met sommige dingen gewoon niet de waarheid vertelt. Bijvoorbeeld bij eeuwigdurende erfpacht is de keuze helemaal niet weg, is de heer Van Dommelen dat met mij eens? Dat is mijn eerste vraag en verder zei hij dat de corporaties alleen maar naar eeuwigdurend en nooit naar vol eigendom converteren, maar dat is ook helemaal niet waar.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel. Hier moet ik even op reageren want de heer Van der Velden heeft volgens mij helemaal niet begrepen wat ik zei. Ik zei 'corporaties converteren in eigendom' en dat is wel waar. Volgens mij maakt het college helemaal geen onderscheid tussen erfpacht bij sociaal en bij midden. Daarnaast is er een groot verschil tussen eeuwigdurende erfpacht en het converteren in eigendom. Wij willen dat mensen de keuze hebben, dat ze kunnen kiezen of ze het wel of niet in eigendom willen hebben. Ik hoorde de heer Segers-Hoogendoorn net een heel warrig verhaal vertellen over enerzijds dat die keuze niet moet worden gemaakt en anderzijds dat die keuze er wel is. Als het voorstel van de heer Van der Velden wordt omarmd dan is die keuze er niet meer, dan bepalen wij het als het om erfpacht afkopen en conversie gaat en niet de burger zelf, dan is het keuzerecht verdwenen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer de heer Kind, dat dacht ik al. Mijnheer Kind.

De heer **KIND** (Volt). Ja dank u wel voorzitter. Na deze discussie een iets ander onderwerp want wij willen graag een casus over erfpacht inbrengen. Ik denk dat heel veel van ons wel eens door Rotterdam-Zuid hebben gefietst of met de auto uit de Maastunnel kwamen, op een gegeven moment een heel groot reuzenrad zagen met 'Attractiepark Rotterdam' erop en dachten 'Attractiepark Rotterdam, het zal wel'. Het jaar verstrijkt en je denkt 'ik zie het nog steeds zo staan', maar na twee jaar begin je toch wel te denken 'Ja Attractiepark Rotterdam, het is er nog steeds niet'. Als je op een gegeven moment acht, negen, tien jaar verder bent en je krijgt alle geluiden in de stad te horen, 'er zijn geen plekken voor creatievelingen, makers, sociaal ondernemers en bewonersinitiatieven, tijdelijke huisvesting', dan begint er iets te broeien, dan begin je eigenlijk steeds kwader te worden want hoe zonde is het dat een plot van 100 bij 100 meter met meerdere lagen al zo veel jaar niet wordt gebruikt. We horen nog steeds 'we wachten op de openingstijden, het komt nog wel' en 'er was een lening, maar die lening kwam er niet'. Vervolgens hoor je 'we gaan vacatures uitzetten, het duurt nog een paar maanden' en ik vraag me dan heel erg af, als er erfpacht op zo'n ongelooflijk mooie plek in Rotterdam zit, het sluit op de gebiedsontwikkeling in de Maashaven en de Waalhaven aan en het is twaalf minuten fietsen vanaf het Eendrachtsplein... Je ziet in heel Europa gebeuren dat multifunctionele broedplaatsen waar je multifunctioneel gebruik van kunt maken, je kunt er Street art kwijt, je kunt er creatievelingen huisvesten, je kunt er tijdelijke woningen maken, je kunt er van alles en nog wat mee doen, je kunt de hele waarde van de stad opwaarderen, het toerisme aantrekken en de economie een enorme boost geven en dan denken wij: laten we nou eens even heel serieus ook naar de politiek toetrekken wat we met dat plot gaan doen en het ook als een casus gaan zien hoe we in de stad met erfpacht omgaan. Wij hebben twee moties die specifiek over dit plot gaan en we willen ook graag dat daar de komende periode veel aandacht voor is. De ene is wat verstrekkender dan de andere, de ene motie gaat er daadwerkelijk over dat we toch in gesprek gaan en duidelijkheid krijgen over wanneer Attractiepark Rotterdam open gaat, wordt maximaal gebruikgemaakt van de ruimte op deze locatie en zo niet dat we dan toch heel sterk gaan overwegen om de erfpacht in 2030 in te trekken en tegelijkertijd met allerlei ondernemers en creatievelingen een heel mooi plan voor dat gebied te maken om zo het hele gebied een gigantische opwaardering te kunnen geven. Dat is de eerste motie en die gaat het natuurlijk niet redden, daarom heb ik een tweede motie. De tweede motie vraagt heel duidelijk om duidelijkheid te krijgen over die openingsdatum, de knelpunten die er zijn, en dat kan gaan over vergunningen, misschien over personeel, we hoorden zelfs dat er af en toe ruzie kan ontstaan, en over wat de specifieke plannen zijn. We willen niet horen 'er komt een attractiepark', maar we willen specifiek horen wat de plannen daar zijn en op basis daarvan kijken we wat we verder nog aan politieke instrumenten gaan gebruiken. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Kind heeft de volgende moties ingediend.

Motie 7. Niet langer wachten op Attractiepark Rotterdam

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt 6.3, het voorstel tot vaststelling van de beleidsnota Rotterdams Grondbeleid;

constaterende dat:

- Attractiepark Rotterdam al jaren in aanbouw is en een openingsdatum sinds 2014 al vele keren is uitgesteld;
- de ondernemer aangeeft nog steeds onzekerheid te ervaren over een eventuele openingsdatum;
- de erfpacht van het terrein waarop Attractiepark Rotterdam is gevestigd in 2030 afloopt;
- door recente gebiedsontwikkelingen en verdichting van de stad gebrek is aan evenementenlocaties en broedplaatsen voor creatief ondernemers en makers en locaties voor nachthoreca;

overwegende dat:

- Rotterdam inzet op gebiedsontwikkelingen richting de zuidkant van Rotterdam, onder andere in de Maashaven en Waalhaven;
- in het Rotterdams Grondbeleid, hoofdstuk 8 Erfpacht, is opgenomen dat bij expiratie van tijdelijk erfpachtrecht de gemeente de mogelijkheid heeft om het erfpachtrecht op te zeggen;

is van mening dat:

- het moeilijk aan de Rotterdammers is uit te leggen dat een grote A-locatie al meer dan tien jaar een minimale gebruikswaarde heeft;

- de toekomst van vrijetijdsbesteding in een grote Europese - en diverse- stad gelegen is in multifunctionele broedplaatsen, waar Rotterdammers de hele week door hun talenten kunnen ontwikkelen, elkaar kunnen ontmoeten en kunnen recreëren;
- deze locaties een belangrijkste functie vervullen in het aantrekken van toerisme en het aanjagen van de Rotterdamse economie;
- het plot waarop Attractiepark Rotterdam is gevestigd alles heeft om dé nieuwe hotspot van Rotterdam te worden, vergelijkbaar met Weelde, Thuishaven in Amsterdam en Sisyphos in Berlijn;

verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met de ondernemer met als doel Attractiepark Rotterdam op korte termijn open te stellen voor het publiek en het gehele terrein optimaal te benutten;
- indien dit op korte termijn haalbaar is, de exploitatie na een jaar te evalueren;
- mocht dit niet op korte termijn haalbaar zijn of indien de exploitatie niet voldoet aan de gestelde eisen en vergunningen, (sterk) te overwegen de erfpacht op het terrein waarop Attractiepark Rotterdam gevestigd is in 2030 niet te verlengen;
- in aanloop op een eventuele beëindiging van de erfpachtconstructie met creatief ondernemers en makers in gesprek te gaan over mogelijkheden om op het plot een multifunctionele broedplaats- en evenementenlocatie te starten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind en T.J. Vonk

Motie 8. Duidelijkheid over Attractiepark Rotterdam

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt 6.3, het voorstel tot vaststelling van de beleidsnota Rotterdams Grondbeleid;

constaterende dat:

- Attractiepark Rotterdam al jaren in aanbouw is en een openingsdatum sinds 2014 al vele keren is uitgesteld;
- de ondernemer aangeeft nog steeds onzekerheid te ervaren over een eventuele openingsdatum;
- de erfpacht van het terrein waarop Attractiepark Rotterdam is gevestigd in 2030 afloopt;
- door recente gebiedsontwikkelingen en verdichting van de stad gebrek is aan evenementenlocaties en broedplaatsen voor creatief ondernemers en makers en locaties voor nachthoreca;

overwegende dat:

- Rotterdam inzet op gebiedsontwikkelingen richting de zuidkant van Rotterdam, onder andere in de Maashaven en Waalhaven;
- in het Rotterdams Grondbeleid, hoofdstuk 8 Erfpacht, is opgenomen dat bij expiratie van tijdelijk erfpachtrecht de gemeente de mogelijkheid heeft om het erfpachtrecht op te zeggen;

is van mening dat:

- het moeilijk aan Rotterdammers is uit te leggen dat een grote A-locatie al meer dan tien jaar een minimale gebruikswaarde heeft;
- de toekomst van vrijetijdsbesteding in een grote Europese - en diverse- stad gelegen is in multifunctionele broedplaatsen waar Rotterdammers de hele week door hun talenten kunnen ontwikkelen, elkaar kunnen ontmoeten en kunnen recreëren;
- deze locaties een belangrijkste functie vervullen in het aantrekken van toerisme en het aanjagen van de Rotterdamse economie;
- het plot waarop Attractiepark Rotterdam is gevestigd alles heeft om dé nieuwe hotspot van Rotterdam te worden, vergelijkbaar met Weelde, Thuishaven in Amsterdam en Sisyphos in Berlijn;

verzoekt het college:

- duidelijkheid te scheppen over de openingsdatum, de mogelijke knelpunten en de specifieke plannen van de ondernemer met Attractiepark Rotterdam;
- hierover te rapporteren aan de gemeenteraad van Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind, T.J. Vonk en D.J. van Dommelen

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer Kind.

De heer **KIND** (Volt). Ja, ik ben in mijn enthousiasme vergeten collegiaal te doen. Ik dien de motie samen met de ChristenUnie en de VVD in.

De **VOORZITTER**. De ChristenUnie en de VVD zijn medeondertekenaars van motie 8. Andere sprekers? Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter gezien de tijd wil ik één kleine toevoeging doen. GroenLinks ziet Grondbeleid als middel om betaalbare woningen en voorzieningen te realiseren en wij zullen dan ook alle moties die dat doel voor ogen hebben steunen. Ik wil ook nog even mijn dank aan de heer Roskam uitspreken voor de prettige samenwerking om het Grondbeleid op die manier in te zetten, dank daarvoor.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Ik ga naar het college, wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja dank u wel voorzitter en mooi dat we het Grondbeleid dat toch al heel lang in de pen zat, nu kunnen bespreken en hopelijk ook vaststellen. Het is een belangrijk instrument om de omgeving helderheid te verschaffen over hoe wij met onze grond omgaan en het is ook gewoon belangrijk dat wij een duidelijk en voorspelbaar instrumentarium neerzetten, ik denk dat we daar nu een mooie stap in zetten. Ik heb niet veel vragen, maar wel een aantal moties en die ga ik nu behandelen. De eerste motie is de motie 'Straatjes erbij, ook in Rotterdam' en die gaat eigenlijk over optoppen, welke mogelijkheden zijn er om dat aantrekkelijker te maken, dat te onderzoeken en dan ook te kijken naar de ontheffingsvergoeding omdat die soms in de weg kan staan. Ik kan dat in ieder geval onderzoeken, dat is in ieder geval een mogelijkheid en daar zeg ik oordeel raad. U hebt ook 'Laat ontheffingsvergoeding bouwprojecten niet frustreren' van onder andere de ChristenUnie en veel andere partijen. U wilt de systematiek van de ontheffingsvergunningen zo inrichten dat initiatiefnemers snel duidelijkheid hebben over de hoogte van de vergoeding in relatie tot het beoogde bouwprogramma. Die moet ik ontraden en niet vanuit de gedachte 'ik wil geen helderheid bieden', maar voorheen zeiden we bij het definitief ontwerp pas hoe hoog de ontheffingsvergoeding zou zijn en nu doen we dat eigenlijk al eerder, bij het voorlopige ontwerp. Als we dat nog eerder doen, hebben we eigenlijk onvoldoende zicht op het programma en de grootte, dan kom je eigenlijk ook met gegevens die mogelijk toch niet kloppen en wij willen de omgeving meer zekerheid geven, dat ze echt van ons op aankunnen. Wij denken al een stuk naar voren te hebben getrokken, maar wel daarbij de rek er helemaal uit te hebben. Dus deze ontraad ik. Dan de motie 'Benut Grondbeleid voor langdurig betaalbaar wonen', ook van de ChristenUnie. U zegt: doe twee pilots met collectieve woongebouwen, of deze dan ook onder voorwaarden in erfpacht zouden kunnen worden gerealiseerd. Dat kunnen we niet alleen onderzoeken, maar dat kunnen we ook doen als daar natuurlijk een wens vanuit de samenleving voor is. U zegt ook 'ik wil daar voor april 2025 een terugkoppeling over hebben'. Deze motie is oordeel raad. Dan de motie Grondprijzen van de PvdA, GroenLinks en de Partij voor de Dieren. U zegt: fundamentele wijzigingen in de ontwikkeling van grondprijzen vooraf voor te leggen aan de raad. Deze zal ik ontraden omdat het vaststellen van grondprijzen echt een collegebevoegdheid is, ook conform de verordening die daarvoor is. Dan de motie 'Erfpacht voor middenhuur' van onder andere de Partij voor de Dieren en een heleboel andere partijen. U vraagt om voor nieuwbouw van huurwoningen in het middensegment op grond in eigendom van de gemeente tevens uitgifte in erfpacht toe te passen. Deze zal ik ontraden omdat, zoals ook in het Grondbeleid staat, erfpacht ook een financieringsmiddel is. Op het moment dat wij het in erfpacht uitgeven, neemt de gemeente de financiering voor zijn rekening en de eigenaar van de woning moet natuurlijk jaarlijks een canon betalen, dat is een soort aflossingsmechanisme. Wij hebben ook eigenlijk het geld om die voorfinanciering te doen helemaal niet. Om die reden zal ik deze motie ontraden. Los van mogelijke principiële punten die je daar nog in zou kunnen hebben, maar daar hebt u volgens mij voldoende over van gedachte gewisseld, is er ook in de financiering gewoon een probleem waardoor we dat nu niet kunnen realiseren. Dan motie 5, 'Converteren naar eeuwigdurende erfpacht', van de Partij voor de

Dieren: in principe te kiezen voor een conversie naar eeuwigdurende erfpacht als eigenaren van woningen zich wenden tot de gemeente met een verzoek tot het afkopen. Deze zal ik ook ontraden omdat er nu een groot aantal mensen een erfpachtcontract heeft en weet dat dit op enig moment in vol eigendom kan worden overgenomen. Bijvoorbeeld bij de afloop van tijdelijke erfpacht wordt het aanbod gedaan om de grond in vol eigendom te nemen. Men kan er ook voor kiezen om de erfpacht te verlengen en daarbij zijn er verschillende termijnen, maar we willen die keuzevrijheid van het volle eigendom bij de woningeigenaar houden. We hebben het nu veel over erfpacht en ik denk dat het ook belangrijk is om te zeggen dat we als het goed is in april a.s. een technische sessie over erfpacht hebben waarin het ook gaat over hoe het zit met de mensen die een erfpachtcontract hebben, de afloop daarvan, de conversiemogelijkheden en het in vol eigendom nemen van de eigen gronden, dan wel het verlengen van de erfpachtduur. We komen nog uitgebreid over dit onderwerp te spreken en dat is goed want ik zie dat het uw belangstelling heeft. Dan heb ik nog motie 7, 'Niet langer wachten op...'. Die moet ik heel even lezen want die ging wat snel en ik heb die in de voorbereiding nog niet helemaal goed kunnen zien. Het gaat natuurlijk over het Attractiepark Rotterdam Speelstad. Het is goed om te weten dat het college contact met de ondernemer heeft, dat wij ook goed in gesprek zijn met de ondernemer, dat het een circulaire speelattractie met allerlei verschillende materialen is en dat er inmiddels een restaurant is. Er zijn vorderingen, wij zijn in gesprek en ik ben het helemaal met u eens dat het wel een keer open moet, maar het is toch ook een voorziening die best interessant kan zijn voor velen Rotterdammers, kinderen, maar er is ook een restaurant. Ik snap uw oproep en het moet wel een keertje open, maar het gaat mij te ver om daar nu al dreigende beslissingen in te nemen zoals van het intrekken van erfpacht et cetera. Wat mij betreft gaan we goed kijken hoe we hier een mooi plek van kunnen maken en als dat niet zo is dan is het natuurlijk ook een waardevolle plek voor alternatieven, maar eerst dit maar eens goed uitlopen. Ik weet even niet wat motie 7 allemaal zegt, maar die gaat mij te ver, al voorsorteren op beëindiging van een erfpachtconstructie want als het lukt, zou dat toch een hele mooie attractie zijn. U hebt ook motie 8, eigenlijk over hetzelfde project. U geeft daarin aan duidelijkheid te willen scheppen over de openingsdatum, knelpunten en de plannen en daar over te rapporteren. Dat kan ik natuurlijk prima doen, die kan ik oordeel raad geven. Dat was het.

De **VOORZITTER**. Een tweede termijn of zijn er nog vragen die niet zijn beantwoord? Mijnheer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Een verhelderende vraag. In uw beantwoording van de eerste motie van de Partij voor de Dieren over erfpacht gaf u aan 'het is voorfinanciering en dat kunnen we momenteel niet doen', in hoeverre is dan het voorstel niet een van de opties die er is, het is alleen economisch niet haalbaar als wij de grondexploitatie rondrekenen? Dus het is een optie, maar die valt bij de berekening van de grondexploitatie af. Ik zie nog niet echt waarom dit niet in het beleid zou kunnen landen want het is een optie, alleen gezien de economische niet een realistische optie.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Er zijn natuurlijk ook ideologische opties, maar die zijn al veel gewisseld en ik probeer me in mijn beantwoording van moties altijd zo veel mogelijk te richten op uitvoerbaarheid. Een ander punt van aandacht is dat de instandhoudingstermijn van zeker middenhuurwoningen na vijftien jaar verloopt. Dan hoeft het geen middenhuur meer te zijn, kan die woning gewoon worden verkocht en is het eigenlijk een vrijesectorwoning. Dan heb je toch die financiering aan de voorkant wel genomen en dat is anders dan bij sociale woningen die in principe langdurig voor de sociale huur beschikbaar zijn, dat is bij middenhuur natuurlijk altijd wat onzekerder en dat zou een argument zijn om de markt toch meer aan zet te laten zijn om het maar zo te zeggen. We hebben ook extra geld nodig om die voorfinanciering te regelen. Daarnaast heeft erfpacht als nadeel dat heel veel mensen zich er niet meer van bewust zijn dat ze hun huis in erfpacht hebben, zij betalen jaarlijks hun canon of hebben die een hele tijd geleden afgekocht. Op het moment dat de erfpachtduur voorbij is, in sommige gevallen na vijftig jaar, moeten ze de erfpacht verlengen of het in vol eigendom aanschaffen en in de praktijk blijkt dat heel veel mensen daar niet op hebben gerekend. Er zitten veel kanttekeningen aan erfpacht en alles overwegende stelt het college voor om dat... Bij de sociale huur oké, maar bij andere vormen stellen wij met name het volle eigendom voor.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja in de tweede termijn. Dank voor de reacties op de moties. Bij de tweede motie over de ontheffingsvergunning zei u: we hebben hem al veranderd van definitief ontwerp naar voorlopig ontwerp. Er is een aantal gesprekken geweest met onder andere woningbouwcorporaties en die geven toch aan dat zij hier nog tegenaan lopen, kennelijk is het hen niet duidelijk. Ik vraag me daarom af of goed is gecommuniceerd dat dit is gewijzigd en zo nee of u kunt toezeggen dat dit alsnog goed wordt gecommuniceerd, zodat we dat ook kunnen vertellen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ik weet eigenlijk niet of dat goed is gecommuniceerd. Ik ga ervan uit dat dit wel het geval is, maar mocht dat niet zo zijn dan zal ik dat nog een keer onder de aandacht brengen. Het is natuurlijk mogelijk dat de corporaties het nog eerder willen weten, maar daar zijn wij geen voorstander van.

De **VOORZITTER**. Goed, dan sluit ik de beraadslagingen op dit punt af.

7. TWEEMINUTENDEBATTEN

De **VOORZITTER**. We maken goede vorderingen zeg ik u maar even want we gaan nu naar de tweeminutendebatten.

7.1 *Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Ambtelijke integriteit', alsmede het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport*

De **VOORZITTER**. Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Ambtelijke integriteit' met de heer Biljoen als eerste spreker? Goed, mijnheer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter, GroenLinks wil van deze gelegenheid gebruikmaken om de Rekenkamer Rotterdam te bedanken voor het rapport dat ons veel inzicht heeft gegeven. Ook waardering voor het college omdat het de aanbevelingen overneemt en bezig is met het implementeren ervan. Er zijn nog twee punten. We hebben in de commissie gesproken over de week van de integriteit, we hebben in overleg met het team van de wethouder naar de planning gekeken en die is ons niet gunstig gezind want de landelijke week is pas aan het eind van 2024 en ik zoek eigenlijk naar een manier van melden om dit toch nog onder de aandacht te brengen en ook om dat te koppelen aan het bericht van de rijksoverheid dat er per 1 februari jl. gratis juridische ondersteuning voor de melders mogelijk wordt gemaakt. Wellicht kan de wethouder een soortgelijk bericht op het RIO plaatsen. Dan punt 2 voorzitter. De wethouder vroeg tijdens de commissie naar een manier om de mores te verbeteren en onze fractie wil dat heel graag. Ik zal dan ook een regeling van werkzaamheden indienen voor de leden van de commissie BOFV om dit gesprek op korte termijn te faciliteren en de woordvoerders van deze commissie zullen deze straks via de digitale snelweg ontvangen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mevrouw Coenradie u staat op mijn lijstje, is het mijnheer Roskam? We gaan mijnheer Biljoen voortaan aansluiten op 110 in plaats van 230 volt, dan gaat hij vanzelf ooit langzamer praten. De heer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Goed voorzitter, we hebben het in deze zaal al eerder over fraude gehad en toen kwamen er ideeën om dit te verbeteren uit de raad. Ik ben blij dat de raad toen het geduld kon opbrengen om te wachten tot de behandeling van het Rekenkamerrapport. We hebben het rapport gelezen en we zijn blij dat het college alle aanbevelingen overneemt. Ik heb in de commissie aangegeven dat er wat Leefbaar Rotterdam betreft wel een stok achter de deur moet zijn, we willen geen papieren tijger, een beetje tijger moet immers kunnen bijten. Wat Leefbaar Rotterdam betreft dient een leidinggevende niet alleen te leiden door het goede voorbeeld te geven, maar ook door het voorkomen van fraude. Derhalve willen we kijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat leidinggevenden verantwoordelijk worden voor het implementeren van de nodige controls om fraude te voorkomen en als die controls er niet zijn of niet werken dan is wat Leefbaar Rotterdam betreft de leidinggevende sanctioneerbaar. Ik heb hier momenteel geen motie voor, ik zal hiermee nog wat langer geduld betrachten omdat ik het onderzoek van PWC naar de jaarstukken van 2023 afwacht. Deze hebt u dus mogelijk nog van me tegoe. Wat u nu wel kunt krijgen, is het volgende. Het college omarmt de

aanbevelingen, er komt een nieuw proces, geen vormvrij onderzoek, et cetera en dan zeg ik, en dan kijk ik wel even mevrouw Van Groningen aan want zij kende hem de vorige keer niet: vrij naar Vladimir Iljitsj, vertrouwen is goed, maar controle is beter. Daarom wil ik via deze motie de Rekenkamer verzoeken om een vervolgonderzoek op te nemen in de programmering voor 2025 om te kijken naar de implementatie van de aanbevelingen en de vooronderzoeken en dossiers te controleren op vormvastheid en volledigheid. Ik zeg 2025 omdat ik erop reken dat de wethouder vaart maakt met de implementatie, zodat de Rekenkamer in 2025 via dit nieuwe beleid een vol jaar aan data heeft. Ik hoop op brede steun van de raad, zodat wij een van onze instrumenten inzetten en zo een stok achter de deur hebben voor de opvolging en controle van de aanbevelingen. Ik heb hier de motie die mede door de SP, PvdA, GroenLinks, de VVD, Forum voor Democratie en D66 is ondertekend.

De **VOORZITTER**. De heer Roskam heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Vertrouwen is goed, controle is beter

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het tweeminutendebat Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam Ambtelijke integriteit;

constaterende dat:

- de Rekenkamer Rotterdam een grondig onderzoek heeft uitgevoerd naar ambtelijke integriteit;
- uit dit onderzoek zes aanbevelingen zijn voortgekomen die door het college zullen worden opgevolgd;
- een nieuw proces zal worden geïmplementeerd met betrekking tot integriteitsmeldingen en vooronderzoeken;

overwegende dat:

- een vervolgonderzoek belangrijk is om de effectiviteit van genomen maatregelen te waarborgen en om de raadsleden beter inzicht in de eindresultaten te bieden;
- vertrouwen goed is, maar controle nog veel beter;
- het cruciaal is om te waarborgen dat vooronderzoeken en bijbehorende dossiers vormvast en volledig zijn, als onderdeel van een effectief integriteitsbeleid;
- meten weten is;

de raad spreekt uit:

- verzoekt de Rekenkamer een vervolgonderzoek op te nemen in de programmering 2025 met betrekking tot ambtelijke integriteit en hierin ten minste de implementatie van de door de Rekenkamer gedane aanbevelingen te onderzoeken;
- in deze opdracht te controleren of vooronderzoeken en bijbehorende dossiers vormvast en volledig zijn;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Roskam, F. Elbay, D.A. van Groningen, D.P.A. Tak, I. Elfilali, M.H. Biljoen, T.S.J. Coşkun en A.R. Oostdijk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Bent u klaar? Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Dank voorzitter. We hebben een heel goede commissiebespreking op dit onderwerp gehad en dat was ook wel nodig. We zijn heel blij dat de Rekenkamer grondig onderzoek naar dit serieuze onderwerp heeft gedaan, maar we zien ook dat het college het onderwerp eigenlijk sinds uw voorganger, de vorige wethouder, heeft opgepakt en dat ook dit college er erg serieus verder mee aan de slag is gegaan. We willen vandaag wel één observatie met u allen delen. Er valt ons wel op dat de gemeente iedere keer externe onderzoeken nodig heeft om het een stapje verder te brengen. Ook de Rekenkamer concludeert dat de gemeente Rotterdam als het gaat om ambtelijk integriteitsbeleid nog niet volwassen is en we zijn blij dat het college ook in 2024 hiermee verder aan de slag gaat, we zijn ook heel erg blij met de motie van mijn collega van Leefbaar Rotterdam en we zijn heel benieuwd waar het college in 2025 staat. Een van de dingen die uit die enquête naar voren kwam

was het verschil tussen beloningsschalen en het vertrouwen dat mensen hadden in het melden van ambtelijke integriteitsschendingen. We zien dat integriteitsschendingen minder snel worden gemeld door mensen in een lagere salarisschaal en we zijn ook heel blij dat de wethouder in de commissie heeft toegezegd om daar verder mee aan de slag te gaan, we zijn heel erg benieuwd naar de uitkomst daarvan. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja dank u wel voorzitter. De Rotterdamse VVD heeft in de commissie al aangegeven dat wij ons kunnen vinden in zowel de uitgangspunten als in de zes aanbevelingen van de Rekenkamer. Nogmaals danken wij ook vanaf deze plek de Rekenkamer voor dit gedegen onderzoek en we zijn ook blij dat het college de aanbevelingen overneemt. We hebben al eerder aandacht gevraagd voor integriteit en we vinden het ook goed om te zien dat dit college serieus met dit onderwerp aan de slag gaat want we blijven erbij, integer ben je niet een beetje. De integriteitsopgave is een langdurig en complex proces en de uitdaging zit onzes inziens bij de soft controls, oftewel in de cultuur. Uiteindelijk moet het gewoon een gewoonte worden om eventuele misstanden te melden, ook de Rekenkamer heeft geconcludeerd dat de meldingsbereidheid te laag is en daar ligt wat ons betreft dan ook de sleutel tot succes. We zijn erg blij met de toezegging van de wethouder tijdens de commissie om ons als raad nader te informeren over de werking van het meldingssysteem, maar los van het meldingssysteem is ook relevant dat we een veilige werkomgeving voor iedereen in onze organisatie hebben, een werkomgeving waar misstanden worden gemeld en niet onder het tapijt worden geveegd, je moet durven melden en daarom hopen we echt dat de inspanningen van de wethouder Organisatie in combinatie met de externe vertrouwensadviseurs ervoor gaan zorgen dat er meer bekendheid komt en dat ze beter gaan worden gevonden. De conclusie van de Rotterdamse VVD is: we zijn op de goede weg, maar we zijn er nog niet. We willen graag een resultaat dat gaat zorgen voor een veilige organisatie waar misstanden worden gemeld en ik heb er alle vertrouwen in dat we op de goede weg zijn.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (Volt). Ja dank voorzitter. Vanuit de Voltfractie ook veel dank aan de Rekenkamer voor het rapport en heel goed dat het college alle aanbevelingen overneemt. Tijdens de commissie van vorige week hebben we het onderwerp uitvoerig besproken en ik ga niet herhalen wat we daar hebben gezegd, maar ik wil toch wel even benadrukken dat we het wel echt schokkend vinden dat er binnen de gemeente een angstcultuur heerst en dat melders daarvan de dupe zijn. Ik heb op dit moment geen moties, ook omdat de wethouder een aantal toezeggingen heeft gedaan en omdat het onderzoek naar fraude en corruptie binnen de gemeente nog loopt, ik wacht de resultaten daarvan af voordat wij verdere actie ondernemen. In ieder geval over die angstcultuur. Als je echt een cultuurverandering wilt dan is het natuurlijk belangrijk dat er stappen worden gezet om de praktijk te verbeteren en ook de werkomgeving veilig te maken, maar daarnaast is het belangrijk dat integriteit uit het verdomhoekje komt. Integriteit hoort ook iets positiefs te zijn, we vinden het belangrijk dat een positieve integriteitsbeleving wordt meegenomen in de cultuurverandering binnen de gemeente want dat leidt ook tot minder druk en heeft ook positieve gevolgen voor de werkomgeving. Tot slot. Eén ding zit onze fractie nog een beetje dwars en dat is dat we naar de toekomst toe goede stappen zullen zetten, alle vertrouwen daarin, maar dat er melders zijn geweest, zoals de Rekenkamer ook benoemt, die de dupe zijn geworden van het feit dat ze iets hebben gemeld. Mijn vraag aan de wethouder zou zijn of het mogelijk is om een bepaald gebaar te maken of iets te doen richting de mensen die al hebben gemeld, is er bijvoorbeeld ruimte voor een gesprek met hen of is er ruimte om even iets te doen, zodat er in ieder geval een bepaald gebaar, een bepaald signaal is richting de mensen die ook in het rapport van de Rekenkamer zijn meegenomen waardoor er ook voor die mensen iets van genoegdoening kan zijn? Ik sluit af met te zeggen...

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen wil u een vraag stellen.

Mevrouw **ELFILALI** (Volt). Misschien nog één zin en dan zal ik inderdaad naar mevrouw Van Groningen luisteren. Ik wil afsluiten met dat wij dit onderwerp nauw zullen blijven volgen en dat we uitkijken naar de uitkomst van het lopende onderzoek.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja dank u voorzitter. Mooi dat Volt dit gebaar maakt. Ik ben wel benieuwd om van haar te horen of ze ook ondersteunt dat we werk moeten maken van de bekendheid van die externe vertrouwenspersonen omdat ik denk dat dit voor heel veel mensen een veilige plek is om een melding te kunnen doen.

Mevrouw **ELFILALI** (Volt). Ja voorzitter, daar ben ik het absoluut mee eens en dat zie ik dan ook als een stap richting de toekomst. Ik refereerde net eigenlijk aan het verleden, dus mensen die al iets hebben gemeld maar die hun verhaal niet kwijt konden of zelfs een andere baan moesten zoeken. Het zou mooi zijn als we daar ook nog iets zouden kunnen doen, maar ik ben het absoluut eens met het bekendmaken van de externe vertrouwenspersoon, dat gaat zeker helpen.

De **VOORZITTER**. Dank u. Andere sprekers? De heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Dank voorzitter. Integriteit is wat D66 betreft het fundament van het vertrouwen van de burgers in onze gemeentelijke organisatie en daarom is het ook belangrijk dat we zo'n Rekenkamerrapport hebben dat we ook uitgebreid hebben besproken. Het is fijn dat het college alle aanbevelingen van de Rekenkamer overneemt en we kijken uit naar de uitwerking van deze aanbevelingen. Ik mis nog een cruciaal punt, namelijk de ervaringen van de melders en de slachtoffers. Heeft het college een plan om die ervaringen van de melders op te nemen en te analyseren en dit punt vervolgens aan de raad te rapporteren en communiceren? Ik ben benieuwd naar de beantwoording hiervan.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, zoals gebruikelijk staat de SP volledig achter het rapport en de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer Rotterdam en we zijn blij dat het college dat dit keer ook doet.

De **VOORZITTER**. Dank u. Anders sprekers? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja voorzitter, wij komen met een motie want er is eigenlijk nog een hiaat. Raadsleden kunnen namelijk ook meldingen ontvangen over niet-integer handelen van de gemeente en er is nu binnen de ambtelijke organisatie geen formeel meldpunt of loket waar raadsleden met hun melding naartoe kunnen. Daarom komen wij met een motie waarin we het college verzoeken een duidelijk meldpunt binnen de gemeentelijke organisatie in te richten waar raadsleden met meldingen terecht kunnen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Integriteitsmeldpunt voor raadsleden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van het rapport van de Rekenkamer Rotterdam over ambtelijke integriteit alsmede het voorstel tot vaststelling van de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport;

overwegende dat:

- raadsleden meldingen kunnen ontvangen over niet-integer handelen van de gemeente;
- er formeel binnen de ambtelijke organisatie geen meldpunt of loket bestaat waar raadsleden met hun melding terecht kunnen;

overwegende dat:

- gemeenteraadsfracties voor burgers vaak het eerste aanspreekpunt vormen als er vermoedens bestaan van schendingen van ambtelijke integriteit, als gezicht van het openbaar bestuur in onze stad;
- het belangrijk is dat raadsleden met kennis van niet-integer handelen een goede mogelijkheid krijgen geboden om werk te maken van een melding over (mogelijke) integriteitsschending, teneinde vertrouwen van burgers in overheid én politiek te herstellen;

verzoekt het college:

- een duidelijk meldpunt binnen de gemeentelijke organisatie in te richten voor raadsleden waar zij met meldingen over niet-integer ambtelijk handelen terecht kunnen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, M.H. Biljoen en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja dank voorzitter. Ik zal het heel erg kort houden want het meeste is al gezegd. Ik dacht nog even terug aan het commissiedebat, dat overigens een goed debat was, en één antwoord van de wethouder bleef bij mij een beetje hangen. Dat ging over een aantal leidinggevenden dat hun rol op dat punt nog niet helemaal goed kent of wat handelingsverlegenheid hebben met betrekking tot integriteit. Mijn vraag was toen of de wethouder heeft gekeken of wil kijken hoe we integriteit als een taak in het takenpakket van leidinggevenden kunnen onderstrepen. Ik kan me herinneren dat de wethouder toen zei dat hij dat een goed idee vindt, maar ik weet even niet hoe ik dat moet opvatten, wordt dat gedaan, is dat een soort toezegging? Ik hoor het graag als daar iets meer toelichting op kan komen.

De **VOORZITTER**. Dank u. Andere sprekers? Wethouder, bent u zover?

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Dank voorzitter. Inderdaad een uitgebreid rapport, natuurlijk ook op basis van veel langtijdig onderzoek en daardoor ook een diepgravend en gedegen onderzoek van de Rekenkamer, in het bijzonder bij dit rapport. Wij nemen de aanbevelingen inderdaad over en wat u daar over heeft gezegd, ik denk dat we daarmee de goede stappen zetten voorzitter. Er is een aantal vragen gesteld en ik denk dat ik de laatste motie van de Partij voor de Dieren nog krijg. Laten we beginnen bij de heer Biljoen. Een bericht op het RIO lijkt me uitstekend, daar kunnen we natuurlijk wel voor zorgen. Misschien wel dank voor zijn intentie om een regeling van werkzaamheden in te dienen, ik denk dat dit de raad en het college, mij als wethouder, samen gaat helpen. De heer Roskam heeft een motie ingediend, 'Vertrouwen is goed, controle is beter'. Het is niet echt een motie voor mij want in de 'de raad spreekt uit' staat natuurlijk ook een verzoek aan de Rekenkamer, maar misschien wordt het toch op prijs gesteld als ik er iets over zeg zonder dat ik tot een advies hoef te komen. Het borduurt misschien ook wel voort op wat we in de commissie hebben gedeeld: hoe houden we daar nu grip op en hoe kunnen we dat op een goede manier vormgeven? Dat is wellicht iets voor de Rekenkamer om te doen, dus laat ik zeggen dat ik hoop dat de Rekenkamer dit verzoek honoreert als deze motie wordt aangenomen. Ik heb een vraag van mevrouw Elfilali die spreekt over melders die de dupe zijn geworden van het feit dat ze iets hebben gemeld. Dat mag niet en dat kan niet, maar je merkt ook... Je kunt altijd naar concrete casussen kijken en we weten dat er ook nog wel wat in onderzoek is, maar daar ga ik niet op vooruit lopen. Mijn stelling is dat je nooit de dupe kunt worden van het feit dat je hebt gemeld, maar ik heb ook in de commissie gezegd dat het feit dat je hebt gemeld natuurlijk ook niet kan betekenen dat niet meer een normaal functionerings- en beoordelingstraject kan worden doorlopen omdat er een melding is gedaan, we moeten het ook niet op die manier zien. Ik kan altijd per geval naar concrete gevallen kijken, maar in zijn algemeenheid is dit het uitgangspunt, melden kan niet leiden tot gevolgen in de werkomgeving, maar het kan je er ook niet van vrijwaren zo is het ook. Ik moet heel eerlijk zeggen dat we wel merken dat de beelden daarover soms verschillen. Voorzitter, de heer Elbay voeg of er een plan is om de ervaringen van de melders goed uit te vragen en te analyseren. Ten eerste is het ook onderdeel van de nazorg, waar het in de commissie en in het rapport ook over ging. Ik denk dat het heel belangrijk is om dat op een goede manier toe te voegen en om dat ook op te halen. Uiteindelijk zou je dat natuurlijk op een goede manier willen analyseren, maar dat heeft te maken met het systeem waar een van de raadsleden in de eerste termijn over sprak. Het is de bedoeling dat we dat nu al bij de uitvraag en de nazorg op een goede manier doen en uiteindelijk zou je daar iets van een systeem voor willen hebben, zodat je dat ook kunt aggregeren, misschien rode lijnen kunt herkennen enzovoort. Dan de motie van de heer Van der Velden, 'Integriteitsmeldpunt voor raadsleden'. Los van dat we een integriteitsmeldpunt hebben waarvan iedereen gebruik mag maken, hebben de raadsleden een voordeel, die hebben een extra integriteitsmeldpunt en die zit naast mij, daar kunt u terecht. Gebruik ook die mogelijkheid mocht u zich daar vrij en comfortabel bij voelen, ik geloof dat ik dat van de burgemeester mag zeggen, zeker op het moment dat u denkt dat dit aan de

hand is. Mocht het over de ambtelijke integriteit gaan dan denk ik dat men ook met mij een gesprek zou kunnen aangaan, maar dat is natuurlijk aan u. Daarmee kom ik toch op het ontraden van motie 2, het spijt me. Tot slot de heer Soytekin, leidinggevend die hun rol niet pakken, is dat de toezegging? Ik weet het niet, zegt u het maar. Het is mij erom te doen dat we dat nadrukkelijk bij de leidinggeven die er nu zijn onder de aandacht brengen, maar ook dat we dit bespreken op het moment dat een leidinggevende op een positie zou komen. Daar als leidinggevende goed op zitten, moet onderdeel van het takenpakket van een leidinggevende worden, daar moet je proactief mee omgaan en voor de leidinggevende die er zijn waarvan we zeggen dat dit misschien iets beter moet, wordt dat natuurlijk onderdeel van het traject. Op die manier moeten we dat doen. Ik hoop dat dit hem genoeg duidelijkheid biedt en anders merk ik het in de tweede termijn. Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER**. Is er behoefte aan een tweede termijn of nog een korte vraag? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Als het in technische tijd mag. Ik bedoel dat raadsleden ook wel eens berichten over misstanden krijgen en volgens mij, maar u moet mij corrigeren als het niet zo is, gaat de burgemeester alleen over de ambtelijke integriteit en niet zozeer... Als een raadslid nergens naartoe kan met dat soort dingen dan weet ik wel wat ze gaan doen, dan gaan ze naar de pers en dat wil je natuurlijk ook niet, vandaar dit idee.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Ik denk dat de burgemeester mij corrigeert als ik het niet goed zeg, hij gaat primair over de bestuurlijke integriteit en ik ga over de ambtelijke integriteit. U kunt mij altijd informeren, maar ik weet niet wat er aan de hand is en het is mijn portefeuille, maar als het voor u als raadslid comfortabeler voelt om naar de voorzitter van de raad, onze burgemeester, te gaan dan staat hij daar ook graag voor open, maar ik zelf natuurlijk ook waar het gaat om de ambtelijke integriteit. Het bestuurlijke is sowieso voor de burgemeester, maar weet u mij te vinden op het moment dat u dat soort meldingen ontvangt en zegt 'hier moet toch echt even naar worden gekeken', dat doe ik graag en voelt het voor u in bepaalde gevallen misschien wat beter bij de burgemeester, weet dat ook hij daarvoor openstaat.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin nog.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja misschien goed om mijn vraag richting de wethouder af te concluderen. Als ik het goed begrijp, wordt het onderdeel van het takenpakket en daarmee is de beantwoording wat mij betreft prima.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Zijn er nog andere vragen blijven liggen? Nee, dan hebben we dit onderwerp voldoende besproken.

7.2 Programma Rotterdam Circulair 2023-2026

De **VOORZITTER**. Wethouder Zeegers zit er nog. Het programma Rotterdam Circulair. De heer Roskam. Dat gaat over. De heer Van Schaik. Ik volg mijn lijstje en daar staat u op. Mijnheer Roskam gaat daar niet over binnen de fractie, maar de heer Van Schaik, heel goed.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Voorzitter dank u wel voor het woord. Voorzitter, we hebben het vandaag over Rotterdam Circulair en zoals ik in de commissie al zei, wil ik beginnen over het onderliggende stuk. Ik heb toen in de commissie ook gezegd dat dit stuk mijns inziens twee in plaats van 55 pagina's zijn. Ook heb ik het in de commissie over de leesbaarheid van het stuk gehad, ik heb zelden zoiets onleesbaars voor me gehad als dit stuk Rotterdam Circulair. Voor de Rotterdammers die luisteren en denken dat ik me aanstel, wil ik graag horen of ze de volgende woorden voor mij willen spellen: Plantaire grenzen, biobasic, levenscyclusanalyse. Ik heb ze eens op een scrabblebord gelegd en dat leverde toch wel 99 punten op, maar daarom wil ik wel het volgende zeggen. Ik vind dat het ook gemakkelijk in tien scrabbelpunten kan voorzitter, anders overweeg ik een motie van wantrouwen tegen de wethouder in te dienen. Nee, dat is een geintje hoor, ik zie u al helemaal wit wegtrekken. U beaamt in het gesprek al dat u het met me eens bent dat het niet lekker wegleest en u hebt mij beterschap beloofd. Voorzitter, tijdens de commissie heeft Leefbaar Rotterdam het ook over statiegeld gehad. Leefbaar Rotterdam vindt statiegeld op kleine flesjes en blikjes mooi en volgens mij ziet iedereen in dat dit in de meeste gevallen een positief effect op onze buitenruimte heeft. Toch zien we

dat Rotterdammers ook overlast ervaren, we zagen laatst nog Rotterdammers die uit een container moesten worden gehaald, zij zaten klem. Om van de overlast af te komen, wil Rotterdam dat het college met Statiegeld Nederland in gesprek gaat. Die heeft een bak ontwikkeld waar je heel gemakkelijk de flesjes kunt inleveren en ik heb de foto's daarvan in de commissie laten rondgaan. Ze hebben ideeën over gemakkelijker inleveren en met meer apparaten in de buitenruimte moet dat heel goed gaan lukken. Kort gezegd, ideeën genoeg en we dienen daarom hierbij een motie in met de vraag aan de wethouder om met hen in gesprek te gaan. Hij is ook ondertekend door DENK, de Rotterdamse VVD, D66 en Forum voor Democratie en uiteraard mag u daar later allemaal een poot onder zetten want het is een heel goede motie. Voorzitter, dan nog even een vraagje over de verwijderingsbijdrage op oud witgoed. Als je vroeger iets nieuws in de elektrowinkel kocht, betaalde je een x bedrag extra als verwijderingsbijdrage, maar tegenwoordig schijnt dit in het bedrag te zitten en ik wil eigenlijk aan de wethouder vragen wat daarmee gebeurt en waar dat geld naartoe gaat. Wellicht hebt u zich daarop kunnen voorbereiden want ik heb u in de commissie eigenlijk al een voorzet gegeven. Tot slot voorzitter, de Upcycle winkels die in het stuk staan, wekken ook onze interesse want we kunnen ons niet anders voorstellen dan dat de Rotterdammer die daar straks aankomt de wethouders Karremans en Zeegers achter de kassa ziet zitten, winkelmanager Simons de winkel in de gaten houdt en wethouder Struijvenberg er uiteraard aan het einde van de dag aankomt om het geld te incasseren. Dit brengt de politiek dicht bij de mensen en daar kunnen we niet tegen zijn. Voorzitter, verder ben ik het helemaal met het hele stuk van 55 pagina's eens, maar denk er eens over na om het terug te brengen naar twee pagina's, dan zou ik u zeer dankbaar zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Van Schaik heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Statiegeldoffensief

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het tweeminutendebat Circulair Rotterdam;

constaterende dat:

- er momenteel statiegeld voor kleine petflesjes en blikjes is;
- dit heeft bijgedragen aan een afname van zwerfafval op straat;
- er echter ook overlast is van 'jagers' die op zoek zijn naar statiegeld;
- deze overlast zich bijvoorbeeld uit in het doorzoeken van vuilnisbakken of in lange rijen in de supermarkt;

overwegende dat:

- het onwenselijk is dat mensen met hun handen in vuilnisbakken naar statiegeld moeten zoeken;
- de drempel voor het wegbrengen van statiegeldproducten wordt verhoogd door de lange wachttijden in de supermarkten;
- de gemeente Rotterdam ook ruimte heeft waar extra inleverpunten voorzien kunnen worden;
- extra inleverpunten de bereidheid tot inlevering van statiegeld verhoogt;
- Statiegeld Nederland in hoog tempo nieuwe ophaalmethoden ontwikkelt;
- er speciale bakken zijn ontwikkeld waar statiegeld verzameld kan worden en zonder moeite uit opgehaald kan worden;
- de gemeente ook gebaat is bij een nette afhandeling van statiegeldproducten;

verzoekt het college:

- in overleg te treden met Statiegeld Nederland om de mogelijkheid van het plaatsen van speciale statiegeldbakken en RVM's op publieke locaties te verkennen;
- indien het overleg positief verloopt, deze statiegeldbakken en RVM'S te installeren op drukke locaties in de stad, zoals winkelcentra, binnenstad, stadsparken en andere publieke locaties;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Schaik, E. Rehim Zadeh, M.S. Abrahamse, A.R. Oostdijk en I. van Wifferen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Ik heb een motie van u met daaronder vijf punten. Mevrouw Morkoç, wij luisteren graag naar u.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, het is goed dat er gemeentebreed aandacht is voor het verminderen, hergebruiken en recyclen van grondstoffen. GroenLinks vraagt om transparantie in dit programma. Het heeft overlap met onder andere programma's zoals de Grondstoffennota, maar toch komt er in dit stuk geen enkele keer een verwijzing voor. Wij maken ons zorgen over de onduidelijkheid in de voortgang van onze doelen en bij de focus op de uitrol schrikken wij van de kleinschaligheid van de projecten, slechts tien wormenhoeven is erg weinig. Het is ook nodig om bij de Havenvisie circulariteit te bespreken, de nascheider laat nog 30% vies afval achter en GroenLinks wil dit gat overbruggen door pmd weer vooraf te scheiden en wij zijn benieuwd naar andere oplossingen hiervoor. Circulair bouwen biedt kansen en we hebben twee voorstellen, meer expertise in de Welstandscommissie en eisen voor hergebruik bij sloop en renovatie bij vergunningverlening.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse heeft een vraag. Ik hoor een 1000 hertz toon, dat zeg ik even tegen de techniek.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Weer krijgen we de discussie over voorscheiden en nascheiden, maar wat we al eerder hebben gehoord is dat nascheiden veel voordeliger voor de Rotterdammer is en een verhelderende vraag voor mevrouw Morkoç is waarom u dan de Rotterdammer wilt opzadelen met hogere kosten alleen maar zodat u zich beter kunt voelen wanneer u het plastic apart kunt weggooien?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, we hebben het doel om volledig circulair te zijn en met 30% afval dat niet kan worden nagescheiden door onze nascheider is er een gat, hoe wil de VVD dat opvullen?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). We zien juist dat er in een stad als Rotterdam veel meer wordt nagescheiden en dat er via het nascheiden veel meer gescheiden plastic is dan wanneer we dit door de bewoners zelf laten doen. Dus nogmaals, als je kijkt naar de statistieken en de experts ernaar vraagt, zeggen die dat je in hoogbouw in grote steden beter van tevoren kunt scheiden, waarom zadelt u de Rotterdammer met die kosten op?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, het is een en-en, zolang de nascheider niet tot die belofte 90% kan komen, überhaupt geen 100%, moeten we een gat overbruggen en als we op bepaalde plekken weer pmd scheiden dan overbruggen we een gat. Ik zie geen ander voorstel van de VVD en dan zal dit het moeten zijn.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). We zien het percentage ieder jaar stijgen en ik denk eigenlijk dat bewoners het heel verwarrend vinden als je ineens weer allemaal plastic bakken gaat neerzetten en ze op een gegeven moment niet meer begrijpen wat ze moeten doen. Volgens mij kunnen we de AVR beter heel erg aanmoedigen om nog meer te gaan scheiden dan een bewoner heel erg in verwarring brengen en ook nog eens een hogere Avalstoffenheffing geven.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, dit is enigszins denigrerend naar de bewoners van Rotterdam. Als je goed kunt uitleggen waarom we op sommige plekken weer plastic gaan scheiden, kunnen we ervoor zorgen dat we het gat overbruggen en dat we onze doelen halen. Ik ga verder. Niet?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Mijn vraag aan mevrouw Morkoç zou dan zijn: hoe gaat u dan aan een bewoner uitleggen dat de AVR het plastic er eigenlijk al uit gaat scheiden, maar dat er ook een plastic bak op straat staat, wat moet hij dan doen, dat is toch onduidelijk? Dat heeft niets te maken met de intelligentie van de Rotterdammers, maar meer met verwarrendheid vanuit de gemeenteraad.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). O vrij gemakkelijk, we zijn bezig met de nascheider en hopelijk kunnen we op gegeven moment alles nascheiden. We zijn nog niet helemaal op dat punt en nu kun je ook nog vooraf je plastic scheiden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse, u bent aan de beurt. U was toch klaar Morkoç? Nee. U kunt verder.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Ik heb nog een slotwoord. GroenLinks verwacht grote daden van het college, alleen zo zijn de doelen haalbaar, zorgen we voor schonere afvalstromen en zijn we een stap dichterbij een circulair Rotterdam. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Volgens mij is er bij dit plan één ding waar we allemaal blij mee kunnen zijn, namelijk dat het doel is om minder afval te gaan produceren. Rotterdam doet dat nu wel gewoon ontzettend veel, maar al dit afval ligt nog te vaak op straat en als we het inleveren, moeten we voor iedere kilo betalen. We willen het liefst dat eigenlijk niemand dat plastic meer via de supermarkt of waar dan ook krijgt en daarom hebben we deze circulaire doelen ook. Voor alles wat je inlevert, moeten we als Rotterdam betalen en daarom is het juist zo fijn dat we het gft+e nu gaan scheiden want dat is ontzettend zwaar, het is eigenlijk veel gunstiger om dat apart te doen en hopelijk zien we dat binnenkort ook terug in de portemonnee van de Rotterdammers. Dit plan gaat ook veel over hoe we nog beter kunnen kijken naar al die verschillende grondstoffen en het al gebruiken voordat het überhaupt in het afval belandt. Daarom zijn we ook blij met het plan, maar onze grootste zorg gaat om het bouwen want daarover staan ook best wel wat plannen in dit voorstel, maar tegelijkertijd willen we vooral dat er heel veel wordt gebouwd en krijgen we niet nog meer regeltjes bovenop de stijgende kosten want we zitten al met stikstof, groennormen en vergunningsprocedures. We willen graag van de wethouder weten of dit plan niet voor nog meer regels gaat zorgen want we willen vooral doorbouwen en niet vertragen of het bouwen onnodig duur maken want hoe belangrijk circulair ook is, een woning hebben is toch wel een basispunt voor veel Rotterdammers en ook dat willen we met dit plan niet in de weg zitten.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? U hebt een motie? Ja oké, de motie kan worden aangeleverd.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Ik heb nog drie moties. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç heeft de volgende moties ingediend.

Motie 2. "Hergebruik, tenzij" in plaats van een wegwerpmaatschappij

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het agendapunt Programma Rotterdam Circulair 2023-2026;

constaterende dat:

- in het coalitieakkoord 'Eén Stad' het stimuleren van circulair slopen en herbouw wordt benoemd als een van de maatregelen voor een circulaire economie;

overwegende dat:

- het programma Rotterdam Circulair 2023-2026 deze maatregel niet verder concretiseert;
- de doelstelling van een volledig circulaire economie in 2050 niet haalbaar is zonder concrete, heldere maatregelen op het gebied van circulair slopen en renoveren;

- de gemeente via het omgevingsbeleid en bij vergunningverleningen de kans heeft om circulair slopen en renoveren te stimuleren;
- het zonde zou zijn om deze kans te laten liggen omdat dan meer kostbare materialen verloren gaan;

verzoekt het college

- zich bij vergunningverlening voor sloop en renovatie en bij gebiedsontwikkelingen ervoor in te spannen dat:
  - ofwel materialen die vrijkomen bij sloop en renovatie worden hergebruikt (op locatie of elders);
  - ofwel wordt toegelicht waarom hergebruik van de vrijgekomen materialen niet mogelijk is;
- de eerste resultaten uiterlijk voor de zomer van 2024 aan de raad terug te koppelen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, P.J.H.D. Verkoelen, T.J. Vonk, R.T.J. van der Velden, T.S.J. Coşkun, S. Reitema, M.M. Vlasblom, T. Kind en R.G.C. Segers-Hoogendoorn

Motie 3. Recycle plastic, it's fantastic

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het agendapunt Programma Rotterdam Circulair 2023-2026;

constaterende dat:

- in 2022 door nascheiding zo'n 60% van het plastic, metaal en drankkarton (pmd) uit het restafval is gescheiden, op basis van gegevens uit de Grondstoffennota 2023-2026;

overwegende dat:

- dit resultaat lager is dan de doelstelling van 70 tot 75%;
- met alleen nascheiding de doelstelling om in 2050 volledig circulair te zijn wat betreft pmd niet kan worden gehaald;
- plastic ingezameld via bronscheiding in de regel minder vervuild is waardoor het percentage dat daadwerkelijk gerecycled wordt, groter is;

verzoekt het college:

- een pilot in te stellen met containers waar Rotterdammers vrijwillig hun pmd-afval gescheiden kunnen inleveren;
- eventueel te onderzoeken of een marktpartij erin is geïnteresseerd om deze pilot te draaien, zodat de gemeente geen extra kosten draagt;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, P.J.H.D. Verkoelen, R.T.J. van der Velden, S. Reitema, M.M. Vlasblom en T. Kind

Motie 4. Circuleren in de Welstandscommissie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het agendapunt Programma Rotterdam Circulair 2023-2026;

constaterende dat:

- eind 2024 de nieuwe Welstandsnota wordt verwacht;
- het college hierin voorstellen doet voor onder andere duurzaamheids- en circulariteitscriteria;

overwegende dat:

- de criteria voor circulariteit naar verwachting zullen bijdragen aan de doelstellingen uit Rotterdam Circulair 2023-2026;
- het van belang is dat de Welstandscommissie effectief op deze nieuwe criteria kan toetsen;
- specifieke kennis van circulair bouwen, renoveren en slopen in de Welstandscommissie van belang is voor een effectieve toetsing;

verzoekt het college:

- bij toekomstige aanstelling bij de Welstandscommissie, kennis en ervaring met circulariteit in de profielschets op te nemen;
- hierover uiterlijk in het vierde kwartaal van 2024 aan de raad terug te koppelen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, T.J. Vonk, R.T.J. van der Velden, S. Reitema, M.M. Vlasblom en T. Kind

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Wie wenst het woord? Ja, mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter. Circulariteit is heel breed, het gaat van dat de gemeente zelf bomen gaat planten naar afval scheiden en sowieso naar zorgen dat dingen langer meegaan. Het is ontzettend belangrijk om duurzamer te worden en wat betreft D66 moet circulariteit bij alles wat de gemeente doet ook echt de norm worden. D66 is dan ook heel blij met deze plannen. We vinden het wel heel belangrijk dat de wethouder zich blijft inzetten voor het gelijke speelveld om dat te vergroten om circulaire ondernemers gelijke kansen te geven. Verder willen we melden dat wij de heel mooie motie van Leefbaar Rotterdam om blikjes in te zamelen mee indienen. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter. Ik zal maar direct tegen de heer Van Schaik zeggen dat circulair een ander woord voor kringloop is. Bewoners deden dat eigenlijk altijd al, we hadden een schillenboer en we hadden van alles en nog wat, we hielden heel weinig over maar door de oude economie van de VVD, zeg ik dan mijnheer Segers-Hoogendoorn, zeggen we ineens 'wij produceren geen afval', maar als we dingen hebben gekocht dan houden we wel afval over en dan zitten we ineens met verpakkingen, dozen en weet ik wat allemaal. We zijn gelukkig wel op weg naar die kringloopeconomie en dat begint er al mee... De heer Karremans staat prachtig op de foto van dit rapport en er staan vier hoofdrolspelers in, ik mis alleen de heer Simons. Ik ben op 9 februari jl. met de heer Karremans uit de kast gekomen, hij deed daar een waterkoker in en toen ik op 14 februari jl. bij Boijmans op Zuid was, zag ik dat de waterkoker al zijn kringloopweg had gevonden, ik denk naar een van de bewoners van Hillesluis. Het is dus hartstikke goed om dat te doen. Terecht zeggen we 'afval bestaat eigenlijk niet', dat zijn grondstoffen voor nieuwe dingen, maar het begint er al mee dat je natuurlijk dingen niet afdankt. Bijvoorbeeld bij de bouw is het hergebruik van woningen en gebouwen de beste circulariteit die je kunt hebben, dan heb je ook geen sloopafval. Daarom zeggen wij als SP ook vaak 'bouw goedkoper, stop het slopen, slopen is bezopen', dat soort kreten. Bewoners willen graag van dat soort dingen af, dat moet de gemeente faciliteren en niet alleen met een kast, ik hoor nu allemaal verzoeken voor een kast, bij ons in de buurt en in andere buurten wil iedereen zo'n kast, maar meer plekken waar bewoners goede spullen die ze niet bij het afval willen doen in de kringloop kunnen brengen. Daar zouden wij nog veel meer van willen zien en daarvoor heb je niet veel moeilijke worden nodig zeg ik mede namens de heer Van Schaik, maar gewoon doen wat onze grootouders vroeger ook al deden, dingen in hergebruik geven.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter dank. Er ligt een mooi plan voor. Wij hebben in de commissie wel aangegeven dat wij vinden dat de samenwerking met ketenpartners, waaronder heel expliciet de waterschappen, wat ons betreft veel te weinig aandacht in dit plan krijgt en daarom doen wij de wethouder gewoon een prachtige motie cadeau om dat wat beter te doen. De waterschappen zitten natuurlijk in feite met vergelijkbare problematiek en hebben op een aantal punten ook de expertise die wij nodig hebben. De wethouder gaf in de commissie aan 'ja, maar die samenwerking is er wel', maar laat ik een voorbeeld geven. Ik weet dat wij drie waterschappen binnen onze stadsgrenzen hebben en ik realiseer me dat dit het complexer maakt, maar een voorbeeld is dat het Waterschap Hollandse Delta een strategische samenwerkingsagenda met gemeenten sluit. De gemeente Rotterdam ontbreekt daar, dat vinden wij jammer en wij roepen met de motie 'Cirkel terug naar je ketenpartners'... Dat is een geweldige titel die ik nu eigenlijk pas voor het eerst tot me laat doordringen, maar dat geeft helemaal niet want de inhoud zegt de waterschappen meer te betrekken

bij het programma en gebruik te maken van de expertise van de waterschappen bij onder andere het bespreken van nieuwe gebiedsplannen en die strategische samenwerkingsagenda's op te stellen. Deze motie dienen wij samen met 50PLUS in. Dank.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn heeft de volgende motie ingediend.

Motie 5. Cirkel terug naar je ketenpartners

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van agendapunt 7.2, Programma Rotterdam Circulair 2023-2026;

constaterende dat:

- de stappen richting een circulaire stad enkel in samenwerking met ketenpartners kunnen worden gemaakt;
- verschillende ketenpartners uiteenlopende expertises hebben die nodig zijn voor het creëren van een circulaire stad, zoals de expertise van de waterschappen over de waterketen;
- in Rotterdam nog steeds sprake is van veel verstening, resulterend in een onderhoudsarme openbare ruimte waar water niet de grond in kan;
- Rotterdam, naast de lopende samenwerkingsprojecten, geen strategische samenwerkingsagenda heeft opgezet met in ieder geval het waterschap Hollandse Delta;

overwegende dat:

- het programma Rotterdam Circulair voornamelijk focust op de expertise en kundigheid binnen de eigen stad;
- de waterschappen slechts één keer in het programma Circulair worden genoemd;
- het opstellen van een strategische samenwerkingsagenda met de waterschappen zorgt voor technisch goed onderbouwde plannen die een langetermijnvisie kunnen scheppen;

verzoekt het college:

- de waterschappen meer te betrekken bij het programma Rotterdam Circulair door strategische samenwerkingsagenda's op te stellen die een langetermijnvisie kunnen scheppen voor een circulaire stad;
- gebruik te maken van de expertise van de waterschappen bij onder andere het bespreken van nieuwe gebiedsplannen zodat circulariteit ook een rol gaat spelen bij het opnieuw inrichten van buitenruimte, denk hierbij aan de afwatering bij nieuwe woonwijken;
- hierover terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.G.C. Segers-Hoogendoorn en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Anderen? Ja, mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ja dank u wel voorzitter. Circulair leven is goed voor de stad en goed voor onze planeet, vaak afgeschreven als een keuze die je maakt, maar geen populaire keuze en ook voor sommige mensen over het algemeen geen toegankelijke keuze. Het is aan ons als gemeenteraad om dat te bevorderen en te bewaken. Ik heb in de commissie al uitgebreid verteld wat ik vind van het plan dat voorligt en ik zoom even in op iets wat ik zelf heel belangrijk vind. De Belastingdienst kijkt per 1 januari 2024 mee bij verkopen op Marktplaats en Vinted, de kranten stonden er vol mee. Ik heb in de commissie eigenlijk al aangegeven wat mijn fractie daarvan vindt, ik heb ook aan de wethouder gevraagd wat zij ervan vindt en ik ben me er ook wel van bewust dat de wethouder niet in Den Haag zit en dat beleid maakt, maar ik deel toch wat wij ervan vinden. We zijn van mening dat de afschrikkende werking van deze onpopulaire maatregel onze ambities op het gebied van circulariteit ook hier in Rotterdam raakt en wij vragen ons af of de wethouder dat ook richting het rijk kan communiceren. Daarom hebben wij de motie 'Ontmoedigingsbeleid raakt de Rotterdamse circulariteit'.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Rehim Zadeh heeft de volgende motie ingediend.

Motie 6. Ontmoedigingsbeleid raakt de Rotterdamse Circulariteit

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van agendapunt 7.2, Programma Rotterdam Circulair 2023-2026;

constaterende dat:

- Rotterdammers sinds 1 januari 2024 bij een maximum aantal verkopen via onlineplatforms zoals Marktplaats en Vinted of bij het overschrijden van een maximumbedrag van € 2.000,00 per jaar, belasting over deze transacties moeten betalen;
- de inkomsten en dergelijke persoonsgegevens van Rotterdammers via platforms als Marktplaats of Vinted rechtstreeks aan de Belastingdienst worden doorgegeven;

overwegende dat:

- deze maatregel het gebruik van deze platforms en het circulair leven kan ontmoedigen, afschrikkend kan werken, niet zal stimuleren en mogelijk zelfs de circulariteit zal doen afnemen;
- deze maatregel op de lange termijn onwenselijk kan uitpakken voor onze eigen ambities op het gebied van het stimuleren van de circulaire (textiel) economie, hier in Rotterdam;

verzoekt het college:

- in gesprekken met het rijk zich uit te spreken over het belang van het toegankelijk houden van circulair leven en daarbij stelling te nemen over de huidige genomen maatregelen die het aanmoedigen van circulair leven mogelijk zou kunnen beperken;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Rehim Zadeh

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Voorzitter, jaarlijks organiseren ondernemers in Rotterdam, maar niet alleen in Rotterdam ook buiten Rotterdam, een Black Friday met als doel om zoveel mogelijk producten te verkopen, vaak ook veel troep eigenlijk. Voorzitter, we hebben het nu over circulair en de gemeente kan dat natuurlijk stimuleren, die kan ook consumentengedrag veranderen of stimuleren en de Partij voor de Dieren wil graag dat we nu niet het consumeren centraal stellen, maar gewoon een dag organiseren, Green Friday, waarmee je aantoont dat de circulaire ambitie van de stad een krachtig symbool is om een verandering te bewerkstelligen, als we het maar samen doen. Daarom verzoeken wij het college om de organisatie van een jaarlijkse Green Friday door externe partijen te stimuleren en/of zich aan te sluiten bij een al bestaand initiatief, want die zijn er al, met als insteek ondersteuning van onze mooie circulaire ambities. Dat is een motie. Dan kom ik bij de volgende motie. We krijgen een prachtige Upcycle Mall, helaas weer in het Engels maar goed, wat dat betreft ben ik het wel met mijnheer Van Schaik eens. Als je het hebt over circulariteit, duurzaamheid en grondstoffentransitie dan kom je er niet omheen dat een van de belangrijkste problemen bij de klimaatverandering ons eetgedrag is. Het klimaatprobleem, ik herhaal het nog maar eens, ligt op je bord en je mes en vork zijn je wapens, laten we dan de daad bij het woord voegen en in het lunchcafé van de Upcycle Mall louter plantaardig voedsel aanbieden. Dat is ook helemaal geen probleem, op 14 februari jl. waren we tijdens een werkbezoek bij Boijmans op Zuid en daar wordt gewoon plantaardig eten aangeboden nota bene zonder dat de eters dat weten. Zo kan het dus ook, dat werkt, iedereen zit er heerlijk te smikkelen en het zit er bijna elke avond vol zonder dat iemand zit te zemelen 'ik wil een stukje vlees', dus het kan. Voorzitter, dat brengt me bij de derde motie met als titel 'Alle inkomensgroepen dragen bij aan de kringloop'. Hergebruik van materialen en spullen is natuurlijk belangrijk om te komen tot een volledig circulaire stad en daarom verzoeken wij het college op zoek te gaan naar aanbieders van kringloopspullen die zich willen aansluiten op het AOW- en Jeugdtegoed. Ik dank u en ik dank u ook even voor de extra tijd.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende moties ingediend.

Motie 7. Alle inkomensgroepen dragen bij aan de kringloop

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het programma Rotterdam Circulair;

constaterende dat:

- hergebruik van materialen en spullen belangrijk is om te komen tot een volledig circulaire stad;

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdamse AOW- en jeugdtegoed verstrekt aan personen en huishoudens die daar vanwege hun inkomenssituatie voor in aanmerking komen met als doel maatschappelijke participatie te bevorderen;

overwegende dat:

- de circulaire transitie van alle Rotterdammers is en niet slechts voorbehouden aan een bevoorrechte groep die zich bepaalde kosten kan veroorloven;
- de AOW- en jeugdtegoeden prima aanwendbaar zijn voor aanschaf van spullen die én bijdragen aan participatie én onze circulaire ambities verder opschroeven;

voorts overwegende dat:

- zich ketens in de wereld van kringloopwinkels hebben gevormd die de professionaliteit en capaciteit hebben om zich aan te sluiten bij het AOW- en jeugdtegoed;

verzoekt het college:

- op zoek te gaan naar aanbieders van kringloopspullen die zich willen aansluiten op het AOW- en Jeugdtegoed;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 8. Green Friday

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van het programma Rotterdam Circulair;

constaterende dat:

- de gemeente zich heeft gecommitteerd aan de doelstelling om in 2030 minimaal het verbruik van primaire grondstoffen te hebben gehalveerd en om in 2050 volledig circulair te zijn;
- 'Refuse' en 'Rethink' bovenaan de R-ladder staan van de gemeentelijke Grondstoffennota 2023-2026;
- jaarlijks door ondernemers in de stad een Black Friday wordt georganiseerd met als kennelijk doel zo veel mogelijk aan het winkelend publiek te verkopen;

overwegende dat:

- de preferente transitiepaden van 'afzien' en 'herbezinnen' goed passen bij onze circulaire ambities;
- bewandeling van deze paden een mentaliteitsverandering van de Rotterdammers vergt;
- de gemeente bewust consumentengedrag kan stimuleren;
- een dag gewijd aan de circulaire ambities van de stad een krachtig symbool is dat verandering alleen kan als we het samen doen;
- er reeds Green Friday-concepten bestaan die consumenten en bedrijven enthousiast willen maken over de hoogste treden van de R-ladder;

verzoekt het college:

- de organisatie van een jaarlijkse Green Friday door externe partijen te stimuleren en/of zich aan te sluiten bij een bestaand initiatief, met als insteek ondersteuning van onze circulaire ambities;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, I. van Wifferen en T.J. Vonk

Motie 9. In de Upcycle Mall eet je vegan

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van het programma Rotterdam Circulair;

constaterende dat:

- er een Upcycle Mall wordt gevestigd op de gemeentelijke locatie aan de Bovendijk, waarin van afval nieuwe spullen worden gemaakt;
- Rotterdammers in de Upcycle Mall kunnen zien, ervaren en leren wat circulariteit is, bijvoorbeeld in de hout- en meubelwerkplaats, de plastic- en textielwerkplaats, de repareerwinkel en het circulair lunchcafé;

overwegende dat:

- alle facetten van duurzaamheid centraal staan in de Upcycle Mall;
- Rotterdammers veel voor de planeet kunnen betekenen door bewuste dieetkeuzes te maken;
- vleesconsumptie om die reden niet goed past bij het beoogde doel van de Upcycle Mall, vanwege de gevolgen van de intensieve veehouderij voor het klimaat, milieu en biodiversiteit;

verzoekt het college

- in het lunchcafé van de Upcycle Mall louter plantaardig voedsel aan te bieden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Andere sprekers bij dit agendapunt? De heer Kind.

De heer **KIND** (Volt). Dank u wel voorzitter. Een belangrijk onderwerp en er is al veel gezegd, mooi dat het breed leeft. Het is belangrijk dat we naar een nieuwe economie gaan, meer circulair en daar in de stad veel creatieve en slimme initiatieven voor bedenken. Wij hebben eigenlijk één vraag en die gaat vooral over de doelstellingen. Er staat duidelijk dat we in 2030 50% minder hernieuwbare grondstoffen gebruiken en de gemeente heeft zich hier al in 2019 aan gecommitteerd, maar als we zo veel mooie initiatieven en mooie plannen hebben dan is het wel fijn als we daar ook enigszins grip op kunnen houden: wat zijn de doelstellingen tot 2026 en tot 2030, hoe willen we daar komen en hoe willen we dat gaan monitoren? Daarom hebben we eigenlijk de vraag aan het college: waarom is er geen tijdspad en geen nulmeting aan het programma Rotterdam Circulair toegevoegd? Hier wil ik het verder bij laten en we sluiten ons aan bij alle mooie moties die hier voorbij zijn gekomen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Volgens mij heb ik allen in de raad aan het woord gehad. Voordat het college begint, meld ik dat ik nu namens u en de stad het jarige Maritiem Museum ga toespreken. Ik laat u in handen van de vicevoorzitter. Ik adviseer u door te vergaderen tot ongeveer 18.45 uur, ik schat in dat u dan echt klaar bent, maar dat is mijn inschatting van wat er nog op de agenda blijft. Mevrouw de vicevoorzitter, wilt u het overnemen? Dank u wel. Mag ik alvast het college het woord geven, wie begint er? Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja dank u wel. Het is goed dat we nu het plan Rotterdam Circulair bespreken. We hadden al een uitgebreide behandeling in de commissie die begon met de oproep tot wat toegankelijker taalgebruik zoals hier ook net in de raad. Persoonlijk ben ik wel trots op dit programma, dat wil ik nog wel even zeggen. Tegelijkertijd herken ik ook wel dat het her en der wat abstract is en niet heel toegankelijke woorden en taal met zich meebrengt. Daar heb ik

inderdaad op toegezegd dat we daar een slag overheen gaan maken, maar ik zou niet willen zeggen dat ik het hele programma daarmee onleesbaar vind. Dat oordeel is natuurlijk helemaal aan u en het is terecht dat u oproept om in al onze stukken heel toegankelijk Nederlands te gebruiken, dat vind ik ook. Daar kan een slag overheen en daar heb ik u helemaal gelijk in gegeven. Ik loop even de verschillende moties af. Ik heb de motie van GroenLinks en heel veel andere partijen, 'Hergebruik tenzij in plaats van een wegwerpmaatstappij' die gaat over circulair verplicht stellen of bij vergunningverlening voor sloop, renovatie en gebiedsontwikkelingen zich ervoor in te spannen dat materialen worden hergebruikt en als dat niet zo is dat dan ook toe te lichten. Ik snap uw motie en ik denk ook dat dit een wereld is waar we naartoe moeten. Ik ben in gesprek met een delegatie van het platform Ontwikkelaars Rotterdam over het manifest Duurzaam bouwen, daar leggen we nu de laatste hand aan. Ik zie ook dat nu overal 100% circulair eisen eigenlijk een te grote vraag is, maar ik wil natuurlijk stimuleren om het zo veel mogelijk wel te doen en dat kan zitten in circulair ontwerpen, circulair slopen en het hergebruik van materialen die zijn gesloopt. Ik zie dat er op dat front best veel gebeurt vanuit de visie van bedrijven zelf. Ik wil dat proces dat ik nu met hen doormaak om tot zo'n duurzaam bouwmanifest te komen aflopen en daaraan niet al op voorhand verplichtingen verbinden, daarom ontraad ik deze motie. U vraagt ook om circuleren in de Welstandscommissie. Daarbij zegt u bij de toekomstige aanstelling van de Welstandscommissie...

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). U hebt een interruptie van mevrouw Morkoç op het vorige punt.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, wij hebben eigenlijk niets van het manifest Duurzaam bouwen gehoord en dat staat volgens mij ook niet in het plan. Kan de wethouder de commissie daar meer over vertellen en ook een terugkoppeling geven? Ik wil daarbij ook weten in hoeverre daar eisen in staan of dat het een samenwerkingsopdracht is want op een gegeven moment is het ook wel belangrijk dat we dingen gaan eisen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ik ben natuurlijk helemaal bezig met dit plan en dat gaat ook uw kant op, daar hoeft u zich geen zorgen over te maken. De kern van het plan is dat we geen aanvullende eisen bovenop de bestaande eisen gaan stellen. We hebben ook gezegd dat we wel kennis en geen eisen gaan stapelen, dat is het uitgangspunt van deze nota. Ik merk ook van alle kanten heel veel energie om daar juist ook aan te werken en dat die behoefte er ook enorm is. Ik ga uit van het enthousiasme over het onderwerp en wil zo veel mogelijk kennis met elkaar delen. Dat zien we ook bij bijvoorbeeld een houtbouwproject als SAWA, dat project komt gewoon van de projectontwikkelaar en de grote meerwaarde daarvan is dat we ongelooflijk veel kennis over houtbouw hebben opgebouwd en die kennis delen gaat ons heel veel verder brengen. Ik denk dat dit een heel mooie stap is, maar daarover later meer. Dan de Welstandscommissie, motie 4. Daarin vraagt u om kennis en ervaring met circulariteit in de profielschets van leden van de Welstandscommissie op te nemen. Dat kunnen wij uitvoeren, dat hebben we ook met de Welstandscommissie besproken en die vindt dat ook een relevant gegeven. Zeker de toekomst wordt circulair, dus die is oordeel raad. Dan de motie van DENK, 'Ontmoedigingsbeleid raakt de Rotterdamse circulariteit'. U hebt het over die belastingmaatregel boven de € 2.000,00 en u vraagt ook of ik in gesprekken met het rijk daar aandacht voor kan vragen, dat dit circulair gedrag niet zou moeten hinderen. Dat ben ik natuurlijk volledig met u eens, maar tegelijkertijd moet dit geen handelsplaats worden waarin het een verdienmodel wordt om verkoop te regelen. De kern van die belastingmaatregelen is natuurlijk anders dan het remmen van circulair gedrag, maar ik wil wel onder de aandacht brengen dat er een zekere angst is dat dit wel dat effect gaat hebben en dat dit niet zou moeten. Zo lees ik deze motie en dan kan ik hem ook omarmen en oordeel raad geven.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ja voorzitter, even ter aanvulling. De motie richt zich niet alleen op die belastingmaatregel en dat het mensen dan geld gaat kosten, maar ook op de toegankelijkheid en het feit dat mensen ook schrikken van het idee dat hun gegevens bij de Belastingdienst terecht komen, maar goed ik hoor de welwillendheid van de wethouder om het bij het rijk neer te leggen en daar ben ik heel blij mee.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, ik ging even in op het doel van de maatregel en ik kan me vinden in het doel dat je niet wilt dat dit eigenlijk een platform voor handel wordt. Als het effect is dat mensen daardoor worden afgeschrikt om incidenteel iets bij Vinted te doen dan zouden we dat niet moeten willen en dat effect wil ik zeker onder de aandacht brengen. Dan heb ik nog de motie Black Friday van de Partij voor de Dieren, D66 en de ChristenUnie. U vraagt om de jaarlijkse Green Friday dag te stimuleren en erbij aan te sluiten. Dat is goed uitvoerbaar, dus die kan ik oordeel raad geven. Volgens mij waren dit de moties die voor mij waren.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Zijn er nog vragen blijven liggen? Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, ik heb gevraagd of dit plan niet voor extra regels zou zorgen. Daar is wel indirect iets over gezegd, maar ik zou toch graag specifiek antwoord op de vraag over de bouwregels krijgen, of die door dit plan niet extra worden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Nog andere vragen?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja ik...

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Pardon, ik wil nog heel even kijken want ik ben een veegronde aan het doen.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ik heb nog een aantal vragen opgeschreven, die ben ik gewoon vergeten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké, die bent u gewoon vergeten dan is het handig om die eerst te beantwoorden.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Even autocorrectie. Daarna zullen mijn collega's nog wat moties behandelen. Misschien is het handig om daarna de veegronde te doen. De extra kosten. Zoals ik al aangaf, willen we geen stapeling van regels, op het moment dat wij wel bepaalde zaken willen stimuleren, hebben we ook vanuit het duurzaamheidstransitiebudget wel subsidie beschikbaar. Als we iets willen stimuleren, zijn de kosten voor ons, dus dat zijn de mogelijkheden. De heer Kind van Volt vroeg naar het tijdspad. Wat ik ook uitgebreid in de commissie heb gezegd, we hebben in 2018 een metabolic onderzoek gehad over al die circulaire stromen. Dat zou je kunnen zien als een nulmeting en het plan dat wij hier nu bespreken is gebaseerd op al die stromen en er is gekeken wat de belangrijkste stromen zijn waarop je moet sturen om de circulariteit te verbeteren en welke groepen je moet benaderen. Dat was de basis van dit plan en tegelijkertijd, daar heb ik u een brief over gestuurd die hopelijk bij deze stukken zit, is het echt goed in beeld krijgen van die afvalstromen, de sturingsmogelijkheden die je hebt, een vrijwel onmogelijke missie omdat wij dat inzicht niet hebben, maar dan zeg je ook niet 'we gaan niet op circulariteit sturen want dat is onmogelijk', dat willen we ook niet. We zijn bezig... We gaan gewoon dingen waarvan we zeggen dat die altijd zinvol zijn om te doen... Dat is wat we hier doen. We gaan wel kijken hoe je die monitoring kunt verbeteren, dan kun je natuurlijk ook beter tijdspaden ergens aan koppelen, maar het is wel degelijk in de scope van waarmee we bezig zijn. De SP had vragen over plekken waar je kleding of andere zaken kunt ruilen. We hebben natuurlijk de HER, daar zei u net ook al iets over, maar ik heb recentelijk bijvoorbeeld een swapshop op de Meent geopend waar je kleding kunt inleveren en dan een kledingstuk kunt meenemen. We hebben ook de weggeefkastjes, er zijn allerlei verschillende initiatieven waar mensen dat vanuit zichzelf allemaal doen en ik denk dat we juist met dit plan ook zeggen... We willen bijvoorbeeld met die kwartiermakers in de wijken ook kijken of je dat soort initiatieven kunt losweken en faciliteren, maar we gaan niet een gemeentelijke marktkraam neerzetten, dat is niet het plan. Tot zover de vragen die ik heb genoteerd.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Dan de heer Karremans nog voor het beantwoorden van vragen. De veegronde komt nog.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja voorzitter, excuus dat ik wat later was. Ik kwam een auto met pech tegen, echt waar. Die blokkeerde het verkeer en die heb ik even op weg geduwd, dus dat

duurde even wat langer. Ja dat lukte met een elektrische wagen, dat was wel lastig maar het is wel gelukt. Ik ben ook wethouder Mobiliteit, laten we wel wezen. Ik was überhaupt niet bij de commissie en het is natuurlijk al een verbetering dat ik hier wel ben ook al heb ik het begin gemist. Ik begreep dat de bijdrage van de heer Van Schaik een uitstekende bijdrage was, ik heb die zelfs zwart-op-wit gekregen en ik ga die straks teruglezen. Over circulair gesproken, de heer Coşkun refereerde al even aan de weggeefkasten en mijn collega zei heel denigrerend 'de weggeefkastjes', maar het zijn weggeefkasten gemaakt door Rotterdam Inclusief waar de heer Coşkun en ik inderdaad samen uit de kast zijn gekomen. Een kast open je als wethouder ook gemakkelijk, je doet gewoon de deur open. Ik heb de waterkoker erin gezet en het mooie was dat de heer Coşkun zei, dat heeft hij net niet gezegd maar ik vind het wel de moeite waard om dat hier even te herhalen, 'ik ben het meest circulaire raadslid van Rotterdam', ook gegeven zijn verleden als raadslid in een eerdere periode. Hij zei 'de SP recyclet raadsleden' en dat is natuurlijk in die zin ook hartstikke circulair en mooi en die titel wil ik hem natuurlijk wel gunnen. We hebben overigens afgesproken dat wij nu ook als duo zijn te boeken en als u interesse hebt, horen wij dat natuurlijk graag. Ik zal solo nog even alle moties van advies voorzien. Allereerst de motie van de heer Van Schaik, 'Statiegeldoffensief'. Ik kan die motie omarmen, we kunnen dat gesprek natuurlijk altijd voeren hoewel het niet onze taak is en ik ben wel benieuwd wat eruit komt als we dat gesprek voeren, dus die uitdaging ga ik graag aan en ik ga graag met die opdracht aan de slag. Dan de motie 'Recycle plastic it's fantastic' van GroenLinks. Dat is op zichzelf al een gerecyclede motie want als ik me goed herinner, hebben we die ook bij het Grondstoffenbeleid gehad. Ik zal het antwoord daarop ook maar recycelen, dat is dan ook hetzelfde antwoord en dat betekent dat ik hem ontraad. Mevrouw Morkoç heeft gelijk dat we nog niet op het percentage nascheiding zitten dat we willen, maar dat heeft ook te maken met dat we de drankkartonnen een tijdje niet hebben nagescheiden en met de band bij de AVR. Dat is natuurlijk de reden dat we daar nog niet op zitten, maar we verwachten dat wel in te lopen. Dan de motie van de Partij voor de Dieren, 'Heerlijk plantaardig in het duurzaamheidswalhalla'. Daarin wordt nog steeds gerept over de Upcycle Mall, maar het is nu de HER. Ik weet dat de heer Van der Velden niet van Engelse woorden houdt en dat is ook helemaal niet nodig want het heeft nu gewoon een Nederlandse naam, de HER, zo heet het. Dat is voor Brabanders wat lastiger dan voor Rotterdammers maar zo noemen we hem nu, dat is de officiële naam.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). U zegt de HER, maar hoe schrijf je dat dan?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). HER, de Kralingse R. Over dat plantaardig voedsel. De heer Struijvenberg heeft nog aardig bij gelobbyd om die motie wel te omarmen want hij houdt van quinoa op een bedje van waterkers, maar dat ga ik niet doen. Het zou zomaar kunnen zijn dat het wel plantaardig wordt, we zijn daar niet op voorhand tegen, maar het punt is dat we niet op voorhand ondernemers willen uitsluiten. Boijmans op Zuid is natuurlijk een andere omgeving met een andere aantrekkelijkheid en er is een andere businesscase voor horecaondernemers om daar geld te verdienen en dat is bij de HER die toch wel iets meer afgelegen ligt wat anders. Ik wil niet het risico lopen dat we uiteindelijk zonder horeca zitten en ik wil het nu wel open laten, maar het zou zomaar kunnen dat het wel plantaardig wordt want plantaardig eten is ook hartstikke lekker. Om die reden ga ik hem ontraden. Dan heb ik de motie 'Cirkel terug naar je ketenpartners', een mooi woord 'ketenpartners'. Om de waterschappen meer te betrekken. De heer Segers-Hoogendoorn zei dat dit eigenlijk te weinig in het plan staat en dat zou best kunnen, maar we doen het wel. We werken ook met de waterschappen samen in de alliantie Waterkracht, daar ben ik zelf ook nauw bij betrokken en bij het bestuursakkoord in 2021 is ook expliciet afgesproken dat we op het gebied van de circulaire afval- en grondstofstromen samenwerken en van elkaar leren, ik ben het dus met de heer Segers-Hoogendoorn eens en dat is de reden dat we dat destijds ook in de bestuursovereenkomst hebben opgenomen, dat heb ik zelf nog gedaan. We leren ook van elkaar, bij Blue City werken we nu bijvoorbeeld met een manier waarop we regenwater testen om dat te gebruiken voor bijvoorbeeld een wc-voorziening, die kennis halen we van het waterschap, dus we werken op allerlei manieren samen. Ik ben het dus eens met de strekking, maar de motie is overbodig omdat we het al goed in de overeenkomsten met de waterschappen hebben geborgd.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja dank. Dat is ook ongeveer de reactie die we in de commissie kregen, daar was met uw afwezigheid kennelijk ongeveer hetzelfde verhaal en dat is mooi voor de consistentie van dit college, een pluim. Ik gaf niet voor niets een concreet voorbeeld, die strategische samenwerkingsagenda die een van de drie waterschappen, die ik nu even niet meer voor me heb, met gemeenten sluit. Daar ontbreekt de gemeente Rotterdam, dat is kennelijk een keuze en dat vind ik dan vreemd. Is dat dan hetzelfde, 'we werken al genoeg samen', waarom sluiten andere gemeenten die wel af en Rotterdam niet?

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja voorzitter, zo concreet weet ik het niet, maar ik weet dat er wordt samengewerkt en zeker op dit onderwerp. Ik moet even nagaan waarom wij niet onder die specifieke strategische overeenkomsten staan, ik kan best toezeggen dat we kijken of het nuttig is om dat alsnog te doen en we zijn het eens dat we daarop samenwerken. Ik wil best toezeggen dat ik gewoon even kijk of er een reden is om dat alsnog te doen en daarover terug te koppelen aan de raad als daar reden toe is. Als dat niet het geval is, zal ik dat ook melden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja dan is wat mij betreft de motie overbodig omdat de toezegging staat, we kunnen er altijd nog op terugkomen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank voorzitter. Ik heb een motie ingediend waarop ik nog geen advies heb gekregen, die is 'Alle inkomensgroepen dragen bij aan de kringloop'. Ik neem aan dat dit wethouder Mohamed-Hoesein is, zij is er niet en laat ik dan even voor wethouder spelen. Die wordt omarmd, dus dan weet u dat.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dat is een heel bijzondere stijlfiguur. Ik kijk zo naar rechts of het college dat met één mond spreekt, dit wil bevestigen, dan kunnen zij even nadenken. Intussen deel ik voor uw administratie nog even mede dat de heer Segers-Hoogendoorn motie 5 'Cirkel terug naar je ketenpartners' zojuist heeft ingetrokken. Ik geef even het woord aan wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Het klopt wat de heer Van der Velden zei, het is inderdaad omarmen zou mevrouw Mohammed-Hoessein zeggen en ik zeg, oordeel raad.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké hartstikke mooi, dan hebben we dat gehad en gaan we nu naar de veegronde. De heer Van Schaik wil nog het woord.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Ja voorzitter, in de veegronde het volgende. Ik heb gevraagd wat er gebeurt met de vergoeding die op de elektrische apparatuur wordt geïncasseerd, waar dat geld is, hoeveel geld dat is en wat daarmee gebeurt. Ik moet kort zijn van mijn fractievoorzitster.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Zijn er nog andere veegvragen? Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, ik had twee vragen en die zijn allebei onbeantwoord. De eerste gaat over de verwijzingen in het programma naar andere programma's waarvan gebruik wordt gemaakt, onder andere de Grondstoffennota, daar staat geen enkele verwijzing naartoe. De andere vraag gaat over de nascheider, we zijn benieuwd welke andere oplossingen er zijn tot de nascheider naar behoren werkt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel, dat waren de veegwagen. Dan ga ik naar wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ik denk dat niet echt over de verwijzing is nagedacht. Ik heb in de commissie wel toegelicht wat precies de verhouding tussen die plannen is, maar ik geef toe dat het niet op die manier in dit plan is terechtgekomen. Dat geef ik toe, dat heb ik toegelicht in de commissie, maar ik kan het nu niet meer veranderen want dat plan is in het college vastgesteld. Mocht er een

volgende versie komen waarvan ik denk dat dat niet zo is, dit is toch het plan voor dit college, in voorkomende gevallen wil ik die verwijzingen wel beter doen want er was geen enkele reden om het niet te doen, gewoon niet aan gedacht denk ik.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. De heer Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Die verwijderingsbijdrage is er sinds 2013 niet meer. Dat geld ging voorheen naar een apart fonds zoals we dat ook voor het statiegeld kennen, maar dat is er sinds 2013 niet meer, importeurs betalen nu een recyclingbijdrage. Dat is hoe het is geregeld, maar dat is niet afzonderlijk gespecificeerd in het prijskaartje. Sinds 2013 is geen sprake meer van die verwijderingsbijdrage.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Ja, via de voorzitter, dank u wel. In het apparaat zit een recyclebijdrage, maar wie moeten al die apparaten dan opvangen en verwerken? Dat zijn wij weer, dus waarom krijgen wij niets?

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ik weet niet of wij niets krijgen, maar ik wil wel even nagaan waar die recyclingbijdrage naartoe gaat. Ik wil best toezeggen dat ik dat even naga, maar de verwijderingsbijdrage die in het verleden werd betaald is er niet meer, maar dan zoeken we even uit waar die recyclingbijdrage naartoe gaat.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké, dan constateer ik dat alle vragen op dit onderwerp zijn gewisseld en op de moties is geadviseerd. We horen af en toe een piep en die valt nu gelukkig weer weg. Ik heb twee toezeggingen gehoord en ik heb in elk geval eentje genoteerd. Wethouder Karremans kijkt naar de samenwerkingsovereenkomst die waterschap Hollandse Delta met de gemeenten heeft gesloten en koppelt naar de raad terug wat de overwegingen zijn om daar wel of niet aan mee te doen. Dat was de eerste en de tweede is dat wethouder Karremans nagaat wat er gebeurt met de recyclingbijdrage die in de prijs van producten is verwerkt en koppelt dit terug. Is dat correct? Ja, dan zijn deze twee toezeggingen genoteerd en is dit het einde van agendapunt 7.2.

7.3 *Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Doorwerken aan daklozenopvang', alsmede het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport.*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan gaan we door naar agendapunt 7.3, het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Doorwerken aan daklozenopvang' alsmede het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport. De heer Buijt is inmiddels aanwezig, dan gaan we verder met de eerste spreker op dit onderwerp en dat is de heer Vonk, wil hij nog het woord voeren?

De heer **VONK** (cu). Ik dacht dat mevrouw Van Aalst als eerste op de lijst stond, maar dan ga ik beginnen. Voorzitter, we danken de Rekenkamer uiteraard hartelijk voor het vervolgonderzoek op het rapport over dakloosheid. Dit is het eerste rapport in een reeks waarin de Rekenkamer kritisch kijkt of aanbevelingen niet alleen met mooie woorden zijn overgenomen, maar ook of die volledig in daden zijn omgezet. Het onderzoek laat ook zien dat dit geen overbodige luxe is, het is daarmee een nuttig instrument voor de raad, voor wie het heel lastig is om al die acties uit al die Rekenkamerrapporten meerjarig zo kritisch te blijven volgen en we zijn ook blij dat de wethouder in dat kader in de commissie alsnog heeft toegezegd om ook de tweede aanbeveling om met dat plan van aanpak te komen te omarmen. Graag wil ik nog even kort aandacht vragen voor de derde aanbeveling over het breed leren. Dat is niet zozeer politiek, maar het is vooral gewoon leuk en het is gewoon iets wat we Rotterdam heel graag gunnen. Breed leren, dat doe je samen. Dat is niet alleen iets voor de ambtelijke organisatie en bijvoorbeeld in Utrecht blijkt het enorm leuk en succesvol om samen met veel partijen een leerpraktijk rondom dakloosheid te hebben. Corporaties, zorginstellingen, opleidings- en onderzoeksinstituten, ervaringsdeskundigen en de regiogemeenten bepalen samen een agenda en organiseren samen leerbijeenkomsten waarvoor een breed publiek wordt uitgenodigd, de Hogeschool Utrecht is daarin de trekker. Deze vorm van breed leren hebben we voor zover ik weet niet in

Rotterdam, maar Rotterdam zou er heel veel voordeel bij kunnen hebben. De Rekenkamer gaf ook aan dat dit past bij zijn derde aanbeveling en vandaar onze motie 'Maak breed leren heel breed', hoe leuk kan het zijn.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Maak breed leren heel breed

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op donderdag 15 februari 2024, ter bespreking van het Rekenkamerrapport 'Doorwerken aan daklozenopvang';

constaterende dat:

- de inzet van de gemeente op gebied van voorkomen van dakloosheid en het oplossen van dakloosheid groot is, maar altijd beter kan en dus beter moet;
- de aanpak van dakloosheid met het Nationaal Actieprogramma Dakloosheid een inhoudelijke doorontwikkeling kent met Wonen Eerst als uitgangspunt, meer aandacht voor preventie en bijzondere doelgroepen zoals EU-arbeidsmigranten en LHBTIQA+ en een grotere rol voor ervaringsdeskundigen;
- landelijke kaders nog verder wijzigen met de wens voor meer regionale samenwerking en kleinschalige wooninitiatieven in plaats van grote opvangvoorzieningen;
- het rijk geld beschikbaar stelt om deze ontwikkelingen mogelijk te maken;
- de Rekenkamer adviseert om 'breed leren' in te zetten t.b.v. de ambtelijke organisatie;
- Rotterdam beschikt over zeer veel kennis en deskundigheid bij onderwijs- en onderzoeksinstellingen, zorgpartijen, corporaties, ervaringsdeskundigen en natuurlijk de gemeente zelf op het gebied van dakloosheid;
- de regio Utrecht in de vorm van een Kennisplatform een positieve ervaring heeft opgedaan met het gezamenlijk leren op het gebied van opvang en wonen waarin genoemde partijen participeren en breed kennis, ervaring en best practices worden uitgewisseld;

overwegende dat:

- de gewenste verbeteringen in de strijd tegen dakloosheid niet alleen een zaak is van de gemeente, maar ook van bijvoorbeeld corporaties, onderwijs, ervaringsdeskundigen en zorgpartijen;
- deze partijen allemaal baat hebben bij de uitwisseling van kennis, ervaring, best practices et cetera om samen te leren wat de oplossingen voor de toekomst zijn;
- Rotterdam niet een breed en open initiatief kent zoals dat in Utrecht functioneert;
- een goed voorbeeld de moeite waard is om te volgen, met alle ruimte voor een eigen Rotterdamse invulling;
- deze verbreding van het brede leren helemaal past in de lijn van de aanbeveling van de Rekenkamer;

verzoekt het college:

- samen met zorgpartijen, regiogemeenten, onderwijsinstellingen, corporaties en ervaringsdeskundigen te onderzoeken hoe een kennisprogramma op het gebied van voorkomen en bestrijden van dakloosheid naar het voorbeeld van de regio Utrecht (KUS) in de Rotterdamse regio kan worden opgezet;
- bij gebleken lokaal draagvlak een initiatiefgroep te ondersteunen om dit kennisprogramma op te zetten en uit te voeren;
- de raad te informeren over de opzet en de agenda van dit initiatief;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, A. Kockelkoren, T.S.J. Coşkun en R.G.C. Segers-Hoogendoorn

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Hartstikke mooi, dank u wel en daarmee is het einde van de spreektijd bereikt. De volgende op het lijstje is mevrouw Yildirim. Ik zie dat mevrouw Reitema het woord voor de PvdA voert.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja dank voorzitter. Mijn collega Yildirim is helaas ziek thuis, vandaar dat ik even inval. Ja voorzitter, iedereen verdient een thuis, een dak boven het hoofd en de PvdA kan het niet verkroppen dat het de stad maar niet lukt om dakloosheid tegen te gaan. Onze fractie zal zich dan ook blijven inzetten en meedenken in oplossingen. De kritiek op het eerdere plan van aanpak was vooral gericht op de schaal van de interventies en veel plannen gaan ook pas per 2025-2026 in. De wethouder heeft samen met andere G4-wethouders een goede oproep gedaan voor meer financiële middelen, maar tegelijkertijd heeft dit college € 7,5 miljoen die beschikbaar was voor de aanpak van dakloosheid naar 2027-2028 verschoven en voorzitter, we hebben wel genoeg te doen en wel vandaag. Wij dienen daarom een motie in om de € 7,5 miljoen niet naar achteren te schuiven, maar nu in te zetten voor een versnelde aanpak. Dat doen wij samen met BIJ1 en wij tekenen ook graag mee op de motie van BIJ1 voor een meer dan nodige permanente nachtopvang. Dank.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Reitema heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Urgentie! Versnellen tegen dakloosheid met € 7,5 miljoen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het Rekenkamerrapport 'Doorwerken aan daklozenopvang';

constaterende dat:

- de € 7,5 miljoen die beschikbaar was voor de aanpak van dakloosheid in Rotterdam niet is uitgegeven;
- dit bedrag is doorgeschoven naar latere jaren;

overwegende dat:

- gezien de omvang van de dakloosheidproblematiek nu actie is vereist;
- het wenselijk is plannen van het college die voornemens zijn later uitgevoerd te worden naar voren te halen;
- actie ook vanuit verschillende groepen in de samenleving is gewenst;
- met zoveel woorden dit idee ook door de wethouder in de commissie ter bespreking van het Rekenkamerrapport 'Doorwerken aan daklozenopvang' is geopperd;

verzoekt het college:

- € 7,5 miljoen extra toe te voegen aan de huidige aanpak van dakloosheid;
- hiermee plannen die op de plank liggen versneld uit te voeren;
- de gemeenteraad een plan van aanpak hiertoe te doen toekomen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Reitema en M.M. Vlasblom

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Dan is het woord aan mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Voorzitter, het is inmiddels de zoveelste keer dat het college tekortschiet in de ambitie als het gaat om het naleven van de Verklaring van Lissabon, het rapport van de Rekenkamer, maar ook tekortschiet in medemenselijkheid. Dat zegt ons dat het college faalt in het zorgdragen voor al zijn burgers. We hebben nog steeds semantische discussies over rechthebbenden en niet rechthebbenden en ik citeer uit het raadsvoorstel, 'de afgelopen vijf jaar is er heel veel verbeterd', maar dat zie je niet direct op straat omdat niet alle dakloze mensen in aanmerking komen voor opvang. BIJ1 vraagt zich echt af waar we dan in hemelsnaam mee bezig zijn. Het daklozenbeleid lijkt inmiddels een verloren zaak want aan structurele oplossingen voor alle Rotterdammers doet het college blijkbaar niet en inmiddels trekken organisaties aan de bel door demonstraties zoals Recht op rust te organiseren. Gelukkig gelooft BIJ1 niet in verloren zaken want wij als raad zijn hier om het college scherp te houden op het uitdragen van zijn zorgtaak en vooral ook zijn menselijkheid. Daarom dienen we voor de zoveelste keer een motie in die misschien blijft irriteren voorzitter, maar het moet toch gebeuren. We moeten er samen voor zorgen dat mensen veilig zijn, dat mensen kunnen rusten als het even kan, kunnen slapen als ze moe zijn en kunnen opwarmen als het koud is. Daarom dienen we

de motie 'Reken maar op een Kamer' samen met de SP, GroenLinks, PvdA, Volt en de Partij voor de Dieren in.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Vlasblom heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Reken maar op een kamer

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van agendapunt 7.3, Regulier debat 'Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Doorwerken aan daklozenopvang' alsmede het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport;

constaterende dat:

- de Rekenkamer Rotterdam in 2018 al in haar rapport 'Niet thuis geven' concludeerde dat de hulpverlening aan dakloze mensen in Rotterdam tekortschiet;
- zij na vijf jaar een vervolgonderzoek heeft gedaan om te controleren in hoeverre de aanbevelingen uit haar onderzoek zijn uitgevoerd;
- de Rekenkamer Rotterdam in haar vervolgonderzoek concludeert dat juist de aanbevelingen die vragen om een structurele aanpassing van de daklozenopvang na vijf jaar niet zijn opgepakt;

overwegende dat:

- Nederland in 2021, met 27 andere Europese lidstaten, de verklaring van Lissabon heeft ondertekend waarin staat dat dakloosheid in Europa in 2030 beëindigd moet zijn;
- de Rekenkamer Rotterdam concludeert dat vooral de aanbevelingen en moties zijn opgepakt die gericht waren op het aanscherpen van bestaande werkwijzen;
- de Rekenkamer Rotterdam concludeert dat aanbevelingen en moties die vroegen om een andere aanpak of denkwijze, minder goed zijn opgevolgd;
- permanente nachtopvang een vereiste is om dakloze mensen hun recht op rust te bieden;

verzoekt het college:

- een permanente nachtopvang te openen voor dakloze mensen in Rotterdam, ongeacht de gevoelstemperatuur, afkomst of papieren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.M. Vlasblom, S. van de Peppel, T.S.J. Coşkun, A. Kockelkoren, S. Reitema en T. Kind

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De heer **CEULEMANS** (lr). Voorzitter, mag ik even een punt van orde maken?

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Het gaat vandaag over het Rekenkamerrapport over dakloosheid, het gaat over het opvolgen van adviezen van het Rekenkamerrapport, maar het wordt nu weer een heel breed dakloosheidsdebat. Dat hebben we elke week opnieuw, volgens mij is het nu helemaal niet conform de agenda en ik vraag u om er wat scherper op te zijn dat het puur over het Rekenkamerrapport gaat en dat het niet weer een breed dakloosheiddebat wordt, dat hebben we echt elke week.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Ik begrijp uw oproep en ik denk dat de rest van de raadsleden die ook hoort, maar mensen gaan uiteindelijk natuurlijk wel over hun eigen woordkeuze. Het is een tweeminutendebat waarin veel mensen al een beetje buiten hun tijd zitten, dus het risico op een heel wijd uitlopend debat schat ik niet zo hoog in, maar ik noteer u aantekening. Zijn er nog andere sprekers op dit onderwerp? Mevrouw Van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Ja dank u voorzitter, ik houd het kort. In de commissie speelde de vraag of het wenselijk is dat voor ieder Rekenkamerrapport standaard een plan van aanpak moet worden opgesteld. Ik denk dat het beter is dit per Rekenkamerrapport en per casus te bekijken om op die manier onnodige bureaucratie te voorkomen. Betreffende dit Rekenkamerrapport heeft de

wethouder al toegezegd een aparte brief te versturen. Daarom dien ik een amendement in dat oproept aanbeveling 2 niet over te nemen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Van Aalst heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Rapport Rekenkamer Rotterdam 'Doorwerken aan daklozenopvang'

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van het rapport van de Rekenkamer 'Doorwerken aan daklozenopvang';

besluit:

II De aanbevelingen 1 tot en met 3 uit het rapport 'Doorwerken aan daklozenopvang' over te nemen en het college opdracht te geven deze uit te voeren

als volgt te wijzigen in:

II De aanbevelingen 1 en 3 uit het rapport 'Doorwerken aan daklozenopvang' over te nemen en het college opdracht te geven deze uit te voeren"

w.g. C. Aafjes-van Aalst

Toelichting

Aanbeveling 2 vraagt specifiek om altijd een separaat plan van aanpak op te stellen voor de raad over de opvolging van de aanbevelingen van de Rekenkamer. Wij achten het belangrijk dat dit niet structureel bij elk Rekenkamerrapport wordt toegepast, maar per rapport de noodzaak hiervan wordt bekeken.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Zijn er nog andere sprekers? Nee dat is niet het geval. Dan ga ik naar wethouder Buijt voor de beantwoording.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Dank u wel voorzitter. We hebben hier vorige week in de commissie ook uitgebreid over gesproken. Het is best een uniek rapport en niet zozeer om wat erin staat, maar wel omdat het het eerste opvolgingsrapport is, dit is eigenlijk een toets van een eerder Rekenkamerrapport waarbij is gekeken wat er jaren later daadwerkelijk van terecht is gekomen, wat er nou echt in beleid is omgezet. De Rekenkamer gaat dit in de toekomst op meerdere rapporten doen en dit was de eerste. We hebben in de commissievergadering al vastgesteld dat veruit het meeste redelijk tot goed is geland, er zijn uiteindelijk nog drie aanbevelingen overgebleven en ik heb gezegd dat ik de tweede, met de toelichting van de Rekenkamer dat die het niet had over een plan van aanpak op een plan van aanpak, maar dat die echt bedoelde 'ga even puntsgewijs op een A4'tje na wat je daarmee bedoelt', wel kan toezeggen, maar omdat die heel breed is geformuleerd, ook voor elk volgend Rekenkamerrapport, heb ik daar die nuance op gemaakt en ik begrijp dat daar nu ook een amendement voor is. Dat is wel het voorbehoud dat ik wil maken en uiteraard nemen we aanbeveling 1 en 3 en een deel van aanbeveling 2 wel over. Als ik het goed heb, hebben we drie moties gekregen en het amendement dat ik hier nog niet heb, de derde motie krijg ik nu wel. Mijnheer Vonk heeft het plan over Utrecht in het commissiedebat aangegeven en ik heb toen gezegd 'interessant, dien een motie in', dat geeft ons ook de tijd om het in de tussentijd, in die week, uit te zoeken. Dat hebben we inmiddels gedaan en we hebben van het plan kennisgenomen, maar we zijn eigenlijk van mening dat we dit kennisplatform hier niet in dezelfde vorm hebben als u het schetst, echt een tafel waar alle partijen direct bij elkaar zitten, maar dat wij hier eigenlijk bijna alles wat daar is wel hebben. Wij hebben, weliswaar op een andere wijze, ook echt toegang tot dezelfde kennis en ervaring op het gebied van het voorkomen en bestrijden van dakloosheid. Wij zijn ook echt continu in gesprek met ervaringsdeskundigen, we hebben laatst nog een lezing op de UvA bijgewoond waar allerlei tips en dergelijke werden gegeven en we hebben ook overleg in G4-verband. Het enige waar dit afwijkt is eigenlijk het onderwijs. Dat is in Utrecht nadrukkelijk wel gesprekspartner en hier niet, dat is eigenlijk de enige partij die ontbreekt. In dat opzicht wil ik deze motie ontraden. De tweede motie, ja dat is wel even... U zegt...

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). U hebt een interruptie van de heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja een korte verduidelijkingsvraag. U zei 'wij hebben eigenlijk alles hier in Rotterdam wel', bedoelt u dan dat de ambtelijke organisatie toegang tot al die kennis heeft want het kenmerk van Utrecht is juist dat de corporaties, de zorginstellingen, de ervaringsdeskundigen, allemaal samen leren en ook samen toegang tot diezelfde kennis hebben. Bij mijn weten hebben we dat echt niet in Rotterdam en er wordt mij ook continu verteld dat wij dat hier niet hebben. Ik stel precies datgene voor wat hier in Rotterdam echt compleet mist, dus ik begrijp niet helemaal dat u zegt dat wij dat al hebben.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Wethouder Buijt.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Nogmaals een opsomming. Wij hebben hier ook structureel overleggen met alle partijen die ook onderling praten, we hebben overleg met zorgaanbieders en corporaties in allerlei samenstellingen, in allerlei verbanden, we hebben regiogemeenten waar ik zelf ook steeds aan tafel zit waarin we die overleggen hebben en waar nodig krijgen we die informatie ook in VNG- en G4-verband, als er nieuwe ontwikkelingen zijn, zijn we daarbij aanwezig. Ik zie daar nu niet een directe toegevoegde waarde anders dan dat we een extra tafel gaan optuigen met weer ambtelijke capaciteit en ik vind de toegevoegde waarde daarvan in deze tijd niet groot genoeg.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mijnheer Vonk, ik zie u nog een keer staan, maar ik heb u al de nodige coulance gegeven, u bent echt aan het einde van uw spreektijd. Ik wil dat toch wel bewaken, ook gezien andere partijen. Daar komen we later op terug. De heer Buijt.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Bij de moties 2 en 3 bekruipt me wel een klein beetje het gevoel dat... We hebben de discussie over € 7,5 miljoen naar voren halen vele malen gevoerd. Ik heb geprobeerd uit te leggen dat dit geld niet in de toekomst is weggeparkeerd, maar dat dit geld is gereserveerd omdat we een heel gedetailleerd plan hebben. We gaan mede op uw verzoek de zalen van de opvang verkleinen van twaalf naar vier en van zes naar twee. Daarvoor is de komende jaren geld nodig, dat reserveren we en dat is geen geld dat we nu eventjes gewoon in de toekomst wegparkeren, die discussie hebben we vele malen gevoerd en hetzelfde geldt voor motie 3. We hebben het nu over het Rekenkamerrapport en ik ontraad deze moties uiteraard, ook op basis van de vele discussies die we al eerder hebben gevoerd. Ik wil nog wel benadrukken dat ik in die commissievergadering heb aangekondigd dat ik in maart a.s. met een nieuw actieplan kom. Hebt u nog heel even geduld zou ik zeggen. Dat was het voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Zijn er nog vragen blijven liggen of moeten er nog opmerkingen worden gemaakt? Nee, dan sluit ik de beraadslaging wat betreft 7.3 op de agenda.

6.4 *Het voorstel tot vaststelling van de verordening AOW en Jeugdtegoed 2024 - vervolg*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan gaan we door naar agendapunt 7.5, maar ik zie dat er een aantal huishoudelijke mededelingen is. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik heb een amendement ingediend bij het AOW-Jeugdtegoeddebat. Ik heb begrepen dat ik ook een toelichtingswijziging moest doen en die heb ik toegevoegd, maar de inhoud van het amendement is niet gewijzigd.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Maassen heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A1. Jeugdtegoed omhoog, met meer bestedingspunten op het oog

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt 6.4, het voorstel tot vaststelling van de verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024;

besluit de verordening AOW- en Jeugdtegoed Rotterdam 2024 als volgt te wijzigen:

'Artikel 6 'Hoogte tegoed' komt als volgt te luiden:

1. Het AOW-tegoed bedraagt € 450,00 per huishouden;
2. Het jeugdtegoed bedraagt:
  - a. € 275,00 per kind;
  - b. € 850,00 per jongere;

en de toelichting op artikel 6 'Hoogtetegoed' in de verordening komt als volgt te luiden:

'Jongeren van 12 tot en met 17 jaar ontvangen een hoger tegoed dan kinderen van 4 tot en met 11 jaar. De reden is dat jongeren van 12 tot en met 17 jaar over het algemeen meer financiële middelen nodig hebben voor de noodzakelijke participatie dan kinderen van 4 tot en met 11 jaar. Kinderen en jongeren moeten op 1 maart 2024 voldoen aan de gestelde leeftijdscriteria. Het jeugdtegoed voor jongeren van 12 tot en met 17 jaar wordt tijdelijk met € 350,00 verhoogd tot een totaalbedrag van € 850,00. Dit bedrag kan vrij worden besteed aan producten binnen de geselecteerde productgroepen. Deze tijdelijke verhoging biedt jongeren de mogelijkheid met het jeugdtegoed een reisabonnement af te sluiten bij de RET.'

w.g. A.J.A. Maassen, M.Y. Morkoç en S.J.C. Becker

Toelichting

De verhoging van het Jeugdtegoed heeft als doel vervoersarmoede tegen te gaan. Vervoersarmoede betreft echter niet alleen beperkte toegang tot het openbaar vervoer, maar ook tot andere modaliteiten, zoals de fiets. Het aanbod van bestedingspunten van het Jeugdtegoed omvat ook fietsenwinkels, waar jongeren die te maken hebben met vervoersarmoede ook makkelijker financiële toegang tot zouden moeten krijgen middels het opgehoogde Jeugdtegoed. Dit amendement beoogt een breder aanbod aan modaliteiten voor jongeren die vervoersarmoede ervaren. Aanvullend daarop kan worden geconstateerd dat niet elke jongere die recht heeft op het Jeugdtegoed met vervoersarmoede heeft te maken, voor hen is de besteding van de extra € 350,00 bij een vervoersaanbieder mogelijk niet nodig, maar kan beter bij een ander bestedingspunt worden uitgegeven dat past bij hun persoonlijke behoeften en situatie. Dit amendement beoogt daarom een meer diverse invulling van het opgehoogde jeugdtegoed, om te zorgen dat het tegoed kan worden besteed waar dat voor die persoon nodig is.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké, ik denk dat de wethouder dan op zich niet opnieuw hoeft te adviseren, maar dan nemen wij dat amendement in. De heer Biljoen.

7.4 Het voorstel tot vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027 - vervolg

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter bij agendapunt 7.4. Wij hebben het dictum van motie 1, 'Het huishoudboekje op orde' gewijzigd, wij hebben nummer 2 van het dictum weggehaald omdat de wethouder aangaf dat het niet op projectbasis kan. Dat is 1, die gewijzigde motie wil ik indienen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Biljoen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1A. Huishoudboekje op orde, ook bij het IHP Onderwijs

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt 7.4, het voorstel tot vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027;

constaterende dat:

- binnen het IHP Onderwijs veel onduidelijk blijft over de financiële consequenties van het plan, zeker gezien het gat tussen de geschetste ambities, het beschikbare budget en de prioritering;
- alleen duidelijk is dat het totale benodigde budget voor het uitvoeren van de wettelijke taak voor de aangewezen 34 projecten € 342 miljoen is;
- de ambities die worden geschetst binnen het IHP Onderwijs die verstrekkender zijn dan het uitvoeren van de wettelijke taak binnen de huidige begroting niet van dekking zijn voorzien;

overwegende dat:

- deze ambities op onder andere het gebied van duurzame energieneutrale scholen en inclusief onderwijs door het hele IHP Onderwijs zijn verweven en het plan een gezicht geven;
- de wethouder heeft toegezegd bij de Voorjaarsnota 2024 met een voorstel voor aanvullende dekking te komen, onder andere ten behoeve van de bekostiging van deze ambities;
- nu onduidelijk is wat de geschatte kosten zijn van de ambities zoals ze zijn opgenomen in het IHP Onderwijs;
- artikel 7 van de Financiële verordening Rotterdam 2021 stelt 'Het college mag alleen al dan niet meerjarige uitgaven of verplichtingen aangaan die passen binnen de beleidsmatige en financiële kaders van de vastgestelde programmabegroting en de daarbij behorende meerjarenraming';
- aanbeveling 3 van het met algemene stemmen aangenomen raadsvoorstel tot overnemen aanbevelingen van de Commissie Onderzoek Rekening (COR) stelt 'Het voorspellende vermogen en daarmee de grip op financiën moet worden vergroot. De COR adviseert hierbij om ook in conceptraadsbesluiten duidelijker aan te geven wat de financiële consequentie is en wat er hierdoor in de begroting verandert.';

verzoekt het college:

- een uitgebreide financiële uitsplitsing bij het IHP Onderwijs te voegen die in ieder geval een uitsplitsing van de kosten die optellen tot het reeds begrote bedrag van € 342 miljoen bevat;
- deze met de raad te delen voor de behandeling van de Voorjaarsnota 2024;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

6.1 Programmaplan Digitale Inclusie - vervolg

De heer **BILJOEN** (gl). Dan wat betreft agendapunt 6.1, Programmaplan Digitale Inclusie. Ik heb contact gehad met het team van de wethouder en ik volg inderdaad zijn advies op om de moties aan te houden. Ja, je kunt niet aanhouden, dus we trekken ze in. Dat zijn de moties 8 en 9, 'AI-Assessment' en 'Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes'. Die dienen we in bij de bespreking van het Rekenkamerrapport.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De moties 8 en 9 bij agendapunt 6.1 worden ingetrokken en de motie 'Huishoudboekje op orde' wordt iets gewijzigd ingediend. Moet de wethouder daar nog op adviseren?

6.4 Het voorstel tot vaststelling van de verordening AOW en Jeugdtogoed 2024 - vervolg

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké, dan hebben we wethouder Mohamed-Hoesein om het zojuist opnieuw ingediende voorstel van mevrouw Maassen van advies te voorzien. Ik geef u het woord.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Ja voorzitter dank u wel. Mevrouw Maassen heeft een gewijzigd amendement ingediend, het gaat alleen om een aanvulling op de tekstuele toelichting. Er is geen inhoudelijke wijziging, het gaat alleen om de toelichting die een kopje heeft gekregen. Ik vind het wel van belang om op te merken dat het geen inhoudelijke wijziging betreft en dat dit daarom geen gevolgen heeft voor het advies van vanochtend, namelijk dat ik het amendement omarm.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel.

7.4 Het voorstel tot vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027 - vervolg

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan neemt wethouder Zeegers wethouder Kasmi waar op de zojuist opnieuw ingediende motie 'Huishoudboekje op orde' van de heer Biljoen.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ik heb even contact met de heer Kasmi gehad en hij ontraadt deze motie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké dat is helder, dan hebben we al deze punten afgehandeld.

7.5 Het (herziene) voorstel tot vaststelling van het gemeentelijk publiek kader voor het beheer van de deelneming RET NV

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan kunnen we door naar agendapunt 7.5, het herziene voorstel tot vaststelling van het gemeentelijk publiek kader voor het beheer van de deelneming RET NV. Daar staat 'Het publiek kader Beheer deelneming van de RET geeft de basis aan waarom de gemeente aandeelhouder is en hoe de rol als aandeelhouder wordt ingevuld'. De heer Tak staat als eerste spreker op mijn lijstje.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank u wel. Ik weet dat Valentijnsdag gisteren was maar ik heb een ontboezeming, ik wil graag de RET de liefde verklaren en wel in de vorm van een amendement. In het huidige publiek kader staat namelijk dat we iedere zeven jaar onze relatie willen evalueren, maar eigenlijk weet de PvdA het al en met de PvdA, GroenLinks, Volt, de SP, 50PLUS en de Partij voor de Dieren ook. We willen altijd bij de RET blijven en daarom hebben we een amendement om het publiek kader aan te passen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Tak heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Rotterdam ❤️ RET

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024, ter bespreking van 'Publiek Kader RET';

besluit het raadsvoorstel Publiek Kader RET:

besluit tot: tot het vaststellen van het publiek kader RET NV (24bb000026) zoals voorgesteld;

te wijzigen in:

besluit tot: het vaststellen van het publiek kader RET NV (24bb000026) en het opnemen van de volgende tekst op pagina 8 onder 'Borging via het aandeelhouderschap':

'Gezien het publieke belang van de RET is het aandeelhouderschap van de gemeente Rotterdam in principe eeuwigdurend. Het uitgangspunt is dat de RET in publieke handen dient te zijn, waarbij de gemeente Rotterdam te allen tijde een meerderheid van het economische kapitaal en zeggenschap in de RET wenst te hebben.'

deze tekst vervangt de onderstaande originele tekst op diezelfde pagina:

'Elke zeven jaar zal er een evaluatie plaatsvinden over dit aandeelhouderschap, waarbij wordt ingegaan op de vraag of en waarom het belangrijk is dat de (regionale) ov-vervoerder in publieke handen is én op de vraag of en waarom gemeente Rotterdam hierbij de gewezen aandeelhouder is.'

w.g. D.P.A. Tak, M.H. Biljoen, I. Elfilali, T.S.J. Coşkun, R.T.J. van der Velden en P.J.H.D. Verkoelen

Toelichting

De originele tekst wekt de suggestie dat privaat aandeelhouderschap eventueel tot de opties zou behoren voor de RET. Gezien het publieke belang en de historische verbintenis met de stad zou het aandeelhouderschap in principe eeuwigdurend moeten zijn.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Ik kijk intussen even rond of er nog andere sprekers zijn. De heer Segers-Hoogendoorn, een interruptie.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Nou een interruptie, ik heb geen spreektijd meer maar misschien mag ik één vraag aan de heer Tak stellen, als toelichting. Zijn amendement is ons qua richting uit het hart gegrepen, maar wij vragen ons wel af of het formeel kan want als de RET bijvoorbeeld de concessie niet zou winnen, is het niet meer het openbaarvervoerbedrijf hier en zit je nog wel met het aandeelhouderschap. Die vraag stel ik zowel aan de heer Tak als aan de wethouder die straks op het amendement gaat reageren. Die informatie heb ik wel nodig om er straks op te kunnen stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank u wel. Dat kan, we zijn bijvoorbeeld nu ook aandeelhouder van een glasvezelbedrijf geloof ik en daar willen we vanaf, dat staat nu onder andere in de stukken maar we kunnen inderdaad aandeelhouder van de RET zijn. De RET is nu geloof ik voor een periode van vijftien jaar inbesteed, ik weet even niet precies wanneer die termijn afloopt. Er komt dus eventueel een nieuwe termijn voor die inbesteding en ook als de RET niet is aanbesteed, kun je in principe aandeelhouder zijn, maar goed even los daarvan denk ik dat dit gaat over het veel fundamentele punt dat je de tramrails, de metrolijnen die er liggen, alle spullen die de RET heeft, niet ineens kunt overdragen op het moment dat we zeggen 'jongens, we besteden het uit aan een andere partij, we verkopen die hele toko', zo werkt dat niet bij openbaar vervoer, dat hebben we ook in het buitenland gezien. Sterker nog, een zeer bekende partijgenoot van de heer Struijvenberg heeft eind jaren negentig al gepleit tegen de privatisering van openbaarvervoersbedrijven omdat de heer Fortuyn ook toen al zag dat openbaar vervoer eigenlijk helemaal geen vrije markt is. Daarom denk ik dat je juist bij zo'n publiek kader als de RET kunt zeggen: een openbaarvervoerbedrijf als de RET hoort gewoon bij de gemeente Rotterdam.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. De heer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Ja als dan toch partijgenoten worden aangehaald dan toch ook het jaar 2000, de aanbestedingsplicht op het OV die het kabinet Kok II invoerde. In 2005 was bij Balkenende II inderdaad de G4 aan de beurt, ik kijk even naar mijn buurman hier. Ons partijlid wist dat en daarover is het boek 'Puinhopen van Paars' geschreven. Het moment verbaast me eigenlijk. De heer Moti van de PvdA is nog wethouder van Financiën geweest en toen had hij het kunnen doen, maar dat heeft hij niet gedaan, net zoals het loon van het Havenbedrijf. In de vorige periode zat het gros van de partijen die deze motie indienen in de coalitie en toen is het ook niet gebeurd. Dan is eigenlijk toch de vraag waarom nu?

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Het is goed dat u die vraag stelt, dat geeft mij namelijk de gelegenheid om erop te reageren. Toen het beleidskader Deelnemingen de vorige raadsperiode in deze raad werd behandeld, heeft ondergetekende daar een motie van gelijke strekking over ingediend. In die zin is deze partij daarin zeer consistent en ik hoop dat ik Leefbaar Rotterdam vandaag aan die consistentie kan houden. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké. Wacht, ik ga even zeggen dat het amendement 'Rotterdam hartje RET' of 'Rotterdam loves RET', hoe u het wilt, voldoende is ondertekend en deel uitmaakt van de beraadslaging. Ik zie de heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter we hebben natuurlijk ook geen spreektijd meer, maar ik wil wel een motie indienen om niet te wachten tot de nieuwe inbesteding of aanbesteding of het behouden van de aandelen, we moeten de RET nu al op het juiste spoor houden. Het gaat erom dat we onze aandeelhoudersrol actiever gebruiken om echt te zorgen dat de RET niet verder achteruit kachelt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Coşkun heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. RET op het juiste spoor houden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van agendapunt 7.5, het (herziene) voorstel tot vaststelling van het gemeentelijke publiek kader voor het beheer van de deelneming RET NV;

constaterende dat:

- het Toekomstperspectief RET ervoor moet zorgen dat de RET financieel gezond wordt;
- het opgeschreven publiek kader RET aangeeft dat de gemeente als aandeelhouder niet stuurt op de operatie en wegblijft van de kortetermijnafwegingen die het bedrijf maakt;
- de operatie bij de RET al langere tijd niet goed draait en leidt tot korte metro's, verschaalde dienstregeling bus en tram en langere reparatietijd van roltrappen en liften;
- een actievere aandeelhoudersrol nodig is om bij te sturen op operationele problemen die impact hebben op Rotterdam;

overwegende dat:

- de afschaling van bus en tram grote impact heeft op reizigers in het OV;
- de impact ook door de medewerkers van de RET wordt gevoeld;
- de doorlooptijd van reparaties van liften en roltrappen zorgt voor een slecht toegankelijk OV;
- de operationele problemen financiële consequenties hebben omdat de MRDH niet akkoord gaat met de nieuwe dienstregeling bus;

verzoekt het college om:

- als aandeelhouder nu en in de toekomst actief te sturen op de problemen binnen de operatie van de RET als deze impact hebben op de fijnmazigheid en toegankelijkheid van het Rotterdamse OV;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.S.J. Coşkun

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Zijn er nog andere sprekers op dit onderwerp? Nee. De wethouder heeft die motie snel nodig en die komt zo snel mogelijk naar hem toe. Aan u zo de beantwoording, wethouder Struijvenberg.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Dank voorzitter. De RET is in 2007 verzelfstandigd en dat had niet zozeer te maken met een grote wens van het toenmalig college om in OV-land te privatiseren, maar het had gewoon te maken met de wet, het moest worden aanbesteed. Je kon ook inbesteden, maar dan moet je dat bij je eigen bedrijf doen en de aanbesteding gebeurt vanuit de MRDH, maar de RET was niet van de MRDH, die was van Rotterdam en je kunt als MRDH niet bij een ander bedrijf inbesteden. Huub, huub, Barbatruc, één aandeel is dan voor de MRDH, nu is het hun bedrijf, we hebben het verzelfstandigd, ze hebben één aandeel en ze besteden in bij de RET, dat mag en de RET rijdt vandaag de dag nog steeds. We hebben het hem natuurlijk nooit kunnen vragen, maar ik vermoed zomaar dat de heer Fortuyn deze oplossing ongelooflijk had gewaardeerd ook gegeven wat de heer Tak over zijn bijdrage destijds heeft gezegd. Ik moet vaststellen dat ook de PvdA dit een goed idee vond en dat die in al die jaren nooit heeft gezegd dat we het moeten evalueren. Ook in het huidige beleidskader Verbonden partijen staat dat we onze deelnemingen minstens eens per zeven jaar moeten evalueren en volgens mij was ook PvdA voor. Dan moet je het gaan invullen en hoe vul ik het dan in? Nou maximaal. Ik had ook kunnen zeggen 'elke twee jaar' want er staat 'minstens', maar na maximaal zeven jaar en ik vul het hier maximaal in. Dan zou ik zeggen 'chapeau vindt de PvdA', maar dat vinden ze niet. Ik kan het alleen constateren, maar het bevreemdt me wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank u wel. Dat beleidskader Deelnemingen is nota bene waarop we destijds ook dat amendement hebben ingediend, om die zeven jaar daaruit te schrappen. Het gaat eigenlijk om een veel fundamentele punt, vinden wij nou echt dat de wethouder iedere zeven jaar opnieuw moet bedenken of de RET wel of niet een publiek belang heeft? Natuurlijk heeft dit gewoon een publiek belang, natuurlijk horen die aandelen gewoon bij de gemeente Rotterdam. U mag dat iedere zeven jaar gaan evalueren, maar volgens mij is dat niet zinvol. Wat wel zinvol is, is iedere zeven jaar nadenken

over of er misschien een andere gemeente bij moet omdat de RET ook in andere gemeenten actief is. Dat is een veel zinnigere vraag om over na te denken dan de vraag of de RET wel of niet een publiek bedrijf zou moeten zijn.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Wethouder Struijvenberg.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Daar gaat het helemaal niet om, niemand hier oppert dat we aandelen RET zouden moeten verkopen en ik heb overigens ook nog niemand horen opperen dat we aandelen Havenbedrijf zouden moeten verkopen. Ik kan me overigens herinneren, dat is wat langer geleden, dat bij beide verzelfstandigingen altijd is gezegd dat Rotterdam altijd meer dan 5% van de aandelen in het Havenbedrijf moet houden. Dat is gezegd, maar het is niet in het publiek kader gekomen. We zitten op 70%, dat zaten we toen ook en daar is sinds die verzelfstandiging nooit iets aan veranderd, maar het staat niet in het publiek kader en dat geldt ook voor de RET, het is helemaal niet nodig om het in het publiek kader te zetten. Als er ooit een college zou zitten dat het wel een goed idee vindt om die aandelen te verkopen dan denk ik niet dat zo'n zin in het publiek kader het ervan weerhoudt om het voor te stellen, dus dat helpt niet. Daarnaast dient een evaluatie, in dit geval eens in de zeven jaar, voor veel meer dan alleen maar 'willen we het nog houden of willen we het verkopen', je kijkt ook hoe we ons aandeelhouderschap invullen, of we dat nog op de goede manier zien, enzovoort. Voor wat de heer Tak wil, werkt het niet en het dient nog voor meer wat je dan onmogelijk maakt, dus ik ontraad het amendement.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank u wel. Ik vraag de wethouder om diep in zijn hart te kijken. Ik hoorde allemaal technocratische antwoorden en dat geloof ik allemaal wel, maar wat vindt u van het publiek belang van openbaar vervoer? Dat is eigenlijk de fundamentele vraag waarover dit amendement gaat. Het is helemaal niet gek om als gemeente te zeggen dat openbaar vervoer bij de gemeente hoort en dat je dat op die manier in het publiek kader opneemt. Dat is eigenlijk de vraag aan de wethouder en daar hoor ik eigenlijk geen reactie op.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Struijvenberg.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Het lijkt mij een heel goed idee dat wij de aandelen RET in handen hebben en houden. Is dat een antwoord? Ja. De motie is echt compleet overbodig. Ik word beschuldigd van technocratische bewoordingen en dat steekt me eerlijk gezegd een beetje, dat wil ik er ook wel bij zeggen. Ik zie gewoon een heel vreemd voorstel dat qua inhoud niets gaat bieden, ook niet over vijf jaar, ook niet over tien jaar en ook niet over twintig jaar en dat ingaat tegen een beleidskader Verbonden partijen waarmee de PvdA in deze periode nota bene heeft ingestemd. Het stond inderdaad ook in de vorige, iets anders, maar in deze periode. Bovendien doen we meer met zo'n evaluatie dan alleen bepalen of we aandelen willen houden of verkopen. Hoe onverstandig is het om die afwegingen eruit te halen door dat zo in het publiek kader op te nemen. Het biedt niet wat de heer Tak ervan wil, mijn mening is helder en het vermijdt dingen die we moeten doen, dus een zeer sterk negatief advies op dit amendement. Dan heb ik nog de motie 'RET op het juiste spoor houden' van de SP. 'Stuur actief op de problemen binnen de operatie van de RET als deze impact hebben op de fijnmazigheid en toegankelijkheid van het Rotterdamse OV'. Ik ben bang dat ik die moet ontraden, niet zozeer omdat je als aandeelhouder daar helemaal niet mee bezig bent, maar het is primair iets voor de wethouder Mobiliteit om hiermee bezig te zijn en de MRDH natuurlijk ook in dat verband. Het is altijd een beetje moeilijk, je moet altijd oppassen dat je als aandeelhouder niet op de stoel van de directie gaat zitten, natuurlijk ook omdat je een rollenscheiding hebt, maar ook omdat je anders de aansprakelijkheid juridisch gezien dichterbij haalt, dat is altijd een beetje ingewikkeld. Ik ben geen jurist, maar ik hoop dat de heer Coşkun van mij wil aannemen dat je daarop moet letten. We hebben natuurlijk gezien dat er bij het plan Lammers zal ik maar zeggen natuurlijk veelvuldig overleg is geweest over hoe dat plan tot stand moest komen, overigens zowel door de heer Karremans als door mij vanuit mijn rol als aandeelhouder en natuurlijk ook met de MRDH. Dus niet omdat ik zeg 'laat ze maar hun gang gaan en de aandeelhouder vindt niets', maar om de reden die ik net noemde ben ik bang dat ik toch ook motie 1 moet ontraden voorzitter, het spijt mij.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. U hebt eigenlijk geen tijd meer, maar ik geef u nog de gelegenheid om één vraag te stellen.

De heer **COŞKUN** (sp). Ik hoorde de wethouder eigenlijk zeggen dat hij het met de SP eens is, maar hij ontraadt hem toch en die move begrijp ik niet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Struijvenberg.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Het klonk leuker dan 'sympathieke motie en ik ontraad hem'. Ik vind het gesprek over de fijnmazigheid van het openbaar vervoer in Rotterdam zoals dat door de RET wordt uitgevoerd een gesprek tussen wethouder Karremans, al dan niet in MRDH-verband. Met de openbaar vervoerder, dat vind ik niet zozeer een aandeelhoudersrol. Ja er moet een gesprek plaatsvinden, maar je moet oppassen dat je dat vanuit de aandeelhoudersrol doet omdat je dan juridisch bestuurlijke verantwoordelijkheid op je kunt laden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké, dank u wel. Ik kijk even rond of er nog vragen voor de veergronde zijn blijven liggen. Nee, dan constateer ik dat we hiermee ook agendapunt 7.5 voldoende hebben besproken en kunnen afsluiten.

7.6 *Het voorstel tot herziening van de interne regelgeving rechtmatigheidsverantwoording per 2023*

Dit agendapunt is doorgeschoven naar de raadsvergadering van 14 maart 2024.

8. BENOEMINGEN

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan gaan we naar de benoemingen onder agendapunt 8.1 en ga ik vragen of alle raadsleden die stemgerechtigd zijn zo snel mogelijk naar boven willen komen. Verder deel ik u mede dat ik wel zie dat u allemaal ontzettend ter wille bent om deze vergadering vlot te laten verlopen en alvast uw stembiljet hebt ingevuld, maar gezien het debacle van de vorige keer vraag ik u om in het vervolg het stembiljet pas uit de envelop te halen op het moment dat ik heb voorgelezen wat precies de bedoeling van dit stembiljet is en dat ga ik nu doen. In dit geval is er maar één stembiljet en kunnen we gelukkig niet de fout in gaan, maar toch het verzoek geachte raadsleden om in dit geval gewoon de voorzitter te volgen in wanneer wat te doen.

8.1 *Het voorstel tot herbenoeming van een lid van het algemeen bestuur van de stichting Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR)*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan gaan we naar het voorstel tot herbenoeming van een lid van het algemeen bestuur van de Stichting Openbaar Onderwijs Rotterdam BOOR. Daarvoor wil ik een aantal leden benoemen, maar daarvan is nog niet iedereen boven en ik wacht heel even tot de raadsleden weer aanwezig zijn. Oké, dan ga ik gewoon andere leden in het stembureau benoemen. In elk geval hebben we als voorzitter de heer Van Schaik, ik wil ook mevrouw Van de Peppel graag benoemen en mevrouw Rehim Zadeh en de heer Lansink-Bastemeijer, ik benoem hen tot stembureau. Ik leg nog even uit hoe dat zit. Het is een voorstel tot herbenoeming van een lid van het algemeen bestuur van de Stichting Openbaar Onderwijs Rotterdam, BOOR en het heeft het karakter van een voordracht. U kunt voor of tegen de kandidaat stemmen, ik verzoek u stembiljet A in te vullen en vraag de bodes om straks de stembiljetten op te halen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Voorzitter, niet iedereen is aanwezig.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Er is zojuist gebeld.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ja maar ja, moet u eens bij mij kijken hier, dat is een beetje raar.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De stemmen zijn geteld en ik geef het woord aan de voorzitter van het stembureau, de heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Voorzitter, laat ik ten eerste zeggen dat ik vereerd ben dat ik na al die jaren dat ik in de gemeente Rotterdam actief ben een keer voorzitter mag zijn, dat is toch wat. We hebben 38

aanwezig, er hebben 37 mensen gestemd en ik kan mevrouw Van Wingerden feliciteren want ze heeft 37 stemmen voor gekregen, de volle macht. Dank u wel, ik ga nog lang van dit moment genieten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Hartelijk dank voor dit uitstekende werk als voorzitter. Ik stel vast dat mevrouw J. van Wingerden voor een periode van vier jaar, van 1 maart 2024 tot 1 maart 2028, is herbenoemd als lid van het algemeen bestuur van de stichting Openbaar Onderwijs Rotterdam BOOR. Bij dezen van harte gefeliciteerd met deze verlenging.

8.2 Het voorstel tot benoemen van een lid van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan gaan wij naar agendapunt 8.2, het voorstel tot benoemen van een lid van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven. Ik stel voor het lid Engberts bij acclamatie als lid te benoemen. Is iemand daar tegen? Nee. Bij dezen, hartstikke mooi en dank voor uw medewerking, dat bespaart ons nog een stemming.

9. MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG

9.1 Motie vreemd aan de orde van de dag 'Zonder geld geen gemeenten', aangevraagd door het lid Coşkun

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan gaan wij nu door naar agendapunt 9.1, de motie vreemd aan de orde van de dag 'Zonder geld geen gemeenten', aangevraagd door het lid Coşkun. Ik kijk nog even want de heer Struijvenberg was hier zojuist vooral voor deze motie aanwezig en ik vraag hem om de zaal binnen te komen. Intussen wil ik nog even iets met u delen. Er is in een warme maaltijd voorzien, maar gezien de vlotheid van de vergadering en het feit dat we na deze motie vreemd aan de orde van de dag eigenlijk alleen nog hoeven te stemmen, stellen we voor om voorafgaand aan de stemming kort te schorsen en de maaltijd na afloop van de hele vergadering te doen, zodat mensen die graag naar huis willen of die andere dingen willen doen, dat kunnen doen. Mensen die graag een hapje willen eten, nodig ik uit om dat te doen want er is wel eten. Eerst stemmen, oké. Dan wacht ik nu nog even op de wethouder. De heer Coşkun heeft eigenlijk geen spreektijd meer, maar ik wil hem de kans geven om de motie vreemd aan de orde van de dag kort toe te lichten, ik vraag hem wel geen misbruik van die coulance te maken.

De heer **COŞKUN** (sp). Nee. Om te beginnen, technische tijd. De wethouder heeft hem onder lunchtijd al omarmd en dat scheelt. Het is een motie die een beetje voor zichzelf spreekt. Het speelt in heel veel gemeenten. Het is van oorsprong een initiatief uit Zoetermeer en inmiddels hebben al meer dan 1109 raadsleden uit 302 gemeenten dat manifest ondertekend. Meestal wordt deze motie in de gemeenten volledig omarmd en niet alleen door de wethouder, maar ook vooral door alle raadsleden. De motie spreekt voor zich, zonder geld geen gemeenten en die wil ik bij dezen indienen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Coşkun heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Zonder geld geen gemeenten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 februari 2024 ter bespreking van een motie vreemd aan de orde van de dag;

overwegende dat:

- de houdbaarheid van de financiële situatie van de gemeenten in Nederland aanleiding tot grote zorg geeft. Vanaf 2026 dreigen heel veel gemeenten niet in staat hun begrotingen structureel sluitend te krijgen, door de structurele korting vanuit het rijk van € 3 miljard zullen gemeenten onvermijdelijk zeer ingrijpende en zichtbare bezuinigingen moeten opleggen;
- naast verschraving van de lokale voorzieningen dit ook grote gevolgen zal hebben voor de aanpak van grote maatschappelijke opgaven zoals woningbouw, criminaliteitsbestrijding, zorg voor jongeren en ouderen, klimaat en energietransitie;
- daarvoor een goede en gelijkwaardige samenwerking tussen de gemeenten en het rijk noodzakelijk is zoals in de code Interbestuurlijke verhoudingen is vastgelegd;

- van een dergelijke gelijkwaardige samenwerking nu geen sprake is, eenzijdige ingrepen van de zijde van het rijk zijn voor gemeenten niet alleen onbegrijpelijk, maar vooral onredelijk en onhoudbaar;
- daarmee democratische stabiliteit uit gemeenten dreigt te verdwijnen;

constaterende dat:

- uit de ondertekening van het manifest 'Zonder geld geen gemeenten' door meer dan 1100 raads- en commissieleden uit ruim 300 gemeenten blijkt dat in het hele land deze raads- en commissieleden zich grote zorgen maken;
- de democratische stabiliteit uit gemeenten dreigt te verdwijnen, onder druk van de financiële problematiek door de 2026-bezuinigingen luiden raadsleden de noodklok: 'We zijn raadslid geworden omdat we het allerbeste voor onze gemeente willen en niet om de gemeente kapot te bezuinigen!';

roept het nieuw te vormen kabinet op in het regeerakkoord te regelen dat:

- gemeenten de belangrijke maatschappelijke opgaven kunnen realiseren door hiervoor voldoende geld beschikbaar te stellen;
- gemeenten via het Gemeentefonds structureel over voldoende middelen beschikken door bijvoorbeeld afschaffing van de opschalingskorting, voortzetting van de bestaande financieringssystematiek en indexering van de fondsen passend bij echte (stijgende) kosten op wettelijke (zorg)taken;
- gemeenten sturingsmogelijkheden en bevoegdheden krijgen die bij hun taken en verantwoordelijkheden passen;
- gemeenten nooit meer in een situatie terecht kunnen komen waarbij wel de taken, maar niet de benodigde middelen bij de gemeenten terechtkomen;
- de interbestuurlijke (financiële) verhoudingen op basis van gelijkwaardigheid en samenwerking worden hersteld en verankerd;

verzoekt het college:

- deze motie namens de gemeente Rotterdam ter kennis van de informateur en onderhandelende partijen te brengen;
- deze motie ter kennis van de vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken te brengen;
- deze motie in kopie te sturen aan het actiecomité Raden in Verzet via radeninverzet@gmail.com;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.S.J. Coşkun, F. Elbay, M.H. Biljoen, T. Roskam en D.P.A. Tak

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel.

De heer **COŞKUN** (sp). Nou is het zilveren blaadje zoek.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Ik ga naar de wethouder voor de wijze van ontvangen van deze motie.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Ja voorzitter, ik geloof dat de motie zegt 'de raad spreekt uit' als ik het goed heb meegekregen nietwaar. O nee, er zit natuurlijk ook nog een opdracht aan het college in, ja dat is waar. Het is in ieder geval een fors probleem waarmee veel gemeenten in dit land hebben te maken en helaas is Rotterdam daar niet van uitgezonderd. We proberen daar natuurlijk op verschillende manieren aandacht voor te vragen en het zou mij welkom zijn als uw raad dat ook uitspreekt en deze opdracht aan ons meegeeft, dus ik zou de motie willen omarmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Hartstikke mooi, de motie wordt omarmd. Daarmee sluit ik agendapunt 9.1 van deze vergadering.

10. *Stemvenster*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan zijn we aangekomen bij het stemvenster en dus bij de besluitvorming naar aanleiding van de debatten van vandaag en de amendementen en moties die daarbij zijn ingediend. Ik kijk even rond of het nodig is om kort te schorsen. Er wordt hier tien minuten voorgesteld, maximaal tien minuten. De heer Vonk wil nog iets zeggen.

De heer **VONK** (cu). Ja, het scheelt misschien een minuut als ik nu nog een motie intrek en dat is de tweede motie die we hebben ingediend, 'Laat ontheffingsvergoeding bouwprojecten niet frustreren'. De wethouder heeft een toezegging gedaan en daarmee is deze motie niet meer nodig. Dus die trek ik in en dat scheelt dus even een minuutje beraad, maar tien minuten is echt wel het minimum want ik heb bij een aantal moties echt nog wel even een forse dobber.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Nog even voor de administratie, motie 2 bij 6.3 mijnheer Vonk? Ja oké. Ik schors tot 18.55 uur en ik verzoek alle raadsleden om dan weer aanwezig te zijn. De vergadering is geschorst.

(De vergadering is geschorst)

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké, we wachten nog op mevrouw Coenradie, maar we kunnen wel vast beginnen met de stemverklaringen. Ik verzoek u terughoudend te zijn in het geven van een stemverklaring. Over een motie die u mede heeft ondertekend mag u uiteraard geen stemverklaring geven. Dan kijk ik even rond: zijn er nog stemverklaringen? De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja, dank voorzitter. Dit is spreektijdvrij toch?

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Terughoudend.

De heer **BILJOEN** (gl). Jazeker. Bij agendapunt 6.5, Actieagenda Goud voor Oud willen we motie 2, 'Verbeterslag seniorenmakelaar' in goed overleg met de PvdA intrekken. Voor uw administratie, dat is nummer 2.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. De heer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Agendapunt 6.2, de motie van 50PLUS, 'Project Feyenoord City 2.0 is een risicovol project'. Om met de woorden van de heer Roskam te spreken, vertrouwen is goed, controle is beter, vinden wij toch dat deze motie te vroeg komt. Daarom stemmen wij nu tegen, maar we gaan het wel monitoren.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. de heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, op het amendement van de PvdA voor wat betreft het publiek belang in de RET, gaan wij tegen stemmen. Uiteindelijk vinden we wat de wethouder daarover heeft gezegd, wat eigenlijk ook ons bezwaar was, terwijl we de richting wel goed vinden, en daarom hecht ik er wel aan om die stemverklaring te geven. De richting is goed, maar nu tegen het amendement.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Ja, het is een beetje lastig omdat ik niet precies weet wat mensen verwachten, maar het gaat over grondbeleid, motie 6.3.5 'Converteren naar eeuwigdurende erfpacht'. Daar gaan we tegen stemmen, omdat het technisch gezien volgens ons al kan in het huidige beleid. En 6.3.6 'Erfpacht voor middenhuur'. Daar staan we zeker positief tegenover, alleen denk ik dat het in de huidige constructie ook mogelijk is voor het hogere segment, voor commerciële partijen in het hogere segment van de middenhuur. Dus dan zijn we voor nu tegen, maar mogelijk ga ik na de sessie in april daar nog op terugkomen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, bij 7.2 motie 6, we zouden verwachten, althans ik neem aan dat mensen verwachten van de VVD dat wij ook kritisch zijn op extra belastingen. Dus we wilden toch even

uitleggen dat het in dit geval ook gewoon ongelijkheid creëert tussen eventuele bedrijven, dus vandaar dat we hier toch tegen gaan stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank u wel voorzitter. Bij 7.2, Programma Circulair, motie 1 'Statiegeld offensief'. Daar zullen wij voor stemmen. Maar in de overwegingen worden mensen die op zoek zijn naar statiegeldflesjes weggezet als jagers en daar kunnen wij ons echt niet in vinden, maar met het dictum zijn we het eens.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, hoewel de SP erg voor kringloop is, circulair, zijn we niet voor een kringloop van het project Feyenoord City, dus ook niet voor project Feyenoord City 2.0, dus daarom willen wij dat niet ook bestempelen als een risicovol project. En mocht iemand denken dat hij het toch terug wil brengen in de raad, zullen we dan beoordelen wat we met dat voorstel gaan doen, maar wij willen geen nieuw megalomaan Feyenoord City 2.0, 3.0, wat voor nullen ook.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, over het amendement rondom de RET van de PvdA, daar zullen wij tegen stemmen om dezelfde reden die door de heer Segers-Hoogendoorn is aangegeven. En bij het AOW- en Jeugdtegoed, daar hebben wij nog even wat langer over moeten steggelen, maar als het amendement van ons niet wordt aangenomen, dus die indexatie niet plaatsvindt, gaan wij tegen het voorstel stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, ik heb ook nog een stemverklaring bij de motie van 50PLUS waar al een aantal stemverklaringen bij gegeven zijn. Ik denk dat het heel zinvol is om dadelijk serieus te kijken naar het masterplan Feyenoord City 2.0 of er een risicovol project van moet worden gemaakt. Maar wij stemmen nu tegen omdat we het momentum te vroeg vinden. Dus we doen dat gewoon wanneer we het masterplan gaan bespreken. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Bij motie 7.2.6 van DENK bij Circulair zullen wij inderdaad tegen stemmen. Wij vinden het een ongelijk speelveld tegen ondernemers die zware lasten hebben en belastingen moeten betalen om te zeggen: je gaat maar op de sociale media en je kan daar gewoon alles lekker verkopen, want dat wordt toch niet gezien. Nou, wij zien daar gewoon faliekant op tegen. Als je een auto wilt verkopen, heb je een autodealer en als je een paar doekjes wilt verkopen dan heb je de supermarkt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké, dank u wel. Dan kijk ik nog één keer rond, maar dan kunnen we gaan stemmen. Ja? Dan heb ik nog een paar berichten over paren. De heer Akhatab is gepaard met mevrouw Bokhove. De heer Dahoe paart met mevrouw De Jong. Mevrouw Vlieger paart met de heer Verweij en mevrouw Yildirim paart met mevrouw Van Aalst. Dat betekent dat wij 37 leden in deze gemeenteraad aanwezig hebben en daarmee ook gaan stemmen.

Agendapunt 6.1, Programmaplan Digitale Inclusie

Motie 1, 'Thuis online kunnen zijn met een digitaal akkoord'. De motie is met 22 stemmen voor en 15 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van VVD, Leefbaar Rotterdam en Forum voor Democratie.

Motie 2, 'Buiten online kunnen zijn met een 'public roam''. De motie is met 30 stemmen tegen en 7 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, Volt, PvdA en BIJ1.

Motie 3, 'Geen digitale inclusie zonder digitale toegankelijkheid'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 4, 'Rotterdamse doelstellingen digitale toegankelijkheid volgens het VN-verdrag'. De motie is met 23 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 5, 'Voeg daad bij woord en stel Rotterdamse doelstellingen programmaplan Digitale Inclusie'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 6, 'Digitaal toegankelijke websites'. De motie is met 23 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van VVD en Leefbaar Rotterdam.

Motie 7, 'Makkelijk internettoegang, is van groot belang'. De motie is met 27 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en Forum voor Democratie.

Agendapunt 6.2, Het voorstel naar aanleiding van de Eindrapportage Feyenoord City

Motie 1, 'Leren van Feyenoord City'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 2, 'Positioneer position papers goed'. De motie is met 28 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 3, 'Technische Uni in Feyenoord City'. De motie is met 23 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, SP, PvdA en Forum voor Democratie.

Motie 4, 'Project Feyenoord City 2.0 is een risicovol project'. De motie is met 31 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Volt, Partij voor de Dieren, 50PLUS en BIJ1.

6.2, 'Voorstel naar aanleiding van de Eindrapportage Feyenoord City'. Het voorstel is met algemene stemmen aanvaard.

Agendapunt 6.3, Het voorstel tot vaststelling van de beleidsnota 'Rotterdams grondbeleid'

Motie 1, 'Straatjes erbij, ook in Rotterdam'. De motie is met 34 voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Forum voor Democratie en Partij voor de Dieren.

Motie 3, 'Benut grondbeleid voor langdurig betaalbaar wonen'. De motie is met 32 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van VVD.

Motie 4, 'Grondprijzen'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 5, 'Converteren naar eeuwigdurende erfpacht'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 6, 'Erfpacht voor middenhuur'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 7, 'Niet langer wachten op Attractiepark Rotterdam'. De motie is met 25 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 8, 'Duidelijkheid over Attractiepark Rotterdam'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

6.3, 'Voorstel tot vaststelling van de beleidsnota 'Rotterdams grondbeleid'. Het voorstel is met 32 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van SP, Partij voor de Dieren, 50PLUS en BIJ1.

Agendapunt 6.4, Het voorstel tot vaststelling van de Verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024

Motie 1, 'Als de prijs stijgt, stijgt de steun'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 2, 'AOW- en Jeugdtegoed niet voor aanschaf van kleine dieren'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Amendement A1, 'Jeugdtegoed omhoog, met meer bestedingspunten op het oog'. Het amendement is met 26 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, Forum voor Democratie en 50PLUS.

Amendement B, 'Duidelijke inkomensgrens: 130%'. Het amendement is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Amendement C, 'Als de prijs stijgt, stijgt de steun'. Het amendement is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

6.4, 'Voorstel tot vaststelling van de verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024'. Het voorstel is met 26 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, Forum voor Democratie en ChristenUnie.

Agendapunt 6.5, Actieagenda Goud voor Oud

Motie 1, 'Talentontwikkeling voor ouderen met plusclubs'. De motie is met 21 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 3, 'Ik heb de zomer in m'n bol!'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 4, 'Verbind oud en jong'. De motie is met 23 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 5, 'Thuis in de wijk'. De motie is met 25 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 6, 'Bouw voor oud'. De motie is met 31 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, Partij voor de Dieren, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 7, 'Smaakvolle diversiteit voor ouderen'. De motie is met 19 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van VVD, Leefbaar Rotterdam, PvdA en Forum voor Democratie.

Motie 8, 'Zorgcoöperatie voor betere coördinatie'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Agendapunt 6.6, Debat 'Gemeente moet zich houden aan wettelijke taak opvang zwerfdieren', aangevraagd door het lid Van der Velden

Motie 1, 'Alle dieren zijn gelijk'. De motie is met 23 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, BIJ1 en ChristenUnie.

Agendapunt 7.1, Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Ambtelijke integriteit', alsmede het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport

Motie 1, 'Vertrouwen is goed, controle is beter'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 2, 'Integriteitsmeldpunt voor raadsleden'. De motie is met 27 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS en BIJ1.

7.1, 'Voorstel m.b.t. conclusies en aanbevelingen van het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Ambtelijke integriteit'. Het voorstel is met algemene stemmen aanvaard.

Agendapunt 7.2, Programma Rotterdam Circulair 2023-2026

Motie 1, 'Statiegeld offensief'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 2, 'Hergebruik, tenzij in plaats van een wegwerpmaatschappij'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 3, 'Recycle plastic, it's fantastic'. De motie is met 24 stemmen tegen en 13 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA en BIJ1.

Motie 4, 'Circuleren in de Welstandscommissie'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 6, 'Ontmoedigingsbeleid raakt de Rotterdamse Circulariteit'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, DENK, CDA en BIJ1.

Motie 7, 'Alle inkomensgroepen dragen bij aan de kringloop'. De motie is met 27 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en Forum voor Democratie.

Motie 8, 'Green Friday'. De motie is met 21 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van VVD, Leefbaar Rotterdam, Forum voor Democratie en 50PLUS.

Motie 9, 'In de Upcycle Mall eet je vegan'. De motie is met 25 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren en BIJ1.

Agendapunt 7.3, Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Doorwerken aan daklozenopvang', alsmede het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport

Motie 1, 'Maak breed leren heel breed'. De motie is met 22 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 2, 'Urgentie! Versnellen tegen dakloosheid met € 7,5 miljoen'. De motie is met 24 stemmen tegen en 13 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, 50PLUS en BIJ1.

Motie 3, 'Reken maar op een kamer'. De motie is met 23 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Amendement A, 'Rapport Rekenkamer Rotterdam 'Doorwerken aan daklozenopvang'. Het amendement is met 22 stemmen voor en 15 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

7.3, 'Voorstel m.b.t. conclusies en aanbevelingen van het rapport Rekenkamer Rotterdam 'Doorwerken aan daklozenopvang'. Het voorstel is met algemene stemmen aanvaard.

Agendapunt 7.4, Het voorstel tot vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027

Motie 1A, 'Huishoudboekje op orde, ook bij het IHP Onderwijs'. De motie is met 23 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, BIJ1 en ChristenUnie.

Motie 2, 'Sla het GGD-advies over schone lucht niet in de wind'. De motie is met 23 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, BIJ1, SP, CDA en ChristenUnie.

Amendement A, 'Multifunctionele schoolgebouwen geborgd'. Het amendement is met algemene stemmen aanvaard.

7.4, 'Voorstel tot vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027'. Het voorstel is met algemene stemmen aanvaard.

Agendapunt 7.5, Het (herziene) voorstel tot vaststelling van het gemeentelijk publiek kader voor het beheer van de deelneming RET NV

Motie 1, 'RET op het juiste spoor houden'. De motie is met 25 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS, BIJ1 en ChristenUnie.

Amendement A, 'Rotterdam ❤️ RET'. Het amendement is met 24 stemmen tegen en 13 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, PvdA, Partij voor de Dieren, 50PLUS en BIJ1.

7.5, '(Herziene) Voorstel tot vaststelling van het gemeentelijk publiek kader voor het beheer van de deelneming RET NV'. Het voorstel is met algemene stemmen aanvaard.

Agendapunt 9.1, Motie vreemd aan de orde van de dag 'Zonder geld geen gemeenten', aangevraagd door het lid Coşkun

Motie 1, 'Zonder geld geen gemeenten'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

11. Sluiting

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan zijn wij aan het einde van gekomen van de raadsvergadering en dan dank ik u allen hartelijk. We nodigen iedereen uit om nog een hapje te eten boven in de kantine, want dat eten is natuurlijk wel voor ons bereid. Ik dank u allen hartelijk voor uw aanwezigheid en uw bijdrage. Een fijne avond.

(De vergadering is gesloten.)

Inhoudsopgave

Onderwerp	Pagina
Opening	155
Beëdiging van mevrouw C.A. (Stans) Goudsmit als plaatsvervangend gemeentelijke (kinder)ombudsman (2e termijn)	156
Mededelingen	157
Vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 15 februari 2024	158
Vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van 25 januari 2024	161
Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2024 week 4 t/m 6	161
Het voorstel tot het afwijzen van de verzoeken inzake voorbereidingsbesluit en bestemmingsplanwijziging betreffende het perceel Westerkade 20-21/Rivierstraat 181	161
Het voorstel om het college van burgemeester en wethouders toestemming te verlenen tot het treffen van de Lichte Gemeenschappelijke Regeling Archeologie Voorne aan Zee-Rotterdam	161
Het voorstel tot aanwijzen van 'de verhuur van ruimtes in de Upcycle Mall aan circulaire ondernemers en bedrijven en (educatieve) organisaties met circulaire ambities' als economische activiteit in het algemeen belang	162
Het voorstel tot wijziging van de Straatnamenverordening 2014	162
Het voorstel tot herziening van het vastgestelde bestemmingsplan 'Kavel de Machinist'	162
Het voorstel tot herziening van het vastgestelde bestemmingsplan 'Parkhaven'	162
Het voorstel tot vaststelling van de BBV-aspecten met betrekking tot de grondexploitatieportefeuille Jaarrekening 2023	162
Het voorstel tot vaststellen van een krediet ten behoeve van de Integrale aanpak Slinge	162
Traject burgemeestersbenoeming Rotterdam	162
Programmaplan Digitale Inclusie	163
Het voorstel tot vaststelling van de Verordening AOW- en Jeugdtegoed 2024	178
Actieagenda Goud voor Oud	188
Debat 'Gemeente moet zich houden aan wettelijke taak opvang zwerfdieren', aangevraagd door het lid Van der Velden	203
Het voorstel tot vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2024-2027	209

Onderwerp	Pagina
Het voorstel naar aanleiding van de Eindrapportage Feyenoord City	223
Het voorstel tot vaststelling van de beleidsnota 'Rotterdams Grondbeleid'	238
Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Ambtelijke integriteit', alsmede het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport	252
Programma Rotterdam Circulair 2023-2026	257
Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Doorwerken aan daklozenopvang', alsmede het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport.	271
Het (herziene) voorstel tot vaststelling van het gemeentelijk publiek kader voor het beheer van de deelneming RET NV	279
<i>Het voorstel tot herbenoeming van een lid van het algemeen bestuur van de stichting Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR)</i>	283
Het voorstel tot benoemen van een lid van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven	284
Motie vreemd aan de orde van de dag 'Zonder geld geen gemeenten', aangevraagd door het lid Coşkun	284
Stemvenster	285
Sluiting	291

Aldus ongewijzigd vastgesteld in de openbare vergadering op 14 maart 2024.

De griffier,

De voorzitter,

